

Správa o postavení a právach príslušníkov národnostných menšín za rok 2012

2013

OBSAH

Úvod.....	7
I. Časť - Úprava práv národnostných menšín v právnom poriadku Slovenskej republiky.....	10
II. Časť - Spoločensko-hospodárske postavenie národnostných menšín.....	17
Náboženská štruktúra národnostných menšín.....	23
Kvalifikačná štruktúra národnostných menšín.....	26
Analýza národnostnej štruktúry podľa okresov Slovenskej republiky a veková analýza.....	29
Analýza zamestnanosti v okresoch s výrazným podielom národnostných menšín.....	41
Analýza dopravnej infraštruktúry.....	56
Zhrnutie.....	58
III. Časť - Participácia príslušníkov národnostných menšín na riešení vecí verejných	60
Participácia príslušníkov národnostných menšín v zákonodarnej moci.....	60
Participácia príslušníkov národnostných menšín vo výkonnej moci.....	63
Participácia príslušníkov národnostných menšín pri riadení územných samospráv.....	64
Konzultačné mechanizmy štátu s príslušníkmi národnostných menšín.....	66
Participácia príslušníkov národnostných menšín na kontrolných mechanizmoch medzinárodných dohovorov.....	67
Zhrnutie.....	68
IV. Časť - Kultúra národnostných menšín	69
Podpora poskytovaná v rámci siete osvetových zariadení.....	70
Vydávanie periodických a neperiodických publikácií.....	70
Divadelná činnosť národnostných menšín.....	72
Televízne a rozhlasové vysielanie pre národnostné menšiny.....	72
Múzeá národnostných menšín.....	75
Dotačný program Kultúra národnostných menšín Úradu vlády Slovenskej republiky.....	76
Zhrnutie.....	82
V. Časť - Používanie jazykov národnostných menšín	84
Zákon o jazykoch menšín.....	88
Vzťah zákona o štátnom jazyku k zákonu o jazykoch menšín a k iným všeobecne záväzným právnym predpisom týkajúcim sa používania menšinových jazykov.....	96

Európska charta regionálnych alebo menšinových jazykov.....	99
Zhrnutie.....	110
VI. Časť - Výchova a vzdelávanie príslušníkov národnostných menšín.....	111
Zhrnutie.....	116
Záver	117
Prílohy	119

ÚVOD

Slovenská republika je multikultúrna krajina, v ktorej žijú príslušníci väčšinového slovenského národa spolu s príslušníkmi národnostných menšín, s ktorými sú si rovní v dôstojnosti i právach. V dôsledku historického vývoja žije v Slovenskej republike vedľa seba viacero národností. Úplná a efektívna rovnosť medzi príslušníkmi národnostných menšín a osobami patriacimi k väčšine je zabezpečená vo všetkých oblastiach hospodárskeho, spoločenského, politického a kultúrneho života. Na území Slovenskej republiky sú dlhodobé garantované dôstojné podmienky pre rozvoj každej národnostnej menšiny. Ústava Slovenskej republiky garantuje rovnoprávnosť príslušníkov väčšiny s príslušníkmi menšín, vylučuje akúkoľvek formu diskriminácie založenú na pohlaví, rase, farbe pleti, jazyku, viere a náboženstve, politickom či inom zmýšľaní, národnom alebo sociálnom pôvode, príslušnosti k národnosti alebo etnickej skupine, majetku, rode alebo inom postavení a garantuje uplatňovanie špecifických menšinových práv, prostredníctvom ktorých sa zohľadňujú osobitné podmienky života a kultúry príslušníkov národnostných menšín.

Správa o postavení a právach príslušníkov národnostných menšín komplexne skúma všetky súvislosti postavenia a práv príslušníkov národnostných menšín, ich spoločenské, hospodárske, kultúrne postavenie, ich účasť na riešení vecí verejných, uplatňovanie ich práv zaručených Ústavou Slovenskej republiky, medzinárodnými dohovormi, ktorými je Slovenská republika viazaná, ako aj vnútroštátnym právnym poriadkom. Cieľom tejto správy je poskytnúť komplexný obraz o postavení a právach príslušníkov národnostných menšín v Slovenskej republike. Štruktúra a obsah správy vychádza z úpravy práv príslušníkov národnostných menšín v Ústave Slovenskej republiky a ostatných právnych predpisov platných v Slovenskej republike. Správa uvádza a analyzuje štatistické zistenia a zistenia ďalších prieskumov a popisuje súčasnú situáciu. Súčasťou správy je aj komparácia postavenia príslušníkov národnostných menšín v jednotlivých oblastiach v roku 2012 s predchádzajúcimi rokmi.

Podľa právneho poriadku Slovenskej republiky každý má právo rozhodovať o svojej národnosti. Príslušnosť k národnostnej menšine sa teda určuje na základe vlastnej vôle občana. Jazyk národnostnej menšiny je definovaný osobitným právnym predpisom.

Kultúrna, náboženská a jazyková rozmanitosť – teda i národnostná patrí medzi základné hodnoty členských štátov Európskej únie, ako sa to uvádza aj v Charte základných práv Európskej únie. Hoci Európska únia nemá právomoc prijímať legislatívu v oblasti ochrany národnostných menšín, zmienky o národnostných menšinách a príslušnosti k národnostnej menšine existujú v primárnom a sekundárnom práve Európskej únie. Európsky parlament sa v dokumentoch politickej povahy touto otázkou zaoberá a vyzýva členské štáty, ktoré zatiaľ nepodpísali a neratifikovali Európsku chartu regionálnych alebo menšinových jazykov a Rámcový dohovor na ochranu národnostných menšín, aby tak urobili. Slovenská republika ratifikovala Európsku chartu regionálnych a menšinových jazykov dňa 5. septembra 2001. Rámcový dohovor na ochranu národnostných menšín bol za Slovenskú republiku podpísaný 1. februára 1995. Národná rada Slovenskej republiky s dohovorom vyslovila súhlas svojím uznesením č. 128 z 21. júna 1995 a prezident Slovenskej republiky ho ratifikoval 14. júla 1995. Dohovor nadobudol platnosť 1. februára 1998 na základe článku 28 ods. 1.

Postavenie jednotlivých národnostných menšín sa líši vzhľadom na ich historický, spoločenský, kultúrny vývoj, ako aj na ich dnešný podiel na obyvateľstve Slovenskej republiky. Na účely tejto správy sú základným zdrojom informácií o počte príslušníkov národnostných menšín výsledky sčítania obyvateľov, domov a bytov, ktoré sa naposledy uskutočnilo v roku 2011. Výsledky sčítania, v porovnaní s výsledkami predchádzajúcich sčítaní, boli nasledovné:

Tabuľka č. 1

Národnostná štruktúra obyvateľstva v Slovenskej republike¹

Bývajúce obyvateľstvo (podľa TP) spolu	2011		2001		1991	
	abs.	v %	abs.	v %	abs.	v %
	5 397 036	100,0	5 379 455	100,0	5 274 335	100,0
Národnosť						
slovenská	4 352 775	80,7	4 614 854	85,8	4 519 328	85,7
maďarská	458 467	8,5	520 528	9,7	567 296	10,8
rómska	105 738	2,0	89 920	1,7	75 802	1,4
česká	30 367	0,6	44 620	0,8	52 884	1,0
rusínska	33 482	0,6	24 201	0,4	17 197	0,3
ukrajinská	7 430	0,1	10 814	0,2	13 281	0,3
nemecká	4 690	0,1	5 405	0,1	5 414	0,1
poľská	3 084	0,1	2 602	0,0	2 659	0,1
chorvátska	1 022	0,0	890	0,0	x	x
srbská	698	0,0	434	0,0	x	x
ruská	1 997	0,0	1 590	0,0	1 389	0,0
židovská	631	0,0	218	0,0	134	0,0
moravská	3 286	0,1	2 348	0,0	6 037	0,1
bulharská	1 051	0,0	1 179	0,0	1 400	0,0
ostatné	9 825	0,2	5 350	0,1	2 732	0,1
nezistené	382 493	7,0	54 502	1,0	8 782	0,2

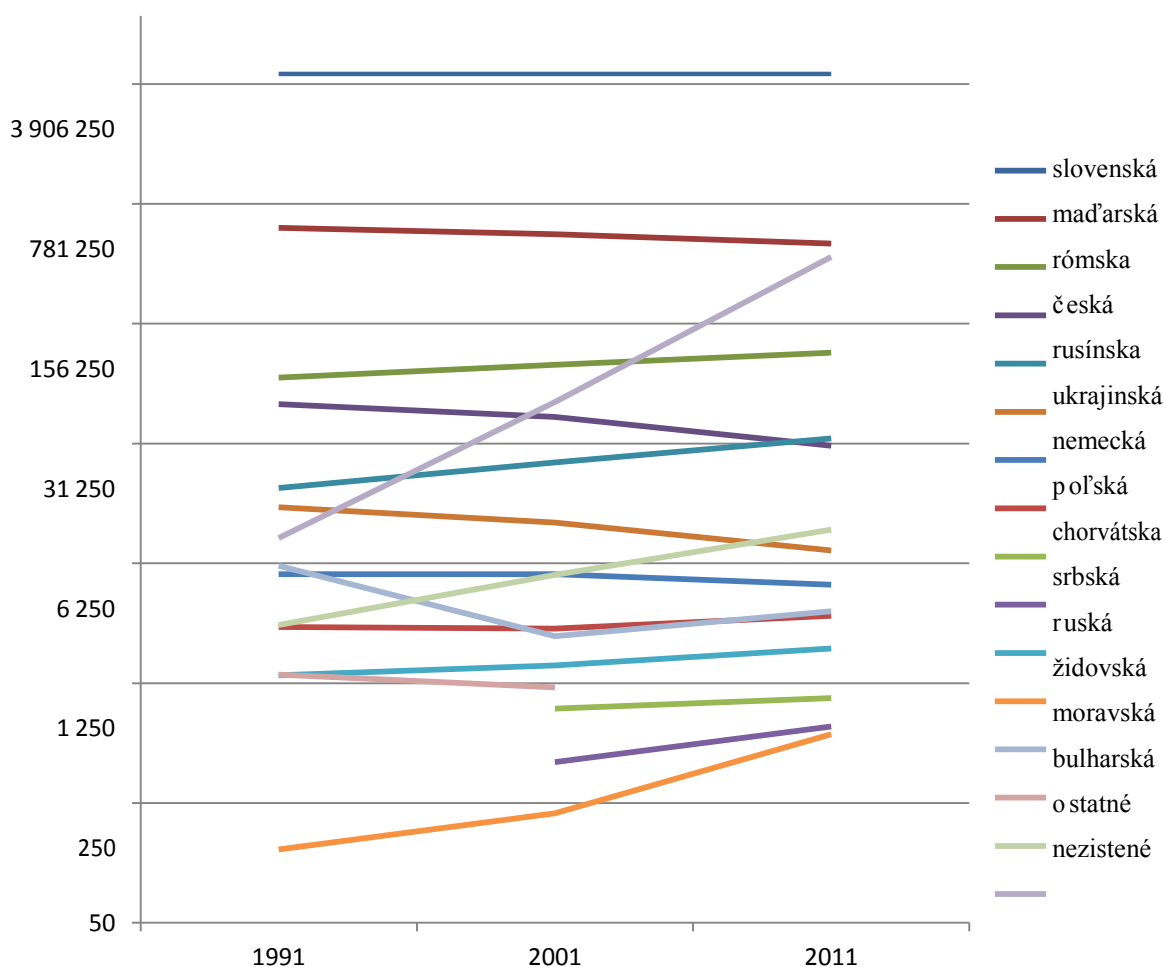
TP: trvalý pobyt

x: nevyhodnocovala sa

¹ Zdroj: Štatistický úrad Slovenskej republiky

Graf č.1

Národnostná štruktúra obyvateľstva v Slovenskej republike

Je známe, že v prípade niektorých národnostných menšín, najmä rómskej, výsledky sčítania obyvateľov neposkytujú skutočný obraz o ozajstnom počte danej menšinovej komunity. Na účely tejto správy však pri skúmaní počtu príslušníkov národnostných menšín budeme vychádzať z oficiálnych údajov sčítania obyvateľov.

V uplynulom období nastali určité pozitívne posuny v súvislosti s postavením a právami príslušníkov národnostných menšín (novela zákona č. 365/2004 Z. z. o rovnakom zaobchádzaní v niektorých oblastiach a o ochrane pred diskrimináciou a o zmene a doplnení niektorých zákonov (antidiskriminačný zákon), novela zákona č. 184/1999 Z. z. o používaní jazykov národnostných menšín v znení neskorších predpisov, pôsobenie Úradu splnomocnenca vlády Slovenskej republiky pre rómske komunity a zriadenie Úradu splnomocnenca vlády Slovenskej republiky pre národnostné menšiny a pod.).

I.ČASŤ

ÚPRAVA PRÁV PRÍSLUŠNÍKOV NÁRODNOSTNÝCH MENŠÍN V PRÁVNOM PORIADKU SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Postavenie národnostných menšín žijúcich v Slovenskej republike upravujú čl. 12 ods. 3, čl. 33 a 34 Ústavy Slovenskej republiky. Podľa čl. 12 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky má každý právo slobodne rozhodovať o svojej národnosti, zároveň sa zakazuje akékoľvek ovplyvňovanie tohto rozhodovania a všetky spôsoby nátlaku smerujúce k odnárodnovaniu.

Podľa čl. 33 Ústavy Slovenskej republiky nesmie byť príslušnosť ku ktorejkoľvek národnostnej menšine alebo etnickej skupine nikomu na ujmu. Ústava Slovenskej republiky zaručuje občanom tvoriacim v Slovenskej republike národnostné menšiny alebo etnické skupiny všestranný rozvoj, najmä právo spoločne s inými príslušníkmi menšiny alebo skupiny rozvíjať vlastnú kultúru, právo rozširovať a prijímať informácie v ich materinskom jazyku, združovať sa v národnostných združeniach, zakladať a udržiavať vzdelávacie a kultúrne inštitúcie.

Občanom patriacim k národnostným menšinám alebo etnickým skupinám sa za podmienok ustanovených zákonom zaručuje okrem práva na osvojenie si štátneho jazyka aj právo na vzdelanie v ich jazyku, právo používať ich jazyk v úradnom styku, právo zúčastňovať sa na riešení vecí týkajúcich sa národnostných menšín a etnických skupín.

Ústava Slovenskej republiky zároveň vymedzuje výkon práv občanov patriacich k národnostným menšinám a etnickým skupinám tak, že výkon týchto práv nesmie viesť k ohrozeniu zvrchovanosti a územnej celistvosti Slovenskej republiky a k diskriminácii jej ostatného obyvateľstva.

Právne predpisy upravujúce ochranu národnostných menšín

1. Občiansky súdny poriadok

Zákon ustanovuje v § 18 právo účastníka konania konať pred súdom vo svojej materčine alebo v jazyku, ktorému rozumie.

2. Zákon 71/1967 Zb. o správnom konaní (správny poriadok) v znení neskorších predpisov

Zákon ustanovuje v § 3 ods. 2 právo občanovi Slovenskej republiky, ktorý je osobou patriacou k národnostnej menšine, a ktorý má právo používať jazyk národnostnej menšiny v obciach vymedzených osobitným predpisom, konať pred správnym orgánom v jazyku národnostnej menšiny. Správne orgány podľa prvej vety sú povinné mu zabezpečiť rovnaké možnosti na uplatnenie jeho práv.

3. Zákon Slovenskej národnej rady č. 83/1990 Z. z. o združovaní občanov v znení neskorších predpisov

Zákon ustanovuje v § 2 ods. 1 právo občanov zakladať spolky, spoločnosti, zväzy, hnutia, kluby a iné občianske združenia, ako aj odborové organizácie a združovať sa v nich. Zároveň § 3 ustanovuje, že nikto nesmie byť nútený k združovaniu, k členstvu v združeniach ani k účasti na ich činnosti, zo združenia môže každý slobodne vystúpiť. V § 4 sa zakazuje zakladať združenia, ktorých cieľom je popierať alebo obmedzovať osobné, politické alebo iné práva občanov pre ich národnosť a z iných dôvodov.

4. Zákon Národnej rady Slovenskej republiky č. 346/1990 Zb. o voľbách do orgánov samosprávy obcí v znení neskorších predpisov

Zákon ustanovuje v § 27 ods. 2 povinnosť obce zaslať oznámenie o čase a mieste konania volieb nielen v štátnom jazyku, ale aj v jazyku národnostnej menšiny.

5. Zákon Slovenskej národnej rady č. 308/1991 Zb. o slobode náboženskej viery a postavení cirkví a náboženských spoločností v znení neskorších predpisov,

Zákon ustanovuje v § 5 ods. 1 písm. e) právo vlastniť náboženskú literatúru v ľubovoľnom jazyku a za podmienok ustanovených všeobecne záväznými právnymi predpismi ju šíriť.

6. Zákon Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov

Zákon ustanovuje v § 23 právo fyzických osôb používať svoj materinský jazyk na ústnom pojednávaní alebo pri inom osobnom rokovaní. Trovy tlmočenia znáša Ústavný súd.

7. Zákon Národnej rady Slovenskej republiky č. 300/1993 Z. z. o mene a priezvisku v znení neskorších predpisov

Zákon zakotvuje právo pre príslušníkov národnostných menšín požiadať o úpravu mena a priezviska v súlade s pravopisom jazyka národnostných menšín.

8. Zákon Národnej rady Slovenskej republiky č. 564/1992 Zb. o spôsobe vykonania referenda v znení neskorších predpisov

Zákon ustanovuje v § 16 ods. 2 povinnosť obce zaslať oznámenie o čase a mieste konania referenda nielen v štátnom jazyku, ale aj v jazyku národnostnej menšiny.

9. Zákon Národnej rady Slovenskej republiky č. 308/1993 Z. z. o zriadení Slovenského národného strediska pre ľudské práva v znení neskorších predpisov

Zákon upravuje postavenie Slovenského národného strediska pre ľudské práva, ktoré okrem iného monitoruje a hodnotí dodržiavanie ľudských práv a dodržiavanie zásady rovnakého zaobchádzania podľa zákona č. 365/2004 Z. z. v znení neskorších predpisov, vykonáva nezávislé zisťovania týkajúce sa diskriminácie, vypracúva a uverejňuje správy a odporúčania o otázkach súvisiacich s diskrimináciou.

10. Zákon Národnej rady Slovenskej republiky č. 154/1994 Z. z. o matrikách v znení neskorších predpisov

Zákon ustanovuje v § 16 zápis ženského priezviska, ženy, ktorá nie je slovenskej národnosti, do príslušného registra vedeného matrikou bez koncovky slovenského prechýľovania.

11. Zákon Národnej rady Slovenskej republiky č. 270/1995 Z. z. o štátnom jazyku Slovenskej republiky v znení neskorších predpisov

Zákon ustanovuje povinné používanie štátneho jazyka v základných oblastiach verejného styku a zároveň umožňuje používanie jazykov národnostných menšín popri štátnom jazyku v zákonom regulovaných oblastiach vrátane úradného styku v obciach, kde žije zákonom ustanovený počet príslušníkov národnostných menšín, v súlade s ustanoveniami zákona č. 184/1999 Z. z. o používaní jazykov národnostných menšín v znení neskorších predpisov.

12. Zásady vlády Slovenskej republiky k zákonu Národnej rady Slovenskej republiky č. 270/1995 Z. z. o štátnom jazyku Slovenskej republiky v znení neskorších predpisov

Zásady vlády Slovenskej republiky bližšie upravujú interpretáciu a aplikáciu zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 270/1995 Z. z. o štátnom jazyku Slovenskej republiky v znení neskorších predpisov. Cieľom týchto zásad je zjednotenie výkladu ustanovení zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 270/1995 Z. z. o štátnom jazyku Slovenskej republiky v znení neskorších predpisov vrátane postupu Ministerstva kultúry Slovenskej republiky pri výkone dohľadu podľa § 9 zákona o štátnom jazyku.

13. Zákon č. 384/1997 Z. z. o divadelnej činnosti v znení neskorších predpisov

Zákon ustanovuje v § 3 ods. 3 písm. c) povinnosť vyššieho územného celku podporovať kultúrne aktivity národnostných menšín na svojom území a zabezpečovať činnosť menšinových kultúrnych inštitúcií; zabezpečovať činnosť profesionálnych národnostných divadiel, a to Divadla Alexandra Duchnoviča v Prešove (rusínska národnostná menšina), Jókaiho divadla v Komárne (maďarská národnostná menšina), Divadla Romathan Romano teatro v Košiciach (rómska národnostná menšina) a Divadla Thália v Košiciach (maďarská národnostná menšina).

14. Zákon č. 46/1999 Z. z. o spôsobe voľby prezidenta Slovenskej republiky, o ľudovom hlasovaní o jeho odvolaní a o doplnení niektorých ďalších zákonov v znení neskorších predpisov

Zákon ustanovuje v § 14 ods. 3 povinnosť obce zaslať oznámenie o čase a mieste konania volieb nie len v štátnom jazyku, ale aj v jazyku národnostnej menšiny.

15. Zákon č. 184/1999 Z. z. o používaní jazykov národnostných menšín v znení neskorších predpisov

Zákon upravuje podmienky používania jazykov národnostných menšín občanmi Slovenskej republiky patriacim k týmto národnostným menšinám žijúcim v Slovenskej republike v úradnom styku. Podľa § 2 zákona občania Slovenskej republiky, ktorí sú osobami patriacimi k národnostnej menšine, majú trvalý pobyt v danej obci a tvoria podľa dvoch po sebe nasledujúcich sčítaniach obyvateľov v obci najmenej 15 % obyvateľov, majú právo v tejto obci používať v úradnom styku jazyk menšiny. Pričom podľa §7c ods.1 sa pod dvomi po sebe nasledujúcimi sčítaniami obyvateľov rozumejú sčítania obyvateľov, ktorých výsledky boli vyhlásené po 1. júli 2011.

Zákon okrem iného upravuje aj podmienky používania jazyka národnostnej menšiny orgánmi obecnej samosprávy pri rokovaníach obecného zastupiteľstva, pri vedení úradnej agendy, obecných kroník a i. Vo všetkých prípadoch ide o súbežné používanie jazykov národnostných menšín popri štátnom jazyku v písomnom úradnom styku. Zákon umožňuje aj používanie označení obcí, ulíc a iných miestnych geografických značení v jazykoch národnostných menšín popri názvoch v štátnom jazyku na miestach určených v § 4.

Orgán verejnej správy v rámci svojej pôsobnosti v obci zabezpečuje na požiadanie informácie o všeobecne záväzných právnych predpisoch popri štátnom jazyku aj v jazyku menšiny. Obec môže vydávať všeobecne záväzné nariadenia v rámci svojej pôsobnosti popri znení v štátnom jazyku aj v jazyku menšiny; v takomto prípade je rozhodujúce znenie v štátnom jazyku.

Občan Slovenskej republiky, ktorý je osobou patriacou k národnostnej menšine, môže pri komunikácii s personálom zdravotníckych zariadení a zariadení sociálnych služieb alebo zariadení sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately v obci používať jazyk menšiny. Zdravotnícke zariadenie alebo zariadenie sociálnych služieb alebo zariadenie sociálnoprávnej ochrany detí a sociálnej kurately podľa predchádzajúcej vety umožní používanie jazyka menšiny podľa tohto zákona a osobitných zákonov, ak to podmienky daného zariadenia dovoľujú.

Oznamy určené na informovanie verejnosti prostredníctvom miestneho rozhlasu alebo prostredníctvom iných technických zariadení sa v obci môžu zverejňovať popri štátnom jazyku aj v jazyku menšiny. Obec zverejňuje dôležité informácie uvedené na úradnej tabuli obce, na webovom sídle obce a vo vydávanej periodickej tlači, popri štátnom jazyku aj v jazyku menšiny.

Občania Slovenskej republiky, ktorí sú osobami patriacimi k národnostnej menšine, majú právo rozširovať a prijímať informácie v jazyku menšiny prostredníctvom Rozhlasu a televízie Slovenska. Regionálne a lokálne vysielanie televíznej programovej služby alebo rozhlasovej programovej služby v jazykoch menšín sa realizuje za podmienok upravených osobitnými zákonmi.

16. Nariadenie vlády Slovenskej republiky č. 221/1999 Z. z., ktorým sa vydáva zoznam obcí, v ktorých občania patriaci k národnostnej menšine tvoria najmenej 20% obyvateľstva v znení nariadenia vlády Slovenskej republiky č. 534/2011 Z. z.

Na základe splnomocnenia podľa § 2 ods. 2 zákona č. 184/1999 Z. z. o používaní jazykov národnostných menšín v znení neskorších predpisov, ktorým sa v prílohe nariadenia uvádza zoznam obcí, ako aj zoznam označení obcí v jazykoch národnostných menšín, v ktorých občania Slovenskej republiky patriaci k národnostnej menšine tvoria podľa posledného sčítania obyvateľov najmenej 20 % obyvateľstva.

17. Nariadenie vlády Slovenskej republiky č. 535/2011 Z. z., ktorým sa vykonávajú niektoré ustanovenia zákona č. 184/1999 Z. z. o používaní jazykov národnostných menšín v znení neskorších predpisov

Nariadením vlády sa vykonávajú niektoré ustanovenia zákona č. 184/1999 Z. z. o používaní jazykov národnostných menšín v znení neskorších predpisov.

18. Zákon č. 61/2000 Z. z. o osvetovej činnosti v znení zákona č. 416/2001 Z. z.

Zákon upravuje v § 2 ods. 2 písm. b) rozsah osvetovej činnosti vzťahujúci sa okrem iného aj na prehlbovanie vzťahu k vlastnému štátu, ku kultúrnej identite národa, národnostných menšín a etnických skupín.

19. Zákon č. 183/2000 Z. z. o knižniciach, o doplnení zákona Slovenskej národnej rady č. 27/1987 Z. z. o štátnej pamiatkovej starostlivosti a o zmene a doplnení zákona č. 68/1997 Z. z. o Matici slovenskej v znení neskorších predpisov

Zákon ustanovuje v § 14 povinnosť v obciach, kde žijú občania patriaci k národnostnej menšine alebo etnickej skupine, prihliadať pri utváraní knižničného fondu verejnej knižnice na túto skutočnosť.

20. Zákon č. 211/2000 Z. z. o slobodnom prístupe k informáciám a o zmene a doplnení niektorých zákonov (zákon o slobode informácií) v znení neskorších predpisov

Zákon ustanovuje v § 6 ods. 5 povinnosť obciam, v ktorých občania Slovenskej republiky, ktorí sú osobami patriacimi k národnostnej menšine a majú trvalý pobyt v danej obci, a tvoria podľa dvoch po sebe nasledujúcich sčítaniach obyvateľov v obci najmenej 15 % obyvateľov, zverejňovať informácie uvedené v tomto zákone aj v jazyku národnostnej menšiny žijúcej v Slovenskej republike.

Zákon ďalej ustanovuje v § 16 ods. 8 občanovi Slovenskej republiky, ktorý je osobou patriacou k národnostnej menšine, a ktorý má právo používať jazyk národnostnej menšiny podľa zákona č. 184/1999 Z. z. o používaní jazykov národnostných menšín v znení neskorších predpisov právo, pokiaľ je to možné, na sprístupnenie informácie aj v jazyku národnostnej menšiny obcou v ktorej občania Slovenskej republiky, ktorí sú osobami patriacimi k národnostnej menšine a majú trvalý pobyt v danej obci, tvoria podľa dvoch po sebe nasledujúcich sčítaniach obyvateľov v obci najmenej 15 % obyvateľov.

21. Zákon č. 303/2001 Z. z. o voľbách do orgánov samosprávnych krajov a o doplnení Občianskeho súdneho poriadku v znení neskorších predpisov

Zákon ustanovuje v § 24 ods. 2 povinnosť obce zaslať oznámenie o čase a mieste konania volieb nie len v štátnom jazyku, ale aj v jazyku národnostnej menšiny.

22. Zákon č. 564/2001 Z. z. o verejnom ochrancovi práv v znení neskorších predpisov

Zákon ustanovuje v § 11 ods. 2 právo fyzickej osoby používať v styku s verejným ochrancom práv materinsky jazyk, trovy tlmočného znáša štát.

23. Zákon č. 331/2003 Z. z. o voľbách do Európskeho parlamentu v znení neskorších predpisov

Zákon ustanovuje v § 20 ods. 2 povinnosť obce zaslať oznámenie o čase a mieste konania volieb nielen v štátnom jazyku, ale aj v jazyku národnostnej menšiny.

24. Zákon č. 596/2003 Z. z. o štátnej správe v školstve a školskej samospráve a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov

Zákon ustanovuje v § 13a ods. 3, okrem iného, povinnosť školského inšpektora používať slovenský jazyk v úradnom styku a ovládať jazyk príslušnej národnostnej menšiny v súvislosti s náplňou pracovnej činnosti.

Ďalej zákon ustanovuje v § 21 ods. 2 a 3 povinnosť tej školy, kde sa výchovno-vzdelávací proces uskutočňuje v triedach v slovenskom jazyku a súčasne v jazyku národnostných menšín, mať vo svojom názve druh a typ školy uvedený v slovenskom jazyku a v jazyku príslušnej národnostnej menšiny, a v škole, kde sa výchovno-vzdelávací proces uskutočňuje iba v jazyku národnostných menšín, mať v názve uvedený aj vyučovací jazyk školy, a druh a typ školy sa uvádza v slovenskom jazyku a v jazyku príslušnej národnostnej menšiny. Sídlo školy sa uvádza v slovenskom jazyku; ak je sídlom školy obec, v ktorej príslušníci národnostnej menšiny tvoria najmenej 20% obyvateľstva, uvedie sa sídlo aj v jazyku národnostnej menšiny.

25. Zákon č. 333/2004 Z. z. o voľbách do Národnej rady Slovenskej republiky v znení neskorších predpisov

Zákon ustanovuje v § 26 ods. 2 povinnosť obce zaslať oznámenie o čase a mieste konania volieb nielen v štátnom jazyku, ale aj v jazyku národnostnej menšiny.

26. Zákon č. 365/2004 Z. z. o rovnakom zaobchádzaní v niektorých oblastiach a o ochrane pred diskrimináciou a o zmene a doplnení niektorých zákonov (antidiskriminačný zákon) v znení neskorších predpisov

Zákon v § 2 ustanovuje zákaz diskriminácie, okrem iného aj z dôvodu príslušnosti k národnosti alebo etnickej skupine.

27. Zákon č. 301/2005 Z. z. Trestný poriadok v znení neskorších predpisov

Zákon ustanovuje v § 2 ods. 2 právo účastníka konania, ktorý prehlási, že neovláda jazyk, v ktorom sa konanie vedie, na tlmočníka a prekladateľa.

28. zákon č. 220/2007 Z. z. o digitálnom vysielaní programových služieb a poskytovaní iných obsahových služieb prostredníctvom digitálneho prenosu a o zmene a doplnení niektorých zákonov (zákon o digitálnom vysielaní) v znení neskorších predpisov

Zákon umožňuje digitálne vysielanie v štátnom jazyku, ako aj v jazyku národnostnej menšiny.

29. Zákon č. 167/2008 Z. z. o periodickej tlači a agentúrnom spravodajstve a o zmene a doplnení niektorých zákonov (tlačový zákon) v znení neskorších predpisov

Zákon umožňuje vydávanie periodickej tlače v jazyku národnostných menšín bez použitia štátneho jazyka.

30. Zákon č. 245/2008 Z. z. o výchove a vzdelávaní (školský zákon) a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov

Zákon ustanovuje v § 11 ods. 2 povinnosť viesť v školách a v školských zariadeniach, v ktorých sa uskutočňuje výchova a vzdelávanie v jazyku národnostných menšín,

pedagogickú dokumentáciu školy dvojazyčne, a to v štátnom jazyku a v jazyku príslušnej národnostnej menšiny.

V § 12 ods. 3 zákon ustanovuje deťom a žiakom občanov patriacim k národnostným menšinám a etnickým skupinám na zabezpečenie okrem práva na osvojenie si štátneho jazyka aj právo na výchovu a vzdelanie v ich jazyku za podmienok ustanovených týmto zákonom. Súčasťou výchovy a vzdelávania v základných školách a stredných školách s iným vyučovacím jazykom, ako je štátny jazyk, je aj povinný vyučovací predmet slovenský jazyk a literatúra v rozsahu vyučovania potrebného na jeho osvojenie.

V § 13 ods. 2 zákon ustanovuje v súlade s právom detí a žiakov patriacich k národnostným menšinám a etnickým skupinám na vzdelanie v ich materinskom jazyku ustanoveným v § 12 ods. 3, aby sa v učebniciach, ako aj v učebných textoch a pracovných zošitoch vydávaných v jazyku národnostnej menšiny uvádzali geografické názvy, ktoré sú vžitá a zaužívané v jazyku národnostnej menšiny, uvádzali dvojazyčne, a to najprv v jazyku príslušnej národnostnej menšiny a následne v zátvorke alebo za lomkou v štátnom jazyku, a to spôsobom, ktorý bol používaný v učebniciach schválených v rokoch 2002 až 2006. Kartografické diela sa uvádzajú v štátnom jazyku, na konci učebnice sa uvedie súhrnný prehľad geografických názvov vo forme slovníka v jazyku národnostnej menšiny a v štátnom jazyku.

31. Zákon č. 385/2008 Z. z. o Tlačovej agentúre Slovenskej republiky a o zmene niektorých zákonov v znení zákona č. 547/2011 Z. z.

Zákon ustanovuje v § 3 ods. 3 povinnosť tlačovej agentúry vyhľadávať a spracovávať informácie z územia Slovenskej republiky národnostných menšín a etnických skupín žijúcich na území Slovenskej republiky.

32. Zákon č. 532/2010 Z. z. o Rozhlase a televízii Slovenska a o zmene a doplnení niektorých zákonov

Zákon ustanovuje v § 5 ods. 1 písm. b) a g) povinnosť Rozhlasu a televízie Slovenska vysielanie najmenej štyroch rozhlasových programových služieb, z ktorých jedna je určená na vysielanie obsahovo a regionálne vyvážených programov v jazykoch národnostných menšín a etnických skupín žijúcich na území Slovenskej republiky; ďalej vysielanie obsahovo a regionálne vyvážených programov v jazykoch národnostných menšín a etnických skupín žijúcich na území Slovenskej republiky v časovom rozsahu zodpovedajúcom národnostnému a etnickému zloženiu obyvateľstva Slovenskej republiky. Na zabezpečenie výroby a vysielania programov pre národnostné menšiny a etnické skupiny zriaďuje Rozhlas a televízia Slovenska samostatné organizačné útvary Slovenského rozhlasu a Slovenskej televízie.

II. ČASŤ

SPOLOČENSKO-HOSPODÁRSKE POSTAVENIE NÁRODNOSTNÝCH MENŠÍN

Zlepšovanie životných podmienok národnostných menšín úzko súvisí s regionálnym rozvojom. Oblasti, v ktorých sú zastúpené národnostné menšiny, vykazujú špecifické sociálne a ekonomické ukazovatele. Regionálny rozvoj v Slovenskej republike je legislatívne zakotvený v zákone č.539/2008 Z. z. o podpore regionálneho rozvoja. Ako vyplýva zo zákona, hlavným cieľom podpory regionálneho rozvoja je odstraňovanie a zmiernovanie nežiaducich rozdielov na úrovni hospodárskeho, sociálneho a územného rozvoja regiónov a zabezpečenie trvalo udržateľného rozvoja regiónov. Dôležité je zvyšovať ekonomickú výkonnosť, konkurencieschopnosť a rozvoj inovácií v regiónoch, ako aj zvyšovať zamestnanosť a životnú úroveň obyvateľov.

Existuje viacero teoretických prístupov vychádzajúcich z ekonomických teórií, ktoré riešia problematiku regionálneho rozvoja. Základným princípom je však vytváranie konvergenencie medzi ekonomicky úspešnejšími a menej úspešnými regiónmi. Kľúčové je predovšetkým identifikovať regióny, ktoré svojimi socioekonomickými ukazovateľmi zaostávajú za ekonomicky úspešnými regiónmi.

V súčasnosti sa používa delenie regiónov na centrá a periférie. I keď v období centrálne riadenej ekonomiky sa rozdiely znížili, v súčasnosti sa neustále prehľbujú a ku konvergencii v zásadnej miere nedochádza. K vymedzeniu periférnych regiónov sa dá pristúpiť niekoľkými spôsobmi, pričom efektívne je skombinovať viacero metód. Slovenským špecifikom je existencia dvoch gradientov, a to gradient západ-východ a sever-juh. To znamená, že určité socioekonomické ukazovatele sa menia v týchto smeroch vzhľadom k jednotkám vzdialenosti. Tieto dva gradienty možno ilustrovať na ukazovateľoch ako HDP, miera nezamestnanosti, alebo aj národnostné zloženie. Pri výbere všetkých prihraničných regiónov na tzv. mezoúrovni (t.j. úroveň okresov) zistíme, že sa medzi nimi nachádzajú ekonomicky najvyspelejšie okresy, ako aj upadajúce periférne okresy.

Práve okresy s určitými negatívnymi socioekonomickými ukazovateľmi sa vyznačujú špecifickou národnostnou štruktúrou. Konkrétne sa tu vo väčšej miere nachádzajú maďarská, rómska a rusínska národnostná menšina, ktoré vytvárajú kompaktné osídlenie. Česká národnosť síce v Slovenskej republike patrí k najpočetnejším, avšak nevytvára kompaktné osídlené regióny. Ostatné národnostné menšiny netvorí výrazný podiel na obyvateľstve jednotlivých okresov. Základným kritériom je, aby minimálne jedna národnostná menšina bola v okrese početnejšia ako 6,0 %.

Tabuľka č. 2a

Národnostná štruktúra okresov Slovenskej republiky v roku 2011 (údaj k 31.12.2011)²

okres	národnosť																									
	maďarská		rómska		rusínska		ukrajinská		česká		nemecká		poľská		chorvátska		srbská		ruská		židovská		bulharská		moravská	
	abs	%	abs	%	abs	%	abs	%	abs	%	abs	%	abs	%	abs	%	abs	%	abs	%	abs	%	abs	%	abs	%
Humenné	81	0,1	1 671	2,6	3 119	4,8	85	0	618	0,6	111	0,1	102	0,1	5	0	4	0	41	0	11	0	13	0	49	0
Kežmarok	52	0,1	8 092	11,4	131	0,2	751	0,4	594	0,3	53	0	61	0	9	0	13	0	75	0	21	0	36	0	54	0
Levoča	19	0,1	1 817	5,5	317	1	71	0,1	98	0,2	6	0	19	0	3	0	1	0	14	0	2	0	2	0	13	0
Medzilaborce	14	0,1	745	6	5 284	42,6	604	1,6	139	0,4	8	0	15	0	3	0	1	0	11	0	2	0	5	0	6	0
Poprad	141	0,1	2 144	2,1	212	0,2	229	0,4	126	0,2	218	0,4	73	0,1	3	0	4	0	12	0	1	0	1	0	18	0
Prešov	165	0,1	5 200	3,1	1 663	1	103	0,5	65	0,3	7	0	17	0,1	0	0	4	0	7	0	0	0	1	0	3	0
Sabinov	21	0	5 783	10	468	0,8	399	1,2	75	0,2	4	0	42	0,1	1	0	0	0	45	0,1	4	0	4	0	8	0
Snina	20	0,1	439	1,2	4 647	12,2	82	0	191	0,2	7	0	26	0	1	0	3	0	14	0	2	0	3	0	9	0
Spišská Nová Ves	86	0,1	6 202	6,3	363	0,4	55	0,2	85	0,3	241	0,8	6	0	1	0	3	0	2	0	2	0	0	0	0	0
Trebišov	28 094	26,5	6 733	6,3	142	0,1	306	0,5	490	0,7	108	0,2	23	0	3	0	21	0	61	0,1	41	0	27	0	38	0
Gelnica	46	0,1	2 867	9,2	158	0,5	211	0,3	571	0,7	99	0,1	47	0,1	10	0	12	0	65	0,1	7	0	21	0	64	0,1
Košice I	2 067	3	618	0,9	466	0,7	110	0,4	147	0,5	40	0,1	13	0,4	4	0	3	0	12	0	2	0	9	0	13	0
Košice II	1 954	2,4	3 676	4,4	588	0,7	131	0,2	367	0,6	61	0,1	41	0	3	0	6	0	26	0	10	0	13	0	32	0
Košice III	681	2,3	313	1	197	0,7	90	0,1	319	0,3	479	0,4	48	0	1	0	7	0	16	0	7	0	12	0	31	0
Košice IV	1 669	2,8	280	0,5	391	0,7	369	0,3	365	0,3	32	0	63	0,1	4	0	6	0	33	0	4	0	14	0	31	0
Košice – okolie	11 843	9,9	7 699	6,4	140	0,1	52	0,1	209	0,3	36	0,1	26	0	0	0	3	0	12	0	4	0	5	0	12	0
Michalovce	12 136	10,9	4 154	3,7	325	0,3	122	0,6	100	0,4	3	0	12	0,1	1	0	0	0	5	0	2	0	3	0	2	0
Rožňava	16 115	25,5	3 493	5,5	24	0	69	0,1	224	0,2	69	0,1	39	0	4	0	3	0	33	0	1	0	7	0	18	0
Sobrance	24	0,1	1 006	4,4	277	1,2	122	0,1	297	0,3	11	0	16	0	0	0	14	0	13	0	2	0	4	0	18	0
Spolu	458 370	8,5	106583	2	33447	0,6	7 430	0,1	30 367	0,6	4 690	0,1	3 084	0,1	1 022	0	698	0	1 997	0	631	0	1 051	0	3286	0,1

² Zdroj: Štatistický úrad Slovenskej republiky, databáza Regdat

Tabuľka č.2b

Národnostná štruktúra okresov Slovenskej republiky v roku 2011 (údaj k 31.12.2011)²

okres	národnosť																									
	maďarská		rómska		rusínska		ukrajinská		česká		nemecká		poľská		chorvátska		srbská		ruská		židovská		bulharská		moravská	
	abs	%	abs	%	abs	%	abs	%	abs	%	abs	%	abs	%	abs	%	abs	%	abs	%	abs	%	abs	%	abs	%
Považská Bystrica	41	0,1	26	0	12	0	15	0	365	0,57	15	0	30	0,1	2	0	2	0	21	0	5	0	1	0	28	0
Prievidza	314	0,2	154	0,1	26	0	59	0	681	0,5	373	0,2	60	0	14	0	12	0	46	0	4	0	9	0	85	0,1
Púchov	20	0	8	0	8	0	7	0	261	0,6	13	0	20	0,1	0	0	0	0	14	0	2	0	4	0	32	0,1
Trenčín	165	0,1	50	0	39	0	21	0	1189	1	65	0	40	0	8	0	9	0	33	0	7	0	17	0	156	0,1
Komárno	66 382	63,8	1 253	1,2	10	0	34	0	529	0,5	35	0	33	0	9	0	10	0	24	0	12	0	27	0	29	0
Levice	27 944	24,3	794	0,7	12	0	37	0	597	0,5	34	0	70	0,1	5	0	8	0	15	0	6	0	18	0	34	0
Nitra	9 059	5,7	744	0,5	43	0	74	0	830	0,5	61	0	112	0,1	18	0	18	0	66	0	19	0	54	0	93	0,1
Nové Zámky	48 439	33,6	689	0,5	17	0	24	0	651	0,5	39	0	48	0	16	0	16	0	24	0	32	0	36	0	35	0
Šaľa	16 676	31,3	407	0,8	11	0	26	0	228	0,4	10	0	23	0	4	0	3	0	9	0	2	0	3	0	20	0
Topoľčany	350	0,5	43	0,1	9	0	51	0	263	0,4	25	0	33	0,1	5	0	5	0	15	0	6	0	9	0	23	0
Zlaté Moravce	392	0,9	54	0,1	1	0	29	0	164	0,4	11	0	21	0,1	0	0	1	0	18	0	3	0	4	0	14	0
Tvrdošín	14	0	8	0	2	0	4	0	112	0,4	7	0	10	0	3	0	0	0	8	0	1	0	4	0	6	0
Žilina	124	0,1	298	0,2	58	0	30	0	565	0,6	20	0	69	0,1	2	0	14	0	23	0	3	0	2	0	28	0
Bytča	7	0	7	0	2	0	17	0	181	0,5	6	0	49	0,1	5	0	6	0	7	0	0	0	3	0	15	0
Čadca	31	0	99	0,1	4	0	20	0	177	0,5	9	0	12	0	0	0	3	0	4	0	1	0	3	0	10	0
Dolný Kubín	26	0,1	39	0,1	2	0	24	0	690	1	34	0	50	0,1	4	0	3	0	19	0	5	0	4	0	66	0,1
Kysucké Nové Mesto	16	0	94	0,3	3	0	21	0	788	0,8	69	0	50	0,1	9	0	7	0	27	0	7	0	19	0	80	0,1
Liptovský Mikuláš	98	0,1	1 354	1,9	40	0,1	15	0	105	0,2	6	0	89	0,2	0	0	3	0	4	0	0	0	1	0	5	0
Martin	161	0,2	155	0,2	55	0,1	40	0	246	0,4	14	0	41	0,1	3	0	16	0	16	0	8	0	7	0	23	0
Námestovo	14	0	7	0	4	0	7	0	58	0,4	142	0,9	6	0	1	0	0	0	1	0	0	0	2	0	4	0

² Zdroj: Štatistický úrad Slovenskej republiky, databáza Regdat

Tabuľka č.2c

Národnostná štruktúra okresov Slovenskej republiky v roku 2011 (údaj k 31.12.2011)⁴

okres	národnosť																									
	maďarská		rómska		rusínska		ukrajinská		česká		nemecká		poľská		chorvátska		srbská		ruská		židovská		bulharská		moravská	
	abs	%	abs	%	abs	%	abs	%	abs	%	abs	%	abs	%	abs	%	abs	%	abs	%	abs	%	abs	%	abs	%
Ružomberok	56	0,1	179	0,3	12	0	8	0	92	0,3	10	0	110	0,3	0	0	6	0	7	0	1	0	6	0	8	0
Turčianske Teplice	7	0	24	0,1	1	0	43	0	1181	0,8	143	0,2	76	0,1	7	0	12	0	40	0	10	0	14	0	132	0,1
Veľký Krtíš	10 926	24	472	1	3	0	46	0	813	0,7	76	0	51	0,1	27	0	21	0	84	0,1	15	0	17	0	97	0,1
Zvolen	216	0,3	696	1	27	0	3	0	55	0,3	4	0	3	0	0	0	1	0	2	0	2	0	0	0	4	0
Žarnovica	34	0,1	122	0,5	7	0	42	0	232	0,4	17	0	27	0	3	0	4	0	13	0	5	0	3	0	28	0
Žiar nad Hronom	123	0,3	746	1,5	15	0	22	0	125	0,4	213	0,7	12	0	1	0	1	0	7	0	0	0	0	0	12	0
Banská Bystrica	361	0,3	585	0,5	55	0	48	0,2	53	0,2	9	0	9	0,4	1	0	4	0	3	0	2	0	0	0	4	0
Banská Štiavnica	42	0,3	111	0,7	2	0	47	0	234	0,3	28	0	26	0	0	0	5	0	15	0	3	0	11	0	10	0
Brezno	78	0,1	2 148	3,4	35	0,1	4	0	60	0,3	6	0	6	0	0	0	1	0	5	0	2	0	0	0	6	0
Detva	24	0,1	199	0,6	6	0	47	0,1	161	0,4	7	0	16	0	2	0	0	0	6	0	2	0	7	0	4	0
Krupina	91	0,4	267	1,2	1	0	27	0	285	0,3	27	0	23	0	0	0	1	0	13	0	8	0	6	0	20	0
Lučenec	17 315	23,1	2 093	2,8	8	0	63	0,1	166	0,4	7	0	15	0	5	0	4	0	8	0	2	0	1	0	7	0
Poltár	99	0,4	284	1,3	2	0	61	0,1	471	0,7	21	0	52	0,1	7	0	8	0	37	0,1	7	0	13	0	69	0,1
Revúca	7 725	19,1	2 540	6,3	15	0	56	0,2	75	0,3	9	0	40	0,1	0	0	0	0	9	0	1	0	0	0	8	0
Rimavská Sobota	30 618	36,1	5 268	6,2	11	0	27	0	211	0,4	215	0,4	18	0	3	0	1	0	9	0	2	0	2	0	23	0
Stará Ľubovňa	22	0	4 382	8,3	3 493	6,6	470	0,6	174	0,2	15	0	86	0	1	0	1	0	21	0	3	0	4	0	8	0
Stropkov	8	0	1 225	5,9	1 382	6,6	526	0,8	229	0,4	10	0	33	0,1	3	0	3	0	26	0	3	0	4	0	28	0
Svidník	15	0	1 323	4	4 827	14,5	67	0	178	0,3	107	0,2	141	0,2	5	0	0	0	16	0	2	0	1	0	20	0
Vranov nad Topľou	43	0,1	7 202	9	245	0,3	13	0	74	0,2	8	0	11	0	1	0	0	0	6	0	1	0	1	0	1	0
Bardejov	42	0,1	3 364	4,3	3 010	3,9	314	2,5	49	0,4	2	0	4	0,1	1	0	0	0	19	0,2	0	0	0	0	0	0

⁴ Zdroj: Štatistický úrad Slovenskej republiky, databáza Regdat

Tabuľka č.2d

Národnostná štruktúra okresov Slovenskej republiky v roku 2011 (údaj k 31.12.2011)⁵

okres	Národnosť																									
	maďarská		rómska		rusínska		ukrajinská		česká		nemecká		poľská		chorvátska		srbská		ruská		židovská		bulharská		moravská	
	abs	%	abs	%	abs	%	abs	%	abs	%	abs	%	abs	%	abs	%	abs	%	abs	%	abs	%	abs	%	abs	%
Humenné	81	0,1	1 671	2,6	3 119	4,8	85	0	618	0,6	111	0,1	102	0,1	5	0	4	0	41	0	11	0	13	0	49	0
Kežmarok	52	0,1	8 092	11,4	131	0,2	751	0,4	594	0,3	53	0	61	0	9	0	13	0	75	0	21	0	36	0	54	0
Levoča	19	0,1	1 817	5,5	317	1	71	0,1	98	0,2	6	0	19	0	3	0	1	0	14	0	2	0	2	0	13	0
Medzilaborce	14	0,1	745	6	5 284	42,6	604	1,6	139	0,4	8	0	15	0	3	0	1	0	11	0	2	0	5	0	6	0
Poprad	141	0,1	2 144	2,1	212	0,2	229	0,4	126	0,2	218	0,4	73	0,1	3	0	4	0	12	0	1	0	1	0	18	0
Prešov	165	0,1	5 200	3,1	1 663	1	1 03	0,5	65	0,3	7	0	17	0,1	0	0	4	0	7	0	0	0	1	0	3	0
Sabinov	21	0	5 783	10	468	0,8	399	1,2	75	0,2	4	0	42	0,1	1	0	0	0	45	0,1	4	0	4	0	8	0
Snina	20	0,1	439	1,2	4 647	12,2	82	0	191	0,2	7	0	26	0	1	0	3	0	14	0	2	0	3	0	9	0
Spíšská Nová Ves	86	0,1	6 202	6,3	363	0,4	55	0,2	85	0,3	241	0,8	6	0	1	0	3	0	2	0	2	0	0	0	0	0
Trebišov	28 094	26,5	6 733	6,3	142	0,1	306	0,5	490	0,7	108	0,2	23	0	3	0	21	0	61	0,1	41	0	27	0	38	0
Gelnica	46	0,1	2 867	9,2	158	0,5	211	0,3	571	0,7	99	0,1	47	0,1	10	0	12	0	65	0,1	7	0	21	0	64	0,1
Košice I	2 067	3	618	0,9	466	0,7	110	0,4	147	0,5	40	0,1	13	0,4	4	0	3	0	12	0	2	0	9	0	13	0
Košice II	1 954	2,4	3 676	4,4	588	0,7	131	0,2	367	0,6	61	0,1	41	0	3	0	6	0	26	0	10	0	13	0	32	0
Košice III	681	2,3	313	1	197	0,7	90	0,1	319	0,3	479	0,4	48	0	1	0	7	0	16	0	7	0	12	0	31	0
Košice IV	1 669	2,8	280	0,5	391	0,7	369	0,3	365	0,3	32	0	63	0,1	4	0	6	0	33	0	4	0	14	0	31	0
Košice – okolie	11 843	9,9	7 699	6,4	140	0,1	52	0,1	209	0,3	36	0,1	26	0	0	0	3	0	12	0	4	0	5	0	12	0
Michalovce	12 136	10,9	4 154	3,7	325	0,3	122	0,6	100	0,4	3	0	12	0,1	1	0	0	0	5	0	2	0	3	0	2	0
Rožňava	16 115	25,5	3 493	5,5	24	0	69	0,1	224	0,2	69	0,1	39	0	4	0	3	0	33	0	1	0	7	0	18	0
Sobrance	24	0,1	1 006	4,4	277	1,2	122	0,1	297	0,3	11	0	16	0	0	0	14	0	13	0	2	0	4	0	18	0
Spolu	458 370	8,5	106 583	2	33 447	0,6	7 430	0,1	30 367	0,6	4 690	0,1	3 084	0,1	1 022	0	698	0	1 997	0	631	0	1 051	0	3 286	0,1

Zdroj: Štatistický úrad Slovenskej republiky, databáza Regdat

Okresy označené zelenou farbou splňajú kritérium 6,0 % obyvateľstva patriaceho k národnostnej menšine.⁶ Týchto 25 okresov s výrazným podielom príslušníkov národnostných menšín bude slúžiť ako základ niektorých nasledovných analýz.

Medzi dôležité ukazovatele o národnostných menšinách v Slovenskej republike patrí štruktúra vybraných národností z hľadiska vierovyznania, veku, zamestnanosti a kvalifikácie. S cieľom podania komplexných informácií o národnostných menšinách je potrebné taktiež podrobiť analýze dopravnú infraštruktúru v regiónoch s výrazným zastúpením príslušníkov národnostných menšín.

⁶ Ide o okresy: Senec, Dunajská Streda, Galanta, Komárno, Levice, Nové Zámky, Šaľa, Veľký Krtíš, Lučenec, Revúca, Rimavská Sobota, Stará Ľubovňa, Stropkov, Svidník, Vranov nad Topľou, Kežmarok, Medzilaborce, Sabinov, Snina, Spišská Nová Ves, Trebišov, Gelnica, Košice – okolie, Michalovce, Rožňava

Štruktúra príslušníkov národnostných menšín podľa náboženského vyznania

Tabuľka č. 3

Štruktúra príslušníkov národnostných menšín podľa náboženského vyznania, alebo bez vyznania na Slovensku podľa Sčítania obyvateľov, domov a bytov 2011⁷

náboženské vyznanie	národnosť*																							
	maďarská		rómska		rusínska		česká		ukrajinská		nemecká		poľská		chorvátska		srbská		ruská		židovská		spolu SR	
	abs.	relat.	abs.	relat.	abs.	relat.	abs.	relat.	abs.	relat.	abs.	relat.	abs.	relat.	abs.	relat.	abs.	relat.	abs.	relat.	abs.	relat.	abs.	relat.
Rímskokatolícka cirkev	317 096	69,2	68 863	65,1	718	2,1	13 234	43,6	485	6,5	2 603	55,5	2 472	80,1	710	69,5	71	10	149	7,5	53	8,4	3 347 277	62,00%
Gréckokatolícka cirkev	7 206	1,6	7 833	7,4	19 193	57,3	296	1	1 930	26	24	0,5	29	0,9	2	0,2	7	1	55	2,8	5	0,8	206 871	3,80%
Pravoslávna cirkev	166	0	3 019	2,9	11 080	33,1	136	0,4	3 661	49,2	7	0,1	9	0,3	18	1,8	358	51,3	1 016	50,9	5	0,8	49 133	0,90%
Evanjelická cirkev augsburského vyznania	6 097	1,3	952	0,9	124	0,4	905	3	43	0,6	668	14,2	50	1,6	12	1,2	19	2,7	15	0,8	6	1	316 250	5,90%
Reformovaná kresťanská cirkev	70 221	15,3	1 343	1,3	14	0	105	0,3	17	0,2	21	0,4	2	0,1	2	0,2	1	0,1	3	0,2	1	0,2	98 797	1,80%
Náboženská spoločnosť Jehovovi svedkovia	2 637	0,6	1 337	1,3	132	0,4	136	0,4	49	0,7	20	0,4	25	0,8	2	0,2	5	0,7	15	0,8	15	2,4	17 222	0,30%
Evanjelická cirkev metodistická	814	0,2	73	0,1	2	0	84	0,3	12	0,2	26	0,6	2	0,1	0	0	1	0,1	3	0,2	1	0,2	10 328	0,20%
Kresťanské zbory	723	0	682	0,6	8	0	83	0,3	3	0	5	0,1	6	0,2	2	0,2	2	0,3	5	0,3	1	0,2	7 720	0,10%
Apoštolská cirkev	150	0	1 134	1,1	18	0,1	23	0,1	12	0,2	4	0,1	10	0,3	0	0	1	0,1	2	0,1	2	0,3	5 831	0,10%

⁷ Zdroj: Štatistický úrad Slovenskej republiky, Sčítanie obyvateľov, domov a bytov 2011.

náboženské vyznanie	národnosť*																							
	maďarská		rómska		rusínska		česká		ukrajinská		nemecká		poľská		chorvátska		srbská		ruská		židovská		spolu SR	
	abs.	relat.	abs.	relat.	abs.	relat.	abs.	relat.	abs.	relat.	abs.	relat.	abs.	relat.	abs.	relat.	abs.	relat.	abs.	relat.	abs.	relat.	abs.	relat.
Bratská jednota baptistov	214	0	58	0,1	4	0	55	0,2	12	0,2	6	0,1	5	0,2	4	0,4	5	0,7	4	0,2	6	1	3 486	0,10%
Cirkev adventistov stredného dňa	125	0	31	0	10	0	46	0,2	12	0,2	3	0,1	6	0,2	0	0	2	0,3	2	0,1	1	0,2	2 915	0,10%
Cirkev bratská	48	0	54	0,1	7	0	136	0,4	9	0,1	2	0	5	0,2	1	0,1	0	0	3	0,2	1	0,2	3 396	0,10%
Ústredný zväz židovských	157	0	33	0	2	0	30	0,1	4	0,1	10	0,2	1	0	3	0,3	1	0,1	2	0,1	277	43,9	1 999	0,00%
Starokatolícka cirkev	165	0	140	0,1	1	0	14	0,1	1	0	5	0,1	3	0,1	0	0	1	0,1	1	0,1	0	0	1 687	0,00%
Cirkev československá	46	0	54	0,1	3	0	524	1,7	1	0	4	0,1	0	0	1	0,1	3	0,4	4	0,2	7	1,1	1 782	0,00%
Novoapostolská cirkev	8	0	6	0	0	0	1	0	0	0	6	0,1	0	0	0	0	0	0	1	0,1	1	0,2	166	0,00%
Bahájske spoločenstvo	47	0	48	0	10	0	12	0	2	0	4	0,1	6	0,2	8	0,8	1	0,1	6	0,3	20	3,2	1 065	0,00%
Cirkev Ježiša Krista svätých neskorších dní	64	0	43	0	1	0	9	0	3	0	2	0	0	0	1	0,1	2	0,3	4	0,2	8	1,3	972	0,00%
Iné	889	0,2	753	0,7	71	0,2	288	1	22	0,3	53	1,1	18	0,6	22	2,2	20	2,9	61	3,1	68	10,8	23 340	0,40%
bez vyznania	37 216	8,1	10 554	10	1 715	5,1	12 675	41,7	910	12,2	984	21	322	10,4	212	20,7	152	21,8	558	28	119	18,9	725 362	13,40%
Nezistené	14 378	3,1	8 728	8,3	369	1,1	1 575	5,2	242	3,3	233	5	113	3,7	22	2,2	46	6,6	88	4,4	34	5,4	571 437	10,60%
Spolu	458 467	100	105 738	100	33 482	100	30 367	100	7 430	100	4 690	100	3 084	100	1 022	100	698	100	1 997	100	631	100	5 397 036	100,00%

* Červená farba znázorňuje vyšší podiel, ako je celoslovenský priemer.

Maďarská, rómska a rusínska národnostná menšina dosahujú špecifické údaje v oblasti náboženského vyznania, ktorými sa odlišujú od celorepublikového priemeru. Pre menšiny je typické, že sa u nich nachádzajú nižšie podiely obyvateľov bez vyznania, ako aj tých, u ktorých sa náboženstvo nezistilo. Z toho možno skonštatovať, že národnostné menšiny vykazujú vyššiu mieru religiozity, ako je celoslovenský priemer.

U príslušníkov maďarskej menšiny sa najviac od celoslovenského priemeru odlišuje podiel príslušníkov Reformovanej kresťanskej cirkvi, ktorých podiel u príslušníkov občanov Slovenskej republiky maďarskej národnosti dosahuje 15,3 %. Celoslovenský priemer prekračuje aj podiel príslušníkov Rímskokatolíckej cirkvi, Náboženskej spoločnosti Jehovovi svedkovia a Kresťanských zborov.

U rómskej menšiny nie sú veľké odchýlky od celoslovenského priemeru a prejavuje sa tu fenomén, že rómska menšina prijíma náboženstvo majoritnej populácie. Oproti celoslovenskému priemeru je ich vyšší podiel zaznamenaný v Rímskokatolíckej cirkvi, Gréckokatolíckej cirkvi a Pravoslávnej cirkvi. Nižšie hodnoty, ale výraznejšie presahujúce celoslovenský priemer, sú aj pri Náboženskej spoločnosti Jehovovi svedkovia, Kresťanských zboroch a Apoštolskej cirkvi.

Rusíni sa svojou náboženskou štruktúrou zo spomenutých troch národnostných menšín odlišujú najvýraznejšie. Je ich nízky počet medzi príslušníkmi Rímskokatolíckej cirkvi. Na druhej strane, značne prekračujú celoslovenský priemer v Gréckokatolíckej cirkvi (57,3 %) a Pravoslávnej cirkvi (33,1 %). U Rusínov sa medzi analyzovanými národnostnými menšinami v najvyššej miere prejavuje religiozita, keďže len 5,1 % z nich vykazuje náboženské vyznanie „bez vyznania“.

V prípade českej národnostnej menšiny môžeme spozorovať vysoké percento osôb bez vyznania – je to najvyššia miera zo všetkých národností na Slovensku. Podobne vysoká miera osôb bez vyznania je u príslušníkov moravskej menšiny a celorepublikovú mieru prevyšuje aj ruská menšina. U príslušníkov ukrajinskej menšiny nájdeme vysoký počet príslušníkov Pravoslávnej a Gréckokatolíckej cirkvi, kým nemecká menšina sa vyznačuje vysokým percentom príslušníkov Evanjelickej cirkvi augsburského vyznania. Najvyšší počet príslušníkov Rímskokatolíckej cirkvi nájdeme u poľskej menšiny – až 80 %. Tiež vysokým počtom príslušníkov Rímskokatolíckej cirkvi sa vyznačuje chorvátska menšina. Bulharská, ruská a srbská menšina reprezentuje vo vyššej miere Pravoslávnu cirkev. Zaujímavým údajom je, že v rámci židovskej menšiny menej než 50 % príslušníkov menšiny je súčasne aj židovského vierovyznania.

Kvalifikačná štruktúra národnostných menšín

Tabuľka č. 4

Kvalifikačná štruktúra vybraných národnostných menšín na Slovensku podľa Sčítania obyvateľov, domov a bytov 2011⁸

vzdelanie	národnosť*																											
	maďarská		rómska		rusínska		česká		ukrajinská		nemecká		poľská		chorvátska		srbská		ruská		židovská		bulharská		moravská		spolu	
	abs.	relat.	abs.	relat.	abs.	relat.	abs.	relat.	abs.	relat.	abs.	relat.	abs.	relat.	abs.	relat.	abs.	relat.	abs.	relat.	abs.	relat.	abs.	relat.	abs.	relat.	abs.	relat.
základné	101 007	22,00%	45 101	42,70%	6 165	18,40%	3 646	12,00%	757	10,20%	590	12,60%	553	17,90%	146	14,30%	54	7,70%	111	5,60%	74	11,70%	92	8,80%	337	337	808 490	15,00%
učňovské (bez maturity)	74 108	16,20%	5 386	5,10%	4 148	12,40%	4 460	14,70%	689	9,30%	514	11,00%	468	15,10%	117	11,40%	58	8,30%	66	3,30%	32	5,10%	85	8,10%	437	437	721 999	13,40%
stredné odborné (bez maturity)	47 954	10,50%	3 304	3,10%	2 657	7,90%	3 973	13,10%	606	8,20%	395	8,40%	390	12,60%	84	8,20%	64	9,20%	78	3,90%	27	4,30%	71	6,80%	343	343	522 039	9,70%
úplné stredné učňovské (s maturitou)	14 314	3,10%	526	0,50%	1 214	3,60%	815	2,70%	371	5,00%	109	2,30%	80	2,60%	49	4,80%	42	6,00%	59	3,00%	20	3,20%	46	4,40%	60	60	191 208	3,50%
úplné stredné odborné (s maturitou)	80 058	17,50%	1 967	1,90%	7 203	21,50%	6 145	20,20%	1 761	23,70%	892	19,00%	461	14,90%	215	21,00%	155	22,20%	365	18,30%	73	11,60%	22 4	21,30%	658	658	1 089 751	20,20%
úplné stredné všeobecné	23 957	5,20%	406	0,40%	1 840	5,50%	1 420	4,70%	505	6,80%	241	5,10%	153	5,00%	58	5,70%	39	5,60%	144	7,20%	54	8,60%	63	6,00%	181	181	235 014	4,40%
vyššie odborné vzdelanie	7 790	1,70%	137	0,10%	593	1,80%	925	3,00%	210	2,80%	148	3,20%	87	2,80%	33	3,20%	25	3,60%	86	4,30%	27	4,30%	25	2,40%	113	113	80 616	1,50%

*červená farba znázorňuje vyšší podiel, ako je celoslovenský priemer

⁸ Zdroj: Štatistický úrad Slovenskej republiky, Sčítanie obyvateľov, domov a bytov 2011

vzdelanie	národnosť*																											
	maďarská		rómska		rusínska		česká		ukrajinská		nemecká		poľská		chorvátska		srbská		ruská		židovská		bulharská		moravská		spolu	
	abs.	relat.	abs.	relat.	abs.	relat.	abs.	relat.	Abs.	relat.	abs.	relat.	abs.	relat.	abs.	relat.	abs.	relat.	abs.	relat.	abs.	relat.	abs.	relat.	abs.	relat.	abs.	relat.
vysokoškolské bakalárske	7 714	1,70%	231	0,20%	839	2,50%	549	1,80%	215	2,90%	144	3,10%	68	2,20%	29	2,80%	26	3,70%	75	3,80%	30	4,80%	42	4,00%	62	62	122 782	2,30%
vysokoškolské magisterské, inžinierske, doktorské	30 150	6,60%	733	0,70%	5 151	15,40%	5 494	18,10%	1 676	22,60%	897	19,10%	514	16,70%	112	11,00%	107	15,30%	723	36,20%	169	26,80%	278	26,50%	798	798	584 544	10,80%
vysokoškolské doktorandské bez školského vzdelania nezistené	1 966	0,40%	86	0,10%	370	1,10%	683	2,20%	147	2	103	2,20%	40	1,30%	9	0,90%	11	1,60%	78	3,90%	35	5,50%	28	2,70%	112	112	40 642	0,80%
spolu	458 467	100%	105 738	100%	33 482	100%	30 367	100%	7 430	100%	4 690	100%	3 084	100%	1 022	100%	698	100%	1 997	100%	631	100%	1 051	100%	32 100	100%	5 397 036	100%

* Zdroj: Štatistický úrad Slovenskej republiky, Sčítanie obyvateľov, domov a bytov 2011

Z hľadiska vzdelanostnej (kvalifikačnej) štruktúry sa medzi jednotlivými analyzovanými národnostnými menšinami vyskytujú značné rozdiely. Hlavným spoločným rysom obyvateľstva hlásiaceho sa k národnostným menšinám je nadpriemerný podiel obyvateľov so základným vzdelaním, ktorý sa však u jednotlivých národností výrazným spôsobom odlišuje.

Najvýraznejším spôsobom sa od celoslovenského priemeru líši podiel obyvateľov so základným vzdelaním u maďarskej národnosti, ktorých je až 22,0 %. Výraznejšie celoslovenský priemer prekračuje aj učňovské vzdelanie bez maturity 16,2 % a úplné stredné všeobecné vzdelanie 5,2 %. Na druhej strane, pomerne nízke je zastúpenie občanov Slovenskej republiky maďarskej národnosti s úplným stredným odborným vzdelaním s maturitou a vysokoškolským magisterským, inžinierskym a doktorandským vzdelaním. Z vyššie uvedeného vyplýva, že obyvateľstvo má nižšiu kvalifikáciu a značne podpriemerné je najmä odborné a vysokoškolské vzdelávanie.

Vzdelanostná úroveň príslušníkov rómskej národnostnej menšiny je dlhodobým problémom. Údaje v tabuľke svedčia o tom, že kvalifikačná štruktúra je mimoriadne negatívna - až 40,7 % príslušníkov rómskej menšiny nemá ukončené základne vzdelanie a 42,7 % má len základne vzdelanie. Vyššie typy vzdelania sú v tejto skupine zastúpené v oveľa menšej miere ako u väčšinovej populácie.

Kvalifikačná štruktúra príslušníkov rusínskej národnostnej menšiny je priaznivejšia, keďže podiel obyvateľov s vysokoškolským magisterským, inžinierskym a doktorandským vzdelaním je 15,4 %, úplné stredné odborné vzdelanie s maturitou má 21,5 % a úplné stredné všeobecné vzdelanie 5,5 % obyvateľov rusínskej národnosti, čím výraznejšie prekračujú celoslovenský priemer.

Menej početné národnostné menšiny sa väčšinou vyznačujú lepšou kvalifikačnou štruktúrou. Príslušníci českej, ukrajinskej, nemeckej, poľskej, chorvátskej, srbskej, ruskej, židovskej, moravskej a bulharskej menšiny vykazujú nadpriemerné údaje vo vysokoškolskom magisterskom, inžinierskom a doktorandskom vzdelávaní. Príslušníci poľskej menšiny zároveň prekračujú celoštátny priemer občanov so základným vzdelaním. Žiadna z menej početných menšín neprekračuje celoštátny priemer pri občanoch bez školského vzdelania, ich kvalifikačnú úroveň teda možno považovať za uspokojujúcu.

Národnostná kultúra obyvateľov Slovenska podľa veku

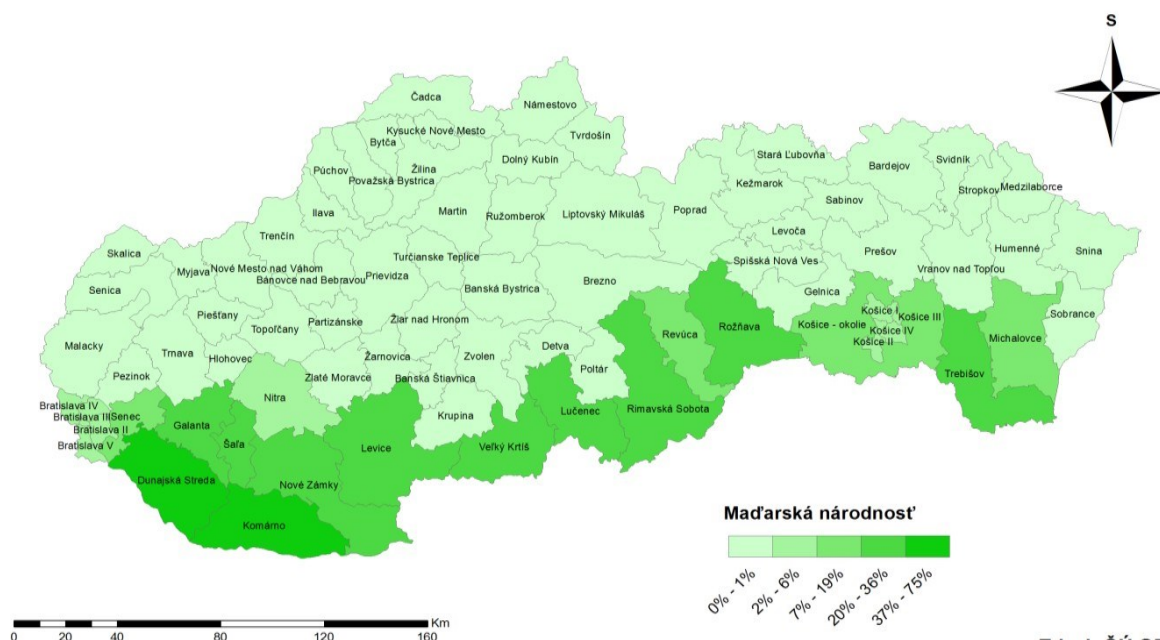
Maďarská národnostná menšina

Z územného hľadiska je maďarská národnostná menšina zastúpená v južnej a juhovýchodnej časti Slovenska. Viac ako 6 %-né zastúpenie obyvateľov maďarskej národnosti je v nasledovných okresoch: Dunajská Streda, Komárno, Rimavská Sobota, Galanta, Nové Zámky, Šaľa, Trebišov, Rožňava, Levice, Veľký Krtíš, Lučenec, Revúca, Senec, Michalovce a Košice – okolie.

Základnými kritériami sú počty a podiely občanov Slovenskej republiky hlásiacich sa k tejto národnosti. K 31. 12. 2011 bolo v Slovenskej republike evidovaných 458 370 občanov maďarskej národnosti. Ako ukazuje Tabuľka č. 4., najvýraznejšie zastúpenie je v okresoch Dunajská Streda (87 344), Komárno (66 382), Nové Zámky (48 439) a Galanta (32 731).

Obrázok č. 1

Podiel maďarskej národnosti na celkovej počte obyvateľov v okresoch Slovenska za rok 2011

Zdroj: ŠÚ SR

Tabuľka č. 4

Vývoj počtu príslušníkov maďarskej národnostnej menšiny v rokoch 2001 až 2011 (údaj k 31. 12.)⁹

okres	rok 2001		rok 2011		index zmeny	
	Maďarská národnosť		Maďarská národnosť		z abs.	z rel.
	abs.	relat.	abs.	%		
Senec	10 536	20,2%	9 187	13,6%	0,87	0,67
Dunajská Streda	93 723	83,3%	87 344	74,7%	0,93	0,90
Galanta	36 510	38,6%	32 731	34,9%	0,90	0,90
Komárno	74 817	69,1%	66 382	63,8%	0,89	0,92
Levice	33 379	27,9%	27 944	24,3%	0,84	0,87
Nové Zámky	57 115	38,3%	48 439	33,6%	0,85	0,88

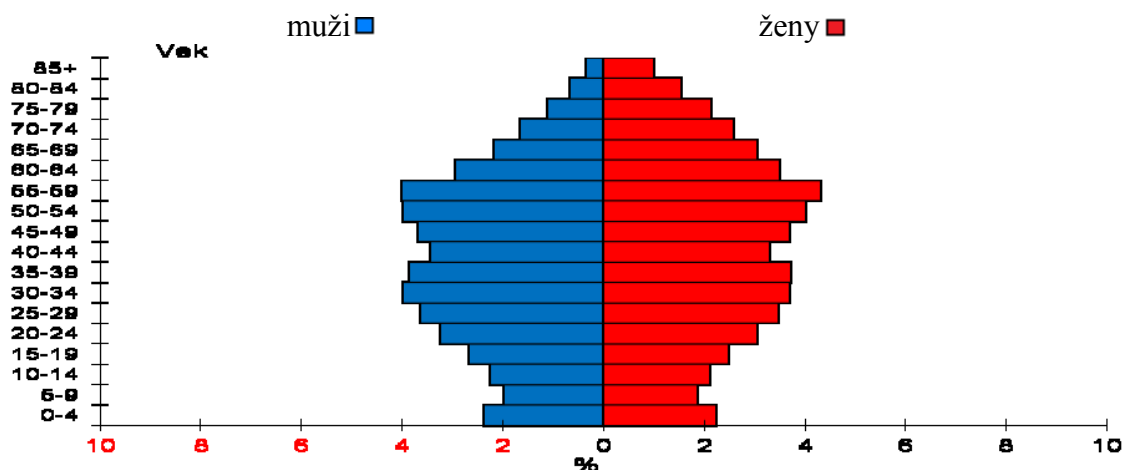
⁹ Zdroj: Štatistický úrad Slovenskej republiky, databáza Regdat

okres	rok 2001		rok 2011		index zmeny	
	Maďarská národnosť		Maďarská národnosť		z abs.	z rel.
	abs.	relat.	abs.	%		
Šaľa	19 203	35,6%	16 676	31,3%	0,87	0,88
Veľký Krtíš	12 776	27,4%	10 926	24,0%	0,86	0,88
Lučenec	20 105	27,6%	17 315	23,1%	0,86	0,84
Revúca	8 951	21,9%	7 725	19,1%	0,86	0,87
Rimavská Sobota	34 321	41,4%	30 618	36,1%	0,89	0,87
Trebišov	30 434	29,3%	28 094	26,5%	0,92	0,90
Košice – okolie	14 114	13,1%	11 843	9,9%	0,84	0,75
Michalovce	12 841	11,8%	12 136	10,9%	0,95	0,93
Rožňava	18 942	30,6%	16 115	25,5%	0,85	0,83
Slovenská republika	519 775	9,7%	458 370	8,5%	0,88	0,88

Tabuľka č. 5 okrem počtu a podielu obyvateľov maďarskej národnosti v spomenutých okresoch v rokoch 2001 a 2011 vyjadruje aj index zmeny medzi rokmi 2001 a 2011. Z údajov vyplýva, že vo všetkých dotknutých okresoch došlo k zníženiu počtu obyvateľov maďarskej národnosti. Hlavnými faktormi tohto stavu sú najmä prirodzený úbytok, migračné pohyby a prirodzená asimilácia (zmiešané sobáše). Najmenší pokles bol zaznamenaný v okresoch východného Slovenska - Michalovce a Trebišov, ako aj v okresoch s výrazným zastúpením obyvateľstva maďarskej národnosti: Dunajská Streda, Galanta a Komárno, pričom mierny pokles bol zaznamenaný aj v okrese Rimavská Sobota. Zastúpenie obyvateľstva maďarskej národnosti pokleslo v absolútnych číslach v okresoch Nové Zámky, Košice-okolie a Levice, v severnej časti ktorých je značné zastúpenie slovenského etnika, resp. v okrese Košice-okolie sa prejavuje fenomén suburbanizácie (t.j. sťahovanie ľudí do okolia veľkých miest). Index zmeny vypočítaný z percentuálneho zastúpenia občanov Slovenskej republiky maďarskej národnosti poukazuje na ich úbytok vo všetkých vybraných okresoch, pričom najvýraznejší je v okresoch Senec a Košice-okolie.

Graf č. 2

Veľková pyramída občanov Slovenskej republiky maďarskej národnosti v roku 2011¹⁰

Z demografického hľadiska sa obyvateľstvo Slovenskej republiky maďarskej národnosti vyznačuje pomerne nízkym počtom osôb v predproduktívnom veku - vo veku 5-9 rokov, kde je evidovaných len 3,9 % príslušníkov maďarskej národnostnej menšiny (Graf

¹⁰ Zdroj: Štatistický úrad Slovenskej republiky, Sčítanie obyvateľov, domov a bytov 2011

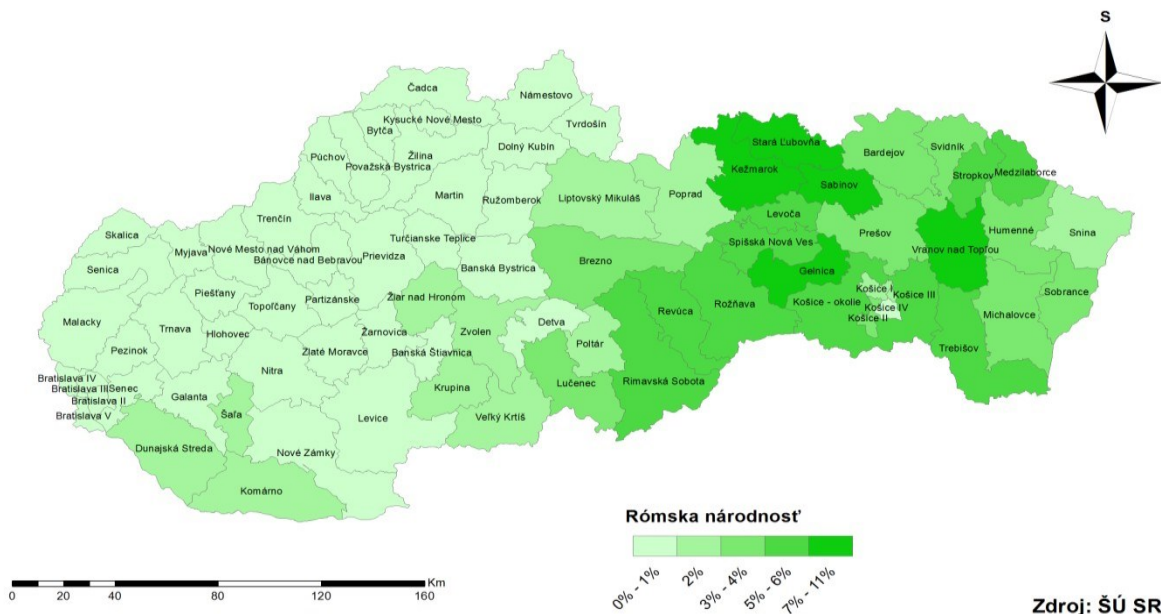
č. 2). Na druhej strane, až 8,4 % obyvateľov je vo vekovej kategórii 55-59 rokov. Takýto typ vekovej štruktúry sa nazýva regresívny typ a je značne negatívny z hľadiska zachovania populácie prirodzenou cestou.

Rómska národnostná menšina

Druhou najpočetnejšou menšinou je rómska menšina. Ide o národnostnú menšinu, ktorá v posledných rokoch zaznamenáva pomerne prudký rast svojej početnosti. K 31.12.2011 bolo v Slovenskej republike evidovaných 106 583 občanov rómskej národnosti. Územné zastúpenie obyvateľov rómskej národnosti v jednotlivých okresoch Slovenskej republiky znázorňuje Obrázok č. 2. Viac ako 6 %-né zastúpenie obyvateľov rómskej národnosti je v nasledovných okresoch: Kežmarok, Sabinov, Gelnica, Vranov nad Topľou, Stará Ľubovňa, Košice – okolie, Trebišov, Spišská Nová Ves, Revúca, Rimavská Sobota a Medzilaborce.

Obrázok č. 2

Podiel rómskej národnosti na celkovej počte obyvateľov v okresoch Slovenska za rok 2011

Aj pri rómskej národnosti, podobne ako pri maďarskej, je dôležité zanalyzovať situáciu občanov Slovenskej republiky rómskej národnosti z početného hľadiska v roku 2011, ako aj ich početný vývoj medzi rokmi 2001 a 2011, ako to prezentuje Tabuľka č. 6. Najväčšie zastúpenie občanov rómskej národnosti je na východnom Slovensku, konkrétne v okresoch Kežmarok (8 092), Košice – okolie (7 699), Vranov nad Topľou (7 202) a Trebišov (6 733).

Tabuľka č. 6

Vývoj počtu príslušníkov rómskej národnostnej menšiny v rokoch 2001 až 2011 (údaj k 31. 12.)¹¹

okres	2001		2011		index zmeny	
	rómska		rómska		z abs.	z rel.
	abs.	rel.	abs.	rel.		
Revúca	2 796	6,8%	2 540	6,3%	0,91	0,92
Rimavská Sobota	3 873	4,7%	5 268	6,2%	1,36	1,33
Stará Ľubovňa	2 017	4,0%	4 382	8,3%	2,17	2,08
Vranov nad Topľou	5 311	6,9%	7 202	9,0%	1,36	1,30
Kežmarok	5 696	9,0%	8 092	11,4%	1,42	1,27
Medzilaborce	202	1,6%	745	6,0%	3,69	3,75
Sabinov	3 339	6,2%	5 783	10,0%	1,73	1,62
Spišská Nová Ves	5 198	5,5%	6 202	6,3%	1,19	1,15
Trebišov	4 747	4,6%	6 733	6,3%	1,42	1,39
Gelnica	2 179	7,1%	2 867	9,2%	1,32	1,29
Košice – okolie	5 414	5,0%	7 699	6,4%	1,42	1,27
Slovenská republika	90 944	1,7%	106 583	2,0%	1,17	1,17

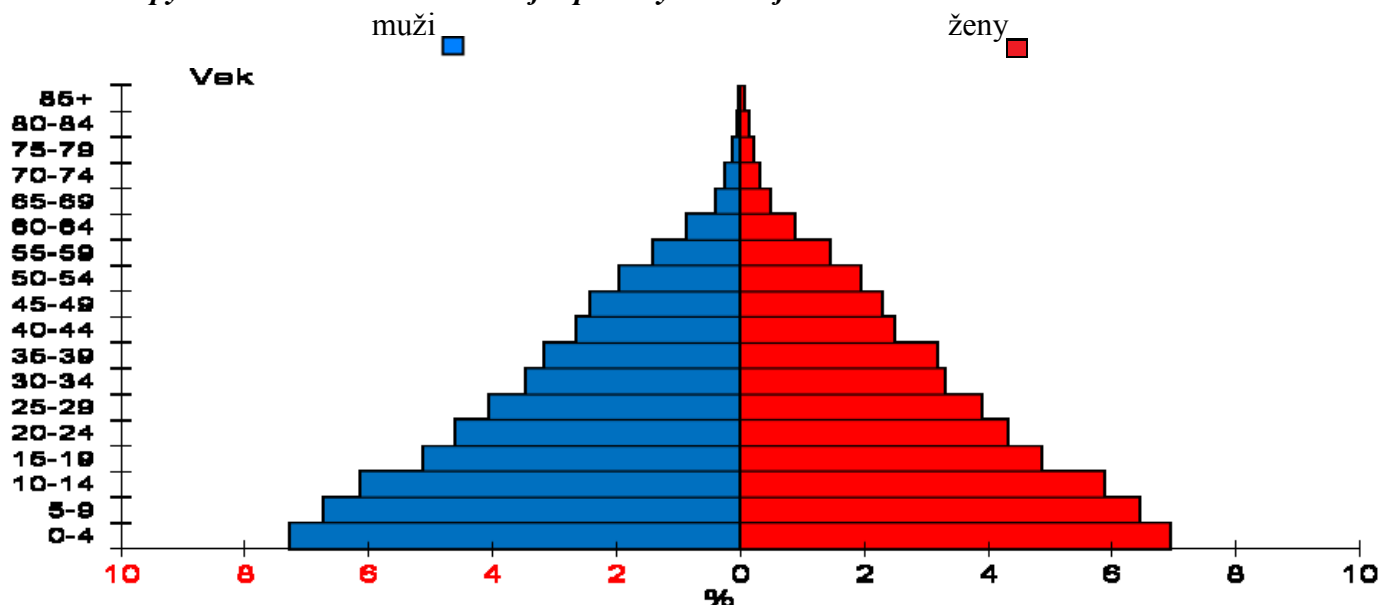
Počet Rómov v menovaných okresoch výraznejšie vzrástol v okrese Medzilaborce (takmer 3,7-násobne). Výrazný nárast rómskej národnostnej menšiny medzi rokmi 2001 a 2011 bol evidovaný aj v okrese Stará Ľubovňa, kde došlo takmer k 2,2 násobnému nárastu príslušníkov rómskej národnosti. Ku dvojnásobnému nárastu sa blíži aj okres Sabinov. Ide o pomerne malé okresy s nízkym počtom obyvateľstva. Takéto prudké zmeny menia charakter národnostnej štruktúry týchto okresov. Dôvodom týchto zmien je zrejme vysoký populačný prírastok, nízke ceny nehnuteľností, prihlásenie sa k tejto národnosti u občanov, ktorí sa k nej v minulosti nehlásili, a iné, ktoré pôsobia ako motivačný faktor pri priestorovej mobilite Rómov. Aj ďalšie okresy zaznamenali rast počtu občanov, ktorí sa prihlásili k rómskej národnosti. Jedinou výnimkou sa stal okres Revúca, kde došlo k miernemu poklesu príslušníkov rómskej národnosti.

Veková pyramída občanov Slovenskej republiky rómskej národnosti sa odlišuje od ostatných národností, ako aj od vekových pyramíd v ekonomicky vyspelých štátoch. Ide o takzvaný progresívny typ vekovej pyramídy, ktorý je typický pre rozvojové krajiny. Takáto forma pyramídy znamená do budúcnosti prudký populačný rast obyvateľov formou prirodzeného prírastku. Najpočetnejšia je veková kategória 0-4 rokov, ktorá tvorí až 14,2 % z celkového počtu. Počet detí do 15 rokov predstavuje 39,4 %. Veľmi nízky je podiel osôb v poproduktívnom veku; osôb nad 60 rokov je len 3,9 %.

¹¹ Zdroj: Štatistický úrad Slovenskej republiky, databáza Regdat

Graf č. 3

Veková pyramída občanov Slovenskej republiky rómskej národnosti v roku 2011¹²

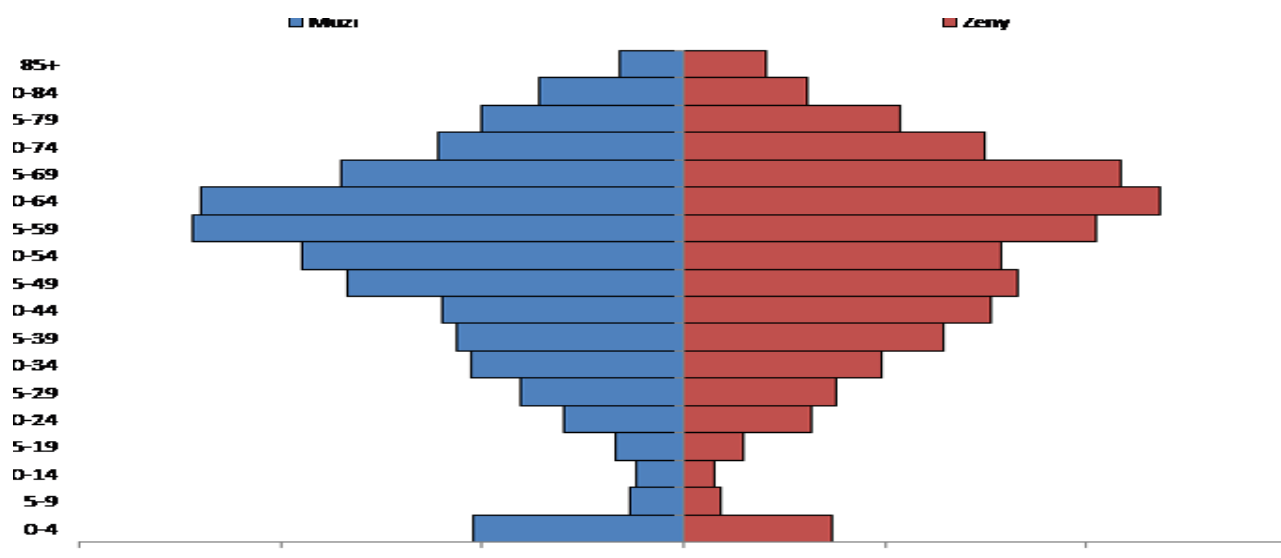

Česká národnostná menšina

Príslušníci českej národnosti nevytvárajú kompaktné osídlené územia. Najviac príslušníkov českej menšiny žije v okresoch Bratislava - Bratislava I, Bratislava II, Bratislava III, Bratislava IV, Bratislava V, Skalica, Trenčín a Liptovský Mikuláš. V ďalších okresoch pomer príslušníkov českej menšiny nedosahuje jedno percento.

Graf č. 4

Veková pyramída občanov Slovenskej republiky českej národnosti v roku 2011¹³

¹² Zdroj: Štatistický úrad Slovenskej republiky, Sčítanie obyvateľov, domov a bytov 2011

¹³ Zdroj: Štatistický úrad Slovenskej republiky, Sčítanie obyvateľov, domov a bytov 2011

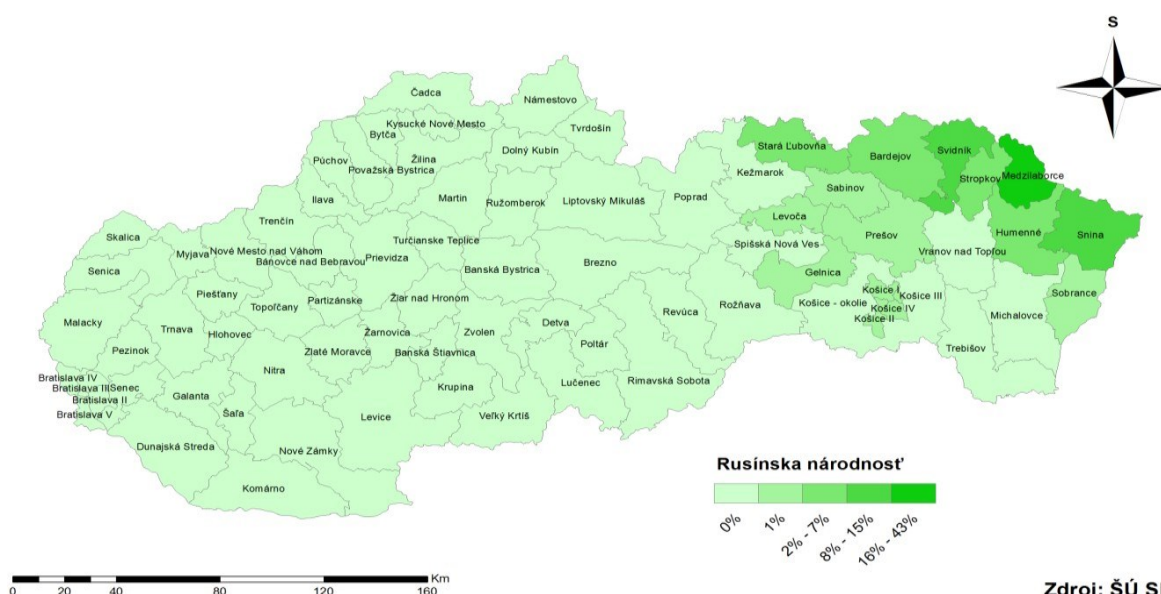
Analýza podľa vekovej pyramídy ukazuje, že medzi občanmi patriacimi k českej národnosti je pomerne silné zastúpenie v predproduktívnom veku, najmä vo vekovej kategórii 0 až 4 roky. Ďalšie vekové kategórie však už majú slabšie zastúpenie a prevládajú osoby v poproduktívnom veku (kategórie 60 až 64, 65 až 69 rokov).

Rusínska národnostná menšina

Rusínska národnosť mala k 31.12.2011 33 447 príslušníkov. Viac ako 6 %-né zastúpenie občanov rusínskej národnosti je v nasledovných okresoch: Stará Ľubovňa, Stropkov, Svidník, Medzilaborce a Snina.

Obrázok č. 3

Podiel rusínskej národnosti na celkovej počte obyvateľov v okresoch Slovenska za rok 2011

Pri rusínskej národnosti, podobne ako pri maďarskej a rómskej národnosti je dôležité analyzovať situáciu občanov Slovenskej republiky rusínskej národnosti z početného hľadiska v roku 2011, ako aj ich početný vývoj medzi rokmi 2001 a 2011 - ako to prezentuje Tabuľka č. 7. Najväčšie zastúpenie Rusínov je v okresoch Medzilaborce (5 284), Svidník (4 827) a Snina (4 647).

Tabuľka č. 7

Vývoj počtu príslušníkov rusínskej národnostnej menšiny v rokoch 2001 až 2011 (údaj k 31.12.)¹⁴

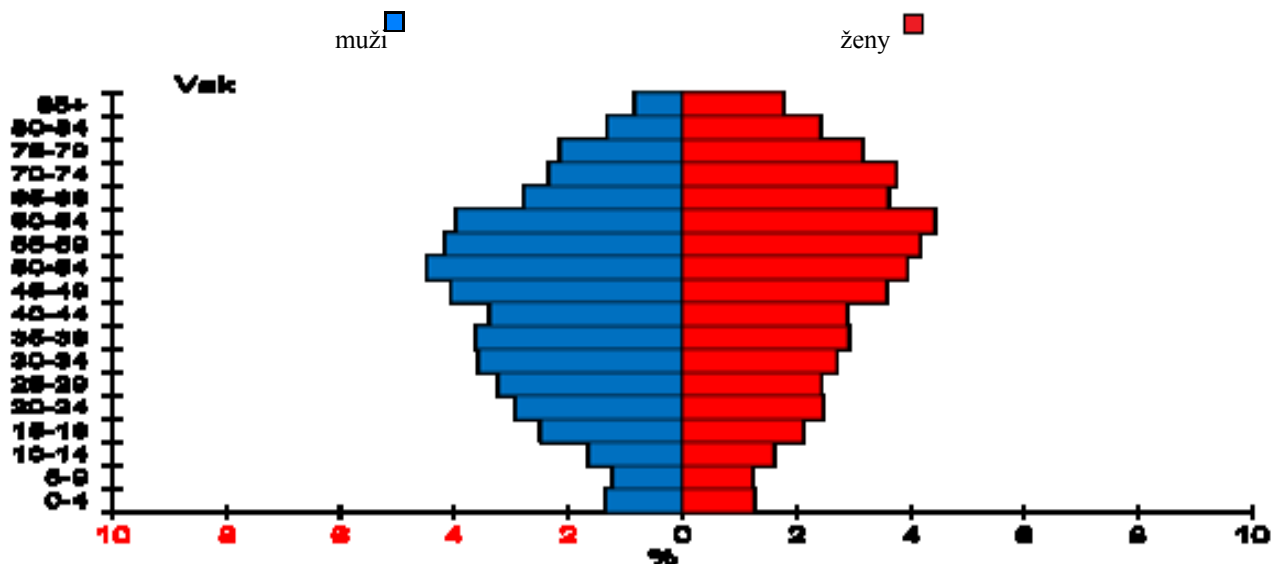
okres	rok 2001		rok 2011		Index zmeny	
	Rusínska národnosť		Rusínska národnosť		z abs. z %	
	abs.	%	abs.	%		
Stará Ľubovňa	1 690	3,3%	3 493	6,6%	2,07	1,98
Stropkov	1 137	5,4%	1 382	6,6%	1,22	1,22
Svidník	3 517	10,5%	4 827	14,5%	1,37	1,39
Medzilaborce	5 121	40,6%	5 284	42,6%	1,03	1,05
Snina	3 481	8,8%	4 647	12,2%	1,33	1,39
Slovenská republika	24 178	0,4%	33 447	0,6%	1,38	1,38

¹⁴ Zdroj: Štatistický úrad Slovenskej republiky, databáza Regdat

Rusínska národnosť, ako jedna z mála národností (väčšina národností v Slovenskej republike zaznamenala početný úbytok), zaznamenala pomerne dynamický početný rast. Najvýraznejší nárast bol zaznamenaný v okrese Stará Ľubovňa, kde sa ich počet medzi rokmi 2001 a 2011 približne zdvojnásobil. Pomerne dynamický nárast občanov Slovenskej republiky hlásiacich sa k rusínskej národnosti bol aj v okresoch Svidník a Snina.

Graf č. 5

Veková pyramída občanov SR rusínskej národnosti v roku 2011¹⁵

Veková pyramída príslušníkov rusínskej národnosti predstavuje tzv. regresívny typ (Graf č. 5). Detská zložka je pomerne malá, pričom najmenej početná je veková kategória 5-9 rokov, v ktorej je iba 2,5 % občanov rusínskej národnosti. V produktívnej populácii značne prevažujú muži, pričom muži sú najpočetnejší vo vekovej kategórii 50-54 rokov, kde ich je až 4,5 % z celkového počtu občanov Slovenskej republiky rusínskej národnosti, pričom táto veková kategória je s 8,5 % z celkovej populácie aj najpočetnejšia. Ženy sú 4,4 %-ami zastúpené vo vekovej kategórii 60-64 rokov a celkovo sa v tejto kategórii nachádza 8,4 % občanov Slovenskej republiky rusínskej národnosti.

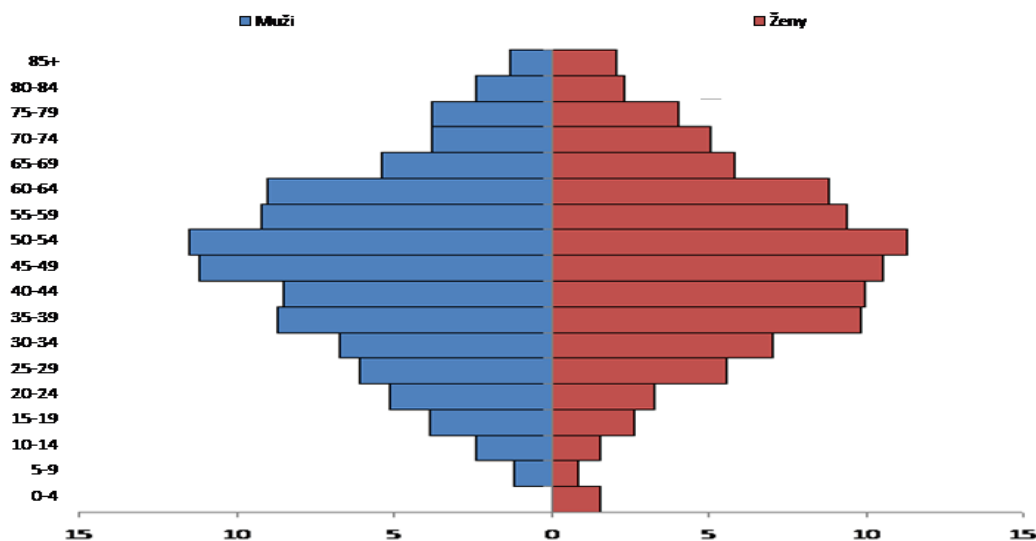
Ukrajinská národnostná menšina

Príslušníci ukrajinskej menšiny dosahujú aspoň 1 % podiel na obyvateľstve v troch okresoch, a to v okresoch Snina, Svidník a Medzilaborce (najväčšia miera výskytu príslušníkov ukrajinskej menšiny je v okrese Medzilaborce: 2,5%).

¹⁵ Zdroj: Štatistický úrad Slovenskej republiky, Sčítanie obyvateľov, domov a bytov 2011

Graf č. 6

Veková pyramída občanov Slovenskej republiky ukrajinskej národnosti v roku 2011¹⁶

Veková pyramída občanov ukrajinskej národnosti, podobne ako to bolo v prípade maďarskej a ukrajinskej národnosti, je typ regresívnej štruktúry, keďže mladšie vekové kategórie sú veľmi slabo zastúpené. V prípade ukrajinskej menšiny ide o ešte slabšie zastúpenie v mladších vekových kategóriách, než u doteraz skúmaných menšín. Najviac sú zastúpené stredné vekové kategórie.

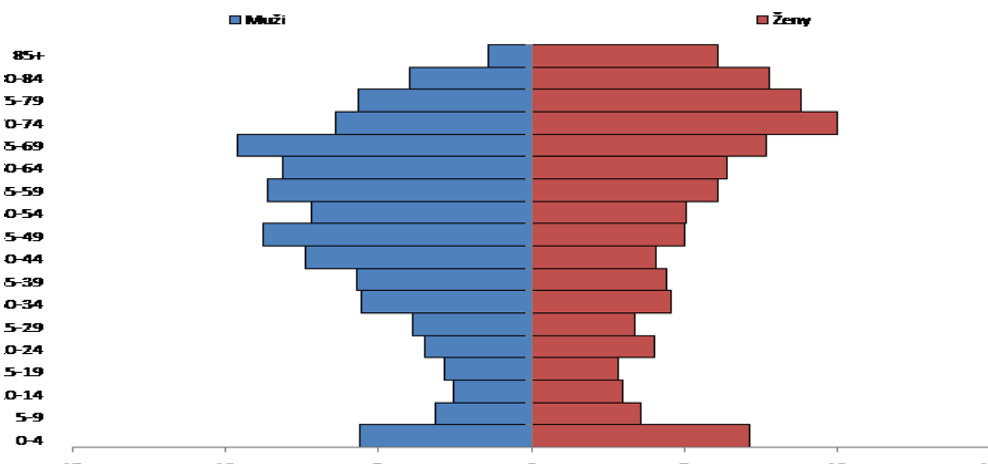
Žiadna z ostatných národnostných menšín nedosahuje v okresoch Slovenskej republiky aspoň 1 % podiel na obyvateľstve.

Nemecká národnostná menšina

Príslušníci nemeckej národnostnej menšiny žijú v najväčšom počte v okrese Prievidza (373 osôb). Príslušníci nemeckej menšiny tvoria viac než 20 % obyvateľstva v jedinej obci a to v obci Kunešov/Kuneschau nachádzajúcej sa v okrese Žiar nad Hronom.

Graf č. 7

Veková pyramída občanov Slovenskej republiky nemeckej národnosti v roku 2011¹⁷

¹⁶ Zdroj: Štatistický úrad Slovenskej republiky, Sčítanie obyvateľov, domov a bytov 2011

¹⁷ Zdroj: Štatistický úrad Slovenskej republiky, Sčítanie obyvateľov, domov a bytov 2011

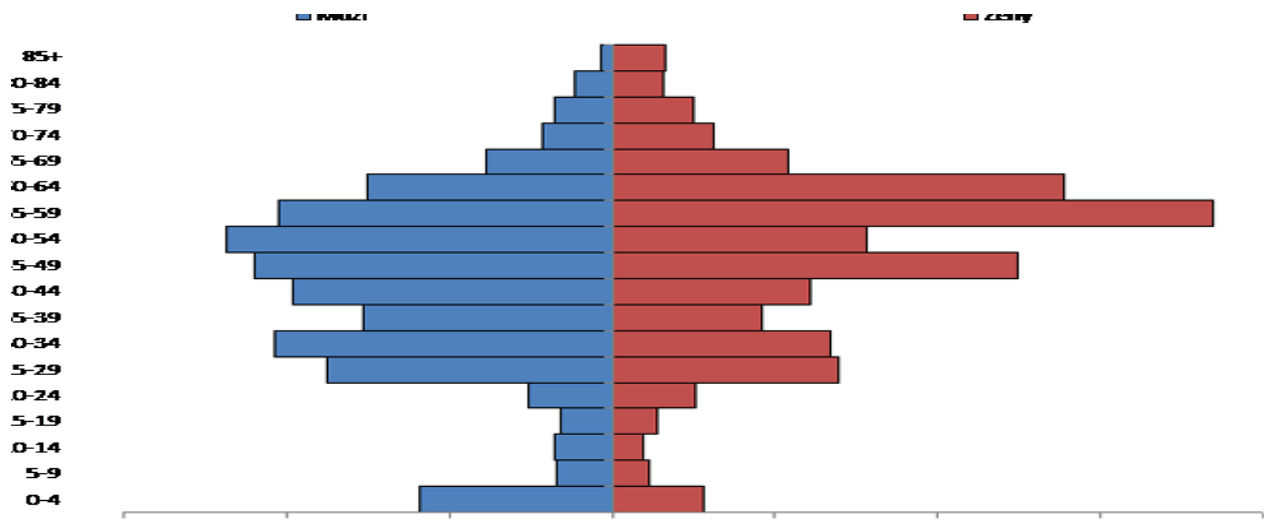
Veková pyramída v prípade nemeckej národnosti ukazuje mierne odlišný obraz, než u ostatných doteraz skúmaných menšín. Regresívna tendencia tu nie je až taká silná, pretože aj v predproduktívnom veku nájdeme pomerne pozitívne ukazovatele. V poproduktívnom veku jednoznačne prevažujú ženy, kým v produktívnom veku muži, a najsilnejšie sú zastúpené kategórie 45 až 69 rokov.

Poľská národnostná menšina

Príslušníci poľskej národnostnej menšiny žijú roztrúsene na celom území Slovenska. Veková štruktúra poľskej menšiny ukazuje pomerne silné zastúpenie kategórie do 4 rokov (najmä u mužov, kde je to viac než päť percent, kým u žien to nedosahuje 5 percent). Najmä u mužov je charakteristické, že podiel osôb v produktívnom veku dosahuje okolo 10 percent. U žien presahuje 10 percent len kategória 45 až 49 rokov. Poproduktívna populácia je výraznejšie zastúpená v prípade žien.

Graf č. 8

Veková pyramída občanov Slovenskej republiky poľskej národnosti v roku 2011¹⁸

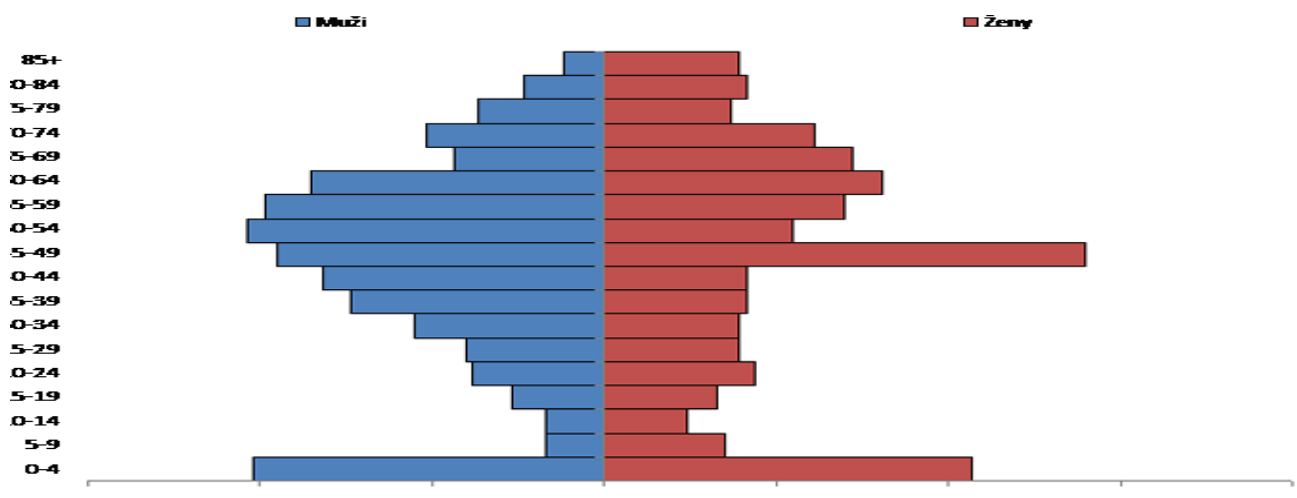
Chorvátska národnostná menšina

Pre príslušníkov chorvátskej národnostnej menšiny je charakteristické, že v najväčšom počte obývajú niektoré bratislavské okresy; najviac príslušníkov chorvátskej národnostnej menšiny žije v okrese Bratislava V (420; ide najmä o mestské časti Jarovce a Čunovo).

¹⁸ Zdroj: Štatistický úrad Slovenskej republiky, Sčítanie obyvateľov, domov a bytov 2011

Graf č. 9

Veková pyramída občanov Slovenskej republiky chorvátskej národnosti v roku 2011¹⁹

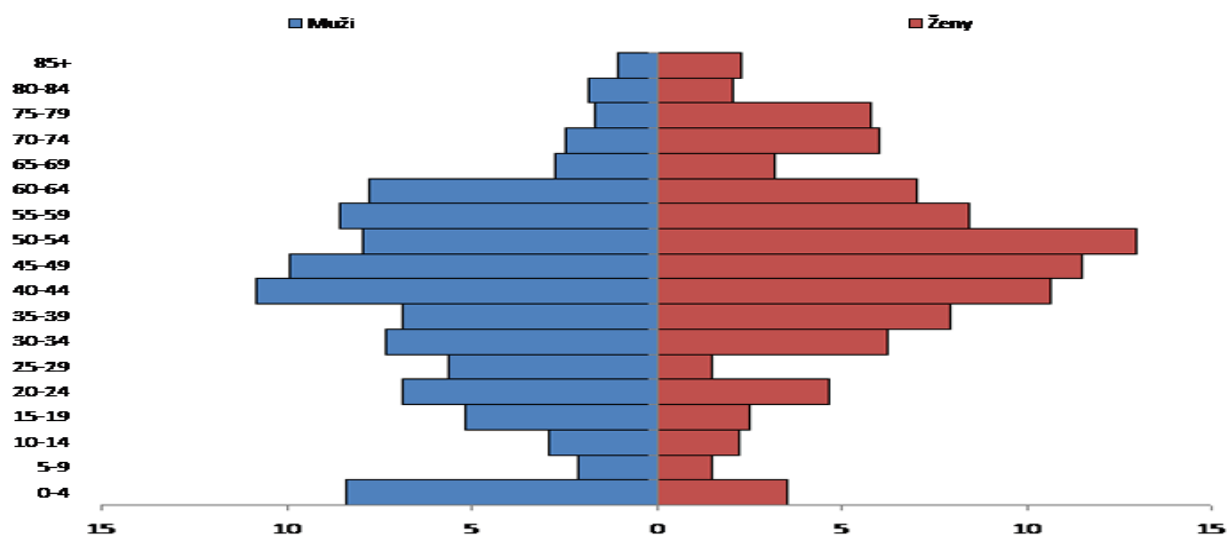
Podľa vekovej pyramídy medzi príslušníkmi chorvátskej národnostnej menšiny nájdeme vo výraznom počte osoby v kategórii 0 až 4 roky, teda v predproduktívnom veku, a to v podiele viac než 10 percent, tak u mužov, ako aj u žien. Produktívna populácia je silnejšie zastúpená najmä u mužov, u žien jedine kategória 45 až 49 rokov presahuje 10 percentnú hranicu. Najmä u žien sa však vyskytujú pomerne vysoké hodnoty aj u občanov v poproduktívnom veku (60 až 79 rokov).

Ruská národnostná menšina

Pri ruskej národnostnej menšiny nemôžeme určiť okresy, v ktorých by ich počet bol výraznejší.

Graf č. 10

Veková pyramída občanov Slovenskej republiky ruskej národnosti v roku 2011²⁰

¹⁹ Zdroj: Štatistický úrad Slovenskej republiky, Sčítanie obyvateľov, domov a bytov 2011

²⁰ Zdroj: Štatistický úrad Slovenskej republiky, Sčítanie obyvateľov, domov a bytov 2011

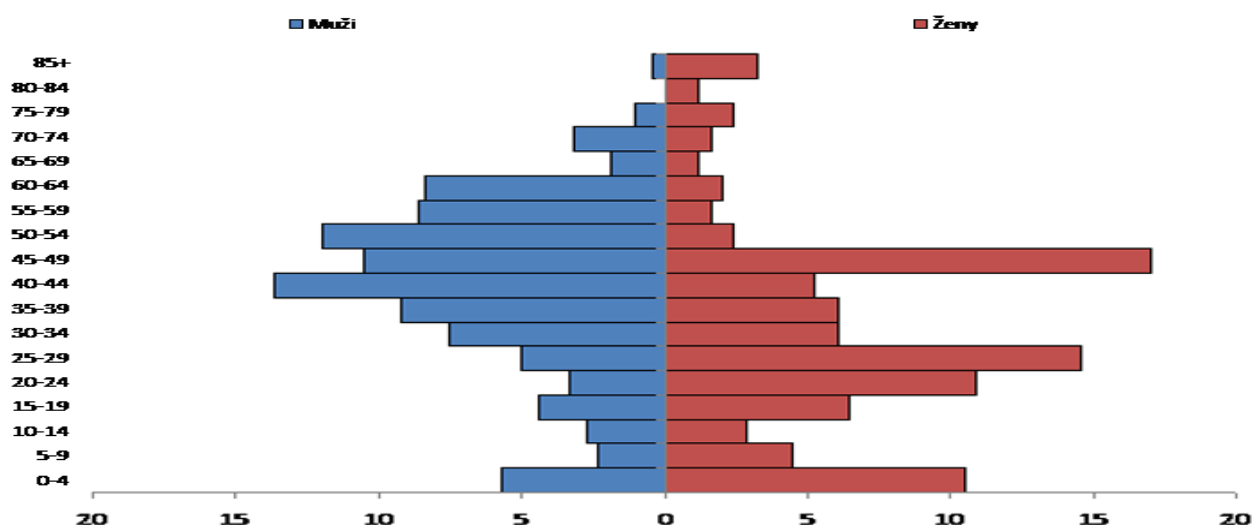
Veková analýza v prípade príslušníkov ruskej národnostnej menšiny ukazuje, že sú pomerne veľké rozdiely medzi vekovou štruktúrou mužov a žien. V prípade mužov je silne zastúpené predproduktívne obyvateľstvo a je pomerne vyrovnané zastúpenie osôb v produktívnom veku. U žien je zastúpenie predproduktívnej populácie slabé a hodnoty pri osobách v poproduktívnom veku sú oveľa vyššie než u mužov. Keďže aj pri ruskej menšine prevažuje obyvateľstvo v produktívnom veku nad obyvateľstvom v predproduktívnom veku, môžeme hovoriť o regresívnej tendencii.

Srbská národnostná menšina

Rovnako ako pri ruskej národnostnej menšine, tak aj pri srbskej národnostnej menšine nemôžeme určiť okresy, v ktorých by ich počet bol výraznejší.

Graf č. 11

Veková pyramída občanov Slovenskej republiky srbskej národnosti v roku 2011²¹

Veková pyramída občanov Slovenskej republiky patriacich k srbskej národnostnej menšiny nevykazuje také jednoznačné tendencie, ako napríklad u maďarskej, rómskej či rusínskej menšiny. Pre vekovú štruktúru srbskej národnostnej menšiny je charakteristická pomerne silná detská zložka a výrazné zastúpenie osôb vo veku 40 až 54 rokov. Zaujímavé je veľmi slabé zastúpenie osôb v poproduktívnom veku – nedosahuje ani 5%.

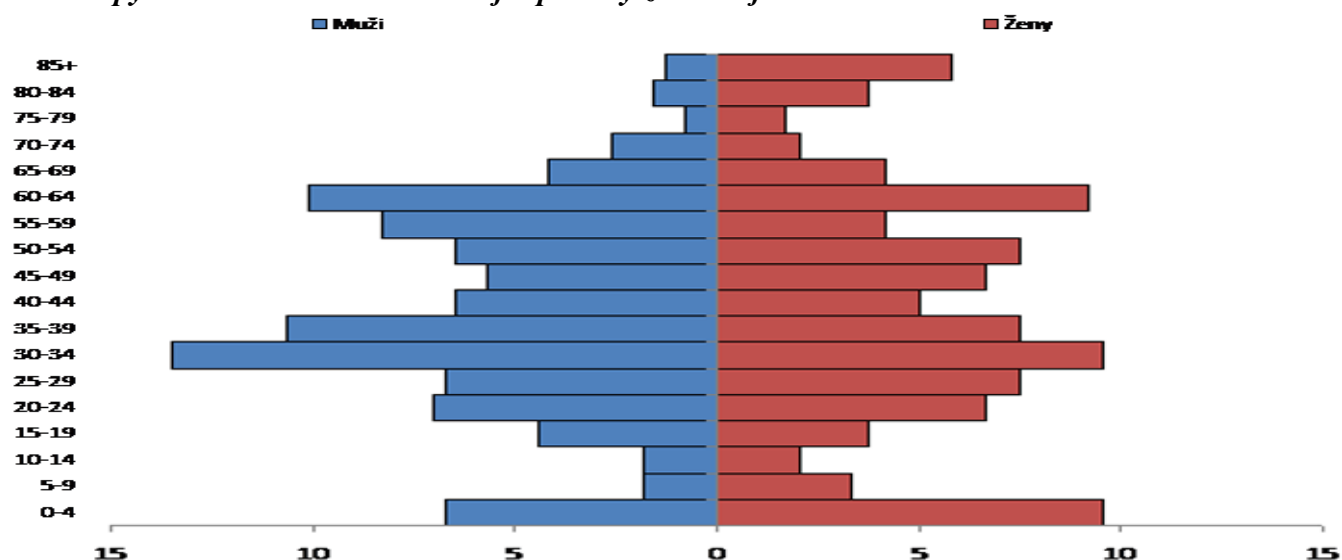
Židovská národnostná menšina

V prípade židovskej národnostnej menšiny nemôžeme určiť okres, v ktorom by bolo výraznejšie zastúpenie príslušníkov tejto národnostnej menšiny.

²¹ Zdroj: Štatistický úrad Slovenskej republiky, Sčítanie obyvateľov, domov a bytov 2011

Graf č. 12

Veková pyramída občanov Slovenskej republiky židovskej národnosti v roku 2011²²

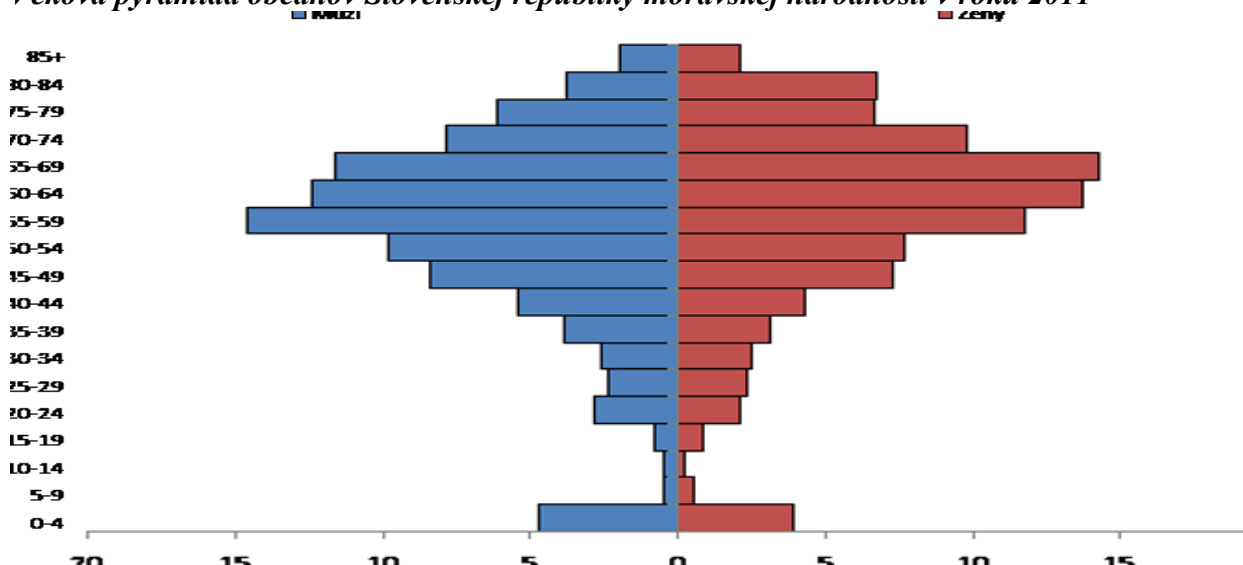
Židovská národnostná menšina je národnostná menšina s najmenším počtom príslušníkov v Slovenskej republike (v roku 2011 631 osôb). Preto, ako je to v prípade srbskej národnostnej menšiny, ktorá tiež patrí medzi menej početné národnostné menšiny na Slovensku (v roku 2011 698 osôb), veková pyramída židovskej národnostnej menšiny nevykazuje také jednotné tendencie, ako pri početnejších národnostných menšinách. Detská zložka je pomerne silná a za pomerne silné môžeme považovať aj vekové kategórie 30 až 39 rokov.

Moravská národnostná menšina

Ako pri predchádzajúcich národnostných menšinách, tak ani v tomto prípade nemožno určiť okresy s výraznejším zastúpením príslušníkov tejto národnostnej menšiny.

Graf č. 13

Veková pyramída občanov Slovenskej republiky moravskej národnosti v roku 2011²³

²² Zdroj: Štatistický úrad Slovenskej republiky, Sčítanie obyvateľov, domov a bytov 2011

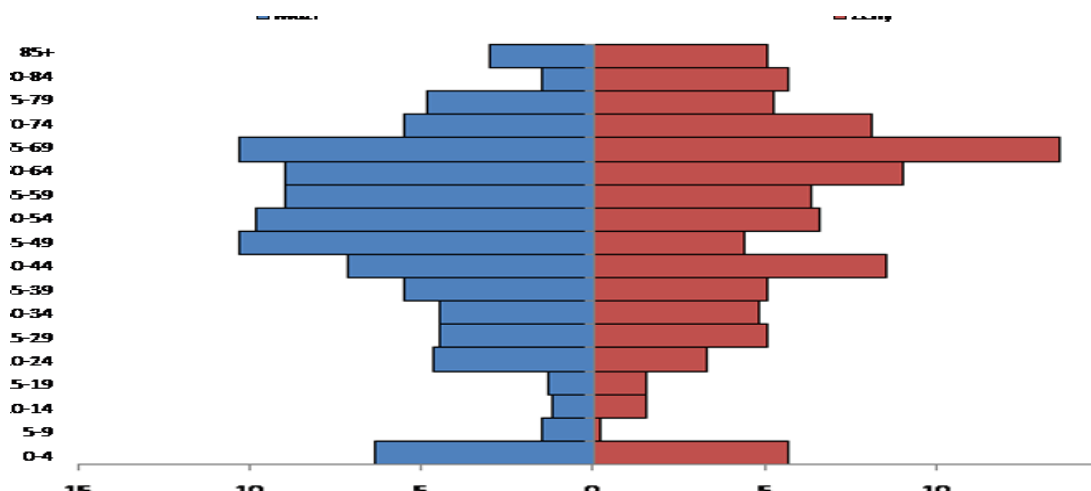
²³ Zdroj: Štatistický úrad Slovenskej republiky, Sčítanie obyvateľov, domov a bytov 2011

Veková pyramída príslušníkov moravskej národnostnej menšiny ukazuje podobný obraz, ako v prípade českej národnostnej menšiny. Prevažuje staršia populácia - u mužov kategória 55 až 69 rokov, u žien 60 až 69 rokov, pomerne silné je zastúpenie kategórie 0 až 4 roky, aj keď nedosahuje 5 percent ani v prípade mužov, ani v prípade žien. Vekovú pyramídu môžeme zaradiť medzi regresívne modely.

Bulharská národnostná menšina

Graf č. 14

Veková pyramída občanov Slovenskej republiky bulharskej národnosti v roku 2011²⁴

Veková pyramída príslušníkov bulharskej národnostnej menšiny ukazuje, že v prípade bulharskej národnostnej menšiny prevažuje staršia populácia, u žien dokonca kategória 65 až 69 rokov dosahuje takmer 15 percentnú hodnotu. Prítom však detská populácia presahuje 5 percentnú hranicu tak u mužov, ako aj u žien, takže regresívny charakter tohto modelu nie je taký silný než u ostatných skúmaných národnostných menšín.

Analýza zamestnanosti v okresoch s výrazným podielom príslušníkov národnostných menšín

Dôležitou charakteristikou ekonomickej situácie v regióne je zamestnanosť, pretože vďaka nej je možné analyzovať odvetvovú aj zamestnaneckú štruktúru v regiónoch. Aby sa v analýze vyhlo globálnym regionálnym rozdielom medzi východom a západom, bolo prístupné ku charakteristike zamestnanosti v rámci jednotlivých krajov aj v porovnaní s hodnotami za celú Slovenskú republiku.

Na základe Štvrtročného zisťovania o cene práce ISCP (MPSVR SR)1-04 je možné zistiť podiely zamestnancov v jednotlivých odvetviach SK NACE Rev. 2²⁵ vo vybraných okresoch SR za tretí štvrtrok 2012, ako to prezentujú Tabuľky č. 8a a 8b.

²⁴ Zdroj: Štatistický úrad Slovenskej republiky, Sčítanie obyvateľov, domov a bytov 2011

²⁵ Štatistická klasifikácia ekonomických činností implementovaná na Slovensku od roku 2008

Tabuľka č. 8a

Podiel zamestnancov podľa jednotlivých sekcií SK NACE Rev. 2 vo vybraných okresoch SR za tretí štvrt'rok 2012²⁶

región	sekcie SK NACE Rev. 2*									
	A	B	C	D	E	F	G	H	I	J
okres Senec	2,23%	0,26%	11,47%	0,01%	0,88%	4,98%	35,18%	19,93%	1,66%	0,95%
Bratislavský kraj	0,74%	0,21%	14,16%	1,37%	0,90%	3,09%	12,63%	10,63%	1,39%	8,99%
okres Dunajská Streda	8,58%	0,07%	35,17%	0,84%	2,42%	1,90%	12,89%	9,47%	0,09%	0,21%
okres Galanta	3,11%	0,35%	45,29%	0,43%	1,72%	2,57%	8,89%	10,67%	0,27%	0,10%
Trnavský kraj	4,22%	0,66%	42,30%	2,14%	2,64%	2,48%	8,47%	7,98%	0,69%	0,26%
okres Komárno	8,76%	0,00%	34,08%	0,92%	3,27%	1,29%	7,83%	8,75%	0,03%	0,13%
okres Levice	3,56%	0,12%	35,14%	9,82%	2,31%	2,83%	9,10%	8,54%	0,45%	0,34%
okres Nové Zámky	4,35%	0,04%	28,93%	0,94%	2,48%	1,85%	13,21%	17,29%	0,55%	0,28%
okres Šaľa	6,53%	0,00%	41,48%	0,23%	3,19%	8,16%	7,36%	4,20%	0,32%	0,01%
Nitriansky kraj	4,67%	0,10%	35,06%	2,30%	2,16%	3,45%	10,33%	8,42%	0,40%	0,97%
okres Lučenec	4,00%	0,12%	34,09%	1,10%	2,41%	2,79%	11,68%	10,23%	0,05%	0,56%
okres Revúca	3,93%	0,03%	40,26%	0,23%	4,31%	0,61%	8,13%	7,08%	0,32%	0,06%
okres Rimavská Sobota	4,19%	0,68%	42,39%	0,82%	4,40%	0,75%	7,78%	6,29%	0,00%	0,18%
okres Veľký Krtíš	6,27%	6,43%	24,85%	0,44%	3,37%	4,60%	9,22%	12,23%	0,00%	0,52%
Banskobystrický kraj	3,48%	0,61%	30,43%	1,19%	2,47%	2,88%	10,19%	10,67%	0,52%	1,66%
okres Kežmarok	5,26%	0,00%	43,19%	1,50%	2,48%	1,04%	9,53%	6,88%	1,19%	0,10%
okres Medzilaborce	1,47%	0,00%	18,72%	3,67%	4,04%	2,02%	11,74%	14,50%	0,00%	0,00%
okres Sabinov	4,05%	0,10%	38,13%	0,97%	4,12%	5,61%	11,64%	5,48%	0,65%	0,03%
okres Snina	9,27%	0,00%	25,40%	0,76%	6,70%	4,94%	9,15%	4,17%	0,44%	0,08%
okres Stará Ľubovňa	7,06%	0,00%	22,72%	1,63%	2,94%	4,03%	7,21%	9,29%	1,39%	0,06%
okres Stropkov	3,33%	0,00%	52,31%	0,70%	5,05%	2,42%	6,44%	3,49%	0,00%	0,05%
okres Svidník	0,26%	0,00%	21,84%	2,09%	6,47%	6,00%	8,56%	6,22%	0,00%	0,04%
okres Vranov nad Topľou	7,02%	0,70%	23,36%	1,68%	3,33%	2,30%	8,05%	15,40%	0,17%	0,14%
Prešovský kraj	3,08%	0,16%	28,57%	1,62%	2,64%	3,82%	10,55%	8,60%	1,07%	0,51%
okres Gelnica	12,01%	0,05%	27,19%	0,83%	1,41%	0,63%	10,31%	24,42%	0,00%	0,10%
okres Košice – okolie	7,59%	0,28%	27,86%	0,48%	3,50%	2,96%	5,22%	14,05%	1,31%	0,04%
okres Michalovce	1,13%	0,54%	47,49%	3,69%	3,51%	2,68%	7,09%	10,42%	0,67%	0,27%
okres Rožňava	5,00%	0,24%	26,18%	1,09%	2,83%	1,29%	9,84%	12,94%	0,65%	0,13%
okres Spišská Nová Ves	2,34%	1,20%	33,00%	1,21%	2,37%	1,96%	13,20%	11,93%	0,45%	0,22%
okres Trebišov	1,86%	0,08%	10,35%	1,52%	5,37%	0,49%	5,81%	35,68%	0,00%	0,08%
Košický kraj	1,81%	0,28%	27,66%	2,26%	2,61%	2,90%	8,96%	12,78%	0,85%	3,98%
Slovenská republika	2,57%	0,70%	30,97%	1,67%	2,01%	3,27%	10,38%	9,28%	0,84%	3,04%

*červená farba znázorňuje vyšší podiel v okresoch, ako je priemer v kraji

²⁶ Zdroj: Štvrťročné zisťovanie o cene práce ISCP (MPSVR SR)1-04

Tabuľka č. 8b

Podiel zamestnancov podľa jednotlivých sekcií SK NACE Rev. 2 vo vybraných okresoch SR za tretí štvrt'rok 2012²⁷ (zoznam odvetví SK NACE Rev.2 vid'. príloha č.1)

región	sekcie SK NACE Rev. 2*								
	K	L	M	N	O	P	Q	R	S
okres Senec	1,13%	0,69%	3,64%	2,80%	6,52%	5,34%	1,70%	0,27%	0,38%
Bratislavský kraj	8,92%	0,59%	6,82%	4,31%	6,22%	8,37%	7,68%	2,06%	0,91%
okres Dunajská Streda	1,98%	0,59%	0,52%	2,99%	9,53%	8,04%	3,35%	0,79%	0,58%
okres Galanta	1,14%	0,02%	1,97%	10,40%	6,10%	4,65%	1,36%	0,42%	0,55%
Trnavský kraj	1,73%	0,40%	1,61%	6,35%	5,69%	6,57%	4,36%	0,70%	0,76%
okres Komárno	1,41%	0,05%	5,57%	1,56%	9,67%	5,47%	8,65%	1,04%	1,52%
okres Levice	0,95%	0,45%	2,70%	6,43%	6,73%	3,85%	5,11%	0,87%	0,71%
okres Nové Zámky	1,69%	0,44%	0,22%	1,60%	7,51%	6,60%	9,97%	1,80%	0,24%
okres Šaľa	1,33%	0,36%	1,11%	1,44%	5,06%	5,16%	13,47%	0,32%	0,26%
Nitriansky kraj	1,72%	0,41%	2,03%	4,27%	7,14%	7,09%	7,37%	1,08%	1,01%
okres Lučenec	2,14%	0,31%	0,39%	2,47%	9,89%	7,68%	9,24%	0,65%	0,22%
okres Revúca	1,34%	0,00%	0,03%	1,14%	10,34%	5,74%	15,23%	0,90%	0,32%
okres Rimavská Sobota	1,29%	0,35%	0,09%	1,57%	8,33%	6,04%	13,44%	0,89%	0,54%
okres Veľký Krtíš	1,59%	0,05%	0,66%	1,78%	8,54%	8,48%	9,11%	1,07%	0,79%
Banskobystrický kraj	2,19%	0,37%	1,12%	1,79%	9,38%	8,71%	10,32%	1,27%	0,76%
okres Kežmarok	0,88%	0,15%	0,60%	0,71%	9,66%	9,05%	5,88%	0,63%	1,27%
okres Medzilaborce	2,02%	0,00%	0,00%	0,92%	4,77%	18,90%	12,29%	0,92%	4,04%
okres Sabinov	1,10%	0,03%	0,39%	0,68%	10,70%	11,06%	2,08%	0,26%	2,92%
okres Snina	1,61%	0,52%	0,00%	0,52%	11,16%	13,16%	9,71%	0,96%	1,44%
okres Stará Ľubovňa	1,66%	0,59%	0,00%	2,20%	8,10%	12,01%	17,89%	0,24%	0,98%
okres Stropkov	1,13%	0,00%	3,06%	0,27%	11,28%	2,74%	6,07%	0,16%	1,50%
okres Svidník	2,04%	0,00%	0,04%	0,55%	14,18%	9,24%	19,71%	1,19%	1,58%
okres Vranov nad Topľou	1,44%	0,13%	3,11%	0,81%	12,68%	8,28%	9,40%	0,62%	1,38%
Prešovský kraj	2,32%	0,65%	0,83%	2,59%	8,82%	10,17%	10,78%	1,47%	1,75%
okres Gelnica	1,07%	0,00%	0,00%	2,14%	6,37%	7,39%	5,20%	0,39%	0,49%
okres Košice – okolie	0,53%	0,03%	10,12%	7,38%	8,46%	7,41%	1,68%	0,18%	0,91%
okres Michalovce	1,32%	0,06%	0,52%	3,36%	5,83%	7,77%	2,54%	0,44%	0,66%
okres Rožňava	1,35%	0,16%	0,05%	6,53%	10,35%	7,07%	11,62%	2,04%	0,64%
okres Spišská Nová Ves	1,28%	0,93%	0,95%	1,12%	10,01%	5,07%	9,53%	2,06%	1,18%
okres Trebišov	1,70%	0,04%	0,34%	3,83%	8,29%	9,53%	13,35%	0,48%	1,20%
Košický kraj	1,82%	0,64%	1,62%	4,10%	6,59%	9,63%	9,53%	1,20%	0,77%
SR	3,31%	0,50%	2,46%	3,71%	6,92%	8,16%	8,01%	1,36%	0,84%

*červená farba znázorňuje vyšší podiel v okresoch, ako je priemer v kraji

Na základe Tabuliek č. 8a a 8b je možné charakterizovať jednotlivé odvetvia SK NACE Rev. 2. Sektory hospodárstva sa členia na primárny sektor, kam patria odvetvia A a B. Do sekundárneho sektora patria odvetvia C až F. Sektory G až R predstavujú služby, tzv. terciárny sektor.

²⁷ Zdroj: Štvrťročné zisťovanie o cene práce ISCP (MPSVR SR)1-04

Prvým sektorom je poľnohospodárstvo, lesníctvo a rybolov, v ktorom v rámci Slovenskej republiky pracuje len 2,57 % obyvateľov. Na základe tabuľky možno vidieť, že až 19 z 25 sledovaných okresov má nadpriemerné hodnoty podielu zamestnancov v oblasti poľnohospodárstva, ako je priemer v daných krajoch. Najvýraznejší podiel zamestnancov v poľnohospodárstve je v okresoch Gelnica (12,01 %), Snina (9,27 %) a Komárno (8,76 %). Tieto okresy majú výrazne agrárny charakter.

Ťažba a dobývanie sú viazané na fyzicko-geografické danosti regiónu a prítomnosť nerastných surovín. Situáciu môže mierne skresľovať aj fakt, že podnik, ktorý vykonáva ťažobnú činnosť a následne nerastné suroviny aj spracováva, býva spravidla zaradený do priemyslu. Jediný okres vykazuje výraznejšie hodnoty zamestnanosti v ťažbe a dobývaní. Ide o okres Veľký Krtíš, kde sa v bani Dolina ťaží hnedé uhlie a zamestnáva 9,5 % zamestnancov okresu. Veľmi nevýrazne prekračuje priemer v daných krajoch ďalších 6 okresov.

Priemyselná výroba je najväčším zamestnávateľom zo všetkých odvetví SK NACE Rev. 2 v Slovenskej republike. Podobne je tomu aj medzi okresmi s výrazným zastúpením národnostných menšín. Takmer u polovice okresov je evidovaná nadpriemerná úroveň zamestnancov oproti priemerným hodnotám v daných krajoch. Okresmi s najvyšším podielom zamestnancov v priemysle sú Stropkov (52,31 %), Michalovce (47,49 %), Galanta (45,29 %) a Kežmarok (43,19 %).

Medzi okresmi s výrazným podielom národnostných menšín nie je vysoká zamestnanosť v odvetví dodávka elektriny, plynu, pary a studeného vzduchu. Väčšina okresov vykazuje v tomto odvetví podpriemerné hodnoty. Jediným okresom, ktorý vo výraznej miere prekračuje priemer v kraji, je okres Levice, kde je v tomto odvetví evidovaných 9,82 % zamestnancov. Priemerné hodnoty v kraji výraznejšie prekračujú aj okresy Michalovce (3,69 %) a Medzilaborce (3,67 %).

V odvetví dodávka vody; čistenie a odvod odpadových vôd, odpady a služby odstraňovania odpadov vykazuje väčšina okresov nadpriemerné hodnoty podielu zamestnancov v rámci daných krajov. Najvyššia zamestnanosť v tomto odvetví je v okresoch Snina (6,70 %), Svidník (6,47 %) a Trebišov (5,37 %).

Posledným odvetvím, ktoré sa zaraďuje do výrobných odvetví je stavebníctvo. Vo väčšine okresov s výrazným zastúpením národnostných menšín ide o podpriemerné hodnoty v rámci daných krajov. Výnimku predstavujú okresy, v ktorých dochádza k stavebnému rozvoju, a okresy severovýchodného Slovenska. Okresy, v ktorých dochádza k stavebnému rozvoju a vykazujú nadpriemernú úroveň zamestnanosti v stavebníctve, sú Senec (4,98 %), Šaľa (8,16 %) a Veľký Krtíš (4,60 %). Na severovýchodnom Slovensku je najvyšší podiel zamestnancov v stavebníctve v okresoch Svidník (6,00 %), Snina (4,94 %), Stará Ľubovňa (4,03 %) a Sabinov (5,61 %).

Prvým odvetvím z oblasti služieb je veľkoobchod a maloobchod. Takmer u polovice vybraných okresov so zastúpením národnostných menšín 6,0 % a viac sa zamestnanosť vo veľkoobchode a maloobchode pohybuje na podpriemernej úrovni. Výraznejšie zastúpenie obchodu dosiahol v prímestských oblastiach, ako to ilustruje okres Senec (35,18 %). Vyšší podiel zamestnancov v obchode je aj v okresoch Nové Zámky (13,21 %) a Spišská Nová Ves (13,20 %).

Doprava a skladovanie sa viaže primárne do okolia veľkých miest. Z tohto dôvodu sa nadpriemerné hodnoty v rámci kraja vyskytujú najmä v okresoch v okolí Bratislavy a Košíc. Špecifickým je okres Trebišov, v ktorom je doprava a skladovanie odvetvím s najvyšším podielom zamestnancov 35,68 %, a to najmä vďaka prítomnosti prekladiska v Čiernej nad Tisou. Ďalšími okresmi s významnou zamestnanosťou v doprave a skladovaní sú Gelnica (24,42 %), Senec (19,93 %) a Nové Zámky (17,29 %).

Zamestnanosť v odvetví ubytovacie a stravovacie služby je takmer vo všetkých sledovaných okresoch na podpriemernej úrovni oproti priemerným hodnotám v kraji.

Priemerná úroveň v kraji je prekročená len v okresoch Senec (1,66 %), Stará Ľubovňa (1,39 %) a Košice – okolie (1,31 %). Výraznejšie úroveň v rámci kraja presahuje aj okres Kežmarok (1,19 %).

Odvetvie informácie a komunikácia dosahuje vo všetkých okresoch s výrazným zastúpením národnostných menšín podpriemerné hodnoty v rámci krajov, čo sa týka podielu zamestnancov v tomto odvetví. Ide o negatívny fenomén, keďže informácie a komunikácia patrí medzi najprogressívnejšie odvetvia vzdelanostnej ekonomiky.

Podobná situácia je aj v ďalšom progresívnom odvetví národného hospodárstva: finančné a poisťovacie činnosti. Väčšina okresov s výrazným zastúpením národnostných menšín v rámci krajov dosahuje v zamestnanosti vo finančných a poisťovacích činnostiach podpriemerné hodnoty. Jedinou výnimkou je okres Dunajská Streda (1,98 %).

Do kategórie odvetví s podpriemerným podielom zamestnancov v rámci daných krajov sa zaradilo aj odvetvie činnosti v oblasti nehnuteľností, kde jedinými okresmi, ktoré dosiahli výraznejší podiel zamestnanosti, ako je priemer v kraji, sú okresy: Spišská Nová Ves (0,93 %), Senec (0,69 %) a Dunajská Streda (0,59 %), v ktorých sa prejavuje fenomén suburbanizácie.

Zamestnanosť v odvetví odborné, vedecké a technické činnosti je rovnako podpriemerná. Na základe zistených údajov možno skonštatovať, že progresívne a vzdelanostne orientované odvetvia v dotknutých okresoch dosahujú podpriemerné hodnoty. Čo sa týka odborných, vedeckých a technických činností, okresmi, ktoré vykázali najvyššie hodnoty v rámci svojich krajov, sú: Košice – okolie (10,12 %) Komárno (5,57 %), Vranov nad Topľou (3,11 %) a Stropkov (3,06 %).

Aj podiel zamestnancov v odvetví administratívne a podporné služby je vo väčšine okresov s výrazným zastúpením národnostných menšín podpriemerný. V okrese Galanta však dosahuje vysoké hodnoty na úrovni 10,4 %. V rámci svojich krajov majú nadpriemerné hodnoty aj okresy Košice – okolie (7,38 %) a Rožňava (6,53 %).

Presne opačným príkladom je situácia v odvetví verejná správa a obrana, kde sa väčšina okresov s výrazným zastúpením národnostných menšín nachádza v rámci svojich krajov na nadpriemerných hodnotách. Na základe toho možno skonštatovať, že v okresoch s vysokou nezamestnanosťou predstavuje verejná správa a obrana dôležitú príležitosť na zamestnanie. Najvyššie hodnoty boli dosiahnuté v okresoch Svidník (14,18 %), Vranov nad Topľou (12,68 %), Stropkov (11,28 %) a Snina (11,16 %).

Zamestnanosť v odvetví vzdelávanie je značne regionálne diferencovaná. Podiel zamestnancov zamestnaných vo vzdelávaní dosahuje vo vybraných okresoch najvyššie hodnoty v Prešovskom kraji. Najvyššie zastúpenie majú zamestnanci vzdelávania v okresoch Medzilaborce (18,9 %), Snina (13,16 %) a Stará Ľubovňa (12,01 %).

Odvetvie zdravotníctvo a sociálna pomoc je podobne ako odvetvie verejná správa a obrana významnou pracovnou príležitosťou najmä v okresoch s vysokou mierou nezamestnanosti, ako aj v menších okresoch s prítomnosťou veľkých zdravotníckych zariadení. Najvyššie hodnoty sú dosiahnuté v okresoch Svidník (19,71 %), Stará Ľubovňa (17,89 %) a Revúca (15,23 %).

Nízke hodnoty zamestnanosti dosahujú vybrané okresy v rámci svojich krajov aj v odvetví umenie, zábava a rekreácia. Tieto hodnoty sú pomerne nízke, hoci väčšina dotknutých okresov má priaznivé podmienky pre rozvoj agroturistiky. Priemerné hodnoty v rámci svojich krajov prekročili len okresy Spišská Nová Ves (2,06 %), Rožňava (2,04 %), Nové Zámky (1,80 %) a Dunajská Streda (0,79 %).

Ostatné činnosti sú špecifickým prípadom, keďže pre potreby tejto analýzy sa nedajú bližšie analyzovať. Vyššie hodnoty v tomto odvetví dosahujú okresy Medzilaborce (4,04 %) a Sabinov (2,92 %).

Podobne dôležitou, ako je analýza odvetvovej štruktúry hospodárstva, je aj štruktúra zamestnancov na základe jednotlivých hlavných tried zamestnaní. Prehľad podielu zamestnancov rozdelených na 9 hlavných tried SK ISCO-08²⁸ predstavuje Tabuľka č. 9.

Tabuľka č. 9

Podiel zamestnancov podľa jednotlivých hlavných tried SK ISCO-08 vo vybraných okresoch Slovenskej republiky za tretí štvrt'rok 2012²⁹ (zoznam hlavných tried SK ICO-08 vid'. príloha č.2)

región	hlavné triedy SK ISCO-08*								
	1	2	3	4	5	6	7	8	9
okres Senec	5,2%	8,8%	15,4%	19,0%	17,3%	0,7%	6,2%	18,9%	8,3%
Bratislavský kraj	7,1%	26,2%	21,8%	9,8%	10,3%	0,2%	6,4%	11,8%	6,4%
okres Dunajská Streda	4,1%	10,8%	13,1%	8,9%	14,2%	3,3%	12,5%	25,6%	7,4%
okres Galanta	3,8%	8,6%	12,8%	10,8%	11,0%	1,6%	11,1%	25,8%	14,5%
Trnavský kraj	4,2%	11,8%	15,3%	8,5%	10,3%	1,3%	14,1%	25,8%	8,6%
okres Komárno	3,7%	10,5%	13,2%	10,0%	12,1%	2,9%	15,0%	12,6%	20,1%
okres Levice	4,2%	13,9%	17,5%	6,9%	10,9%	0,6%	17,8%	20,3%	7,7%
okres Nové Zámky	4,1%	12,4%	15,8%	8,2%	14,6%	1,2%	13,6%	19,6%	10,6%
okres Šaľa	4,9%	15,4%	17,6%	5,2%	11,0%	1,8%	16,1%	21,7%	6,5%
Nitriansky kraj	4,2%	13,3%	15,5%	8,5%	11,9%	1,3%	14,7%	20,9%	9,7%
okres Lučenec	3,6%	14,7%	14,7%	7,9%	13,5%	0,7%	9,5%	27,1%	8,2%
okres Revúca	5,7%	10,9%	19,4%	5,9%	13,3%	0,1%	17,9%	18,2%	8,8%
okres Rimavská Sobota	3,1%	12,8%	13,9%	5,9%	11,2%	0,9%	11,8%	34,3%	6,1%
okres Veľký Krtíš	3,9%	12,6%	14,3%	7,4%	13,7%	1,9%	16,1%	18,6%	11,6%
Banskobystrický kraj	4,8%	16,5%	17,4%	7,4%	12,4%	0,7%	12,5%	20,7%	7,6%
okres Kežmarok	4,3%	13,9%	12,1%	6,9%	13,7%	1,6%	10,4%	28,6%	8,4%
okres Medzilaborce	5,6%	18,6%	11,0%	6,8%	27,7%	0,0%	17,4%	9,3%	3,5%
okres Sabinov	3,9%	11,1%	16,2%	6,5%	14,8%	1,4%	25,0%	14,9%	6,2%
okres Snina	4,0%	18,3%	13,4%	6,3%	16,1%	7,0%	16,9%	11,5%	6,5%
okres Stará Ľubovňa	5,2%	18,8%	15,9%	8,1%	13,9%	1,1%	9,3%	18,9%	8,6%
okres Stropkov	5,3%	8,5%	17,2%	7,0%	9,1%	0,2%	33,6%	14,3%	4,7%
okres Svidník	4,8%	19,4%	15,8%	9,2%	16,7%	0,0%	18,6%	7,3%	8,1%
okres Vranov nad Topľou	5,4%	13,6%	18,0%	5,7%	11,0%	1,2%	9,3%	28,5%	7,3%
Prešovský kraj	4,9%	17,4%	16,1%	7,4%	13,8%	0,9%	14,3%	18,3%	7,0%
okres Gelnica	5,0%	9,1%	13,9%	5,1%	14,6%	2,0%	23,7%	17,8%	8,8%
okres Košice – okolie	4,9%	11,6%	14,4%	7,3%	10,1%	2,1%	10,9%	32,1%	6,5%
okres Michalovce	3,3%	10,8%	14,5%	5,5%	9,4%	0,3%	13,9%	38,2%	4,3%
okres Spišská Nová Ves	4,5%	13,2%	15,4%	6,9%	14,0%	0,8%	12,5%	23,0%	9,6%
okres Rožňava	5,3%	14,8%	17,4%	7,2%	13,0%	1,0%	12,6%	14,0%	14,7%
okres Trebišov	4,1%	15,2%	16,8%	9,1%	12,0%	0,3%	14,8%	17,8%	9,9%
Košický kraj	4,8%	19,3%	16,5%	7,1%	11,1%	0,6%	12,9%	20,8%	7,0%
SR	5,1%	17,4%	17,0%	8,1%	11,3%	0,7%	13,2%	19,4%	7,6%

*červená farba znázorňuje vyšší podiel v okresoch, ako je priemer v kraji

²⁸ Štatistická klasifikácia zamestnaní SK ISCO-08 vydaná Vyhláškou ŠÚ SR č. 516/2011 nadobudla účinnosť 10. januára 2012

²⁹ Zdroj: Štvrťročné zisťovanie o cene práce ISCP (MPSVR SR)1-04

Prvou hlavnou triedou SK ISCO-08 sú zákonodarcovia, riadiaci pracovníci, ktorí však v sledovaných okresoch nemajú výraznejšie zastúpenie. V zvýšenej miere sa vyskytujú najmä v okresoch východného Slovenska. Na západnom Slovensku ide o okres Šaľa a na strednom

Slovensku okres Revúca (5,7 %). Početní sú aj v okrese Medzilaborce (5,6 %) a v okrese Stropkov (5,3 %). Ide o menšie okresy s vyššou mierou evidovanej nezamestnanosti.

Značne nízke je zastúpenie špecialistov z druhej hlavnej triedy SK ISCO-08, ktorí sa v nadpriemernom podiele v rámci kraja vyskytujú len v 6 okresoch z 25. Tu ide o značne negatívny jav, keďže práve špecialisti predstavujú pracovnú silu s najvyššou kvalifikáciou a sú potenciálom pre ďalší rozvoj regiónov. Vo zvýšenej miere sa nachádzali v okresoch Prešovského kraja a v okresoch Levice a Šaľa. Najpočetnejší sú v okrese Svidník (19,4 %), Stará Ľubovňa (18,8 %) a Medzilaborce (18,6 %).

Podobne nízke je aj zastúpenie ďalších kvalifikovaných zamestnancov z hlavnej triedy 3 – technici a odborní pracovníci. Iba v ôsmich z 25 okresov s výrazným zastúpením národnostných menšín je ich podiel vyšší ako v daných krajoch. Ide najmä o oblasť východného Slovenska, avšak ich najvyšší podiel je v okrese Revúca (19,4 %). Vysoký podiel dosahujú aj v okresoch Vranov nad Topľou (18,0 %) a Šaľa (17,6 %).

Pri administratívnych pracovníkoch (hlavná trieda 4) sa tento rozdiel znižuje, ale aj v tejto hlavnej triede okresy s výrazným podielom národnostných menšín vykazujú vo všeobecnosti nízky podiel zamestnancov z tejto hlavnej triedy v rámci krajov. Najvýraznejší podiel zaberajú v okresoch západného Slovenska, ako sú Senec (19,0 %), Galanta (10,8 %) a Komárno (10,0 %).

Diametrálne odlišná je situácia v hlavnej triede 5 – pracovníci v službách a obchode. V tejto hlavnej triede je ich podiel vo väčšine okresov v rámci krajov nadpriemerný, konkrétne ide o 17 okresov z 25. Okresy s najvýraznejším zastúpením zamestnancov patriacich do tejto hlavnej triedy zamestnaní sú Medzilaborce (27,7 %), Senec (17,3 %) a Svidník (16,7 %).

Podobná situácia ako vo vyššie uvedenej hlavnej triede je aj v hlavnej triede 6 kvalifikovaní pracovníci v poľnohospodárstve, lesníctve a rybolove, kde až 16 okresov z 25 dosahuje v rámci svojich krajov nadpriemerné hodnoty, avšak podiel zamestnancov v týchto kategóriách nepredstavuje výrazný podiel zamestnancov ako celku. Najviac ich je v okresoch Snina (7,0 %), Dunajská Streda (3,3 %) a Komárno (2,9 %).

Špecifickou je hlavná trieda 7 – kvalifikovaní pracovníci a remeselníci, ktorá ako celok v rámci okresov v Slovenskej republike s výrazným podielom národnostných menšín vykazuje priemerné hodnoty, avšak tieto okresy sú značne diferencované a najmä menšie okresy východného Slovenska dosahujú v tejto hlavnej triede vysoké hodnoty. Na prvom mieste sa nachádza okres Stropkov (33,6 %) a za ním nasledujú okresy Sabinov (25,0 %) a Gelnica (23,7 %).

Podpriemerná je aj úroveň podielu zamestnancov vo vybraných okresoch, ktorí sú zaradení do hlavnej triedy 8 – operátori a montéri strojov a zariadení, pričom nadpriemerné hodnoty v rámci krajov dosahujú najmä okresy s vyššou mierou nezamestnanosti a prítomnosťou priemyslu. Ich najvyšší podiel je v okrese Michalovce (38,2 %), za ktorým nasledujú okresy Rimavská Sobota (34,2 %) a Košice – okolie (32,1 %).

Najnižšie kvalifikované práce vykonávajú pomocní a nekvalifikovaní pracovníci (hlavná trieda 9), ktorých podiely v okresoch s výraznou prítomnosťou národnostných menšín až v 15-tich prípadoch majú vyššie hodnoty, ako je priemer v daných krajoch. Najvyšší podiel pomocných a nekvalifikovaných zamestnancov je v okresoch Komárno (20,1 %), Rožňava (14,7 %) a Galanta (14,5 %).

Analyza zamestnaní podľa štvormiestneho kódu SK ISCO-08 vo vybraných okresoch

Analyza hrubej štruktúry zamestnancov na základe hlavných tried SK ISCO-08 umožnila nahliadnuť do prostredia štatistiky trhu práce a ukázala, v akých hlavných triedach zamestnanci pracujú. Dôležitou bola aj analýza odvetví hospodárstva podľa SK NACE Rev. 2, pričom toto podrobnejšie členenie vhodným spôsobom ilustruje situáciu na trhu práce v regiónoch s výrazným zastúpením národnostných menšín.

Tabuľka č. 10

Najpočetnejšie podskupiny zamestnaní³⁰ podľa štvormiestneho kódu SK ISCO-08 vo vybraných okresoch Slovenska za tretí štvrt'rok 2012³¹

okres	zamestnanie podľa SK ISCO-08				
	1.	2.	3.	4.	5.
Senec	pracovníci v sklade	vodiči nákladných automobilov a kamiónov	pokladníci a predavači lístkov	operátori vysokozdvížných vozíkov	pomocní pracovníci vo výrobe
Dunajská Streda	predavači	montážni pracovníci (operátori) v strojárskvej výrobe	montážni pracovníci elektrických a elektronických zariadení	vodiči nákladných automobilov a kamiónov	učitelia v základných školách
Galanta	pomocní pracovníci vo výrobe	predavači	operátori zariadení na výrobu potravín a podobných výrobkov	operátori zariadení v hutníckom a zlievarenskom priemysle	operátori strojov na výrobu výrobkov z plastov
Komárno	pomocní pracovníci vo výrobe	vodiči nákladných automobilov a kamiónov	všeobecní administratívni pracovníci	predavači	čalúnici a podobní pracovníci
Levice	vodiči nákladných automobilov a kamiónov	montážni pracovníci (operátori) v strojárskvej výrobe	zámočníci, nástrojári a podobní pracovníci	elektroinžinieri a špecialisti energetici	operátori zariadení na výrobu potravín a podobných výrobkov
Nové Zámky	predavači	montážni pracovníci inde neuvedení	pomocní pracovníci vo výrobe	technici vo fyzikálnych, technic. vedách a doprave inde neuvedení	špecialisti v ošetrovatel'stve
Šaľa	operátori zariadení na výrobu chemických výrobkov (okrem gúmy a plas.)	špecialisti v ošetrovatel'stve	zámočníci, nástrojári a podobní pracovníci	predavači	upratovačky
Veľký Krtíš	šičky, vyšivačky a podobní pracovníci	pomocní pracovníci vo výrobe	učitelia v základných školách	vodiči nákladných automobilov a kamiónov	montážni pracovníci elektrických a elektronických zariadení
Lučenec	montážni pracovníci inde neuvedení	operátori zariadení na spracovanie dreva	špecialisti v ošetrovatel'stve	predavači	vodiči nákladných automobilov a kamiónov
Revúca	zámočníci, nástrojári a podobní pracovníci	operátori zariadení na spracovanie nerastov	operátori zariadení na výrobu chemických výrobkov (okrem gúmy a plas.)	zvárači a rezači kovov	nastavovači a obsluha kovoobrábacích strojov
Rimavská Sobota	montážni pracovníci (operátori) v strojárskvej výrobe	obuvníci a podobní pracovníci	špecialisti v ošetrovatel'stve	predavači	upratovačky
Stará Ľubovňa	montážni pracovníci elektrických a elektronických zariadení	špecialisti v ošetrovatel'stve	upratovačky	učitelia v základných školách	pokladníci a predavači lístkov
Stropkov	elektromechanici a autoelektrikári	operátori strojov na výrobu výrobkov z plastov	zámočníci, nástrojári a podobní pracovníci	predavači	vodiči nákladných automobilov a kamiónov

³⁰ Pre potreby tejto analýzy sa používa termín zamestnanie.

³¹ Zdroj: Štvrt'ročné zisťovanie o cene práce ISCP (MPSVR SR)1-04

okres	zamestnanie podľa SK ISCO-08				
	1.	2.	3.	4.	5.
Svidník	šičky, vyšivačky a podobní pracovníci	predavači	špecialisti v ošetrovatel'stve	upratovačky	vodiči nákladných automobilov a kamiónov
Vranov nad Topľou	vodiči nákladných automobilov a kamiónov	učitelia v základných školách	operátori strojov na výrobu výrobkov z plastov	operátori šijacích strojov	zdravotné sestry
Kežmarok	operátori stacionárnych zariadení a strojov inde neuvedení	montážni pracovníci elektrických a elektronických zariadení	vodiči nákladných automobilov a kamiónov	predavači	operátori strojov na výr. výrob. Z textilu, kože, kožuš. Inde neuv.
Medzilaborce	predavači	učitelia v základných školách	zámočníci, nástrojári a podobní pracovníci	vodiči nákladných automobilov a kamiónov	dprievodcovia v osobnej doprave (okrem lodnej a leteckej dopravy)
Sabinov	šičky, vyšivačky a podobní pracovníci	stolári – výrobcovia výrobkov z dreva	operátori zariadení na spracovanie dreva	predavači	vedúci predajne / oddelenia
Snina	šičky, vyšivačky a podobní pracovníci	predavači	chovatelia hospodárskych zvierat a dojníc (okrem hydiny)	učitelia v základných školách	špecialisti v ošetrovatel'stve
Spišská Nová Ves	montážni pracovníci elektrických a elektronických zariadení	predavači	pomocní pracovníci vo výrobe	upratovačky	operátori strojov na výrobu výrobkov z plastov
Trebišov	posunovači, signalisti, výhybkári	technici vo fyzikálnych, technic. vedách a doprave inde neuvedení	elektromechanici a autoelektrikári	špecialisti v ošetrovatel'stve	predavači
Gelnica	elektromechanici a autoelektrikári	predavači	technici vo fyzikálnych, technic. vedách a doprave inde neuvedení	učitelia v základných školách	posunovači, signalisti, výhybkári
Košice – okolie	operátori stacionárnych zariadení a strojov inde neuvedení	montážni pracovníci (operátori) v strojár'skej výrobe	učitelia v základných školách	montážni pracovníci inde neuvedení	montážni pracovníci elektrických a elektronických zariadení
Michalovce	montážni pracovníci elektrických a elektronických zariadení	operátori stacionárnych zariadení a strojov inde neuvedení	operátori strojov na výrobu výrobkov z plastov	vodiči nákladných automobilov a kamiónov	predavači
Rožňava	šičky, vyšivačky a podobní pracovníci	špecialisti v ošetrovatel'stve	predavači	operátori strojov na výrobu výrobkov z papiera	manipulační pracovníci, nosiči

Tabuľka znázorňuje v každom z vybraných okresov s výrazným zastúpením národnostných menšín 5 najpočetnejších podskupín zamestnaní (pre potreby tejto analýzy ďalej len „zamestnanie“) z hľadiska štvormiestneho kódu SK ISCO-08. V okrese Senec, kde významnú úlohu zohráva logistika a obchod, patria medzi najpočetnejšie zamestnania pracovníci v sklade, vodiči nákladných automobilov a kamiónov, ako aj pokladníci a predavači lístkov.

V Trnavskom kraji sa nachádzajú dva okresy s výrazným zastúpením občanov maďarskej národnosti. V okrese Dunajská Streda patria k najpočetnejším zamestnaniam predavači a montážni pracovníci v strojár'skej výrobe, ako aj montážni pracovníci elektrických a elektronických zariadení. Okres Galanta, ktorý má výrazne industriálny charakter, má vysoký počet pomocných pracovníkov vo výrobe. Na nasledujúcom mieste sa nachádzajú predavači a ďalšími zamestnaniami spojenými s priemyslom sú operátori zariadení na výrobu potravín a podobných výrobkov; operátori zariadení v hutníckom a zlievarenskom priemysle a operátori strojov na výrobu výrobkov z plastov.

V Nitrianskom kraji sa nachádzajú štyri okresy s výrazným podielom občanov maďarskej národnosti. V okrese Komárno sa medzi zamestnancami najčastejšie vyskytovali pomocní pracovníci vo výrobe; vodiči nákladných automobilov a kamiónov a všeobecní

administratívni pracovníci. V okrese Levice sú to vodiči nákladných automobilov a kamiónov; montážni pracovníci (operátori) v strojárskej výrobe a zámočníci, nástrojári a podobní pracovníci. Okres Nové Zámky sa svojou štruktúrou výraznejšie nelíši od okolitých okresov a najpočetnejšími zamestnaniami tu sú predavači, montážni pracovníci inde neuvedení, pomocní pracovníci vo výrobe. V Šali sa ako v priemyselnom okrese nachádzajú na prvých troch priečkach zamestnania operátori zariadení na výrobu chemických výrobkov (okrem gummy a plastov); špecialisti v ošetrovatel'stve a zámočníci, nástrojári a podobní pracovníci.

Podobne ako v Nitrianskom kraji, aj v Banskobystrickom kraji sa nachádzajú 4 okresy s výrazným podielom občanov maďarskej národnosti. V okrese Veľký Krtíš sú zastúpené najmä šičky, vyšivačky a podobní pracovníci, pomocní pracovníci vo výrobe a učítelia na základných školách. V Lučenci je podobne ako v okrese Šaľa vysoký podiel zamestnancov v priemysle. Medzi najpočetnejšie zamestnania patria montážni pracovníci inde neuvedení; operátori zariadení na spracovanie dreva a špecialisti v ošetrovatel'stve. Aj v okrese Revúca, ktorý vykazuje vysoké hodnoty miery evidovanej nezamestnanosti, patria najpočetnejšie zamestnania do odvetvia priemyslu a tri najpočetnejšie sú zámočníci, nástrojári a podobní pracovníci, operátori zariadení na spracovanie nerastov, operátori zariadení na výrobu chemických výrobkov (okrem gummy a plastov). Okres Rimavská Sobota sa už niekoľko rokov nachádza na vrchole rebríčka okresov z hľadiska miery evidovanej nezamestnanosti a zamestnanci tu pracujú najmä ako montážni pracovníci (operátori) v strojárskej výrobe, obuvníci a podobní pracovníci a špecialisti v ošetrovatel'stve.

V Prešovskom kraji sa nachádza až 8 okresov, v ktorých žije najmä rómska a rusínska národnostná menšina. Ide o menšie okresy a početnosť zamestnancov tu je oproti ostatným okresom nízka. V okrese Stará Ľubovňa boli evidovaní montážni pracovníci elektrických a elektronických zariadení; špecialisti v ošetrovatel'stve a upratovačky. V okrese Stropkov sú na prvých troch miestach elektromechanici a autoelektrikári, operátori strojov na výrobu výrobkov z plastov a zámočníci, nástrojári a podobní pracovníci, keďže okres má tradíciu v elektrotechnickom priemysle. V okrese Svidník dominujú v počte zamestnancov šičky, vyšivačky a podobní pracovníci, predavači a špecialisti v ošetrovatel'stve. Vo Vranove nad Topľou sú najpočetnejšie zamestnania spojené s dopravou a priemyslom a ide o zamestnania vodiči nákladných automobilov a kamiónov, učítelia základných škôl a operátori strojov na výrobu výrobkov z plastov. V okrese Kežmarok ide o zamestnania spojené s priemyslom a patria sem operátori stacionárnych zariadení a strojov inde neuvedení; montážni pracovníci elektrických a elektronických zariadení a vodiči nákladných automobilov a kamiónov. V okrese Medzilaborce prevažujú služby, ktoré prezentujú aj zamestnania ako predavači, učítelia na základných školách a zámočníci, nástrojári a podobní pracovníci. V posledných dvoch okresoch Sabinov a Snina dominuje ľahký priemysel. V okrese Sabinov sú najpočetnejšie zamestnania šičky, vyšivačky a podobní pracovníci; stolári – výrobcovia výrobkov z dreva a operátori zariadení na spracovanie dreva. V okrese Snina sú najviac početné zamestnania ako šičky, vyšivačky a podobní pracovníci; predavači a chovatelia hospodárskych zvierat a dojníc (okrem hydiny).

V Košickom kraji sa nachádza 5 okresov s národnostnými menšinami, najmä maďarskou a rómskou. V okrese Trebišov, známym veľkým železničným prekladiskom, sú najpočetnejším zamestnaním posunovači, signalisti a výhybkári. Na ďalších priečkach sa nachádzajú technici vo fyzikálnych, technických vedách a doprave inde neuvedení, a tiež elektromechanici a autoelektrikári. Malým okresom s výrazným podielom obyvateľov rómskej národnosti je Gelnica, kde sú najčastejšími zamestnaniami elektromechanici a autoelektrikári, predavači a technici vo fyzikálnych, technických vedách a doprave inde neuvedení. V okrese Spišská Nová Ves dominujú montážni pracovníci elektrických a elektronických zariadení, predavači a pomocní pracovníci vo výrobe. V okrese Košice –

okolie sa nachádza veľký priemyselný park Kechnec a aj dve najpočetnejšie zamestnania majú súvis s priemyslom. Ide o zamestnania operátori stacionárnych zariadení a strojov inde neuvedení; montážni pracovníci (operátori) v strojárskvej výrobe a okrem nich sú početní aj učitelia základných škôl. V okrese Michalovce sa priemysel veľmi výraznou mierou podieľa na zamestnanosti a odráža sa to aj v zamestnaniach ako montážni pracovníci elektrických a elektronických zariadení; operátori stacionárnych zariadení a strojov inde neuvedení a operátori strojov na výrobu výrobkov z plastov. Posledným okresom v kraji s výraznou maďarskou menšinou je okres Rožňava, v ktorom dominujú zamestnania zo služieb a ľahkého priemyslu, kam patria šičky, vyšívачky a podobní pracovníci; špecialisti v ošetrovatel'stve a predavači.

Z globálneho hľadiska možno skonštatovať, že sa vo vybraných okresoch nachádzajú najmä nižšie kvalifikované zamestnania, zamestnania v oblasti priemyslu a zdravotníctva, učitelia a predavači.

Analýza nezamestnanosti v okresoch s výrazným podielom príslušníkov národnostných menšín

Po charakteristike zamestnanosti je dôležité charakterizovať nezamestnanosť v dotknutých okresoch s výrazným podielom národnostných menšín. Nezamestnanosť v takej miere, aká je momentálne v Slovenskej republike, je jednoznačne negatívnym fenoménom. Ku koncu decembra 2012 celoštátna úroveň miery evidovanej nezamestnanosti podľa Ústredia práce, sociálnych vecí a rodiny (ÚPSVR) dosiahla hodnotu 14,44 %, čo predstavuje medziročný nárast o 0,85 percentuálneho bodu.

Tabuľka č. 11

Vývoj miery evidovanej nezamestnanosti vo vybraných okresoch Slovenskej republiky k 31.12. v rokoch 2011 a 2012³²

región	miera evidovanej nezamestnanosti v %*			
	2011	2012	index zmeny	
			v perc. bodoch	rel.
Okres Senec	6,27	6,78	0,51	1,08
Bratislavský kraj	5,41	5,72	0,31	1,06
okres Dunajská Streda	11,62	12,96	1,34	1,12
okres Galanta	6,52	7,20	0,68	1,10
Trnavský kraj	8,88	9,43	0,55	1,06
okres Komárno	17,53	19,15	1,62	1,09
okres Levice	16,00	15,70	-0,30	0,98
okres Nové Zámky	14,65	15,12	0,47	1,03
okres Šaľa	11,91	11,50	-0,41	0,97
Nitriansky kraj	13,27	14,08	0,81	1,06
okres Lučenec	24,28	25,59	1,31	1,05
okres Revúca	30,79	32,55	1,76	1,06
okres Rimavská Sobota	34,59	35,59	1,00	1,03
okres Veľký Krtíš	24,54	25,87	1,33	1,05
Banskobystrický kraj	19,83	20,81	0,98	1,05
okres Kežmarok	28,66	30,06	1,40	1,05
okres Medzilaborce	19,84	22,31	2,47	1,12
okres Sabinov	26,75	28,44	1,69	1,06
okres Snina	19,31	21,10	1,79	1,09
okres Stará Ľubovňa	14,56	16,73	2,17	1,15
okres Stropkov	18,11	21,38	3,27	1,18
okres Svidník	20,03	23,33	3,30	1,16
okres Vranov nad Topľou	22,89	24,02	1,13	1,05
Prešovský kraj	18,95	20,66	1,71	1,09
okres Gelnica	20,79	24,10	3,31	1,16
okres Košice – okolie	22,86	24,60	1,74	1,08
okres Michalovce	19,40	20,10	0,70	1,04
okres Spišská Nová Ves	18,83	19,14	0,31	1,02
okres Rožňava	28,73	29,04	0,31	1,01
okres Trebišov	26,88	26,85	-0,03	1,00
Košický kraj	18,76	19,58	0,82	1,04
Slovenská republika	13,59	14,44	0,85	1,06

*červená farba znázorňuje vyšší podiel v okresoch, ako je priemer v kraji

Pri pohľade na tabuľku vidieť narastajúcu mieru evidovanej nezamestnanosti oproti roku 2011. V sledovaných okresoch až v 15-tich prípadoch nezamestnanosť rástla

³² Zdroj: Ústredie práce, sociálnych vecí a rodiny

v absolútnych číslach rýchlejšie, ako je priemerný rast nezamestnanosti v daných krajoch. Z toho možno vyvodit', že v **okresoch s výrazným podielom príslušníkov národnostných menšín oproti iným okresom v rámci skúmaných krajov, nezamestnanosť narastá rýchlejšie, čím sa zvyšujú medziregionálne rozdiely (t.j. dochádza ku divergencii)**. V najväčšej miere sa miera evidovanej nezamestnanosti zvýšila v okresoch Gelnica (o 3,31 percentuálneho bodu), Stropkov (o 3,27 percentuálneho bodu) a Svidník (o 3,30 percentuálneho bodu). Aj v iných okresoch sa miera evidovanej nezamestnanosti prudko zvyšovala. Výnimku tvoria 3 okresy, v ktorých došlo k miernemu zníženiu miery evidovanej nezamestnanosti. Ide o okresy Šaľa (o 0,41 percentuálneho bodu), Levice (o 0,30 percentuálneho bodu) a Trebišov (o 0,03 percentuálneho bodu).

Tabuľka č. 12

Štruktúra nezamestnanosti podľa veku vo vybraných okresoch Slovenskej republiky k 31.12. 2012³³

región	UoZ mladší ako 25 rokov		UoZ vo veku 25 – 54 rokov		UoZ starší ako 55 rokov		UoZ celkovo
	abs.	%*	abs.	%	abs.	%**	
okres Senec	367	17,7%	1 457	70,3%	247	11,9%	2 072
Bratislavský kraj	3 403	16,0%	14 812	69,8%	3 006	14,2%	21 222
okres Dunajská Streda	1 641	18,8%	6 112	70,0%	980	11,2%	8 733
okres Galanta	757	20,3%	2 503	67,2%	465	12,5%	3 725
Trnavský kraj	6 275	20,5%	20 664	67,6%	3 639	11,9%	30 578
okres Komárno	1 689	15,4%	7 741	70,4%	1 561	14,2%	10 991
okres Levice	1 852	18,0%	7 206	70,1%	1 225	11,9%	10 283
okres Nové Zámky	2 078	17,1%	8 454	69,5%	1 634	13,4%	12 166
okres Šaľa	631	18,7%	2 297	67,9%	454	13,4%	3 382
Nitriansky kraj	9 686	17,8%	37 643	69,2%	7 048	13,0%	54 377
okres Lučenec	1 636	17,7%	6 610	71,6%	991	10,7%	9 237
okres Revúca	1 233	17,0%	5 195	71,7%	820	11,3%	7 248
okres Rimavská Sobota	2 833	18,9%	10 577	70,6%	1 567	10,5%	14 977
okres Veľký Krtíš	1 104	20,2%	3 844	70,3%	519	9,5%	5 467
Banskobystrický kraj	13 050	18,1%	50 616	70,3%	8 343	11,6%	72 009
okres Kežmarok	2 428	24,7%	6 597	67,2%	795	8,1%	9 820
okres Medzilaborce	276	18,1%	1 086	71,4%	159	10,5%	1 521
okres Sabinov	1 739	24,2%	4 853	67,5%	600	8,3%	7 192
okres Snina	829	19,0%	3 126	71,5%	416	9,5%	4 371
okres Stará Ľubovňa	1 118	25,4%	2 925	66,3%	366	8,3%	4 409
okres Stropkov	527	21,3%	1 733	70,0%	216	8,7%	2 476
okres Svidník	958	22,3%	2 954	68,8%	382	8,9%	4 294
okres Vranov nad Topľou	2 416	22,6%	7 386	69,1%	891	8,3%	10 693
Prešovský kraj	19 453	22,0%	60 588	68,7%	8 205	9,3%	88 246
okres Gelnica	874	23,6%	2 543	68,7%	282	7,6%	3 699
okres Košice – okolie	2 766	21,1%	9 089	69,2%	1 283	9,8%	13 138

³³ Zdroj: Ústredie práce, sociálnych vecí a rodiny. U malej časti uchádzačov o zamestnanie nebol zistený vek, preto percentuálny súčet nemusí byť 100 %

región	UoZ mladší ako 25 rokov		UoZ vo veku 25 – 54 rokov		UoZ starší ako 55 rokov		UoZ celkovo
	abs.	%*	abs.	%	abs.	%**	
okres Michalovce	2 220	19,4%	8 029	70,2%	1 181	10,3%	11 430
okres Rožňava	1 583	16,6%	6 891	72,4%	1 050	11,0%	9 524
okres Spišská Nová Ves	2 152	21,8%	6 920	70,2%	781	7,9%	9 853
okres Trebišov	2 481	17,9%	9 976	71,9%	1 410	10,2%	13 867
Košický kraj	15 018	19,4%	54 539	70,4%	7 936	10,2%	77 493
Slovenská republika	84 372	19,8%	293 001	68,8%	48 483	11,4%	425 858

*červená farba znázorňuje vyšší podiel UoZ do 25 rokov v okresoch, ako je priemer v kraji

**červená farba znázorňuje vyšší podiel UoZ nad 55 rokov v okresoch, ako je priemer v kraji

Vysoký podiel mladých ľudí na celkovom počte uchádzačov o zamestnanie je takmer vo všetkých vybraných okresoch východného aj stredného Slovenska. Špeciálne možno pozorovať výrazne vyššie čísla nezamestnaných ľudí do 25 rokov vzhľadom k hodnotám v kraji v tých okresoch, kde sa nachádza vyšší podiel občanov Slovenskej republiky rómskej národnosti. Tu je dôležité riešiť práve vysokú mieru nezamestnanosti mladých ľudí na celoštátnej úrovni, ako aj so špeciálnym zreteľom na okresy s vysokým podielom občanov rómskej národnosti (Tab. Č. 11). Najvyššie podiely na celkovej nezamestnanosti tvoria mladí ľudia do 25 rokov v okresoch Stará Ľubovňa (25,4 %), Kežmarok (24,7 %), Sabinov (24,2 %) a Gelnica (23,6 %). Na druhej strane vyššie hodnoty nezamestnaných nad 55 rokov vykazujú regióny so staršou populáciou (u všetkých je index starnutia vyšší ako 150), ktoré sú obývané najmä občanmi maďarskej a rusínskej národnosti, pričom ide o okresy Komárno (14,2 %), Nové Zámky a Šaľa (13,4 %), Galanta (12,5 %) a Medzilaborce (10,5 %).

Priame zahraničné investície

Prílev priamych zahraničných investícií (ďalej aj ako „PZI“) je dôležitým rozvojovým stimulom pre regióny. Národná banka Slovenska eviduje stav priamych zahraničných investícií v jednotlivých regiónoch a priame zahraničné investície sú chápané ako súčet majetkovej účasti a reinvestovaného zisku s ostatným kapitálom. Ich výška je za jednotlivé okresy a kraje v Slovenskej republiky vyjadrená v Tabuľke č. 13).

Tabuľka č. 13

Stav priamych zahraničných investícií vo vybraných okresoch v rokoch 2003 – 2010³⁴

región	stav priamych zahraničných investícií spolu (v tis. eur) *								
	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2010/ob yv.
okres Senec	128 730	136 640	150 110	161 549	231 402	224 304	197 096	299 926	4,52
Bratislavský kraj	11 786 073	13 524 248	14 496 772	18 386 927	19 979 994	23 879 092	24 169 988	25 182 386	40,06
okres Dunajská Streda	93 291	108 750	1 935 340	155 207	189 162	197 781	204 215	-38 387	-0,32
okres Galanta	80 632	165 854	225 614	420 800	546 959	623 580	901 209	970 615	10,06
Trnavský kraj	1 201 140	1 861 529	4 445 116	3 218 428	3 302 559	3 251 024	3 439 328	3 109 697	5,52
okres Komárno	66 748	71 136	74 995	75 312	89 705	191 186	193 439	177 061	1,66
okres Levice	27 984	30 632	36 179	61 773	108 284	142 860	167 204	187 060	1,60
okres Nové Zámky	89 812	141 623	121 616	142 824	168 427	157 053	189 811	155 747	1,07
okres Šaľa	7 152	14 964	24 428	334 206	363 148	380 282	391 153	402 401	7,47

³⁴ Zdroj: Národná banka Slovenska

región	stav priamych zahraničných investícií spolu (v tis. eur) *								
	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2010/obyv.
Nitriansky kraj	543 957	614 979	675 297	1 176 425	1 299 717	1 399 116	1 467 286	1 552 909	2,20
okres Veľký Krtíš	2 977	2 892	3 039	3 834	3 878	3 717	3 819	-	-
okres Lučenec	30 397	19 040	19 555	23 928	32 976	25 650	32 950	25 969	0,36
okres Revúca	6 207	5 722	6 322	5 836	8 234	22 538	20 962	22 229	0,55
okres Rimavská Sobota	15 782	26 254	23 703	31 369	34 846	39 894	45 417	27 107	0,33
Banskobystrický kraj	466 956	503 617	512 454	596 410	843 552	876 524	891 499	816 171	1,25
okres Stará Ľubovňa	3 122	3 448	3 569	4 143	4 659	4 692	4 830	-	-
okres Stropkov	432	548	559	516	-	-	-	-	-
okres Svidník	2 101	2 366	3 721	2 436	-	1 623	1 333	-	-
okres Vranov nad Topľou	5 819	5 152	5 905	6 425	6 275	3 948	9 567	13 717	0,17
okres Kežmarok	4 065	9 189	5 024	14 728	9 496	17 922	20 198	19 249	0,28
okres Medzilaborce	206	430	800	0	-	-	-	0	0,00
okres Sabinov	4 437	4 030	8 382	7 702	7 088	15 218	13 113	-	-
okres Snina	2 976	1 654	5 723	2 984	3 376	883	1 027	3 234	0,08
Prešovský kraj	253 438	296 840	298 949	282 361	249 094	363 904	425 039	415 900	0,51
okres Spišská Nová Ves	47 717	49 915	145 494	157 187	173 187	146 118	137 282	168 943	1,73
okres Trebišov	15 791	14 444	12 273	9 416	15 929	18 559	19 962	19 492	0,19
okres Gelnica	15 313	16 342	15 848	1 384	-	21 359	-	-	-
okres Košice – okolie	21 275	42 062	46 575	61 016	71 208	96 841	95 938	170 931	1,47
okres Michalovce	74 594	89 261	112 159	134 731	147 728	135 996	106 051	118 561	1,08
okres Rožňava	24 045	30 093	83 084	135 325	131 603	134 513	135 247	126 027	2,04
Košický kraj	1 384 106	1 996 065	2 224 649	2 760 900	2 951 992	2 632 893	2 262 255	2 500 399	3,21
Slovenská rep.	17 238 895	20 692 595	25 086 675	29 284 029	32 411 722	36 226	36 469	37 665	6,93

*červená farba znázorňuje vyšší podiel PZI na obyvateľa, ako je priemer v danom kraji

K najvyššiemu nárastu priamych zahraničných investícií došlo v okresoch Šaľa (56-násobný rast) a Galanta (12-násobný rast). Tieto okresy sú aj jedinými okresmi, kde výška priamych zahraničných investícií na jedného obyvateľa prekračuje priemer v daných krajoch. V okrese Galanta je to 10,06 tis. eur na obyvateľa a v okrese Šaľa je to 7,47 tis. eur na obyvateľa. Najvyšší objem PZI je v okresoch Galanta (970 615 tis. eur), Šaľa (402 401 tis. eur) a Senec (299 926 tis. eur). Na druhej strane, menšie okresy východného Slovenska ani priame zahraničné investície nevykazujú.

Okrem niekoľkých priemyselných okresov je výška priamych zahraničných investícií vo vybraných okresoch nízka, čo umocňuje ich zaostávanie. Pozitívny vplyv priamych zahraničných investícií v týchto regiónoch bolo možné pozorovať na znižujúcej sa miere evidovanej nezamestnanosti v rokoch 2003 – 2008, kedy výška priamych zahraničných investícií rástla pomerne dynamicky.

V regiónoch s väčším zastúpením príslušníkov národnostných menšín možno pozorovať vyššie percento nezamestnanosti, čo môže byť spôsobené v prípade príslušníkov niektorých národnostných menšín, taktiež nedostatočnou znalosťou štátneho jazyka. V prípade rómskej národnostnej menšiny to môže byť spôsobené aj nízkou vzdelanostnou úrovňou a nezískaním kvalifikácie z dôvodov predčasného ukončenia štúdia.

Analýza dopravnej infraštruktúry

Dopravná infraštruktúra predstavuje dôležitý prvok pre rozvoj ekonomiky. Kvalitná dopravná infraštruktúra a dobrá dopravná dostupnosť uľahčujú pohyb tovarov a osôb.

Tabuľka č. 14

Charakteristika cestnej siete vo vybraných okresoch k 1. 1. 2012³⁵

región	diaľnice	diaľničné privádzače	rýchlostné cesty	privádz ače rýchlost . ciest.	cesty I. triedy	cesty II. triedy	cesty III. triedy	spolu	hustota cestnej siete	
	[km]	[km]	[km]	[km]	[km]	[km]	[km]	[km]	km/ km ²	km/ 1000 obyv.
okres Senec	22,42	-	-	-	43,37	29,22	140,11	235,12	0,65	3,54
Bratislavský kraj	111,10	2,47	-	-	131,70	210,53	353,04	808,83	0,39	1,29
okres Dunajská Streda	-	-	-	-	61,12	134,80	351,69	547,60	0,51	4,62
okres Galanta	-	-	15,41	-	43,48	76,90	171,43	307,22	0,48	3,19
Trnavský kraj	67,24	-	26,25	-	267,42	531,11	1061,24	1953,27	0,47	3,47
okres Komárno	-	-	-	-	86,45	80,98	222,73	390,15	0,35	3,67
okres Levice	-	-	-	-	156,58	101,25	416,09	673,92	0,43	5,75
okres Nové Zámky	-	-	-	-	114,31	142,36	251,69	508,35	0,38	3,49
okres Šaľa	-	-	-	-	15,14	34,02	77,67	126,83	0,36	2,35
Nitriansky kraj	-	-	67,76	0,21	493,48	500,25	1540,52	2602,22	0,41	3,69
okres Lučenec	-	-	-	-	82,76	37,98	219,35	340,09	0,41	4,68
okres Revúca	-	-	6,61	-	12,54	89,35	127,64	236,14	0,32	5,84
okres Rimavská Sobota	-	-	11,56	-	93,77	83,77	325,40	514,50	0,35	6,22
Veľký Krtíš	-	-	-	-	44,36	99,04	233,98	377,37	0,45	8,27
Banskobystrický kraj	-	-	98,39	0,35	643,78	609,70	1854,05	3206,27	0,34	4,92
okres Kežmarok	-	-	-	-	30,65	56,50	123,29	210,43	0,25	3,05
okres Medzilaborce	-	-	-	-	-	82,89	46,76	129,65	0,30	10,76
okres Sabinov	-	-	-	-	26,79	-	145,81	172,61	0,36	2,99
okres Snina	-	-	-	-	39,68	61,77	84,73	186,19	0,23	4,86
okres Stará Lubovňa	-	-	-	-	73,08	20,79	142,27	236,14	0,38	4,51
okres Stropkov	-	-	-	-	22,43	32,12	108,92	163,46	0,42	7,89
okres Svidník	-	-	4,53	-	68,74	8,75	153,69	235,72	0,43	7,11
okres Vranov n./Topľou	-	-	-	-	80,47	55,67	155,47	291,60	0,38	3,68
Prešovský kraj	82,09	1,65	4,53	-	626,94	523,57	1922,86	3161,64	0,35	3,91
okres Gelnica	-	-	-	-	-	89,94	41,54	131,48	0,23	4,18
okres Košice- okolie	5,33	-	-	0,45	64,56	105,54	400,38	576,26	0,37	4,95
okres Michalovce	-	-	-	-	48,91	115,02	223,85	387,78	0,38	3,52
okres Rožňava	-	-	-	-	95,69	90,08	139,01	324,78	0,28	5,25
okres Spišská Nová Ves	-	-	-	-	-	91,20	119,75	210,95	0,36	2,16

³⁵ Zdroj: Slovenská správa ciest

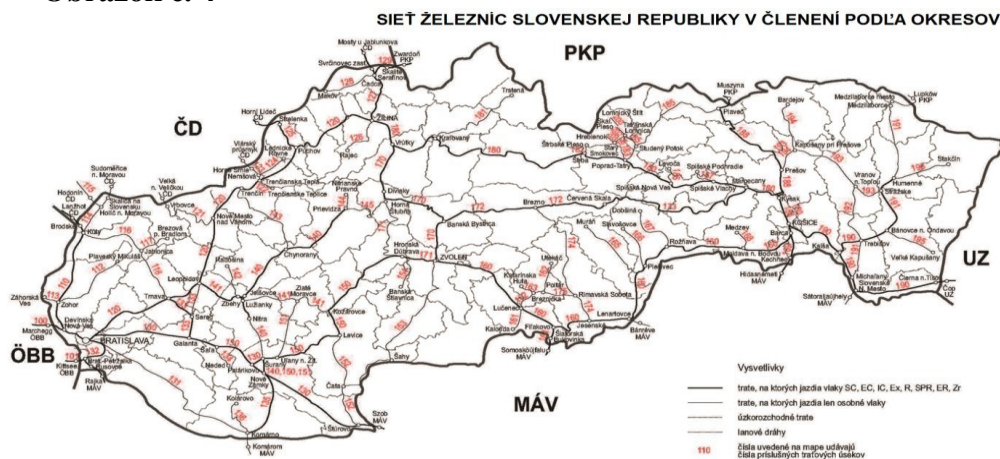
región	diaľnice	diaľničné privádzače	rýchlostné cesty	privádz ače rýchlost . ciest	cesty I. triedy	cesty II. triedy	cesty III. triedy	spolu	hustota cestnej siete	
	[km]	[km]	[km]	[km]	[km]	[km]	[km]	[km]	km/ km ²	km/ 1000 obyv.
okres Trebišov	-	-	-	-	99,04	38,89	328,75	466,68	0,43	4,43
Košický kraj	5,33	-	11,43	12,86	342,40	586,51	1420,27	2378,80	0,35	3,05
Slovenská rep.	419,21	11,10	228,80	13,43	3316,74	3639,04	10411,40	18039,71	0,37	3,319

*červená farba znázorňuje vyššiu hustotu cestnej siete v okresoch, ako je priemer v kraji

Diaľnice sa nachádzajú v okresoch Senec (22,42 km) a v okrese Košice – okolie (5,33 km). Ide o okresy v blízkosti veľkých miest. V ostatných okresoch sa diaľnice nenachádzajú. Situácia v oblasti rýchlostných ciest je mierne lepšia. Rýchlostné cesty sa nachádzajú v okresoch Galanta (15,41 km), Rimavská Sobota (11,56 km), Revúca (6,61 km) a Svidník (4,53 km). Už na prvý pohľad vidno, že ide o značne rozdielne okresy s rozdielnou ekonomickou výkonnosťou a rozličnými socioekonomickými charakteristikami. Okres Galanta je ekonomicky silný a prudko sa rozvíjajúci okres. Okresy Rimavská Sobota a Revúca sa vyznačujú najvyššou nezamestnanosťou v SR a okres Svidník patrí medzi periférne regióny aj napriek prítomnosti rýchlostnej cesty. Na druhej strane v okresoch ako Šaľa a Dunajská Streda, v ktorých nie je socioekonomická situácia taká negatívna, sa rýchlostné cesty nenachádzajú. Z toho vyplýva, že na budovanie rýchlostnej a diaľničnej cestnej siete sa treba pozerať komplexne. Dôležitá je najmä vzdialenosť od centier, kde sa lokalizujú pracovné možnosti, a od hlavných dopravných ťahov. Hustota cestnej siete je vo väčšine okresov nadpriemerná a to vzhľadom k počtu obyvateľov aj k rozlohe okresu. Najvyššiu hustotu vzhľadom k rozlohe dosahujú okresy Senec (0,65 km/km²), Dunajská Streda (0,51 km/km²) a Galanta (0,48 km/km²). Ide o nížinaté okresy na západnom Slovensku. Najvyššiu hodnotu pri hustote cestnej siete vzhľadom k počtu obyvateľov dosahujú okresy s nízkou hustotou zaľudnenia, kam patria Medzilaborce (10,76 km/1000 obyv.), Veľký Krtíš (8,27 km/1000 obyv.) a Stropkov (7,89 km/1000 obyv.).

Druhá časť analýzy dopravnej infraštruktúry je venovaná železničnej sieti. V roku 2009 Železnice Slovenskej republiky spravovali 3 623 km železničných ciest. Čo sa týka vybraných okresov, v troch okresoch sa sieť železníc Slovenskej republiky nenachádza. Ide o okresy Veľký Krtíš, Svidník a Stropkov. Existujúce trate sa v zásade delia na trate pre osobné vlaky a na trate na rýchlu dopravu. Na tratiach pre rýchlu dopravu premávajú okrem osobných vlakov aj vlaky SC, EC, IC, Ex, SPR, ER a Zr.

Obrázok č. 4

Zdroj: Železnice Slovenskej republiky

Na tratiach pre rýchlu dopravu sa nachádzajú okresy Senec, Galanta, Šaľa, Nové Zámky, Komárno, Levice, Lučenec, Rimavská Sobota, Revúca, Rožňava, Košice – okolie, Trebišov, Michalovce, Gelnica, Spišská Nová Ves, Sabinov a Stará Ľubovňa. Tieto okresy možno považovať za okresy s dobrým napojením na železničnú sieť. V okresoch Dunajská Streda, Snina, Kežmarok, Vranov nad Topľou a Medzilaborce ide o lokálne železničné trasy, ktoré sú využívané najmä pre osobné vlaky (Obrázok č. 4).

Zhrnutie

Základnými príležitosťami pre regionálny rozvoj v dnešnej postindustriálnej spoločnosti sú ľudské zdroje, za ktorými nasleduje infraštruktúra a služby, a vďaka týmto príležitosťami sa spoločnosť transformuje k poznatkovo orientovanej ekonomike. Význam všetkých ostatných faktorov závisí na kvalite ľudských zdrojov v regióne, ktoré predstavujú faktor aktívneho rozvoja na rozdiel od pasívnych faktorov.

Vybrané okresy vykazujú značné množstvo príležitostí pre budúci regionálny rozvoj. Najvýznamnejšie príležitosti sú v oblasti práce s ľudskými zdrojmi a dobudovanie infraštruktúry. Ide najmä o uplatnenie ekonomicky aktívneho obyvateľstva na trhu práce, ako aj práca s marginalizovanými rómskymi komunitami. Veľké príležitosti sú aj v cestovnom ruchu, kde dominuje najmä agroturistika. Význam má aj zapájanie sa do európskych štruktúr, cezhraničnej spolupráce a efektívne čerpanie eurofondov.

Analýza preukázala, že obyvateľstvo vo vybraných okresoch pracuje najmä na pozíciách vyžadujúcich si nízku kvalifikáciu. Toto zásadné zistenie poukázalo na dva najzásadnejšie problémy, s ktorými sa vybrané okresy stretávajú. Riešením tohto problému je zvyšovanie kvalifikácie obyvateľstva prostredníctvom celoživotného vzdelávania. Treba efektívne pracovať s mládežou a mladými ľuďmi, aby sa formálne vzdelávanie zhodovalo aj s požiadavkami na trhu práce (t.j. prepojenie vzdelávacieho systému s trhom práce). Ďalšie nevyužitú príležitosti v regióne sú v oblasti cestovného ruchu. Špeciálne ide o príležitosti v oblasti vidieckeho cestovného ruchu. Na tento účel je pripravovaný Program rozvoja vidieka Slovenskej republiky na roky 2014 – 2020, ktorý bude predstavovať ucelený dokument zaoberajúci sa celým spektrom činností súvisiacich s poľnohospodárstvom, lesným hospodárstvom, živočíšnou výrobou, cestovným ruchom a agroturistickými aktivitami. Keďže ide o významné poľnohospodárske okresy, najperspektívnejším odvetvím cestovného ruchu sa tu javí agroturistika. Tento typ turizmu môže byť spojený s gastronómiou, kde sú podávané miestne špeciality z domácich, zdravotne nezávadných surovín. Ďalšou možnosťou sú veľké zásoby podzemných vôd, ktoré sú z veľkej časti termálne.

Významnou príležitosťou v sledovaných okresoch sú aj tzv. brownfield. Ide o v minulosti urbanizované územie využívané v produkčnej sfére, ktoré je však v súčasnosti opustené alebo nedostatočne využívané. Často býva spojené s určitou ekologickou záťažou, spôsobenou predchádzajúcim spôsobom využitia (napr. staré a nevyužívané priemyselné, obchodné, poľnohospodárske a vojenské areály). Rozvoj ekonomických aktivít na pozemkoch typu brownfields je však náročnejší ako pri investíciách na „greenfield“.

V oblasti priamych zahraničných investícií platí, že okresy obývané príslušníkmi národnostných menšín, až na dve výnimky, vykazujú výrazne nižší podiel, ako je priemer v danom kraji. Na cestnú infraštruktúru v oblastiach obývaných príslušníkmi národnostných menšín je charakteristická neprítomnosť diaľnic a rýchlostných ciest, ale vyššia hustota cestnej siete vo všeobecnosti. V oblasti železničnej siete analýza nezistila znevýhodňovanie oblastí obývaných príslušníkmi národnostných menšín.

Významnou výhodou v oblastiach s občanmi maďarskej národnosti a príležitosťou na rozvoj regiónu sú aj veľmi podobné kultúrne tradície, ako aj jazyk používaný na

oboch stranách hranice, ktoré značne znižujú bariéry pre aktívnejšiu cezhraničnú spoluprácu. Významným a efektívnym prínosom by bolo smerovanie investícií na rozšírenie dopravných a informačných sietí, prostredníctvom čoho by sa zlepšila dopravná dostupnosť aj služby.

Prítomnosť rómskej komunity sa na prvý pohľad nemusí javiť ako príležitosť pre región, avšak pri hlbšom pohľade na danú problematiku, je potrebné vnímať aj existenciu Rómov v regióne ako príležitosť. Rómske komunity, najmä tie segregované, vytvárajú jadrá koncentrovanej chudoby, a to napriek tomu, že by mohli predstavovať významný podiel na pracovnej sile v regióne, najmä pri tých pracovných pozíciách, ktoré si vyžadujú nižšiu kvalifikáciu. Preto sa príležitosti s ohľadom na rómsku komunitu dajú charakterizovať dvojako. Jednak ide o príležitosti vychádzajúce priamo z tejto komunity, na druhej strane existencia týchto komunít vytvára príležitosti pre majoritné obyvateľstvo, aby pomohlo zmierniť marginalizáciu tohto etnika, a pomôcť v jeho integrácii do spoločnosti. Príležitostí priamo pre Rómov je niekoľko. Aktívnym prístupom k Rómom v produktívnom veku, k tým, ktorí sú ochotní pracovať, možno docieľiť ich participáciu na budovaní inžinierskych sietí do osád, ako aj do častí obce s majoritnou populáciou. Účasť na spoločných projektoch v rámci spolupráce marginalizovaného a majoritného obyvateľstva môže utužiť súdržnosť lokálneho obyvateľstva a rovnako môže slúžiť k odbúraniu predsudkov a sociálnej exklúzie.

III. ČASŤ

PARTICIPÁCIA PRÍSLUŠNÍKOV NÁRODNOSTNÝCH MENŠÍN NA RIEŠENÍ VECÍ VEREJNÝCH

Participácia príslušníkov národnostných menšín na riešení vecí verejných úzko súvisí s ďalšími oblasťami, najmä s účasťou príslušníkov národnostných menšín na kultúrnom živote a s ich spoločensko-hospodárskym postavením. Slovenská republika ako štát s výrazným zastúpením národnostných menšín dbá vo všetkých príslušných oblastiach na to, aby príslušníci národnostných menšín mali prístup k dôležitým inštitútom verejného života a aby mohli reálne ovplyvňovať procesy, ktoré sa priamo alebo nepriamo dotýkajú aj formovania ich životných podmienok. Participáciu príslušníkov národnostných menšín na riešení vecí verejných v Slovenskej republike garantuje Ústava Slovenskej republiky [čl. 34 ods. 2 písm. c)], ako aj medzinárodné dohovory, najmä Rámcový dohovor na ochranu národnostných menšín. V niektorých prípadoch je právo na účasť zakotvené aj v zákonoch.

Všetky skutočnosti ovplyvňujúce efektívnosť účasti príslušníkov národnostných menšín na veciach verejných treba skúmať komplexne, z pohľadu postavenia národnostných menšín v rámci spoločnosti a štátu.

Participácia príslušníkov národnostných menšín na riešení vecí verejných môže mať viac rovín, z ktorých sú najvýznamnejšie:

- participácia príslušníkov národnostných menšín v zákonodarnej moci,
- participácia príslušníkov národnostných menšín vo výkonnej moci,
- participácia príslušníkov národnostných menšín pri riadení územných samospráv,
- konzultačné mechanizmy štátu s príslušníkmi národnostných menšín,
- participácia príslušníkov národnostných menšín na kontrolných mechanizmoch medzinárodných dohovorov .

Participácia príslušníkov národnostných menšín v zákonodarnej moci

Pri skúmaní účasti príslušníkov národnostných menšín v zákonodarných procesoch je dôležité upriamiť pozornosť na systém politických strán, volebný systém a princípy fungovania Národnej rady Slovenskej republiky ako jediného ústavodarného a zákonodarného orgánu Slovenskej republiky.

Podľa čl. 29 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky občania Slovenskej republiky majú právo zakladať politické strany a politické hnutia a združovať sa v nich. Podľa ods. 3 výkon tohto práva možno obmedziť len v prípadoch ustanovených zákonom, ak je to v demokratickej spoločnosti nevyhnutné pre bezpečnosť štátu, na ochranu verejného poriadku, predchádzanie trestným činom alebo na ochranu práv a slobôd iných.

Úplný zoznam oficiálne zaregistrovaných politických strán je sprístupnený v registri strán vedenom Ministerstvom vnútra Slovenskej republiky. Právny poriadok Slovenskej republiky nevyklučuje existenciu tzv. etnických strán, ktoré sú vyslovene zamerané na zastupovanie záujmov určitej národnostnej menšiny alebo viacerých národnostných menšín. Niektoré zaregistrované politické strany sa demonštratívne identifikujú ako etnické strany, resp. strany zastupujúce záujmy národnostných menšín: Demokratická aliancia Rómov v Slovenskej republike, Demokratické hnutie Rómov v Slovenskej republike, Maďarská federalistická strana – Magyar föderalista párt, Maďarská socialistická strana Slovenska –

Szlovákiai Magyar Szocialista Párt, Maďarské demokratické hnutie Rómov v Slovenskej republike, Most-Híd, Politické hnutie Rómov na Slovensku – ROMA, Rómska iniciatíva Slovenska, Rómska národnostná strana, Rómska občianska iniciatíva SR, Rómske kresťanské demokratické hnutie v Slovenskej republike, Rómsky kongres Slovenskej republiky, Strana demokratickej jednoty Rómov, Strana integrácie Rómov na Slovensku, Strana maďarskej komunity – Magyar Közösség Pártja, Strana maďarských socialistov – Magyar Szocialisták Pártja, Strana menšín, Strana ochrany práv Rómov na Slovensku, Strana Rómov Slovenska, Strana rómskej koalície (SRK), Strana Rómskej únie na Slovensku, Strana rómskych demokratov v Slovenskej republike, Strana sociálnej demokracie Rómov na Slovensku, Únia – Rómskej občianskej iniciatívy v Slovenskej republike .

Iné politické strany sa identifikujú ako regionálne, ale medzi svojimi programovými cieľmi majú aj obhajobu záujmov národnostných menšín (napr. politická strana NÁŠ KRAJ so sídlom v Prešove, ktorá medzi svojimi programovými cieľmi uvádza „*obhajobu národnostných práv občanov hlásiacich sa k rusínskej a ukrajinskej národnosti, ale aj k ostatným národnostiam na Slovensku*“, a taktiež „*riešenie rómskej otázky*“).

Volebné právo je v Slovenskej republike podľa čl. 30 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky všeobecné, rovné a priame a vykonáva sa tajným hlasovaním. Podmienky výkonu volebného práva ustanoví zákon. Príslušníci národnostných menšín majú bez akýchkoľvek obmedzení prístup k volebnému právu, teda majú právo voliť a byť volení ako ostatní občania Slovenskej republiky.

Politické strany a hnutia zastupujúce záujmy národnostných menšín majú vo volebných kampaniach adekvátne možnosti, vrátane propagácie v menšinových jazykoch (formou verejných zhromaždení, propagačných materiálov, bilbordov, v programoch verejnoprávných médií). Niektoré politické strany nezastupujúce vyslovene záujmy národnostných menšín využívajú možnosť oslovenia príslušníkov národnostných menšín pred voľbami propagačnými materiálmi v jazykoch národnostných menšín.

Podľa §26 ods.2 zákona č. 333/2004 Z. z. o voľbách do Národnej rady Slovenskej republiky v znení neskorších predpisov sa ustanovuje obciam povinnosť zaslať oznámenie o mieste a čase konania volieb nielen v štátnom jazyku, ale aj v jazyku národnostných menšín. Informácie vo volebných miestnostiach vrátane označenia volebných miestností sa podľa § 4 ods. 6 zákona č. 184/1999 Z. z. o používaní jazykov národnostných menšín v znení neskorších predpisov môžu uvádzať okrem štátneho jazyka aj v jazykoch národnostných menšín.

Príslušníci národnostných menšín sa stávajú poslancami buď ako kandidáti etnických strán, strán zameraných na zastupovanie záujmov národnostných menšín, ale aj ako kandidáti ostatných politických strán. Na stránke Národnej rady Slovenskej republiky sa pri každom poslancovi Národnej rady Slovenskej republiky uvádza okrem iných údajov aj názov politickej strany, za ktorú kandidoval do Národnej rady Slovenskej republiky, jeho národnosť, t.j. aj príslušnosť ku konkrétnej národnostnej menšine.

Tabuľka č. 15**Poslanci Národnej rady Slovenskej republiky patriacich k národnostným menšinám v posledných volebných obdobiach³⁶**

Národnostná menšina	volebné obdobie	počet poslancov	
		v absolútnych číslach	v %
Maďarská	VI. ¹	9	6
	V. ²	12	8
	IV. ³	25	16,6
	III. ⁴	25	16,6
Rusínska	VI.	2	1,3
	V.	2	1,3
	IV.	1	0,6
	III.	0	0
Rómska	VI.	1	0,6
	V.	0	0
	IV.	0	0
	III.	0	0
Ruská	IV.	1	0,6
Ukrajinská	III.	2	1,3
Česká	III.	1	0,6

V VI. volebnom období pôsobí dvanásť príslušníkov národnostných menšín v Národnej rade Slovenskej republiky ako poslanec, čo je 8 % z celkového počtu poslancov Národnej rady Slovenskej republiky. Pokles počtu príslušníkov národnostných menšín v zákonodarnom zbore je vo veľkej miere spôsobený roztrieštenosťou etnických strán ako politických strán, ktoré sú vyslovene zamerané na zastupovanie záujmov určitej národnostnej menšiny alebo viacerých národnostných menšín.

V prípade maďarskej národnostnej menšiny sa ukazuje výrazný pokles počtu poslancov v poslednom období: v porovnaní s III. volebným obdobím v VI. Volebnom období je to viac než 60 %-ný pokles. Tento vývoj je spätý aj s politickými pohybmi. Do roku 2009 zastupovala záujmy maďarskej národnostnej menšiny jedna etnická strana, ktorá sa rozpadla na dve politické strany oslovujúce predovšetkým tých istých voličov. Dôsledkom uvedenej skutočnosti bolo, že po parlamentných voľbách v roku 2010 a následne po predčasných parlamentných voľbách v roku 2012 jedna strana neprekročila 5 percentnú hranicu zvoliteľnosti do Národnej rady Slovenskej republiky, a jej hlasy prepadli. Diferencovanosť politickej scény v prípade národnostných menšín môže viesť k sťaženiu ich zvoliteľnosti do Národnej rady Slovenskej republiky. Tento vplyv je viditeľný v prípade rómskej národnostnej menšiny, ktorej záujmy zastupuje zvyčajne veľké množstvo politických strán, oslovujúcich zväčša tých istých voličov, ale zatiaľ sa žiadna z nich nedostala do zákonodarného orgánu.

Mnohé politické strany, ktoré nie sú typickými etnickými stranami, majú vo svojom volebnom programe zámer venovať sa podpore ochrany práv či už konkrétnej

³⁶ Zdroj: Národná rada Slovenskej republiky (www.nrsr.sk)

³⁷ VI. volebné obdobie - od 2012

³⁸ V volebné obdobie – 2010-2012

³⁹ IV volebné obdobie – 2006 - 2010

⁴⁰ III volebné obdobie – 2002 - 2006

národnostnej menšine alebo všeobecne národnostným menšinám. Vo volebnom období 2002 – 2006 zo siedmich politických strán, ktoré mali svojich zástupcov v Národnej rade Slovenskej republiky, bolo päť politických strán, ktoré mali vo svojom volebnom programe zámer venovať sa národnostným menšinám. Vo volebnom období 2006 – 2010 to boli štyri politické strany (zo šiestich, ktoré boli v Národnej rade Slovenskej republiky), vo volebnom období 2010 – 2012 to boli tri politické strany (zo šiestich, ktoré boli v Národnej rade Slovenskej republiky), vo volebnom období 2012 – 2016 sú to štyri politické strany (zo šiestich, ktoré majú svojich zástupcov v Národnej rade Slovenskej republiky).

Podľa § 31 zákona č. 350/1996 Z. z. o rokovacom poriadku Národnej rady Slovenskej republiky v znení neskorších predpisov rokovacím jazykom na schôdzach národnej rady a jej orgánov je štátny jazyk. Ak vystúpi na schôdzi cudzinec, kancelária zabezpečí tlmočníka. Národná rada Slovenskej republiky zriaďuje výbory ako svoje kontrolné a iniciatívne orgány. Na rokovanie vo výboroch Národnej rady Slovenskej republiky sa taktiež vzťahuje § 31 zákona č. 350/1996 Z. z. o rokovacom poriadku Národnej rady Slovenskej republiky v znení neskorších predpisov, to znamená, že ak na výbore vystúpi cudzinec, je kancelária povinná zabezpečiť tlmočníka. Jedným z výborov Národnej rady Slovenskej republiky je Výbor pre ľudské práva a národnostné menšiny, ktorý sa spravidla zaoberá problematikou z oblasti ľudských práv a práv príslušníkov národnostných menšín.

Participácia príslušníkov národnostných menšín vo výkonnej moci

Vláda Slovenskej republiky zakotvila svoje programové ciele v oblasti postavenia a práv príslušníkov národnostných menšín vo svojom programovom vyhlásení z roku 2012 v časti Znalostná spoločnosť, vzdelávanie a kultúra, v podkapitole Postavenie menšín – trvalá súčasť modernej slovenskej spoločnosti. V zmysle programového vyhlásenia vláda považuje ochranu a podporu rozvoja národnostných menšín za prirodzené poslanie pri formovaní moderného Slovenska. Vláda sa zaviazala vytvárať podmienky na rozvoj národnostných menšín a garantovať dôstojné podmienky pre rozvoj každej národnostnej menšiny pri zachovaní status quo, vyvážených vzťahoch väčšinového národa s národnostnými menšinami, prostredníctvom tolerantného dialógu slovenskej spoločnosti.

Právomoci v oblasti ochrany národnostných menšín patria do pôsobnosti viacerých rezortov.

V zmysle § 40t ods. 1 zákona č. 575/2001 Z.z. o organizácii činnosti vlády a organizácii ústrednej štátnej správy (ďalej len „kompetenčný zákon“) plní úlohy v oblasti podpory kultúry národnostných menšín Úrad vlády Slovenskej republiky – v tejto súvislosti ide najmä o právomoci vo vzťahu k dotačnému systému Kultúra národnostných menšín a o pôsobnosť vo vzťahu k Tanečnému divadlu Ifjú Szivek, ktoré je v zriaďovateľskej pôsobnosti Úradu vlády Slovenskej republiky.

Úrad vlády Slovenskej republiky vykonáva tiež právomoci podľa zákona č. 184/1999 Z. z. o používaní jazykov národnostných menšín v znení neskorších predpisov (podrobnejšie pozri v časti Používanie jazykov národnostných menšín).

Ďalšie právomoci v oblasti kultúry národnostných menšín na úrovni výkonnej moci vykonáva Ministerstvo kultúry Slovenskej republiky, ktoré je zriaďovateľom Slovenského národnostného múzea, ktorého súčasťou je osem múzejných pracovísk zameraných výlučne na kultúru národnostných menšín.

Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu Slovenskej republiky má vo svojej pôsobnosti výchovu a vzdelávanie príslušníkov národnostných menšín. V rámci organizačnej štruktúry Ministerstva školstva, vedy, výskumu a športu Slovenskej republiky v rámci sekcie

regionálneho školstva pôsobí oddelenie škôl s vyučovacím jazykom národnostných menšín a vzdelávania rómskych komunít.

Ministerstvo zahraničných vecí a európskych záležitostí Slovenskej republiky je gestorom medzinárodných dohovorov v oblasti ochrany národnostných menšín (Rámcový dohovor na ochranu národnostných menšín, Európska charta regionálnych alebo menšinových jazykov) a zastrešuje činnosť Rady vlády Slovenskej republiky pre ľudské práva, národnostné menšiny a rodovú rovnosť. V rámci organizačnej štruktúry Ministerstva zahraničných vecí a európskych záležitostí Slovenskej republiky sa otázkam národnostných menšín venuje v rámci sekcie právnej a konzulárnej odbor ľudských práv.

Ostatné ústredné orgány štátnej správy, ktoré nemajú vytvorené samostatné útvary pre túto oblasť, riešia vecné otázky týkajúce sa ochrany národnostných menšín v rámci svojej činnosti a pôsobnosti.

S cieľom plnenia konkrétnych úloh v oblasti národnostných menšín zriadila vláda Slovenskej republiky funkciu splnomocnenca vlády Slovenskej republiky pre národnostné menšiny a funkciu splnomocnenca vlády Slovenskej republiky pre rómske komunity. Splnomocnenci pôsobia ako poradné orgány vlády Slovenskej republiky s pomerne rozsiahlymi kompetenciami v zmysle platných štatútov. Na zabezpečenie činnosti splnomocnenca vlády Slovenskej republiky pre národnostné menšiny zriadila vláda Slovenskej republiky Úrad splnomocnenca vlády Slovenskej republiky pre národnostné menšiny, ktorý je organizačne začlenený do organizačnej štruktúry Úradu vlády Slovenskej republiky. Na zabezpečenie činnosti splnomocnenca vlády Slovenskej republiky pre rómske komunity zriadila vláda Slovenskej republiky Úrad splnomocnenca vlády Slovenskej republiky pre rómske komunity, ktorý je organizačne začlenený do organizačnej štruktúry Ministerstva vnútra Slovenskej republiky.

Tieto mechanizmy zvyšujú účasť príslušníkov národnostných menšín na riešení vecí, ktoré sa ich týkajú – na Úrade splnomocnenca vlády Slovenskej republiky pre národnostné menšiny pôsobia zamestnanci ovládajúci okrem štátneho jazyka aj maďarský a rusínsky jazyk, a Úrad splnomocnenca vlády Slovenskej republiky pre rómske komunity zamestnáva osoby ovládajúce aj rómsky jazyk.

Participácia príslušníkov národnostných menšín pri riadení územných samospráv

Pri voľbách do orgánov samosprávy obcí sa primerane uplatňujú podmienky, ktoré sme opísali v súvislosti s voľbami do Národnej rady Slovenskej republiky.

Podľa § 27 ods. 2 zákon Národnej rady Slovenskej republiky č. 346/1990 Zb. o voľbách do orgánov samosprávy obcí v znení neskorších predpisov má obec povinnosť zaslať oznámenie o čase a mieste konania volieb nielen v štátnom jazyku, ale aj v jazyku národnostnej menšiny. Taktiež podľa § 24 ods. 2 zákona č. 303/2001 Z. z. o voľbách do orgánov samosprávnych krajov a o doplnení Občianskeho súdneho poriadku v znení neskorších predpisov má obce povinnosť zaslať oznámenie o čase a mieste konania volieb nielen v štátnom jazyku, ale aj v jazyku národnostnej menšiny.

Posledné celoštátne voľby do orgánov samosprávy obcí sa konali 27.11.2010. O presnom národnostnom zložení kandidátov na starostov obcí, primátorov miest, starostov mestských častí a poslancov obecných, mestských a miestnych zastupiteľstiev nie sú údaje k dispozícii. Určité predpoklady vyplývajú z preskúmania výsledkov, ak berieme ohľad na výsledky politických strán, ktoré vyslovene zastupujú záujmy národnostných menšín.

Tabuľka č. 16

Výsledky politických strán vyslovene zastupujúcich záujmy národnostných menšín vo voľbách do orgánov samosprávy obcí v roku 2010⁴¹

politická strana	počet zvolených starostov/primátorov	počet zvolených starostov/primátorov v koalícii s inou stranou/inými stranami	počet zvolených poslancov v	počet zvolených poslancov v koalícii s inou stranou/inými stranami
Most – Híd	95	1	908	409
NÁŠ KRAJ	2	1	35	4
Rómska iniciatíva Slovenska	2	2	52	3
Strana maďarskej koalície – Magyar Koalíció Pártja	12 9	3 4	1194	85
Strana rómskej koalície	5	1	50	0

Tabuľka č. 17

Výsledky politických strán výslovne zastupujúcich záujmy príslušníkov národnostných menšín vo voľbách do orgánov samosprávnych krajov v roku 2009⁴²

politická strana	počet zvolených poslancov	počet zvolených poslancov v koalícii s inou stranou/inými stranami
Most-Híd	2	1
Strana maďarskej koalície – Magyar Koalíció Pártja	35	26
Strana rómskej koalície	1	0

Orgány územnej samosprávy vykonávajú určité právomoci aj vo vzťahu k postaveniu a právam príslušníkov národnostných menšín, mnohokrát zohrávajú najdôležitejšiu rolu v oblasti podpory identity a kultúry národnostných menšín. Podľa § 15 zákona č. 369/1990 Zb. o obecnom zriadení v znení neskorších predpisov si môžu obce zriadiť komisie ako svoje stále alebo dočasné poradné, iniciatívne a kontrolné orgány. Komisie môžu byť vytvárané aj pre otázky ochrany národnostných menšín.

Na rokovaníach obecných zastupiteľstiev sa v zmysle zákona č. 184/1999 Z. z. o používaní jazykov národnostných menšín v znení neskorších predpisov môže používať jazyk národnostnej menšiny. Podrobnejšie sa tejto téme venuje správa v časti Používanie jazykov národnostných menšín.

⁴¹ Zdroj: Štatistický úrad Slovenskej republiky

⁴² Zdroj: Štatistický úrad Slovenskej republiky

Konzultačné mechanizmy štátu s príslušníkmi národnostných menšín

Konzultačné mechanizmy predstavujú nenahraditeľný prostriedok účasti príslušníkov národnostných menšín na riešení vecí verejných. Na úrovni vlády Slovenskej republiky je vrcholným konzultačným orgánom Rada vlády Slovenskej republiky pre ľudské práva, národnostné menšiny a rodovú rovnosť ako stály poradný orgán vlády Slovenskej republiky, ktorej postavenie je zakotvené v § 2 ods. 3 kompetenčného zákona ako jedného zo štyroch stálych poradných orgánov vlády. Postavenie Rady vlády Slovenskej republiky pre ľudské práva, národnostné menšiny a rodovú rovnosť je ďalej ustanovené v § 7a ods. 2 zákona č. 184/1999 Z. z. o používaní jazykov národnostných menšín v znení neskorších predpisov, podľa ktorého Rada vlády pre ľudské práva, národnostné menšiny a rodovú rovnosť zaujíma stanovisko k Správe Úradu vlády Slovenskej republiky o stave používania jazykov národnostných menšín na území Slovenskej republiky pred jej predložením vláde Slovenskej republiky.

V zmysle štatútu Rady vlády Slovenskej republiky pre ľudské práva, národnostné menšiny a rodovú rovnosť národnostné menšiny v rade zastupuje predseda Výboru pre národnostné menšiny a etnické skupiny, t.j. splnomocnenec vlády Slovenskej republiky pre národnostné menšiny a splnomocnenec vlády Slovenskej republiky pre rómske komunity.

Pri Rade vlády Slovenskej republiky pre ľudské práva, národnostné menšiny a rodovú rovnosť boli zriadené výbory ako stále odborné orgány rady. Na zabezpečenie účasti príslušníkov národnostných menšín na riešení vecí, ktoré sa ich týkajú, bol zriadený v roku 2011 vládou Slovenskej republiky Výbor pre národnostné menšiny a etnické skupiny (ďalej aj ako „výbor“) ako stály odborný orgán Rady vlády Slovenskej republiky pre ľudské práva, národnostné menšiny a rodovú rovnosť pre otázky týkajúce sa národnostných menšín a etnických skupín a ich príslušníkov a pre oblasť implementácie Európskej charty regionálnych alebo menšinových jazykov v zmysle čl. 7 od. 4 charty a Rámcového dohovoru na ochranu národnostných menšín v zmysle čl. 15 dohovoru.

Princípy štruktúry a činnosti výboru boli nastavené tak, aby sa účasť príslušníkov národnostných menšín mohla uplatniť v čo najširšej miere. Tieto princípy sú nasledovné:

- zástupcovia národnostných menšín sú nominovaní menšinovými organizáciami,
- zastúpenie národnostných menšín sa určuje v súlade s ich pomerom na celkovom obyvateľstve štátu,
- hlasovacie právo vo výbore majú iba zástupcovia národnostných menšín a predseda výboru,
- vo výbore sú zastúpené aj ústredné orgány štátnej správy, ale bez hlasovacieho práva,
- o otázkach týkajúcich sa určitej národnostnej menšiny hlasujú iba zástupcovia tejto národnostnej menšiny; o otázkach týkajúcich sa skupiny národnostných menšín hlasujú zástupcovia tých národnostných menšín, ktorých sa otázka týka,
- v prípade neprítomnosti zástupcov určitej národnostnej menšiny sa neriešia otázky, ktoré sa týkajú aj tejto národnostnej menšiny,
- zásadné stanoviská výboru prijaté trojpätinovou väčšinou členov s hlasovacím právom sú záväzné pre Radu vlády Slovenskej republiky pre ľudské práva, národnostné menšiny a rodovú rovnosť,
- vo výbore sú zastúpené všetky národnostné menšiny, ktoré sú vládou Slovenskej republiky v súčasnosti uznané za národnostné menšiny.

Ide väčšinou o autochtónne národnostné menšiny. Ich zastúpenie je nasledovné:

- a) 5 zástupcov za maďarskú menšinu,
- b) 4 zástupcovia za rómsku menšinu,
- c) 2 zástupcovia za českú menšinu,
- d) 2 zástupcovia za rusínsku menšinu,
- e) 2 zástupcovia za ukrajinskú menšinu,
- f) 1 zástupca za nemeckú menšinu,
- g) 1 zástupca za poľskú menšinu,
- h) 1 zástupca za moravskú menšinu,
- i) 1 zástupca za ruskú menšinu,
- j) 1 zástupca za bulharskú menšinu,
- k) 1 zástupca za chorvátsku menšinu,
- l) 1 zástupca za židovskú menšinu,
- m) 1 zástupca za srbskú menšinu.

Kľúčom pre takéto zloženie boli aktuálne údaje zo sčítania obyvateľov.

Zástupcovia menšín boli vymenovaní na základe nominácií zaregistrovaných mimovládnych organizácií, ktoré sa preukázateľne venujú otázkam menšinovej kultúry a identity.

Zástupcovia národnostných menšín majú zabezpečenú úhradu cestovných výdavkov spojených s účasťou na zasadnutiach výboru.

Funkčné obdobie členov výboru s hlasovacím právom je trojročné.

Vo výbore majú zastúpenie aj predstavitelia ústrednej štátnej správy – tých ústredných orgánov štátnej správy, ktoré majú v pôsobnosti oblasti týkajúce sa práv príslušníkov národnostných menšín. Títo členovia výboru sa síce môžu vyjadrovať k bodom rokovania výboru a môžu predkladať návrhy, avšak nemajú hlasovacie právo.

Výbor sa zaoberá legislatívnymi a nelegislatívnymi opatreniami vlády alebo štátnych orgánov, orgánov územnej samosprávy a iných subjektov, ktoré sa týkajú práv príslušníkov národnostných menšín – dáva stanoviská, návrhy, vyjadrenia. Spolupracuje pri predkladaní periodických správ k medzinárodným dohovorom, ktoré sa týkajú ochrany národnostných menšín. Výbor každoročne predkladá Rade vlády Slovenskej republiky pre ľudské práva, národnostné menšiny a rodovú rovnosť tri hodnotiace správy: Hodnotiacu správu o používaní jazykov národnostných menšín, Hodnotiacu správu o podpore kultúr národnostných menšín a Hodnotiacu správu stave národnostného školstva. Prvé takéto správy schválil výbor v marci 2013.

Úrad splnomocnenca vlády Slovenskej republiky pre národnostné menšiny ako súčasť organizačnej štruktúry Úradu vlády Slovenskej republiky pôsobí ako sekretariát výboru, teda organizačne zabezpečuje činnosť výboru.

Participácia príslušníkov národnostných menšín na kontrolných mechanizmoch medzinárodných dohovorov

Príslušníci národnostných menšín sa môžu zúčastňovať monitorovacích procesov medzinárodných dohovorov týkajúcich sa ochrany národnostných menšín. Na zabezpečenie tejto účasti slúžia najmä konzultačné mechanizmy. Výbor pre národnostné menšiny a etnické skupiny sa podľa čl. 3 písm. b) svojho štatútu podieľa na vypracovaní správ pre kontrolné mechanizmy medzinárodných zmlúv o ľudských právach týkajúcich sa ochrany národnostných menšín, najmä Rámcového dohovoru na ochranu národnostných menšín a Európskej charty regionálnych alebo menšinových jazykov. Výbor pre národnostné menšiny

a etnické skupiny sa v roku 2011 zúčastnil na vypracovaní III. periodickej správy o implementácii Európskej charty regionálnych alebo menšinových jazykov. Pripomienky a návrhy členov Výboru pre národnostné menšiny a etnické skupiny boli schválené uznesením č. 7/2011 na III. zasadnutí Výboru pre národnostné menšiny a etnické skupiny dňa 14.11.2011, a následne boli uplatnené v medzirezortnom pripomienkovom konaní podpredsedom vlády Slovenskej republiky pre ľudské práva a národnostné menšiny. Väčšina pripomienok a návrhov bola zapracovaná do textu III. periodickej správy.

Ministerstvo zahraničných vecí a európskych záležitostí Slovenskej republiky, ktoré je gestorom dvoch medzinárodných dohôrov týkajúcich sa ochrany národnostných menšín uverejňuje na svojej internetovej stránke všetky dokumenty súvisiace s monitorovacím procesom Rámcového dohovoru na ochranu národnostných menšín a Európskej charty regionálnych alebo menšinových jazykov.⁴³

Zhrnutie

Z hľadiska zabezpečovania úplnej a efektívnej rovnosti príslušníkov národnostných menšín v Slovenskej republike sa venuje mimoriadna pozornosť účasti príslušníkov národnostných menšín na riešení vecí, ktoré sa ich týkajú. Právo na účasť garantuje čl. 34 ods. 2 písm. c) Ústavy Slovenskej republiky, ako aj medzinárodné dohovory, ktorými je Slovenská republika viazaná. Toto právo veľmi úzko súvisí s ďalšími oblasťami práv príslušníkov národnostných menšín, ich účasťou na spoločenskom, hospodárskom a kultúrnom živote, ako aj s jazykovými právami či právom na vzdelávanie v ich jazyku.

Účasť príslušníkov národnostných menšín v niektorých sférach vyplýva z garantovania rovnosti občanov Slovenskej republiky pri vykonávaní politických práv. Účasť príslušníkov národnostných menšín v zákonodarnej moci je zabezpečovaná či už prostredníctvom účasti svojich zástupcov (príslušníka národnostnej menšiny) ako poslancov Národnej rady Slovenskej republiky, ale aj prostredníctvom zástupcov/poslancov iných politických strán, ktoré majú vo svojom volebnom programe zakotvené venovať sa otázkam, či už konkrétnej národnostnej menšine alebo všetkým národnostným menšinám.

Ministerstvá a ostatné ústredné orgány štátnej správy majú vo svojej kompetencii riešenie konkrétnych otázok, týkajúcich sa národnostných menšín. Stálym poradným orgánom vlády v oblasti ochrany národnostných menšín je Rada vlády Slovenskej republiky pre ľudské práva, národnostné menšiny a rodovú rovnosť, v rámci ktorej pôsobí Výbor pre národnostné menšiny a etnické skupiny, zložený zo zástupcov jednotlivých národnostných menšín.

V neposlednom rade, veľmi dôležitú úlohu v oblasti ochrany práv príslušníkov národnostných menšín plnia splnomocnenec vlády Slovenskej republiky pre národnostné menšiny a splnomocnenec vlády Slovenskej republiky pre rómske komunity.

⁴³ Pozri http://www.foreign.gov.sk/sk/zahranicna_politika/ludske_prava-narodnostne_mensiny_a_ochrana_mensinovykh_jazykov

IV. ČASŤ KULTÚRA NÁRODNOSTNÝCH MENŠÍN

Kultúra národnostných menšín – právny rámec a prax

Pre zabezpečenie zachovania a rozvoja národnostných menšín štát vytvára podmienky na zachovanie a rozvoj ich kultúry, s čím úzko súvisí aj zachovanie, vyjadrenie a prezentácia identity národnostných menšín. Základ pre túto oblasť ochrany národnostných menšín predstavuje Ústava Slovenskej republiky. Čl. 34 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky ustanovuje, že občanom tvoriacim v Slovenskej republike národnostné menšiny alebo etnické skupiny sa zaručuje všestranný rozvoj, najmä právo spoločne s inými príslušníkmi menšiny alebo skupiny rozvíjať vlastnú kultúru, právo rozširovať a prijímať informácie v ich materinskom jazyku, združovať sa v národnostných združeniach, zakladať a udržiavať vzdelávacie a kultúrne inštitúcie. Podrobnosti ustanoví zákon. Keďže ide o veľmi rozsiahlu a diferencovanú oblasť vzťahov, tieto vzťahy neupravuje jeden zákon, ale množstvo rôznych právnych predpisov. Ide napríklad o nasledujúce predpisy:

- zákon č. 524/2010 Z. z. o poskytovaní dotácií v pôsobnosti Úradu vlády Slovenskej republiky v znení neskorších predpisov,
- zákon č. 183/2000 Z. z. o knižniciach, o doplnení zákona Slovenskej národnej rady č. 27/1987 Zb. o štátnej pamiatkovej starostlivosti a o zmene a doplnení zákona č. 68/1997 Z. z. o Matici slovenskej v znení neskorších predpisov,
- zákon č. 61/2000 Z. z. o osvetovej činnosti,
- zákon č. 387/1997 Z. z. o divadelnej činnosti v znení neskorších predpisov,
- zákon č. 532/2010 Z. z. o Rozhlase a televízii Slovenska a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov,
- zákon č. 212/1997 Z. z. o povinných výtlačkoch periodických publikácií, neperiodických publikácií a rozmnoženín audiovizuálnych diel v znení neskorších predpisov,
- zákon č. 167/2008 Z. z. o periodickej tlači a agentúrnom spravodajstve a o zmene a doplnení niektorých zákonov (tlačový zákon) v znení zákona č. 221/2011 Z. z.
- zákon č. 220/2007 Z. z. o digitálnom vysielaní programových služieb a poskytovaní iných obsahových služieb prostredníctvom digitálneho prenosu a o zmene a doplnení niektorých zákonov (zákon o digitálnom vysielaní) v znení neskorších predpisov,
- zákon č. 343/2007 Z. z. o podmienkach evidencie, verejného šírenia a uchovávanía audiovizuálnych diel, multimedialných diel a zvukových záznamov umeleckých výkonov a o zmene a doplnení niektorých zákonov (audiovizuálny zákon) v znení neskorších predpisov,
- zákon č. 184/1999 Z. z. o používaní jazykov národnostných menšín v znení neskorších predpisov,
- zákon č. 308/2000 Z. z. o vysielaní a retransmisii a o zmene a doplnení zákona č. 168/2000 Z. z. o telekomunikáciách v znení neskorších predpisov.

Tieto predpisy predstavujú rámec pre poskytovanie podpory kultúry národnostných menšín zo strany štátu a orgánov verejnej moci. Môže ísť pritom o poskytovanie finančnej podpory (prostredníctvom dotačných systémov alebo iných foriem podpory) alebo o iné formy podpory (napr. zabezpečenie knižného fondu v jazykoch národnostných menšín podľa zákona č. 183/2000 Z. z. o knižniciach, o doplnení zákona Slovenskej národnej rady č. 27/1987 Zb. o

štátnej pamiatkovej starostlivosti a o zmene a doplnení zákona č. 68/1997 Z. z. o Matici slovenskej v znení neskorších predpisov).

Najvýznamnejšou finančnou bázou pri podpore kultúr národnostných menšín je dotačný program Kultúra národnostných menšín Úradu vlády Slovenskej republiky, ktorého gestorom je splnomocnenec vlády Slovenskej republiky pre národnostné menšiny. Bližšie sa týmto programom zaoberá časť - Dotačný program Kultúra národnostných menšín Úradu vlády Slovenskej republiky tejto kapitoly.

Podpora poskytovaná prostredníctvom siete osvetových zariadení

Podľa § 2 ods. 2 písm. b) zákona č. 61/2000 Z. z. o osvetovej činnosti do osvetovej činnosti patrí aj prehlbovanie vzťahu k vlastnému štátu, ku kultúrnej identite národa, národnostných menšín a etnických skupín a k starostlivosti o životné prostredie.

Národné osvetové centrum je štátna príspevková organizácia v zriaďovateľskej pôsobnosti Ministerstva kultúry Slovenskej republiky s celoštátnou pôsobnosťou. Je rezortným odborným metodickým pracoviskom pre kultúrno-osvetovú činnosť, ktorého činnosť sa zameriava na ochranu a rozvoj miestnej a regionálnej kultúry, pôsobí v oblasti výskumu, analýzy, dokumentácie a propagácie kultúry, pričom realizuje aj neformálne vzdelávanie v tejto oblasti. Národné osvetové centrum z poverenia Ministerstva kultúry Slovenskej republiky vyhlasuje celoštátne postupové súťaže a prehliadky záujmovej umeleckej činnosti (neprofesionálne umenie), ktorých sa môžu zúčastniť všetci občania Slovenskej republiky bez ohľadu na národnosť či etnicitu. Ako príklad možno uviesť súťaž Scénická žatva, ktorá je celoslovenskou postupovou súťažou a prehliadkou v oblasti neprofesionálneho divadla, na ktorú v zmysle propozícií postupujú jednotlivci a kolektívy z postupových súťaží a prehliadok vyhlasovaných Národným osvetovým centrom z poverenia Ministerstva kultúry Slovenskej republiky, z divadelných prehliadok národnostných menšín na Slovensku a zo zahraničia. Najúspešnejšie súbory/jednotlivci z celoštátnych postupových súťaží a prehliadok a z prehliadok národnostných menšín na Slovensku navrhuje odborný garant prehliadky do výberu účastníkov Scénickej žatvy, o zaradení ktorých do programu rozhoduje programová rada Scénickej žatvy. V tomto zmysle sa tohto medzinárodného festivalu zúčastňujú pravidelne aj príslušníci národnostných menšín. Uvedené podujatie však nie je výnimkou, napr. aj v rámci programu Folklórneho festivalu Východná je pravidelne prezentovaná tradičná ľudová kultúra národnostných menšín žijúcich na Slovensku. Menšinové divadlá na Slovensku dostávajú pravidelne priestor na prezentáciu v rámci divadelných festivalov (Dotyky a spojenia v Martine, festival Astorka, medzinárodný festival Divadelná Nitra a pod.), ktoré organizujú niektoré slovenské divadlá. V rámci projektu Slovenského národného divadla pod názvom „V národnom ako doma“ hostujú mimobratislavské menšinové divadlá na scéne Slovenského národného divadla v Bratislave atď. Regionálne osvetové centrá s krajskou pôsobnosťou sú zriaďované samosprávnymi krajmi.

Vydávanie periodických a neperiodických publikácií

Vydávanie periodických a neperiodických publikácií v jazykoch národnostných menšín umožňuje § 2 ods. 8 zákona č. 212/1997 Z. z. o povinných výtlačkoch periodických publikácií, neperiodických publikácií a rozmnoženín audiovizuálnych diel v znení neskorších predpisov, podľa ktorého vydávanie periodických publikácií, neperiodických publikácií a výroba rozmnoženín audiovizuálnych diel v iných jazykoch ako v štátnom jazyku, nie sú obmedzené pri dodržaní ustanovení tohto zákona a ustanovení osobitných predpisov.

Vydavateľskú aktivitu príslušníkov národnostných menšín je možné sledovať najmä cez ročné štatistické zisťovanie KULT 4-01 o neperiodických publikáciách Ministerstva kultúry Slovenskej republiky. Vo februári 2013 malo Ministerstvo kultúry Slovenskej republiky k dispozícii najaktuálnejšie údaje o neperiodických publikáciách vydávaných v jazykoch národnostných menšín z rokov 2009 až 2012.⁴⁴ Tieto údaje ukazujú, že z jazykov národnostných menšín najviac neperiodických publikácií sa vydáva v maďarskom jazyku – v rokoch 2009 až 2012 tento počet neklesol pod 270. V roku 2010 a taktiež v roku 2012 vydávanie neperiodických publikácií zaznamenal výrazný nárast: v roku 2010 to bolo 348 titulov, v roku 2012 to bolo 319 titulov. V ďalších jazykoch sa neperiodické publikácie vydávajú v nízkych číslach: v rusínskom jazyku ich počet bol v roku 2012 9 titulov, najvyšší počet titulov bol v roku 2010, a to 15 titulov, v rómskom jazyku počet vydávaných titulov nedosahuje ani 10 (v roku 2012 to boli len 2 tituly). Vo významnejšom počte sa vydávajú neperiodické publikácie v českom a nemeckom jazyku.

Evidenciu periodickej tlače⁴⁵ vedie Ministerstvo kultúry Slovenskej republiky.⁴⁶ Podľa údajov z konca februára 2013 na území Slovenskej republiky bolo evidovaných celkom 1802 titulov periodickej tlače. Počet titulov periodickej tlače podľa jazykov bol nasledovný:

Tabuľka č. 18

Počet titulov periodickej tlače podľa jazykov

jazyk	počet titulov periodickej tlače	
	počet	v %
slovenský	1432	79,5%
anglický	63	3,5%
slovenský/anglický	59	3,3%
slovenský/iný	41	2,3%
francúzsky	2	0,1%
maďarský	43	2,4%
slovenský/maďarský	61	3,4%
rusínsky/ukrajinský	5	0,3%
rusínsky	3	0,2%
ukrajinský	2	0,1%
rómsky	0	0%
poľský	3	0,2%
nemecký	6	0,3%
český	4	0,2%
slovenský/český	29	1,6%
slovenský/český/anglický	43	2,4%
iné	6	0,3%
spolu	1802	100 %

⁴⁴ Pozri prílohu č. 4

⁴⁵ Podľa zákona č. 167/2008 Z. z. o periodickej tlači a agentúrnom spravodajstve a o zmene a doplnení niektorých zákonov (tlačový zákon) periodickou tlačou sú noviny, časopisy alebo iná tlač, vydávaná pod rovnakým názvom, s rovnakým obsahovým zameraním a v jednotnej grafickej úprave, najmenej dvakrát v kalendárnom roku; tlačový zákon sa nevzťahuje na Zbierku zákonov Slovenskej republiky, Obchodný vestník a iné úradné vestníky, periodickú tlač určenú výlučne na úradné, služobné alebo prevádzkové účely či inú vnútornú potrebu osoby, ak nie je distribuovaná verejnosti, periodickú tlač osoby určenú výlučne na jej vlastnú propagáciu.

⁴⁶http://old.culture.gov.sk/pertlac/modul/tlac?ept_nazov=&ept_uzregpos=&ept_jazyk=&ept_periodicita_id=&ept_tematickaskupina3_id=&ept_podvys1_vys=

Okrem uvedeného počtu titulov vydávaných v jazykoch národnostných menšín sú v súčasnosti na Slovensku vydávané tituly v slovenskom jazyku v kombinácii s jazykom národnostnej menšiny. V slovenskom a rusínskom jazyku sú vydávané 3 tituly periodickej tlače a 3 tituly sú vydávané aj v kombinácii slovenského a rómskeho jazyka. Z hľadiska periodicity je denná periodická tlač vydávaná iba pre príslušníkov maďarskej národnosti (denník Új Szó). Pre príslušníkov rusínskej národnostnej menšiny je najkratšia periodicitá tlače dva týždne a napr. pre príslušníkov nemeckej aj poľskej národnostnej menšiny mesiac. Chorvátsky časopis Hrvatska rosa je uvedený v kategórii „iné“, Info Rusín – časopis Rusínskej obrody v kategórii „slovenský/iný“.

§ 14 ods. 3 **zákona č. 183/2000 Z. z. o knižniciach**, o doplnení zákona Slovenskej národnej rady č. 27/1987 Zb. o štátnej pamiatkovej starostlivosti a o zmene a doplnení zákona č. 68/1997 Z. z. o Matici slovenskej v znení neskorších predpisov ustanovuje, že v obciach, kde žijú občania patriaci k národnostnej menšine alebo etnickej skupine, sa pri utváraní knižničného fondu verejnej knižnice prihliada na túto skutočnosť.

Divadelná činnosť národnostných menšín

Divadelná činnosť národnostných menšín je zabezpečená najmä zákonom č. 384/1997 Z. z. o divadelnej činnosti v znení neskorších predpisov. Citovaný zákon ustanovuje pôsobnosť štátnych orgánov a samosprávnych orgánov v oblasti divadelnej činnosti. § 3 ods. 3 citovaného zákona ustanovuje, že samosprávny kraj na úseku divadelnej činnosti môže zriaďovať alebo zakladať a zrušovať profesionálne divadlá ako právnické osoby (§ 5), podporuje vybrané okruhy divadelných aktivít formou účelových prostriedkov, podporuje kultúrne aktivity národnostných menšín na svojom území a zabezpečuje činnosť menšinových kultúrnych inštitúcií; zabezpečuje činnosť profesionálnych národnostných divadiel, a to Divadla Alexandra Duchnoviča v Prešove, Jókaiho divadla v Komárne, Divadla Romathan v Košiciach a Divadla Thália v Košiciach, kontroluje hospodárenie a účelovosť vynaložených prostriedkov v ním zriadených divadlách, v odbornej oblasti spolupracuje s Ministerstvom kultúry Slovenskej republiky.

V súlade s týmto zákonom profesionálne národnostné divadlá sú v zriaďovacej pôsobnosti samosprávnych krajov nasledovne:

- Divadlo Alexandra Duchnoviča v Prešove – Prešovský samosprávny kraj,
- Jókaiho divadlo v Komárne – Nitriansky samosprávny kraj,
- Divadlo Romathan v Košiciach – Košický samosprávny kraj,
- Divadlo Thália v Košiciach – Košický samosprávy kraj.

Tanečné divadlo Ifjú Szivek – Mladé srdcia so sídlom v Bratislave je v zriaďovateľskej pôsobnosti Úradu vlády Slovenskej republiky.

Televízne a rozhlasové vysielanie pre národnostné menšiny

Jazykový režim televízneho a rozhlasového vysielania pre národnostné menšiny upravuje vo všeobecnosti zákon č. 270/1995 Z. z. o štátnom jazyku Slovenskej republiky v znení neskorších predpisov. V zásade platí, že televízne a rozhlasové vysielania sa na území Slovenskej republiky uskutočnia v štátnom jazyku. Zákon však ustanovuje výnimky, kedy je povolené vysielat' aj v jazykoch národnostných menšín: v prípade televízneho vysielania to platí za podmienky, že v jazyku národnostnej menšiny sa vysiela s titulkami v štátnom jazyku

alebo s bezprostredne nasledujúcim vysielaním v štátnom jazyku. Zákon teda umožňuje televíznemu vysielateľovi vysielat' všetky programy v menšinovom jazyku stačí, ak vysielateľ v prípadoch, na ktoré sa nevzťahujú výnimky uvedené v § 5 ods. 1, doplní programy slovenskými titulkami. V prípade rozhlasového vysielania zákon ustanovuje výnimku na vysielanie pre národnostné menšiny v Slovenskom rozhlase a na regionálne alebo lokálne vysielanie určené pre príslušníkov národnostnej menšiny vrátane podujatí v priamom prenose, pri ktorom sa nevyžaduje použitie slovenského jazyka, a celá programová služba súkromných rozhlasových vysielateľov sa môže uskutočňovať výlučne v menšinovom jazyku (bez potreby zabezpečiť slovenskú jazykovú verziu).

Vo verejnoprávných médiách, t. j. v Rozhlase a televízii Slovenska upravuje vysielanie v jazykoch národnostných menšín § 5 ods. 1 písm. g) zákona č. 532/2010 Z. z. o Rozhlase a televízii Slovenska a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov, podľa ktorého medzi hlavné činnosti Rozhlasu a televízie Slovenska patrí aj vysielanie obsahovo a regionálne vyvážených programov v jazykoch národnostných menšín a etnických skupín žijúcich na území Slovenskej republiky v časovom rozsahu zodpovedajúcom národnostnému a etnickému zloženiu obyvateľstva Slovenskej republiky; na zabezpečenie výroby a vysielania programov pre národnostné menšiny a etnické skupiny zriaďuje Rozhlas a televízia Slovenska samostatné organizačné útvary Slovenského rozhlasu a Slovenskej televízie.

Tabuľka č. 19

Počet hodín odvysielaného programu pre jednotlivé národnostné menšiny RTVS v roku 2011⁴⁷

národnostné vysielanie	počet hodín	
	absolútne číslo	číslo v %
maďarské	4 380	85,7
rusínske	272	5,3
ukrajinské	279	5,5
rómske	129	2,6
české	17	0,3
poľské	17	0,3
nemecké	18	0,3
Spolu	5 112	100

V rámci Slovenského rozhlasu je na vysielanie v jazykoch národnostných menšín určené Rádio Patria, ktoré pozostáva z dvoch zložiek, a to z Redakcie maďarského vysielania a Redakcie národnostného vysielania. Vo Vyhodnotení vysielania televíznych a rozhlasových programových služieb Rozhlasu a televízie Slovenska za rok 2012⁴⁸ pre oblasť maďarského vysielania sa uvádza, že počúvanosť vysielania stúpila na 2,5 násobok predošlých rokov, avšak aj napriek uvedenému pretrvávajú isté nedostatky, a to malý počet skúsených redaktorov. Čo sa týka Redakcie národnostného vysielania, vo vyhodnotení sa pozitívne hodnotí obsahové posilnenie rusínskych a ukrajinských Rádionovín, vysielanie gréckokatolíckych bohoslužieb v pásme Cirkevná nedeľa na Regine a taktiež spolupráca RTVS s Rómskym mediálnym centrom.

⁴⁷ Zdroj: Výročná správa Rozhlasu a televízie Slovenska za rok 2011:

[http://www.rtvs.sk/Projects/RTVS/media.nsf/vw_ByID/ID_7265CD111A564673C1257A0E002B7858_SK/\\$File/VS_RTVS_2011_final_%2030042012_def.pdf](http://www.rtvs.sk/Projects/RTVS/media.nsf/vw_ByID/ID_7265CD111A564673C1257A0E002B7858_SK/$File/VS_RTVS_2011_final_%2030042012_def.pdf)

⁴⁸ Uznesenie Rady RTVS č. 54/2013:

<http://www.rtvs.org/o-rtvs/vyročne-spravy/vyročne-spravy-rtvs>

Povinnosť uvádzania tituliek alebo odvysielanie aj v štátnom jazyku sa vzťahuje na všetkých vysielateľov, ktorí vysielajú v jazykoch národnostných menšín, t. j. aj na lokálnych vysielateľov. Rada pre vysielanie a retransmisiu, ktorá vykonáva štátnu reguláciu v oblasti rozhlasového a televízneho vysielania, retransmisie a poskytovania audiovizuálnych mediálnych služieb na požiadanie, v uplynulom období niekoľkokrát uložila sankciu pre vysielateľov vysielajúcich v jazyku národnostnej menšiny pre nezabezpečenie používania štátneho jazyka. Ide o nasledovné prípady⁴⁹:

- Gúta TV s. r. o., Kolárovo, 2007 – niekoľko záznamov mestskej televízie nebolo odvysielaných v štátnom jazyku – upozornenie na porušenie zákona;
- František Kováts, STUDIO PLUS TV, Veľký Meder, 2008 – nezabezpečenie odvysielania v štátnom jazyku záznamu z futbalového zápasu – upozornenie na porušenie zákona,
- BodvaTel, s. r. o., Moldava nad Bodvou, 2008 – nezabezpečenie odvysielania v štátnom jazyku pozvánky na 54. Nadyiské okresné dni Csemadoku a oznamu o X. letnej univerzite v Jasove – upozornenie na porušenie zákona,
- Vepros, s. r. o., Dunajská Streda, 2008 – nezabezpečenie vysielania programu v štátnom jazyku – upozornenie na porušenie zákona,
- COM-MÉDIA, spol. s r. o., Komárno, 2010 – odvysielanie reklám len v maďarskom jazyku – pokuta vo výške 165,- €,
- MAC TV, s. r. o., Bratislava, 2012 – odvysielanie programu s českým dabingom – upozornenie na porušenie zákona,
- Július Pereszlényi – Servis TV – Video, Štúrovo, 2013 – odvysielanie príspevku len v maďarskom jazyku – pokuta vo výške 165,- €.
-

Rada pre vysielanie a retransmisiu vo viacerých ďalších prípadoch uložila sankciu za nezabezpečenie používania štátneho jazyka najmä v prípade vysielania programov v anglickom jazyku. Sankcie majú však predovšetkým preventívno-výchovný charakter, keďže vo väčšine prípadov nešlo o uloženie finančnej pokuty, ale len o písomné upozornenie na porušenie zákona, ktoré sa v zmysle zákona o vysielaní a retransmisii pokladá za jeden z druhov sankčných opatrení.

Takéto porušenia zákona sa však v praxi vyskytujú len ojedinele, pretože požiadavka zabezpečiť titulky v televíznom vysielaní nespôsobuje vysielateľom nijakú prekážku vyselať v menšinových jazykoch, čoho dokladom je existencia 18 súkromných lokálnych alebo regionálnych televízií, ktoré celú svoju programovú službu vysielajú v maďarskom jazyku so slovenskými titulkami. Dvojazyčnosť v televíznom vysielaní prispieva k vyššiemu komfortu príslušníkov národnostných menšín, ktorí sa pri sledovaní programov v materinskom jazyku môžu súčasne oboznamovať so štátnym jazykom, čo im pomáha v ich spoločenskej integrácii. Uplatňovaním takejto jazykovej politiky Slovenská republika sleduje uľahčenie začlenenia príslušníkov národnostných menšín do spoločnosti a zabezpečenie ich rovnoprávneho postavenia v súlade s odporúčaniami medzinárodných organizácií (pozri napr. Vysvetľujúcu správu k Odporúčaniam z Oslo od vysokého komisára OBSE pre národnostné menšiny). Aj Výbor expertov, ktorý sleduje implementáciu Európskej charty regionálnych alebo menšinových jazykov v Slovenskej republike, konštatoval vo svojej druhej hodnotiacej správe z roku 2009, že „titulkovanie je z hľadiska charty nepochybne vítané, keďže slúži ako prostriedok vzájomného porozumenia a zblížovania rozličných jazykových skupín obyvateľstva“.

⁴⁹ Zdroj: internetová databáza sankčných rozhodnutí Rady pre vysielanie a retransmisiu: <http://www.rvr.sk/sk/databaza-sankcnych-rozhodnuti/>

Múzeá národnostných menšín

Komplexnú múzejnú dokumentáciu vývoja spoločnosti, kultúry na Slovensku, vrátane kultúry národnostných menšín a etnických skupín, ktoré žili a žijú na území Slovenskej republiky, zabezpečuje Slovenské národné múzeum – organizácia v zriaďovateľskej pôsobnosti Ministerstva kultúry Slovenskej republiky. Uvedená činnosť je realizovaná na základe prieskumu a vedeckého výskumu v súlade so zameraním a špecializáciou Slovenského národného múzea tak, ako ju definuje zákon č. 206/2009 Z. z. o múzeách a o galériách a o ochrane predmetov kultúrnej hodnoty a o zmene zákona Slovenskej národnej rady č. 372/1990 Zb. o priestupkoch v znení neskorších predpisov a zákona č. 523/2004 Z. z. o rozpočtových pravidlách verejnej správy a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len zákon č. 206/2009 Z. z.) a zriaďovacia listina Slovenského národného múzea. V rámci Slovenského národného múzea vykonávajú dokumentáciu vývoja materiálnej a duchovnej kultúry národnostných menšín nasledujúce organizačné útvary SNM:

- Slovenské národné múzeum – Múzeá v Martine (jeho súčasťou sú o. i. dve špecializované múzejné pracoviská – Múzeum kultúry Čechov na Slovensku a Múzeum kultúry Rómov na Slovensku),
- Slovenské národné múzeum – Múzeum rusínskej kultúry v Prešove,
- Slovenské národné múzeum – Múzeum kultúry Chorvátov na Slovensku v Bratislave,
- Slovenské národné múzeum – Múzeum kultúry karpatských Nemcov v Bratislave,
- Slovenské národné múzeum – Múzeum kultúry Maďarov na Slovensku v Bratislave,
- Slovenské národné múzeum – Múzeum ukrajinskej kultúry vo Svidníku,
- Slovenské národné múzeum – Múzeum židovskej kultúry v Bratislave.

Ide o špecializované múzeá s celoštátnou pôsobnosťou, ktoré sú v rámci svojej múzejnej špecializácie zamerané na získavanie, ochraňovanie, vedecké a odborné spracovanie a sprístupňovanie múzejných zbierok dokladujúcich vývin materiálnej a duchovnej kultúry karpatských Nemcov, Čechov, Maďarov, Ukrajincov, Rusínov, Chorvátov, Rómov a Židov na Slovensku. V rámci základných odborných činností vykonávajú vedecko-výskumnú činnosť s cieľom nadobúdať zbierkové predmety, ako aj prinášať a rozvíjať nové poznatky a informácie ako súčasť vedomostného systému múzeí alebo galérií v súlade s ich zameraním a špecializáciou. V súlade so zákonom č. 206/2009 Z. z. vedú odbornú evidenciu zbierkových predmetov a zabezpečujú odbornú ochranu (formou stáleho odborného uloženia zbierkových predmetov v depozitároch, ako aj ich odborného ošetrovania konzervovaním, reštaurovaním a pod.) a bezpečnosť zbierkových predmetov (napr. vykonávaním zvýšenej ochrany a bezpečnosti budov a priestorov, v ktorých sú zbierkové predmety trvalo uložené alebo dočasne uložené). Svoje zbierkové predmety, zbierky a získané poznatky sprístupňujú verejnosti formou stálych expozícií, dlhodobých, krátkodobých a putovných výstav, publikačnej činnosti a edičnej činnosti, ale aj formou tzv. iných odborných, výchovno-vzdelávacích a prezentačných aktivít.

Dotačný program Kultúra národnostných menšín Úradu vlády Slovenskej republiky (ďalej len „DP KNM“)

Právny rámec DP KNM

Právny základ pre DP KNM predstavuje čl. 34 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, podľa ktorého sa občanom tvoriacim v Slovenskej republike národnostné menšiny alebo etnické skupiny zaručuje všestranný rozvoj, najmä právo spoločne s inými príslušníkmi menšiny alebo skupiny rozvíjať vlastnú kultúru, právo rozširovať a prijímať informácie v ich materinskom jazyku, združovať sa v národnostných združeniach, zakladať a udržiavať vzdelávacie a kultúrne inštitúcie. Podrobnosti ustanoví zákon.

Jedným z najvýznamnejších zákonov vykonávajúcich toto ustanovenie Ústavy Slovenskej republiky je zákon č. 524/2010 Z. z. o poskytovaní dotácií v pôsobnosti Úradu vlády Slovenskej republiky v znení neskorších predpisov (ďalej len „dotačný zákon“). Podľa tohto zákona sa poskytujú dotácie za príslušný rozpočtový rok v súlade so zákonom č. 523/2004 Z. z. o rozpočtových pravidlách verejnej správy a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov. Dotácie sa v rámci DP KNM podľa § 2 ods.1 písm. a), b), f) dotačného zákona poskytujú na podporu:

- a) zachovania, vyjadrenia, ochrany a rozvoja identity a kultúrnych hodnôt národnostných menšín,
- b) výchovy a vzdelávania k právam príslušníkov národnostných menšín,
- f) interetnického a interkultúrneho dialógu a porozumenia medzi národnostnou väčšinou a národnostnými menšinami a etnickými skupinami.

Dotačný zákon v príslušných ustanoveniach podrobne rozoberá jednotlivé kategórie, na ktoré sa poskytujú dotácie v oblastiach podľa § 2 ods. 1 písm. a), b), a f).

Na základe týchto kategórií ustanovených dotačným zákonom sa určujú podprogramy DP KNM, ktoré sa ustanovujú v charakteristike podprogramov KNM, ktorá je prílohou výzvy na predkladanie žiadostí. V roku 2012 bol program rozdelený do piatich podprogramov (živá kultúra, periodická tlač, neperiodická tlač, elektronické médiá a multimedialne nosiče, multikultúrne a interetnické aktivity), ktoré sa pre väčšiu prehľadnosť delia na tridsaťdva oblastí.

Proces DP KNM upravujú ďalšie právne predpisy nižšej právnej sily, najmä vyhláška Úradu vlády Slovenskej republiky č. 21/2011 Z. z., ktorou sa ustanovujú podrobnosti o zložení, rozhodovaní, organizácii práce a postupe komisie pri vyhodnocovaní žiadostí o poskytovanie dotácií a kritériá pre vyhodnocovanie žiadostí o poskytovanie dotácií v pôsobnosti Úradu vlády Slovenskej republiky v znení vyhlášky Úradu vlády Slovenskej republiky č. 281/2012 Z. z.

Postup jednotlivých organizačných útvarov Úradu vlády v súvislosti s poskytovaním dotácií ďalej upravujú interné predpisy Úradu vlády Slovenskej republiky.

Rozsah DP KNM (z finančného a obsahového hľadiska)

Okruh oprávnených žiadateľov v DP KNM ustanovuje § 3 ods. 1 dotačného zákona. Ide o nasledovné subjekty:

- a) obec,
- b) vyšší územný celok,
- c) občianske združenie,
- d) nadácia,
- e) záujmové združenie právnických osôb, ktoré je právnickou osobou,
- f) nezisková organizácia poskytujúca všeobecne prospešné služby,
- g) neinvestičný fond so sídlom na území Slovenskej republiky,
- h) registrovaná cirkev alebo náboženská spoločnosť, právnická osoba, ktorá odvodzuje svoju právnu subjektivitu od cirkvi alebo náboženskej spoločnosti,
- i) právnická osoba zriadená osobitným zákonom; takejto právnickej osobe nemožno poskytnúť dotáciu na činnosť, na ktorú má podľa osobitného zákona poskytnuté prostriedky z verejného rozpočtu,
- j) medzinárodná organizácia registrovaná na území Slovenskej republiky,
- k) rozpočtová organizácia alebo príspevková organizácia, ktorej zriaďovateľom je vyšší územný celok alebo obec; takejto organizácii bude dotácia poskytnutá prostredníctvom zriaďovateľa,
- l) fyzická osoba oprávnená na podnikanie s miestom podnikania na území Slovenskej republiky alebo právnická osoba oprávnená na podnikanie so sídlom na území Slovenskej republiky.

Tabuľka č. 20

Prehľad žiadateľov o dotáciu v roku 2012

právna forma	počet uchádzačov o dotáciu	
	absolútne číslo	číslo v %
fyzická osoba – občan	19	1%
fyzická osoba oprávnená na podnikanie	72	3,8%
medzinárodná organizácia registrovaná na území SR	1	0,1%
nadácia	24	1,3%
neinvestičný fond so sídlom na území SR	34	1,8%
nezisková organizácia poskytujúca všeobecne prospešné služby	46	2,4%
občianske združenie	1078	56,8%
obec	247	13%
právnická osoba odvodzujúca právnu subjektivitu od cirkvi alebo náboženskej spoločnosti	12	0,6%
právnická osoba oprávnená na podnikanie	166	8,7%
právnická osoba zriadená osobitným zákonom	18	0,9%
registrovaná cirkev alebo náboženská spoločnosť	17	0,9%
RO alebo PO, ktorej zriaďovateľom je obec	45	2,4%
RO alebo PO, ktorej zriaďovateľom je vyšší územný celok	77	4,1%
záujmové združenie právnických osôb, ak je právnickou osobou	41	2,2%
spolu	1897	100 %

Objem finančných prostriedkov pre DP KNM sa ustanovuje v zákone o štátnom rozpočte na príslušný rozpočtový rok. Finančné prostriedky na DP KNM sú zahrnuté do rozpočtovej kapitoly Úradu vlády Slovenskej republiky (od roku 2011; predtým táto oblasť patrila do pôsobnosti Ministerstva kultúry Slovenskej republiky). Výška finančných prostriedkov pridelených na DP KNM za posledných desať rokov sa vyvíjala nasledovne:

Tabuľka č. 21

Výška finančných prostriedkov na DK KNM v rokoch 2003 - 2012

rozpočtový rok	výška finančných prostriedkov na DP KNM (v €)
2003	2 655 514
2004	2 655 514
2005	2 655 514
2006	5 277 833
2007	2 655 514
2008	3 332 669
2009	3 485 362
2010	2 632 669
2011	4 000 000
2012	4 500 000

Tabuľka č.21 odzrkadľuje výšku finančných prostriedkov, ktoré boli plánované na DP KNM v období 2003 – 2012.

Objem finančných prostriedkov za posledných desať rokov stúpol o takmer dva milióny eur.

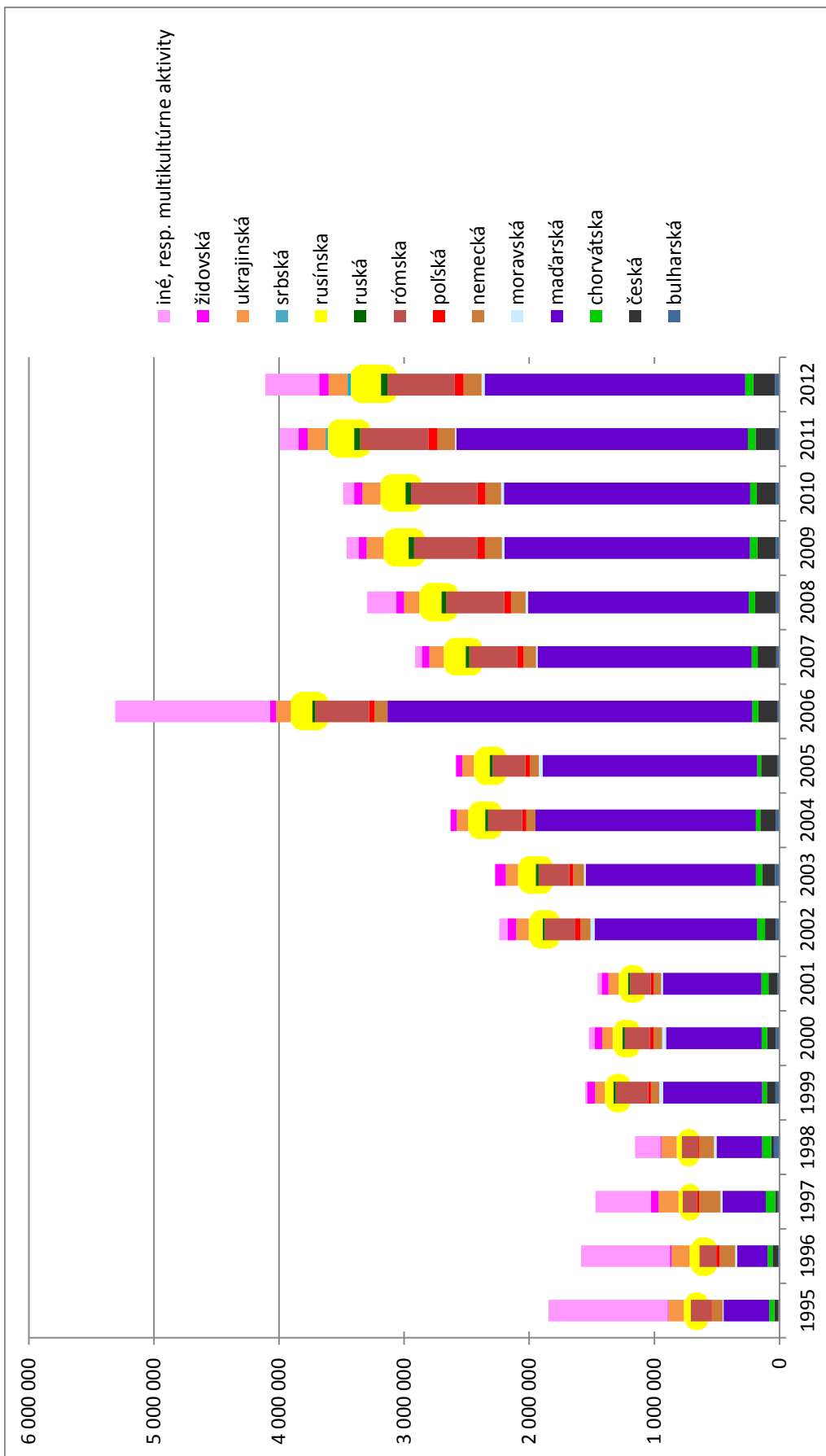
Tabuľka č.21 a Graf č.15 zobrazujú reálne poskytnuté finančné prostriedky z DP KNM v členení na jednotlivé národnostné menšiny období rokov 1995 -2012. Vo všeobecnosti platí, že podpora kultúry národnostných menšín prostredníctvom DP KNM vykazuje stúpajúcu tendenciu, t. j. Slovenská republika vynakladá stále viac finančných prostriedkov na túto oblasť. Túto skutočnosť možno pozorovať aj pri skúmaní vývoja u jednotlivých národnostných menšín (pozri prílohu č. 10).

Tabuľka č. 22

Prehľad poskytnutých dotácií DP KNM v rokoch 1995 - 2012

menšiny/ rok	prehľad dotácií programu Kultúra národnostných menšín v eurách																	
	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
bulharská	9 375	11 960	13 643	45 808	32 536	29 875	16 365	29 875	37 612	28 281	16 252	19 120	25 891	28 215	29 875	29 875	32 000	34 000
česká	31 129	42 953	22 240	19 584	68 990	69 100	73 060	86 278	102 171	125 964	130 180	151 198	147 713	165 970	146 526	151 820	160 000	176 000
chorvátska	42 346	39 833	74 421	72 695	38 286	43 816	56 430	62 371	48 961	34 854	31 070	48 729	48 131	51 451	60 110	53 110	62 000	64 000
maďarská	363 540	243 218	344 885	364 336	790 478	763 925	786 795	1 299 286	1 360 204	1 761 867	1 714 101	2 914 459	1 711 545	1 764 058	1 961 681	1 968 384	2 326 680	2 083 510
moravská	9 264	16 723	16 630	22 240	32 264	32 862	13 278	33 194	14 340	0	31 548	0	12 946	19 916	21 576	21 576	13 300	24 000
nemecká	85 411	125 609	171 812	116 013	66 063	68 628	60 745	78 769	86 032	73 076	73 611	103 565	99 814	116 179	134 000	125 427	140 000	144 000
poľská	3 592	25 825	13 610	8 298	20 388	27 551	24 099	43 152	30 273	33 028	35 371	41 492	51 451	54 770	64 060	65 568	71 866	70 000
rómska	164 519	135 405	117 573	131 780	260 458	200 989	164 177	242 445	245 230	273 252	262 417	431 687	381 133	464 715	503 070	530 345	546 354	538 000
ruská	0	0	0	0	19 325	19 252	17 261	17 261	23 568	21 812	21 988	26 024	30 505	36 513	43 152	43 152	48 000	52 000
rusínska	56 349	78 338	33 526	41 492	68 990	79 333	73 525	112 826	142 070	137 390	126 943	169 289	175 032	177 587	200 360	200 414	211 500	244 200
srbská	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	18 000	20 000
ukrajinská	123 441	143 165	159 928	123 149	76 014	82 918	81 657	99 416	98 586	90 885	91 416	118 303	113 855	121 158	135 995	143 095	141 000	155 000
židovská	6 755	13 284	60 413	8 298	63 739	59 085	53 973	68 592	84 173	49 326	50 189	48 297	61 409	63 068	64 728	68 196	72 000	75 000
spolu národ. menšiny	895 721	876 313	1 028 681	953 693	1 537 531	1 477 334	1 421 365	2 173 465	2 273 220	2 629 735	2 585 086	4 072 163	2 859 425	3 063 600	3 365 133	3 400 962	3 842 700	3 679 710
inč , resp. multikultúrne aktivity	950 813	709 952	443 205	201 819	16 172	46 040	32 862	66 155	0	0	0	1 236 606	53 343	232 357	94 940	86 900	151 570	431 400
spolu :	1 846 534	1 586 265	1 471 886	1 155 512	1 553 703	1 523 374	1 454 227	2 239 620	2 273 220	2 629 735	2 585 086	5 308 669	2 912 768	3 295 957	3 460 073	3 487 862	3 994 270	4 111 110

Graf č. 15
Vývoj výšky finančných prostriedkov DP KNM v rokoch 1995-2012 s rozdelením pre jednotlivé národnostné menšiny

Určovanie výšky finančných prostriedkov v rámci DP KNM ovplyvňujú rôzne faktory, najmä aktuálny hospodársky stav pri príprave štátneho rozpočtu. Finančné prostriedky pridelené na DP KNM sa prerozdeľujú medzi národnostnými menšinami a medzi podprogramami. Uchádzať sa o dotáciu môžu národnostné menšiny, ktoré majú zastúpenie v poradnom orgáne vlády pre oblasť národnostných menšín, t.j. vo Výbore pre národnostné menšiny a etnické skupiny. V súčasnosti je vo Výbore pre národnostné menšiny a etnické skupiny zastúpených 13 národnostných menšín: bulharská, česká, chorvátska, maďarská, moravská, nemecká, poľská, rómska, rusínska, ruská, srbská, ukrajinská, židovská. Pomer prerozdelenia finančných prostriedkov medzi jednotlivými národnostnými menšinami schvaľuje v súčasnosti vedúci Úradu vlády Slovenskej republiky. Výšku finančných prostriedkov určených na podporu kultúry jednotlivých národnostných menšín určil pre rok 2013 na základe žiadosti vedúceho Úradu vlády Slovenskej republiky Výbor pre národnostné menšiny a etnické skupiny svojím uznesením č. 19/2013. Výbor pre národnostné menšiny a etnické skupiny prerokoval a schválil predmetným uznesením návrh splnomocnenca vlády Slovenskej republiky pre národnostné menšiny (zástupcovia niektorých národnostných menšín (najmä českej a poľskej) vyjadrili svoj nesúhlas so schváleným návrhom prerozdelenia finančných prostriedkov, pretože v ich prípade došlo k výraznému zníženiu výšky pridelených finančných prostriedkov oproti stavu z roku 2012). V uznesení č. 15/2012 Výbor pre národnostné menšiny a etnické skupiny uložil splnomocnencovi vlády Slovenskej republiky pre národnostné menšiny povinnosť zriadiť pracovnú skupinu pri Výbore pre národnostné menšiny a etnické skupiny na vypracovanie nových transparentných pravidiel alokácie finančných prostriedkov v rámci DP KNM, ktoré majú byť zakotvené vo všeobecne záväznom právnom predpise.

Proces poskytovania dotácií v DP KNM

Výzva na predkladanie žiadostí sa zverejňuje najmenej dva mesiace pred lehotou na predkladanie žiadostí spôsobom umožňujúcim hromadný prístup (na webovom sídle splnomocnenca vlády Slovenskej republiky pre národnostné menšiny).

Od zverejnenia výzvy na predkladanie žiadostí do ukončenia možnosti predkladania žiadostí prebieha registrácia doručených žiadostí (administratívna úloha príslušných útvarov Úradu vlády Slovenskej republiky a Úradu splnomocnenca vlády Slovenskej republiky pre národnostné menšiny). Súbežne s registráciou žiadostí sa pripravujú dohody o vykonaní práce pre členov hodnotiacich komisií. Žiadosti vyhodnocuje 15 hodnotiacich komisií, ktorých zloženie, rozhodovanie, organizáciu práce a postup pri vyhodnocovaní žiadostí ustanovuje vyhláška Úradu vlády Slovenskej republiky č. 21/2011 Z. z. Zriaďujú sa komisie pre jednotlivé národnostné menšiny, pričom pre maďarskú národnostnú menšinu sa zriaďujú dve komisie (jedna pre živú kultúru a jedna pre periodickú/neperiodickú tlač a elektronické médiá a nosiče) a osobitná komisia sa zriaďuje pre multikultúrne aktivity. Komisie pôsobia ako poradné orgány vedúceho Úradu vlády Slovenskej republiky. Členov komisií vymenúva vedúci Úradu vlády Slovenskej republiky na návrh splnomocnenca vlády Slovenskej republiky pre národnostné menšiny alebo príslušného ministra. Komisie sú zložené zo zástupcov príslušných ministerstiev, Úradu vlády Slovenskej republiky, Úradu splnomocnenca vlády Slovenskej republiky pre národnostné menšiny a zo zástupcov príslušníkov národnostných menšín.

Formálna kontrola žiadostí prebieha na Úrade splnomocnenca vlády Slovenskej republiky pre národnostné menšiny. Formálnu kontrolu vykonávajú tajomníci jednotlivých hodnotiacich komisií. Toto štádium procesu trvá približne jeden mesiac.

Kontrolu rozpočtu žiadostí vykonáva oddelenie projektovej podpory odboru ekonomiky sekcie ekonomiky a technickej správy Úradu vlády Slovenskej republiky.

Zasadnutia hodnotiacich komisií prebiehajú po formálnej kontrole žiadostí a po kontrole rozpočtu žiadostí. Zasadnutia organizačne zabezpečuje Úrad splnomocnenca vlády Slovenskej republiky pre národnostné menšiny.

Po zasadnutiach hodnotiacich komisií sa vyhotovujú zoznamy zo zasadnutia komisií a protokoly ku každej komisiou odporúčenej žiadosti. Protokoly sa podpisujú predsedom komisie a následne sa poskytnú splnomocnencovi vlády Slovenskej republiky pre národnostné menšiny ako gestorovi DP KNM, ktorý k jednotlivým žiadostiam priloží svoje stanovisko.

Žiadatelia sú informovaní o odporúčaní alebo neodporúčaní ich žiadostí na ďalšie rozhodovanie listom Úradu splnomocnenca vlády Slovenskej republiky pre národnostné menšiny.

Po doručení týchto informačných listov si žiadatelia zabezpečia úpravu rozpočtov v zmysle odporúčenia komisiou a prípravu zmlúv. Tieto dokumenty poskytnú Úradu splnomocnenca vlády Slovenskej republiky pre národnostné menšiny. Upravený štruktúrovaný rozpočet žiadateľa podľa výšky odporúčanej dotácie sa doručí na kontrolu na odbor ekonomiky sekcie ekonomiky a technickej správy Úradu vlády Slovenskej republiky. Po schválení upraveného štruktúrovaného rozpočtu si môžu žiadatelia zabezpečiť vytlačenie zmlúv o poskytnutí dotácie.

Úrad splnomocnenca vlády Slovenskej republiky pre národnostné menšiny ku každej žiadosti poskytne stanovisko, či udelenie dotácie je v súlade s podmienkami podľa zákona č. 231/1999 Z. z. o štátnej pomoci v znení neskorších predpisov. Za súlad poskytnutej dotácie so zákonom č. 231/1999 Z. z. o štátnej pomoci v znení neskorších predpisov zodpovedá gestor, t.j. splnomocnenec vlády pre národnostné menšiny.

Žiadateľmi zaslané zmluvy o poskytnutí dotácie sa po vykonaní predbežnej finančnej kontroly podľa zákona č. 502/2001 Z.z. o finančnej kontrole a o vnútornom audite a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov zasielajú na podpis vedúcemu Úradu vlády Slovenskej republiky.

Po zviazaní sú zmluvy zverejňované na webovom sídle Úradu vlády Slovenskej republiky v Centrálnom registri zmlúv. Po ich zverejnení sa pristúpi k príprave prevodných poukazov a poukázaniu prostriedkov na účet žiadateľa. Následne sú zmluvy doručené žiadateľom.

V roku 2012 došlo k časovému oneskoreniu poskytovania finančných prostriedkov z DP KNM čo bolo spôsobené predovšetkým predčasnými voľbami a zmenou platnej legislatívy. Zmluvy boli v roku 2012 predložené na podpis vedúcemu Úradu vlády Slovenskej republiky po urgenciách od vedúceho Úradu vlády Slovenskej republiky splnomocnencovi vlády pre národnostné menšiny v mesiaci september. Celý proces predbežnej finančnej kontroly až po poukázanie finančných prostriedkov trval približne 3 mesiace pri počte 1295 dotačných zmlúv.

Zhrnutie

Rozvoj a ochrana kultúry národnostných menšín je garantovaná Ústavou Slovenskej republiky, ako aj ďalšími všeobecne záväznými právnymi predpismi, ktoré garantujú príslušníkom národnostných menšín právo na zachovanie a rozvoj ich kultúry v rôznych oblastiach. Vydávanie periodickej a neperiodickej tlače je plnohodnotne zabezpečené a príslušníci národnostných menšín si toto právo uplatňujú aj v praxi. Počet neperiodických a periodických publikácií je najvyšší v maďarskom jazyku. Zoznam vydaných periodických a neperiodických publikácií v roku 2012 aj s uvedením výšky finančnej podpory z DP KNM tvorí prílohu č. 7 tejto správy, prehľad elektronických médií vydaných s finančnou podporou Úradu vlády Slovenskej republiky tvorí prílohu č.8 správy.

Prítomnosť publikácií v jazykoch národnostných menšín v knižničných fondoch verejných knižníc je zabezpečená zákonom. Existenciu a činnosť profesijných umeleckých inštitúcií – národnostných divadiel zabezpečujú vyššie územné celky a Úrad vlády Slovenskej republiky. V rámci Slovenského národného múzea je zabezpečená činnosť ôsmich organizačných útvarov Slovenského národného múzea vykonávajúcich dokumentáciu vývinu materiálnej a duchovnej kultúry národnostných menšín.

Najvýznamnejší štátny inštitút na podporu zachovania a rozvoja kultúry národnostných menšín je DP KNM, v rámci ktorého sa finančné prostriedky zo štátneho rozpočtu prerozdeľujú medzi jednotlivými menšinami. Aj vďaka tejto finančnej podpore je možné realizovať mnohé kultúrne podujatia zamerané na podporu kultúry národnostných menšín. Prehľad najdôležitejších kultúrnych podujatí realizovaných v roku 2012 aj s uvedením výšky finančných prostriedkov z DP KNM tvorí prílohu č. 9 tejto správy.

Uznesením č. 15/2012 uložil výbor predsedovi výboru zriadiť pracovnú skupinu, ktorá by vypracovala nové pravidlá alokácie finančných prostriedkov v rámci DP KNM. Splnomocnenec vlády Slovenskej republiky pre národnostné menšiny ako predseda výboru zriadil dočasnú pracovnú skupinu na obdobie od 29. apríla do konca októbra 2013, zloženú z deviatich členov. Členmi pracovnej skupiny sú: nominant vedúceho Úradu vlády Slovenskej republiky, dvaja nominanti predsedu výboru, jeden zástupca maďarskej národnostnej menšiny, jeden zástupca rómskej národnostnej menšiny, jeden zástupca rusínskej národnostnej menšiny, jeden zástupca českej národnostnej menšiny, jeden zástupca nemeckej národnostnej menšiny a jeden zástupca poľskej národnostnej menšiny. Pracovná skupina do dnešného dňa nepredložila kľúč pre prerozdelenie finančných prostriedkov.

V. ČASŤ POUŽÍVANIE JAZYKOV NÁRODNOSTNÝCH MENŠÍN

Právny rámec a spoločenské súvislosti

Slovenská republika je multikultúrna krajina, na území ktorej sa používa okrem štátneho jazyka niekoľko ďalších jazykov. Niektoré z týchto jazykov majú postavenie jazykov národnostných menšín. Jazyky národnostných menšín vyžadujú osobitnú ochranu zo strany štátu vzhľadom na ich postavenie (menší počet používateľov, nedostatočne vybudovaná jazyková infraštruktúra a pod.). Základ tejto špeciálnej ochrany tvorí Ústava Slovenskej republiky a niekoľko medzinárodných dohôd, ktorými je Slovenská republika viazaná a ktoré garantujú slobodu používania jazykov národnostných menšín na celom území Slovenskej republiky slovom a písmom v súkromí i na verejnosti, bez zasahovania.⁵⁰

Štátnym jazykom na území Slovenskej republiky je slovenský jazyk⁵¹, ktorý je základným dorozumievacím prostriedkom občanov Slovenskej republiky. Jeho postavenie podrobne upravuje zákon č. 270/1995 Z. z. o štátnom jazyku Slovenskej republiky v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o štátnom jazyku“), ako aj rad ďalších zákonov. Z pozície slovenského jazyka ako štátneho jazyka Slovenskej republiky vyplýva aj jeho prednostné postavenie pred ostatnými jazykmi používanými na území Slovenskej republiky.⁵² Toto ustanovenie sa uplatňuje bez ujmy na používaní jazykov národnostných menšín žijúcich na území Slovenskej republiky, ktoré tvoria integrálnu súčasť kultúrneho dedičstva a sú predmetom dlhodobej ochrany a starostlivosti zo strany štátu.

Legislatívny rámec používania jazykov národnostných menšín v zmysle ústavnej úpravy dopĺňajú ďalšie všeobecne záväzné právne predpisy, a to najmä:

- zákon č. 184/1999 Z. z. o používaní jazykov národnostných menšín v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o jazykoch menšín“),
- zákon o štátnom jazyku,
- zákon č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok v znení neskorších predpisov,
- zákon č. 301/2005 Z. z. Trestný poriadok v znení neskorších predpisov,
- zákona č. 308/1991 Zb. o slobode náboženskej viery a postavení cirkví a náboženských spoločností v znení neskorších predpisov,
- zákon č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov,
- zákon č. 300/1993 Z. z. o mene a priezvisku v znení neskorších predpisov,
- zákon č. 154/1994 Z. z. o matrikách v znení neskorších predpisov,
- zákon č. 212/1997 Z. z. o povinných výtlačkoch periodických publikácií, neperiodických publikácií a rozmnožení audiovizuálnych diel v znení neskorších predpisov,
- zákon č. 211/2000 Z. z. o slobodnom prístupe k informáciám a o zmene a doplnení niektorých zákonov (zákon o slobode informácií) v znení neskorších predpisov,
- zákon č. 532/2010 Z. z. o Rozhlase a televízii Slovenska a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov,

⁵⁰ Pozri napr. čl. 10 ods. 1 Rámcového dohovoru na ochranu národnostných menšín (oznámenie Ministerstva zahraničných vecí Slovenskej republiky č. 160/1998 Z. z.).

⁵¹ Čl. 6 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky.

⁵² § 1 ods. 2 zákona o štátnom jazyku.

- zákon č. 596/2003 Z. z. o štátnej správe v školstve a školskej samospráve a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov,
- zákon č. 245/2008 Z. z. o výchove a vzdelávaní (školský zákon) a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov,
- zákon č. 220/2007 Z. z. o digitálnom vysielaní programových služieb a poskytovaní iných obsahových služieb prostredníctvom digitálneho prenosu a o zmene a doplnení niektorých zákonov (zákon o digitálnom vysielaní) v znení neskorších predpisov,
- zákon č. 71/1967 Zb. o správnom konaní (správny poriadok) v znení neskorších predpisov,
- zákon SNR č. 346/1990 Zb. o voľbách do orgánov samosprávy obcí v znení neskorších predpisov,
- zákon NR SR č. 564/1992 Zb. o spôsobe vykonania referenda v znení neskorších predpisov,
- zákon č. 46/1999 Z. z. o spôsobe voľby prezidenta Slovenskej republiky, o ľudovom hlasovaní o jeho odvolaní a o doplnení niektorých ďalších zákonov v znení neskorších predpisov,
- zákon č. 303/2001 Z. z. o voľbách do orgánov samosprávnych krajov a o doplnení Občianskeho súdneho poriadku v znení neskorších predpisov,
- zákon č. 331/2003 Z. z. o voľbách do Európskeho parlamentu v znení neskorších predpisov,
- zákon č. 333/2004 Z. z. o voľbách do Národnej rady Slovenskej republiky v znení neskorších predpisov,
- nariadenie vlády Slovenskej republiky č. 535/2011 Z. z., ktorým sa vykonávajú niektoré ustanovenia zákona č. 184/1999 Z. z. o používaní jazykov národnostných menšín v znení neskorších predpisov (ďalej len „nariadenie vlády č. 535/2011 Z. z.“),
- nariadenie vlády Slovenskej republiky č. 221/1999 Z. z., ktorým sa vydáva zoznam obcí, v ktorých občania patriaci k národnostnej menšine tvoria najmenej 20 % obyvateľstva v znení nariadenia vlády Slovenskej republiky č. 534/2011 Z. z. (ďalej len „nariadenie vlády č. 221/1999 Z. z.“).

V roku 2011 sa uskutočnilo sčítanie obyvateľov, domov a bytov, ktoré okrem otázky národnosti obsahovalo aj otázku materinského jazyka⁵³ a najčastejšie používaného jazyka⁵⁴.

Tabuľka č. 23

Obyvateľstvo SR podľa materinského jazyka

Obyvateľstvo SR podľa materinského jazyka – SODB 2011, 2001				
bývajúcce obyvateľstvo (podľa TP)	2011		2001	
	abs.	v %	abs.	v %
spolu	5 397 036	100,0	5 379 455	100,0
materinský jazyk				
slovenský	4 240 453	78,6	4 512 217	83,9

⁵³ Podľa pokynov sčítania: reč, ktorou s obyvateľom hovorili rodičia. Ak s obyvateľom hovorili rodičia v detstve rôznymi jazykmi, mal vyznačiť ten jazyk, ktorým s ním hovorila matka. Materinský jazyk nemusí byť zhodný s národnosťou.

⁵⁴ Podľa pokynov sčítania najčastejšie používaný jazyk je:

a) Na verejnosti (Najčastejšie používaný jazyk na verejnosti je jazyk, ktorý obyvateľ v súčasnosti najčastejšie používa v zamestnaní alebo škole, bez ohľadu na to, či pracuje alebo študuje v SR alebo v zahraničí.)

b) V domácnosti (Najčastejšie používaný jazyk v súkromí je jazyk, ktorý obyvateľ v súčasnosti najčastejšie používa doma)

Obyvateľstvo SR podľa materinského jazyka – SODB 2011, 2001				
bývajúce obyvateľstvo	2011		2001	
(podľa TP)	abs.	v %	abs.	v %
maďarský	508 714	9,4	572 929	10,7
rómsky	122 518	2,3	99 448	1,8
rusínsky	55 469	1,0	54 907	1,0
ukrajinský	5 689	0,1	7 879	0,2
český	35 216	0,7	48 201	0,9
nemecký	5 186	0,1	6 343	0,1
poľský	3 119	0,1	2 731	0,1
chorvátsky	1 234	0,0	988	0,0
jidiš	460	0,0	17	0,0
bulharský	132	0,0	1 004	0,0
ostatné	13 585	0,3	6 735	0,1
nezistený	405 261	7,5	66 056	1,2

Zdroj: Štatistický úrad Slovenskej republiky

Tabuľka č. 24

Obyvateľstvo SR podľa najčastejšie používaného jazyka na verejnosti

Obyvateľstvo SR podľa najčastejšie používaného jazyka na verejnosti – SODB 2011		
bývajúce obyvateľstvo		
(podľa TP)	abs.	v %
spolu	5 397 036	100,0
najčastejšie používaný jazyk na verejnosti		
slovenský	4 337 695	80,4
maďarský	391 577	7,3
rómsky	36 660	0,7
rusínsky	24 524	0,5
ukrajinský	1 100	0,0
český	18 747	0,3
nemecký	11 474	0,2
poľský	723	0,0
chorvátsky	383	0,0
jidiš	159	0,0
bulharský	68	0,0
ostatné	58 614	1,1
nezistený	515 312	9,5

Zdroj: Štatistický úrad Slovenskej republiky

Tabuľka č. 25

Obyvateľstvo SR podľa najčastejšie používaného jazyka v domácnosti

Obyvateľstvo SR podľa najčastejšie používaného jazyka v domácnosti - SODB 2011		
bývajúce obyvateľstvo		
(podľa TP)	abs.	v %
spolu	5 397 036	100,0
najčastejšie používaný jazyk v domácnosti		
slovenský	3 954 149	73,3
maďarský	472 212	8,7
rómsky	128 242	2,4
rusínsky	49 860	0,9
ukrajinský	2 775	0,1
český	17 148	0,3
nemecký	6 173	0,1
poľský	1 316	0,0
chorvátsky	932	0,0
jidiš	203	0,0
bulharský	124	0,0
ostatné	34 992	0,7
nezistený	728 910	13,5

Zdroj: Štatistický úrad Slovenskej republiky

Z uvedených údajov môžeme dospieť k záveru, že jazyky národnostných menšín považuje za svoj materinský jazyk viac ľudí, než koľko sa k tej-ktorej národnosti hlási – takáto tendencia je charakteristická takmer pre všetky národnostné menšiny (výnimku tvoria bulharská, ukrajinská a židovská národnostná menšina). Ďalším zaujímavým údajom je, že je viac takých osôb, ktoré v domácnosti používajú jazyk národnostnej menšiny, ale nepovažujú sa za príslušníkov tejto menšiny. Naopak, na verejnosti používa svoj menšinový jazyk menej ľudí, než koľko sa k tej-ktorej národnostnej menšine hlási.

Údaje o počte príslušníkov národnostnej menšiny a o počte používateľov jazyka národnostnej menšiny sa najviac približujú v prípade maďarskej národnostnej menšiny.⁵⁵ Táto skutočnosť je pravdepodobne vo veľkej miere ovplyvnená tým, že príslušníci maďarskej národnostnej menšiny žijú väčšinou na kompaktných územiach, kde väčšinu obyvateľov obce tvoria príslušníci národnostnej menšiny.

Približne 27 % príslušníkov rusínskej národnostnej menšiny nepoužíva svoj jazyk na verejnosti, v prípade Rómov je tento rozdiel ešte výraznejší: až 65 % Rómov nepoužíva na verejnosti rómsky jazyk. Príslušníci rómskej národnostnej menšiny, resp. príslušníci rómskej populácie v segregovaných komunitách z hľadiska materinského jazyka, resp. bežne používaného jazyka, používajú rómsky, slovenský i maďarský jazyk. Rómsky jazyk ako jazyk bežnej komunikácie je najrozšírenejší v segregovaných rómskych osadách.⁵⁶

⁵⁵ Cca. 85 % príslušníkov maďarskej národnostnej menšiny používa maďarský jazyk na verejnosti.

⁵⁶ Správa o životných podmienkach rómskych domácností na Slovensku 2010. Regionálne centrum Rozvojového programu OSN pre Európu a Spoločenstvo nezávislých štátov v Európe. Bratislava, 2012.

Zákon o jazykoch menšín

Zákon o jazykoch menšín bol v uplynulých rokoch niekoľkokrát novelizovaný. Najvýraznejšie zmeny priniesol zákon č. 204/2011 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 184/1999 Z. z. o používaní jazykov národnostných menšín v znení zákona č. 318/2009 Z. z. a ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré zákony. Podľa dôvodovej správy zákona č. 204/2011 Z. z. je vlastný jazyk základným znakom identity každej národnostnej menšiny a prvotným prostriedkom kultúrneho života jej príslušníkov. Preto je ochrana jazykov národnostných menšín nevyhnutná pre zachovanie kultúr národnostných menšín. Aktívne vystupovanie štátu pri ochrane jazykov národnostných menšín je dôležité nielen z hľadiska ochrany kultúr národnostných menšín a etnických skupín, ale aj z hľadiska ochrany života, zdravia, bezpečnosti a majetku príslušníkov národnostných menšín. Táto ochrana sa musí vzťahovať na viaceré oblasti spoločenského života, na úradný styk, kultúru a ďalšie vybrané oblasti. Účelom zákona podľa dôvodovej správy je zosúladienie úprav používania štátneho jazyka a používania jazykov národnostných menšín na území Slovenskej republiky, ako aj pokračovanie v implementácii medzinárodných dohovorov v oblasti ochrany práv príslušníkov národnostných menšín a etnických skupín.⁵⁷

K § 1

Príslušné ustanovenia vymedzujú osobnú pôsobnosť a predmet zákona. Podľa zákona občan Slovenskej republiky patriaci k národnostnej menšine má právo okrem štátneho jazyka používať jazyk národnostnej menšiny. Definíciu jazyka národnostnej menšiny preberá zákon z Európskej charty regionálnych alebo menšinových jazykov.

Vo Výbore pre národnostné menšiny a etnické skupiny majú zastúpenie aj tie národnostné menšiny, ktorých jazyk sa na účely zákona o jazykoch menšín nepovažuje za jazyk národnostnej menšiny. Ide o moravskú, ruskú, srbskú a židovskú národnostnú menšinu. Výbor pre národnostné menšiny a etnické skupiny na svojom VI. zasadnutí, 6. decembra 2012 schválil uznesenia č. 17/2012 a 18/2012, v ktorých žiada zaradenie ruského a srbského jazyka medzi tie menšinové jazyky, na ktoré by sa v Slovenskej republike vzťahovala Európska charta regionálnych alebo menšinových jazykov (ďalej aj ako „charta“), ktorá sa v súčasnosti vzťahuje na deväť menšinových jazykov používaných na území Slovenskej republiky.

K § 2 ods. 1

Územné vymedzenie pôsobnosti zákona – ide o ustanovenie, ktoré treba vykladať spolu s § 7c ods. 2 zákona.

K § 2 ods. 2

Ide o splnomocňovacie ustanovenie na vydanie nariadenia vlády so zoznamom obcí a zoznamom označení obcí, v ktorých osoby patriace k národnostnej menšine tvoria 15 %, pričom sa v zmysle zákona vychádza z výsledkov dvoch po sebe nasledujúcich sčítaní obyvateľov, z ktorých prvé sa uskutočnilo v roku 2011. Vydanie predmetného nariadenia na základe § 2 ods. 2 bude možné najskôr v roku 2021, t. j. o osem rokov, keď budú známe výsledky nasledujúceho sčítania, ktoré by sa malo uskutočniť v roku 2021.

⁵⁷ Ďalšie podrobnosti v súvislosti s legislatívnymi zmenami pozri v Správe o stave používania jazykov národnostných menšín na území Slovenskej republiky za rok 2012, ktorú vláda Slovenskej republiky brala na vedomie 19.12.2012 uznesením č. 703/2012.

Pozri <http://www.rokovania.sk/Rokovanie.aspx/BodRokovaniaDetail?idMaterial=21938>

K § 2 ods. 3

Toto ustanovenie upravuje používanie jazyka národnostnej menšiny v písomnej a ústnej komunikácii s orgánmi verejnej správy, najmä predkladanie podaní a poskytovanie odpovedí, ako aj informovanie občanov o možnosti používania jazyka národnostnej menšiny.

Každý orgán verejnej správy v obci, ktorá je uvedená v zozname podľa nariadenia vlády č. 221/1999 Z. z., je povinný prijímať podania i v jazyku národnostnej menšiny. Na takéto podania sa poskytne odpoveď okrem štátneho jazyka aj v jazyku národnostnej menšiny, ak nejde o verejné listiny, pričom na požiadanie sa poskytne v jazyku národnostnej menšiny aj rovnopis rozhodnutia vydaného v správnom konaní, resp. dvojazyčne - rodný list, sobášny list, úmrtný list, povolenie, oprávnenie, potvrdenie, vyjadrenie alebo vyhlásenie.

Úrad vlády Slovenskej republiky v roku 2012 v dotazníkovom prieskume preskúmal, akým spôsobom príslušné orgány miestnej štátnej správy zabezpečujú možnosť používania jazykov národnostných menšín. Veľká časť príslušných orgánov miestnej štátnej správy zabezpečuje možnosť používania jazyka národnostnej menšiny prostredníctvom interných zamestnancov. V dotazníkovom prieskume túto možnosť označilo 78 subjektov, čo je 62,9 % z ich celkového počtu.

Ak zamestnanci orgánu verejnej správy neovládajú jazyk národnostnej menšiny, ďalšou možnosťou je zabezpečenie možnosti používania jazyka národnostnej menšiny na orgáne verejnej správy prostredníctvom externých zamestnancov. Takúto možnosť označili iba tri orgány verejnej správy. Inú možnosť (zabezpečenie prostredníctvom nadriadeného orgánu, prekladateľskej agentúry alebo bez uvedenia konkrétneho spôsobu) označilo 19 orgánov verejnej správy, čo je 15,3 % z ich celkového počtu.

Dvadsať orgánov verejnej správy (16,1 %) uviedlo, že vôbec nezabezpečuje možnosť používania jazyka národnostnej menšiny.

Uvádžanie informácie o možnosti používania jazyka národnostnej menšiny podrobnejšie upravuje nariadenie vlády č. 535/2011 Z. z.. Príloha tohto nariadenia vlády ustanovuje vzor informácie, ktorá má byť umiestnená v sídle príslušného orgánu na dobre viditeľnom mieste. V citovanom prieskume 77,4 % príslušných orgánov verejnej správy označilo, že túto informáciu má umiestnenú v zmysle zákona a nariadenia vlády. 20,2 % oslovených orgánov túto povinnosť nespĺňa.

V oblasti územnej samosprávy uskutočnil Úrad vlády Slovenskej republiky prieskum o používaní jazykov národnostných menšín v roku 2011. K 1. júlu 2011 31 % príslušných obcí s maďarskou národnostnou menšinou uvádzalo informáciu o možnosti používania jazyka národnostnej menšiny a 61 % nie (zvyšných 8 % v tejto veci neposkytlo informáciu). V prípade ostatných národnostných menšín bol tento pomer horší: iba 4,4 % obcí s rusínskou národnostnou menšinou, 1,7 % obcí s rómskou národnostnou menšinou a 1,1 % obcí s ukrajinskou národnostnou menšinou splnilo túto povinnosť. Jediná príslušná nemecká obec neuvádzala informáciu o možnosti používania nemeckého jazyka v úradnom styku.

Podľa prieskumu z oblasti štátnej správy do konca roka 2012 šesť orgánov verejnej správy odpovedalo na podanie občana okrem štátneho jazyka aj v jazyku národnostnej menšiny, a to v osemnástich prípadoch. Išlo o nasledovné orgány: Obvodný úrad Dunajská Streda, pobočka Štátneho archívu v Šali, Správa katastra Dunajská Streda, Regionálny úrad verejného zdravotníctva Dunajská Streda, Obvodný úrad Galanta, pobočka Štátneho archívu v Komárne.

V zmysle tohto ustanovenia iné subjekty než orgány miestnej štátnej správy, orgány územnej samosprávy a právnické osoby zriadené územnou samosprávou, nie sú povinné zabezpečovať používanie jazykov národnostných menšín ani v obciach, ktoré sú uvedené na zozname podľa nariadenia vlády č. 221/1999 Z. z.. Používanie jazykov národnostných menšín môže prebiehať v komunikácii s inými inštitúciami v prípade, ak zamestnanci ovládajú jazyk príslušnej národnostnej menšiny. Napríklad podľa informácií poskytnutých Slovenskou

poštou, a. s., cca. 88 % zamestnancov pôšt v obciach obývaných príslušníkmi národnostných menšín je schopné komunikovať aj v jazyku národnostnej menšiny.⁵⁸

K § 2 ods. 4

Podľa prieskumu Úradu vlády Slovenskej republiky do konca roka 2012 vznikla potreba vyhotoviť rovnopis rozhodnutia v jazyku národnostnej menšiny v troch prípadoch (1 x Obvodný úrad Dunajská Streda, 2x Správa katastra Dunajská Streda). Z oblasti ostatných orgánov verejnej správy (najmä z oblasti územných samospráv) takéto údaje nie sú k dispozícii.

K § 2 ods. 5

Podľa informácie Ministerstva vnútra Slovenskej republiky do februára 2013 požiadali občania Slovenskej republiky patriaci k národnostnej menšine o vydanie dvojjazyčného výpisu z matriky v 25 prípadoch.

K § 2 ods. 6

Podľa výsledkov dotazníkového prieskumu vykonaného Úradom vlády Slovenskej republiky v decembri 2012 medzi orgánmi miestnej štátnej správy povinnými uplatňovať zákon o jazykoch menšín, väčšina orgánov miestnej štátnej správy je označená okrem štátneho jazyka aj v jazyku národnostnej menšiny (§ 2 ods. 6 – túto povinnosť ustanovuje citovaný zákon už od roku 1999). Približne 21 % orgánov miestnej štátnej správy uviedlo informáciu, že nemajú označenie v jazyku národnostnej menšiny.

K § 2 ods. 7

Dvojjazyčné úradné formuláre poskytujú orgány verejnej správy v zmysle § 2 ods. 7 zákona o jazykoch menšín, ak o to občan – osoba patriaca k národnostnej menšine požiada.

K § 2 ods. 8

Toto ustanovenie bolo doplnené do zákona pri jeho novelizácii v roku 2011, s cieľom odstrániť striktné obmedzenie používania jazykov národnostných menšín viazané k pomeru príslušníkov národnostných menšín v rámci obyvateľstva obce.

K § 2 ods. 9

Zákon o jazykoch menšín zaraďuje český jazyk medzi jazyky národnostných menšín (v súlade s Európskou chartou regionálnych alebo menšinových jazykov). Používanie českého jazyka v úradnom styku upravuje aj zákon o štátnom jazyku.

K § 3 ods. 1 a 2

Rokovanie obecných zastupiteľstiev sa môže viesť v jazyku príslušnej národnostnej menšiny, v štátnom jazyku alebo kombinovane, v jazyku príslušnej národnostnej menšiny a štátnom jazyku. Obec je povinná zabezpečiť tlmočenie do štátneho jazyka. Podľa prieskumu Úradu vlády Slovenskej republiky z roku 2011 v 32,4 % obcí s maďarskou menšinou rokuje zastupiteľstvo v maďarskom jazyku, 28,5 % obcí má rokovací jazyk slovenský a v 32,8 % obcí sa používajú oba jazyky. V prípade rusínskych obcí 42,6 % zastupiteľstiev rokuje v rusínskom jazyku, 17,6 % v štátnom jazyku a 17,7 % v oboch jazykoch. Nemáme údaje o tom, že by sa rómsky jazyk v niektorej obci na Slovensku používal ako rokovací jazyk, 70 % obecných zastupiteľstiev rokuje v slovenskom jazyku a iba v jednej obci sa používa

⁵⁸ Treba však poznamenať, že prieskum, na základe ktorého Slovenská pošta, a. s. dospela k tejto informácii, bol vykonaný v oblastiach, kde pomer národnostnej menšiny je veľmi výrazný, a nie v oblastiach s nižším zastúpením príslušníkov národnostnej menšiny.

rómsky jazyk spolu so slovenským. 38,9 % obcí s ukrajinskou menšinou používa na zasadnutiach obecného zastupiteľstva ukrajinský jazyk, slovenský jazyk používa 22,2 % a oba jazyky iba 1 %. Nemecký jazyk ako rokovací jazyk obce sa nepoužíva.

K § 3 ods. 3 a 4

Používanie jazyka národnostnej menšiny súběžne so štátnym jazykom v úradnej agende umožnil novelizovaný zákon o jazykoch menšín od 1.7.2011. Po nadobudnutí účinnosti novely zákona, podľa prieskumu Úradu vlády Slovenskej republiky 8 % obcí s maďarskou národnostnou menšinou viedlo celú úradnú agendu dvojjazyčne, t.j. v štátnom jazyku a v maďarskom jazyku a 19,7 % obcí viedlo dvojjazyčne niektoré časti úradnej agendy. V prípade ostatných národnostných menšín je tento pomer nižší: v celej úradnej agende vôbec nepoužívali jazyk národnostnej menšiny a čiastočne používali rusínsky a rómsky jazyk po jednej obci.

K § 4 ods. 1 a 2

Označenia obcí v jazykoch menšín do 30.6.2011 upravoval zákon č. 191/1994 Z. z. o označovaní obcí v jazyku národnostnej menšiny. Ustanovenia o označovaní obcí v jazykoch národnostných menšín prevzal od 1.7.2011 v čiastočne modifikovanej podobe zákon o jazykoch menšín.

K § 4 ods. 3

§ 4 ods. 3 umožňuje použiť označenie obce v jazyku menšiny aj pri označení železničnej stanice, autobusovej stanice, letiska a prístavu tak, že označenie obce v jazyku menšiny sa zobrazuje pod názvom v štátnom jazyku rovnakým alebo menším typom písma. Ustanovenie má fakultatívny charakter a nerieši označenie železničnej stanice v jazyku menšiny, ale označenie obce pri označení železničnej stanice, ktoré nemusia byť totožné. Označenia obce sa môžu umiestniť spolu s názvom obce v štátnom jazyku v blízkosti železničnej stanice.

K § 4 ods. 4

Označovanie ulíc a iných miestnych geografických značení v jazykoch národnostných menšín umožňoval zákon o jazykoch menšín už pred jeho novelizáciou v roku 2011.

K § 4 ods. 5

Ide o nové ustanovenie (1. 7. 2011), ktoré umožňuje uvádzať v textoch napísaných v jazyku národnostných menšín označenia nesídelných geografických objektov aj v menšinovom jazyku popri oficiálnych názvoch v štátnom jazyku, ak ide o vžitú a zaužívané označenia v príslušnom menšinovom jazyku.

K § 4 ods. 6

Ustanovenie § 4 ods. 6 sa skladá z dvoch častí:

- a) z povinnosti v obciach podľa nariadenia vlády č. 221/1999 Z. z. uvádzať informácie týkajúce sa ohrozenia života, zdravia, bezpečnosti alebo majetku občanov Slovenskej republiky na miestach prístupných pre verejnosť popri štátnom jazyku aj v jazyku menšiny a
- b) z možnosti uvádzať všetky nápisy a oznamy určené na informovanie verejnosti najmä v predajniach, na športoviskách, v reštauračných zariadeniach, na uliciach, pri cestách a nad nimi, na letiskách, autobusových staniaciach a železničných staniaciach, aj v jazyku menšiny.

V oblasti fakultatívneho používania jazykov národnostných menšín možno konštatovať, že na územiach obývaných príslušníkmi národnostných menšín (najmä

maďarskou národnostnou menšinou) sa táto možnosť intenzívne aplikuje v praxi (plagáty, výklady, oznamy, názvy obchodov a inštitúcií).

K § 4 ods. 7

Úrad splnomocnenca vlády Slovenskej republiky pre národnostné menšiny nezaznamenal žiadne ťažkosti v súvislosti s aplikáciou tohto ustanovenia.

K § 4 ods. 8

Z legislatívneho hľadiska môže byť otázne, či toto ustanovenie má byť zaradené do časti s názvom Označenia v jazyku menšiny, keďže neupravuje označenia, ale poskytovanie informácií o všeobecne záväzných právnych predpisoch, resp. dvojjazyčnosť všeobecne záväzných nariadení obce. Všeobecne záväzné nariadenia obce podľa tohto ustanovenia môžu byť vydané aj v jazyku menšiny, nejde však o povinnosť obcí.

K § 4a

Úrad splnomocnenca vlády Slovenskej republiky pre národnostné menšiny nemá informáciu o tom, že by v niektorej príslušnej obci na území Slovenskej republiky bol prejavovaný záujem o uskutočnenie miestneho referenda o zmene označenia obce v jazyku národnostnej menšiny.

K § 5a

Občianske združenie Pro Civis v roku 2012 uskutočnilo prieskum, v rámci ktorého sa preskúmala miera a kvalita poskytovania informácií obcami prostredníctvom internetu v maďarskom jazyku. V prieskume sa uvádza, že z 511 obcí s maďarským obyvateľstvom, ktoré sa nachádzajú v zozname podľa nariadenia vlády č. 221/1999 Z. z., 432 (85 %) prevádzkuje webovú stránku. Z tohto počtu 186 webových stránok (43 %) obsahuje informácie okrem štátneho jazyka aj v jazyku národnostnej menšiny. Z celkového počtu 432 iba 120 obsahovalo aj vzory tlačív, pričom dvojjazyčné tlačivá boli prístupné len na štyroch webových stránkach. Na 154 webových stránkach sa nachádza 4300 zápisníc zo zasadnutí obecných zastupiteľstiev, z toho 143 v maďarskom jazyku.

K § 5b

Oblasti televízneho a rozhlasového vysielania sa venujeme podrobnejšie v IV. časti tejto správy.

K § 7

Pomer zamestnancov obcí (podľa nariadenia vlády č. 221/1999 Z. z.) ovládajúcich jazyk národnostnej menšiny (podľa prieskumu Úradu vlády Slovenskej republiky z roku 2011):

Tabuľka č. 26

Počet obcí, v ktorých sa používa jazyk národnostných menšín v úradnom styku a počet zamestnancov ovládajúcich jazyk národnostných menšín

národnostná menšina	počet obcí, v ktorých sa používa JNM v úradnom styku	počet zamestnancov v obci	počet zamestnancov ovládajúcich JNM (v absolútnych číslach a v %)	
maďarská	512	4603	4059	88 %
rusínska	68	154	147	95 %
rómska	57	400	105	26 %
ukrajinská	18	29	23	79 %
nemecká	1	1	1	100 %

V oblasti štátnej správy sú k dispozícii iba čiastočné údaje. Podľa informácie z Hasičského a záchranného zboru sa na každom okresnom riaditeľstve nachádza príslušník ovládajúci jazyk menšiny slovom, nie písmom a ovládajúci len hovorovú reč, nie však odbornú terminológiu.

Z úseku práce, sociálnych vecí a rodiny sú k dispozícii údaje zhromaždené Ústredím práce, sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky v roku 2011 (v tabuľke č. 27 sú uvedené pracoviská ústredia v obciach, ktoré sú uvedené v zozname podľa nariadenia vlády č. 221/1999 Z. z.):

Tabuľka č. 27

Pracoviská Ústredia práce, sociálnych vecí a rodiny v obciach, ktoré sú uvedené v zozname podľa nariadenia vlády č. 221/1999 Z. z.

Ústredie práce sociálnych vecí a rodiny	pracovisko	celkový počet zamestnancov úradu na pracovisku	počet zamestnancov na pracovisku, ktorí ovládajú menšinový jazyk slovom a písmom	počet zamestnancov na pracovisku, ktorí ovládajú menšinový jazyk len slovom
Dunajská Streda	1	87	57	21
Dunajská Streda	2	23	20	3
Dunajská Streda	Šamorín	19	13	3
Dunajská Streda	Veľký Meder	17	14	2
Galanta		93	32	16
Komárno		121	59	40
Komárno	Hurbanovo	17	4	8
Komárno	Kolárovo	7	5	2
Košice	Moldava nad Bodvou	36	8	16

Ústredie práce sociálnych vecí a rodiny	pracovisko	celkový počet zamestnancov úradu na pracovisku	počet zamestnancov na pracovisku, ktorí ovládajú menšinový jazyk slovom a písmom	počet zamestnancov na pracovisku, ktorí ovládajú menšinov jazyk len slovom
Levice	Šahy	19	17	1
Levice	Želiezovce	27	20	3
Lučenec	Fíľakovo	30	14	10
Michalovce	Veľké Kapušany	22	10	10
Nové Zámky		157	28	22
Nové Zámky	Šaľa	45	14	8
Nové Zámky	Štúrovo	31	15	15
Pezinok	Senec	37	7	5
Revúca	Tornaľa	14	9	1
Rimavská Sobota	Bátka	22	11	4
Rimavská Sobota	Gemerský Jablonec	11	9	2
Rimavská Sobota	Čerenčianska 18	121	16	23
Rimavská Sobota	Gorkého 12	18	6	3
Rožňava		122	20	24
Rožňava	Plešivec	7	1	3
Trebišov	Kráľovský Chlmec	34	23	10
Trebišov	Kráľovský Chlmec - Čierna nad Tisou	7	5	2
Trebišov	Kráľovský Chlmec - Streda nad Bodrogom	8	5	2
Veľký Krtíš	Vinica	1 stály + 1 výpomoc (2 dni v týždni)	1	1

K § 7a ods. 1

Povinnosť poskytovať odbornú a metodickú pomoc pri vykonávaní zákona o jazykoch menšín prešla na Úrad vlády Slovenskej republiky ku dňu 1.10.2012 (dovtedy bola vykonávaná podpredsedom vlády Slovenskej republiky pre ľudské práva a národnostné menšiny). V rámci Úradu vlády Slovenskej republiky vykonáva túto činnosť kancelária vedúcej služobného úradu Úradu vlády Slovenskej republiky v súčinnosti s Úradom splnomocnenca vlády Slovenskej republiky pre národnostné menšiny.

Úrad vlády Slovenskej republiky v decembri 2012 zriadil odbornú komisiu na aplikáciu zákona o jazykoch menšín, ktorej členmi sú zástupcovia jednotlivých rezortov, v pôsobnosti ktorých sú orgány miestnej štátnej správy povinné aplikovať zákon o jazykoch menšín, zástupca Združenia miest a obcí Slovenska, zástupca Ministerstva kultúry Slovenskej republiky a zástupcovia Úradu vlády Slovenskej republiky, resp. Úradu splnomocnenca vlády Slovenskej republiky pre národnostné menšiny. Odborná komisia uskutočnila svoje prvé rokovania 18.12.2012 a 4.2.2013. Odborná komisia pripravuje okrem iného aj odporúčania pre vedúceho služobného úradu Úradu vlády Slovenskej republiky k podaniam vo veci porušenia zákona o jazykoch menšín.

V oblasti poskytovania odbornej a metodickej pomoci Úrad vlády Slovenskej republiky pripravuje stanoviská, informácie, analýzy, zúčastňuje sa na školeniach zamestnancov orgánov miestnej štátnej správy, resp. územnej samosprávy a pod. Úrad

splnomocnenca vlády Slovenskej republiky pre národnostné menšiny po jeho zriadení pokračoval v opatreniach bývalého podpredsedu vlády Slovenskej republiky pre ľudské práva a národnostné menšiny v starostlivosti o odbornú terminológiu v jazykoch národnostných menšín, najmä v príprave odborných terminologických slovníkov v jazykoch národnostných menšín. Pracovné skupiny pripravujúce odborné terminologické slovníky v jazykoch národnostných menšín ukončili svoju činnosť v máji 2012. Po ukončení činnosti pracovných skupín došlo k posledným úpravám materiálov a 16.7.2012 boli zverejnené na webovom sídle splnomocnenca vlády Slovenskej republiky pre národnostné menšiny tri terminologické slovníky: slovensko–maďarský, slovensko–rómsky a slovensko–rusínsky slovník. Slovníky treba považovať za základ starostlivosti o odbornú terminológiu v menšinových jazykoch, v ktorej sa má pokračovať s cieľom zabezpečenia priaznivých podmienok na používanie menšinových jazykov na Slovensku.

K § 7a ods. 2 až 4

Prvá „Správa o stave používania jazykov národnostných menšín na území Slovenskej republiky (za rok 2012)“ bola prerokovaná vládou Slovenskej republiky 19.12.2012 a vláda Slovenskej republiky k nej prijala uznesenie č. 703/2012.

K § 7b

Správne delikty na úseku používania jazykov národnostných menšín prejednáva Úrad vlády Slovenskej republiky. V mene Úradu vlády Slovenskej republiky koná v tejto oblasti vedúca služobného úradu Úradu vlády Slovenskej republiky v I. stupni, v II. stupni je to vedúci Úradu vlády Slovenskej republiky.

Tabuľka č. 28

Zoznam podaní podľa zákona č. 184/1999 Z. z. o používaní jazykov národnostných menšín v znení neskorších zákonov

Zoznam podaní podľa zákona č. 184/1999 Z. z. o používaní jazykov národnostných menšín v znení neskorších zákonov				
rok	počet	dôvod podania	výsledok prešetrenia	zistený nedostatok
2012	1	nevydanie dvojjazyčného sobášneho listu v zmysle zákona	zistené porušenie § 2 ods. 5 zákona, upozornenie na porušenie zákona a žiadosť o odstránenie zistených nedostatkov	odstránený
2013	1	nevydanie rovnopisu rozhodnutia v jazyku menšiny, neumožnenie komunikovať v ústnom a písomnom styku v maďarskom jazyku, neinformovanie o možnosti komunikovať v ústnom a písomnom styku v maďarskom jazyku a nezverejnenie dôležitých informácií	v prípade nevydania rovnopisu rozhodnutia v jazyku menšiny zistené porušenie § 2 ods. 4 zákona, upozornenie na porušenie zákona a žiadosť o odstránenie zistených nedostatkov (v ostaných prípadoch boli námietky vyhodnotené ako neopodstatnené)	odstránený

Ďalšie ustanovenia zákona o jazykoch menšín upravujú najmä prechodné opatrenia v rámci aplikácie zákona. § 7c ods. 2 v nadväznosti na § 2 ods. 1 upravuje miestnu pôsobnosť

zákona. Úrad splnomocnenca vlády Slovenskej republiky pre národnostné menšiny nezaznamenal žiadne ťažkosti v súvislosti s aplikáciou tohto ustanovenia.

Vzťah zákona o štátnom jazyku k zákonu o jazykoch menšín a k iným všeobecne záväzným právnym predpisom týkajúcim sa používania menšinových jazykov

Vzťah zákona o štátnom jazyku k zákonu o jazykoch menšín a k iným všeobecne záväzným právnym predpisom týkajúcim sa používania menšinových jazykov určuje § 1 ods. 4 zákona o štátnom jazyku, podľa ktorého, ak zákon o štátnom jazyku neustanovuje inak, sa na používanie jazykov národnostných menšín a etnických skupín vzťahujú osobitné predpisy. V tejto časti správy poskytneme prehľad o ustanoveniach, ktoré priamo upravujú používanie jazykov národnostných menšín.

Novelizácia zákona o štátnom jazyku v rokoch 2009 a 2011 v niektorých oblastiach výrazne rozšírila možnosti používania jazykov národnostných menšín (napr. pri vyhotovovaní pracovných zmlúv, finančnej a technickej dokumentácie, stanov združení, spolkov, politických strán, politických hnutí a obchodných spoločností, pri vysielaní rozhlasových a televíznych programov, pri komunikácii v zdravotníckych a sociálnych zariadeniach, pri vydávaní príležitostných kultúrnych tlačovín).

K § 4

Používaniu jazykov národnostných menšín v školstve sa venuje VI. časť tejto správy.

K § 5 ods. 1 a 2

Používaniu jazykov národnostných menšín v televíznom a rozhlasovom vysielaní sa venuje IV. časť tejto správy.

K § 5 ods. 3

V oblasti používania miestnych rozhlasov nastala zmena po novelizácii zákona o štátnom jazyku v roku 2009. Od nadobudnutia účinnosti tejto novely platí, že oznamy v jazyku národnostnej menšiny možno zverejňovať až po ich zverejnení v štátnom jazyku.

K § 5 ods. 5 až 7

Tieto ustanovenia podrobne upravujú používanie štátneho jazyka, jazykov národnostných menšín, ako aj iných jazykov v kultúrnom živote. Používanie jazykov národnostných menšín je vo všetkých prípadoch umožnené, pričom konštrukcia ustanovení sa v súlade s Ústavou Slovenskej republiky zakladá na prednosti štátneho jazyka.

K § 8

Ustanovenia § 8 upravujú používanie štátneho jazyka, jazykov národnostných menšín a iných jazykov v „ostatných oblastiach verejného styku“.

Písomné právne úkony v pracovnoprávnom vzťahu alebo v obdobnom pracovnom vzťahu sa môžu vyhotovovať aj dvojjazyčne, t.j. popri štátnom jazyku aj v jazykoch menšín – Úrad splnomocnenca vlády Slovenskej republiky pre národnostné menšiny nezaznamenal žiadne ťažkosti v súvislosti s aplikáciou tohto ustanovenia.

Účtovníctvo, účtovná závierka, technická dokumentácia, ktorej vyhotovenie alebo predloženie sa vyžaduje na účel konania podľa osobitného predpisu, stanov združení, spolkov, politických strán, politických hnutí a obchodných spoločností potrebné na účely registrácie sa môžu vyhotovovať aj dvojjazyčne, t.j. popri štátnom jazyku aj v jazykoch

menšín – toto ustanovenie sa aplikuje intenzívne pri používaní jazykov národnostných menšín.

Podľa § 8 ods. 5 zákona o štátnom jazyku v konaní pred orgánmi a právnickými osobami podľa § 3 ods. 1 o zmluvách upravujúcich záväzkové vzťahy sa uznáva popri znení v štátnom jazyku aj znenie zmlúv v inom oficiálnom jazyku Európskej únie.

Zákon č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok v znení neskorších predpisov a zákon č. 301/2005 Z. z. Trestný poriadok v znení neskorších predpisov

V oblasti súdnictva v trestnom konaní môže obvinený používať jazyk národnostnej menšiny, ak vyhlási, že neovláda štátny jazyk. Úrad splnomocnenca vlády Slovenskej republiky pre národnostné menšiny nemá vedomosti o tom, že by sa v praxi vyskytovali značné problémy v tejto oblasti.

Zákon č. 308/1991 Zb. o slobode náboženskej viery a postavení cirkví a náboženských spoločností v znení neskorších predpisov

Otázkam náboženstva vo vzťahu k národnostným menšinám sa venuje II. časť tejto správy.

Zákon č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov

Úrad splnomocnenca vlády Slovenskej republiky pre národnostné menšiny nezaznamenal žiadne ťažkosti v súvislosti s aplikáciou tohto zákona vo vzťahu k jazykom národnostných menšín.

Zákon č. 300/1993 Z. z. o mene a priezvisku v znení neskorších predpisov, zákon č. 154/1994 Z. z. o matrikách v znení neskorších predpisov

Zmenu týchto zákonov vo vzťahu k používaniu jazykov národnostných menšín priniesla novela zákona o jazykoch menšín v roku 2011. Úrad splnomocnenca vlády Slovenskej republiky pre národnostné menšiny bol 24.10.2012 na školení zamestnancov matričných úradov v okrese Dunajská Streda upozornený na skutočnosť, že občania si často nesprávne vysvetľujú ustanovenie § 7 ods. 2 písm. d) zákona č. 300/1993 Z. z. o mene a priezvisku v znení neskorších predpisov. Podľa tejto často sa vyskytujúcej nesprávnej interpretácie si občania žiadajú zmenu priezviska zo štátneho jazyka do jazyka národnostnej menšiny (napr. zmenu priezviska Malý na Kis). Úrad splnomocnenca vlády Slovenskej republiky pre národnostné menšiny vydal k predmetnej veci stanovisko, ktoré bolo doručené obvodnému úradu Dunajská Streda a bolo zverejnené na webovom sídle splnomocnenca vlády Slovenskej republiky pre národnostné menšiny. Podstatou stanoviska bolo, že v zmysle citovaného ustanovenia si občania môžu žiadať o úpravu priezviska do pravopisnej podoby jazyka národnostnej menšiny, napr. úpravu priezviska Kováč na Kovács podľa pravopisu maďarského jazyka alebo priezviska Cvek na Zweck podľa nemeckého pravopisu. Ustanovenie sa však nevzťahuje na zmenu priezviska, resp. na jeho preklad; na to sa vzťahujú ďalšie ustanovenia zákona č. 300/1993 Z. z. o mene a priezvisku v znení neskorších predpisov.

Zákon č. 212/1997 Z. z. o povinných výtlačkoch periodických publikácií, neperiodických publikácií a rozmnoženín audiovizuálnych diel v znení neskorších predpisov

Oblasti periodickej a neperiodickej tlače v jazykoch národnostných menšín sa venuje IV. časť tejto správy.

Zákon č. 211/2000 Z. z. o slobodnom prístupe k informáciám a o zmene a doplnení niektorých zákonov (zákon o slobode informácií) v znení neskorších predpisov

Povinné zverejňovanie informácií v jazyku národnostných menšín upravuje § 6 ods. 5 zákona o slobode informácií. Podľa tohto ustanovenia v obciach, ktoré sú vymedzené osobitným zákonom, povinná osoba zverejní tieto informácie aj v jazyku národnostných menšín. Ak takáto obec zverejňuje informácie podľa § 5 spôsobom umožňujúcim hromadný prístup, je povinná ich uvádzať aj v jazyku národnostných menšín.

Podľa zistení Úradu splnomocnenca vlády Slovenskej republiky pre národnostné menšiny v prípade dodržiavania tohto ustanovenia sa ukazujú výrazné nedostatky. Príslušné obce v zmysle tohto ustanovenia by mali zverejňovať okrem štátneho jazyka aj v jazyku národnostnej menšiny

- a) termíny zasadnutí obecného zastupiteľstva a návrh programu rokovania,
- b) zápisnice zo zasadnutí obecného zastupiteľstva,
- c) texty predložených návrhov všeobecne záväzných nariadení obce,
- d) texty schválených všeobecne záväzných nariadení obce do troch dní po ich schválení,
- e) údaje o dochádzke poslancov obecného zastupiteľstva do troch dní po skončení každého zasadnutia obecného zastupiteľstva.

Ako bolo uvedené vyššie, zápisnice zo zasadnutí obecných zastupiteľstiev v jazyku národnostnej menšiny sa podľa prieskumov zverejňujú výnimočne (v prípade skúmaných webových stránok obcí s maďarskou národnostnou menšinou sú to 3 % všetkých zverejnených zápisníc⁵⁹).

Treba však poznamenať, že v pozadí týchto nedostatkov môže stáť aj neprehľadná právna úprava, ktorá môže vyvolávať aplikačné ťažkosti. V zmysle § 3 ods. 4 zákona o jazykoch menšín úradná agenda, najmä zápisnice, uznesenia, štatistiky, evidencie, bilancie, informácie určené pre verejnosť a agenda cirkví a náboženských spoločností určená pre verejnosť okrem matriky, sa v obci uvedených v zozname nariadenia vlády č. 221/1999 Z. z. môže viesť popri štátnom jazyku aj v jazyku menšiny. Kým teda zákon o slobodnom prístupe k informáciám ustanovuje zverejňovanie zápisníc ako povinnosť, v zákone o jazykoch menšín ide o fakultatívnu činnosť, o ktorej rozhoduje príslušná obec. Podobný je prípad všeobecne záväzných nariadení obce. Kým zákon o slobodnom prístupe k informáciám si vyžaduje jeho zverejňovanie aj v jazyku menšiny, § 4 ods. 8 zákona o jazykoch menšín to upravuje ako možnosť.

Zákon č. 532/2010 Z. z. o Rozhlase a televízii Slovenska a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov, zákon č. 220/2007 Z. z. o digitálnom vysielaní programových služieb a poskytovaní iných obsahových služieb prostredníctvom digitálneho prenosu a o zmene a doplnení niektorých zákonov (zákon o digitálnom vysielaní) v znení neskorších predpisov

Používaniu jazykov národnostných menšín v televíznom a rozhlasovom vysielaní sa venuje IV. časť tejto správy.

Zákon č. 596/2003 Z. z. o štátnej správe v školstve a školskej samospráve a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov, zákon č. 245/2008 Z. z. o výchove a vzdelávaní (školský zákon) a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov

Otázkam výchovy a vzdelávania v jazykoch národnostných menšín sa venuje VI. časť tejto správy.

⁵⁹ Obce, ktoré nie sú mestami, podľa § 6 ods. 1 druhá veta nie sú povinné zverejňovať príslušné informácie spôsobom umožňujúcim hromadný prístup (prostredníctvom webovej stránky obce).

Zákon č. 71/1967 Zb. o správnom konaní (správny poriadok) v znení neskorších predpisov

§ 3 ods. 3 správneho poriadku ustanovuje, že občan Slovenskej republiky, ktorý je osobou patriacou k národnostnej menšine, a ktorý má právo používať jazyk národnostnej menšiny podľa osobitného predpisu, má právo v obciach vymedzených osobitným predpisom konať pred správnym orgánom v jazyku národnostnej menšiny. Správne orgány podľa prvej vety sú povinné mu zabezpečiť rovnaké možnosti na uplatnenie jeho práv.

Volebné zákony (zákon SNR č. 346/1990 Zb. o voľbách do orgánov samosprávy obcí v znení neskorších predpisov, zákon NR SR č. 564/1992 Zb. o spôsobe vykonania referenda v znení neskorších predpisov, zákon č. 46/1999 Z. z. o spôsobe voľby prezidenta Slovenskej republiky, o ľudovom hlasovaní o jeho odvolaní a o doplnení niektorých ďalších zákonov v znení neskorších predpisov, zákon č. 303/2001 Z. z. o voľbách do orgánov samosprávnych krajov a o doplnení Občianskeho súdneho poriadku v znení neskorších predpisov, zákon č. 331/2003 Z. z. o voľbách do Európskeho parlamentu v znení neskorších predpisov, zákon č. 333/2004 Z. z. o voľbách do Národnej rady Slovenskej republiky v znení neskorších predpisov)

Volebné zákony v zmysle novely zákona o jazykoch menšín z roku 2011 ustanovujú, že obec, ktorá sa nachádza na zozname podľa nariadenia vlády č. 221/1999 Z. z., je povinná zaslať voličom oznámenie o voľbách (čas, miesto, spôsob) okrem štátneho jazyka aj v jazyku národnostnej menšiny.

Pred voľbami do Národnej rady Slovenskej republiky 10.3.2012 boli zaznamenané nedostatky pri aplikácii ustanovenia zákona č. 333/2004 Z. z. o voľbách do Národnej rady Slovenskej republiky v znení neskorších predpisov vo vzťahu k doručovaniu dvojjazyčných oznámení v obciach uvedených v zozname. Mesto Šaľa sa obrátilo na Úrad vlády Slovenskej republiky so žiadosťou, z ktorej vyplývalo, že mesto Šaľa nedostalo od Ministerstva vnútra Slovenskej republiky dvojjazyčne pripravené oznámenia o konaní volieb v dostatočnom počte. Tento nedostatok bol odstránený po komunikácii Úradu vlády Slovenskej republiky s Ministerstvom vnútra Slovenskej republiky. Následne však Úrad vlády Slovenskej republiky bol informovaný zo strany ďalších obcí, že im boli doručené oznámenia o konaní volieb iba v počte zodpovedajúcom počtu príslušníkov danej národnostnej menšiny v obci. Keďže však obce nevedú evidenciu o príslušnosti voličov k národnostnej menšine, nemohli tieto dvojjazyčné oznámenia doručiť. V ďalších obciach došlo k technickým problémom pri vyplňovaní dvojjazyčných oznámení na príslušných obecných úradoch.

Vzhľadom na značné ťažkosti pri aplikácii týchto ustanovení sa ukazuje ako potrebná ďalšia koordinácia vykonávania tejto úlohy pred konaním volieb do orgánov samosprávnych krajov, ktoré sa majú konať na jeseň roku 2013.

Európska charta regionálnych alebo menšinových jazykov

Európska charta regionálnych alebo menšinových jazykov je rámcovou mnohostrannou medzinárodnou zmluvou kultúrnej povahy, ktorej cieľom je vytvoriť podmienky na zachovanie a rozvoj regionálnych alebo menšinových jazykov. Prijatá bola Výborom ministrov Rady Európy dňa 5. novembra 1992, platnosť nadobudla dňa 1. marca 1998. Slovenská republika chartu ratifikovala v roku 2001, charta nadobudla pre Slovenskú republiku platnosť 1. januára 2002.

Koncipovanie charty bolo ovplyvnené veľkými rozdielmi v situácii jednotlivých regionálnych a menšinových jazykov v Európe. V praxi každý regionálny alebo menšinový jazyk predstavuje špeciálny prípad a bolo bezpredmetné pokúšať sa začleniť ich do určitých skupín. Prijaté riešenie preto umožňuje štátom prispôbiť svoje záväzky situácii daného regionálneho alebo menšinového jazyka. Charta na jednej strane stanovuje všeobecné princípy (časť II Ciele a zásady), ktoré sa vzťahujú ako celok na všetky regionálne a menšinové jazyky používané na území zmluvného štátu. Na druhej strane, časť III charty obsahuje sériu špecifických opatrení týkajúcich sa pozície regionálnych a menšinových jazykov v rôznych sférach spoločenského života. Jednotlivé štáty môžu slobodne v rámci istých limitácií určiť, ktoré z týchto ustanovení sa budú vzťahovať na každý jazyk používaný na ich území. Každá zmluvná strana sa zaväzuje uplatňovať z celkového počtu 96 ustanovení najmenej 35 ustanovení z časti III charty (zároveň najmenej po troch ustanoveniach z článkov 8 a 12 a po jednom z článkov 9, 10, 11 a 13).

Táto flexibilita berie do úvahy veľké rozdiely vo faktickej situácii regionálnych a menšinových jazykov (počet užívateľov, stupeň rozdrobenosti, atď.). Okrem toho berie ohľad na náklady spojené s viacerými ustanoveniami charty a rôzniacu sa správnu a finančnú kapacitu európskych štátov.

Zo 47 členských štátov Rady Európy je zmluvnou stranou charty 25 štátov⁶⁰. **Z členských štátov Európskej únie je zmluvnou stranou 17 štátov** - Cyprus, Česká republika, Dánsko, Fínsko, Holandsko, Chorvátsko, Luxembursko, Maďarsko, Nemecko, Poľsko, Rakúsko, Rumunsko, Slovensko, Slovinsko, Španielsko, Švédsko a Veľká Británia. Chartu podpísali i ďalšie členské štáty EÚ – Malta v roku 1992, Taliansko v roku 2000, ale aj Francúzsko ešte v roku 1999, no dodnes chartu neratifikovali.

Jednotlivé štáty vybrali ustanovenia s rôznym obsahom záväzkov z hľadiska počtu ustanovení napríklad: **Česká republika** vybrala 44 ustanovení pre *poľský jazyk* a 37 ustanovení pre *slovenský jazyk*; **Chorvátsko** vybralo 41 ustanovení pre jazyky *taliansky, srbský, maďarský, český, slovenský, rusínsky, ukrajinský*; **Fínsko** 59 pre *jazyk saami (laponský)* a 65 pre *švédsky jazyk*, **Holandsko** 48 pre *frízsky jazyk*, avšak len v provincii Frízsko; **Maďarsko** 47 pre *jazyky chorvátsky, nemecký, rumunský, srbský, slovenský a slovinský* a 49 ustanovení pre *rómsky jazyk* a 46 ustanovení pre *jazyk Beás*; **Švédsko** 45 pre *saami, fínsky jazyk* a 42 ustanovení pre *jazyk meänkieli (tornedálska finština)*. Napríklad v **Rakúsku** a **Nemecku** je situácia ešte zložitejšia, nakoľko niektoré menšinové jazyky sú chránené celoštátne a iné v jednotlivých spolkových krajinách. **Španielsko** nechráni menšinové jazyky ale jazyky regionálne (*baskický, katalánsky* a ďalšie), t.j. jazyky, ktoré sú uznané ako oficiálne jazyky v štatútoch autonómnych komunít v Baskicku, Katalánsku, Galícii, Valencii atď. Úroveň ochrany regionálnych jazykov v Španielsku je veľmi vysoká.

V súčasnosti prebieha v prípade štátov, ktoré chartu ratifikovali medzi prvými, piate kolo monitoringu. Všetky dokumenty súvisiace s týmto procesom sú prístupné na internetovej stránke RE (http://www.coe.int/t/dg4/education/minlang/Report/default_en.asp). Slovensko ukončilo tretie kolo monitoringu v januári 2013, ďalšiu implementačnú správu bude predkladať v marci 2015.

⁶⁰ K 1. decembru 2011 sa charta vzťahovala na 84 jazykov, ktoré sú používané 206 národnostnými menšinami alebo jazykovými skupinami.

Prehľad a porovnanie vybraných ustanovení pre regionálne alebo menšinové jazyky členskými štátmi EÚ, ktoré sú zmluvnou stranou Európskej charty regionálnych alebo menšinových jazykov

Cyprus

Cyprus sa zaviazal aplikovať len časť II charty (ciele a zásady) pre 2 jazyky – arménsky jazyk a cyperská arabčina.

Česká republika

Česká republika chráni 2 jazyky – pre slovenský jazyk vybrala 37 ustanovení, ktoré sa zaviazala uplatňovať na celom území, a pre poľský jazyk vybrala 44 ustanovení. Ochranu poľskému jazyku však poskytuje len v moravsko-sliezskom regióne, v okresoch Frýdek– Místek a Karviná.

Chorvátsko

Chorvátsko poskytuje ochranu 7 jazykom, pre všetky jazyky platí rovnaká úroveň ochrany. Chorvátsko vybralo pre všetky jazyky 41 ustanovení charty. Ide o jazyky taliansky, srbský, maďarský, český, slovenský, rusínsky a ukrajinský. Stupeň ochrany v porovnaní so SR je nižší, najmä v oblasti vzdelávania.

Dánsko

Dánsko uplatňuje chartu len vo vzťahu k jednému jazyku, k jazyku nemeckému, a to v jednom zo svojich regiónov. Úroveň ochrany je v porovnaní so SR pomerne nízka.

Fínsko

Fínsko vybralo pre 2 jazyky veľmi vysoký stupeň ochrany, 59 ustanovení charty pre jazyk saami (laponský) a 65 ustanovení pre švédsky jazyk. Je potrebné pripomenúť, že švédsky jazyk je druhým oficiálnym jazykom vo Fínsku. Časť II charty sa vo Fínsku uplatňuje pre všetky neteritoriálne jazyky.

Holandsko

Holandsko aplikuje chartu len vo vzťahu k frízskemu jazyku vo Frízsku, vybralo preň 48 ustanovení charty. Úroveň ochrany sa v niektorých oblastiach približuje stupňu, ktorý SR vybrala pre maďarský jazyk (používanie jazyka vo verejnom styku, oblasť kultúry). Časť II charty uplatňuje Holandsko pre 4 jazyky, napr. jidiš a rómštinu.

Luxembursko

Pri ratifikácii neboli špecifikované jazyky ani ustanovenia pre osobitú situáciu využívania všetkých 3 úradných jazykov (luxemburčina, francúzština a nemčina). Aj Výbor expertov, ktorý kontroluje implementáciu charty, konštatuje, že na území Luxemburska sa nepoužívajú žiadne regionálne alebo menšinové jazyky.

Maďarsko

Maďarsko poskytuje ochranu 8 jazykom. Pre 6 jazykov (chorvátsky, nemecký, rumunský, srbský, slovenský a slovinský) vybralo 47 ustanovení charty, 49 ustanovení charty vybralo pre rómsky jazyk a 46 ustanovení pre jazyka Beás. Na rozdiel od ostatných členských štátov zveruje Maďarsko starostlivosť o vzdelávanie na úroveň menšinových samospráv. Absentuje štruktúrovaná dlhodobá politika a plánovanie. Vláda HU ponecháva veľa priestoru pre iniciatívy používateľov jazykov namiesto toho, aby systematicky konala proaktívne. Úroveň prevzatých záväzkov v oblasti vzdelávania patrí medzi najnižšie spomedzi členských štátov EÚ.

Nemecko

Nemecko chráni 7 regionálnych alebo menšinových jazykov (dánsky, hornolužickú srbčinu, dolnolužickú srbčinu, dve verzie frízskeho jazyka, rómsky jazyk, dolnú nemčinu) pričom rozsah záväzkov závisí od jazyka a spolkovej krajiny a pohybuje sa od 14 – 47 ustanovení. Ochrana je špecifikovaná na konkrétne územia a pre mnohé jazyky dosahuje len minimálny povinný počet 35 ustanovení charty. Úroveň ochrany nepresahuje úroveň, ktorú SR stanovila pre podporu a ochranu maďarského jazyka.

Poľsko

Poľsko ratifikovalo chartu medzi poslednými, v roku 2009. Chartu uplatňuje v súlade s vnútroštátnym zákonom o národnostných a etnických menšinách a regionálnom jazyku (z roku 2005). Poľsko poskytuje identickú ochranu pre 15 menšinových, etnických alebo regionálnych jazykov (bieloruský, český, hebrejský, jidiš, karaim, kašub, litovský, lemko, nemecký, arménsky, rumunský, rusky, slovenský, tatarský a ukrajinský). Pre všetky jazyky vybralo len 38 ustanovení charty (minimálny počet je 35), rozsah ochrany je preto nižší. V oblasti vzdelávania je však úroveň ochrany pre všetky jazyky len o málo nižšia než akú poskytuje SR pre maďarský jazyk (nižšia je úroveň ochrany v oblasti vysokého školstva a stredného odborného vzdelávania v menšinovom jazyku). V oblasti verejného styku a súdництва sú možnosti používania menšinových jazykov nízke.

Rakúsko

Rakúsko chráni chartou 6 jazykov, pričom viac ako potrebný počet 35 ustanovení charty vybralo len pre tri jazyky (chorvátčina – 36, slovinčina – 37, maďarčina – 36). Čeština, slovenčina požívajú ochranu len 8 ustanovení charty na území Viedne, rovnaký počet 8 ustanovení vybralo Rakúsko pre rómsky jazyk na území Burgenlandu. Miera ochrany maďarského jazyka je nielen čo do počtu ale i úrovne nižšia ako na území SR.

Rumunsko

Rumunsko patrí medzi krajiny, ktoré ratifikovali chartu ako posledné (v roku 2008, 13 rokov po podpise). Rumunsko aplikuje chartu až na 20 jazykov, z toho pre 10 jazykov (albánsky, arménsky, grécky, taliansky, jidiš, macedónsky, poľský, rómsky, rusínsky, tatársky) sa uplatňuje časť II charty (ciele a zásady) a pre ďalších 10 časť III charty (konkrétne záväzky). Časťou III sú v Rumunsku chránené jazyky bulharský, český, chorvátsky, nemecký, maďarský, ruský, srbský, slovenský, turecký a ukrajinský. Počet vybraných ustanovení charty sa pohybuje v rozpätí medzi 43 (chorvátsky jazyk) a 56 (nemecký jazyk). Úroveň ochrany je takisto rozdielna, v závislosti od jazyka. Väčšie možnosti sú poskytované používaniu jazyka nemeckého, srbského, slovenského, tureckého ako napr. jazyku ruskému, chorváckemu, českému. V prípade spomínaných rozsiahlejších možností presahuje úroveň ochrany stupeň, ktorý poskytuje SR pre „menej chránené jazyky“ (jazyk bulharský, chorvátsky, český, nemecký, poľský a rómsky), a to najmä v oblasti vzdelávania v menšinovom jazyku. Vo vzťahu k maďarskému jazyku uplatňuje Rumunsko identický rozsah a takmer identickú úroveň ochrany, akú tomuto jazyku poskytuje aj SR.

V súvislosti s Rumunskom je potrebné uviesť, že aplikácia ustanovení charty sa vzťahuje len na územia, kde regionálnym alebo menšinovým jazykom hovorí aspoň 20% obyvateľov tohto administratívneho územia. Toto obmedzenie sa (obdobne ako v SR) vzťahuje na aplikáciu článku 10 – používanie menšinových jazykov v úradnom styku.

Slovinsko

Slovinsko uplatňuje chartu vo vzťahu k dvom jazykom (taliansky a maďarský), pričom pre oba jazyky vybralo 75 ustanovení charty (pozn.: Slovinsko pri ratifikácii charty označilo len 35 odsekov, resp. pododsekov charty. Avšak napr. v oblasti trestného súdnictva označilo celý odsek, obsahujúci štyri pododseky. Napriek tomu, že RE monitoruje plnenie len toho najambicióznejšieho záväzku, na účely výpočtu záväzkov sme do celkového sumáru započítali všetky pododseky. Analogicky sme postupovali i pri ostatných ustanoveniach charty, z čoho vychádza pre Slovinsko najvyšší počet záväzkov spomedzi všetkých ČŠ EÚ). Rozdiely v ochrane sú iba v oblasti vzdelávania, kde Slovinsko poskytuje vysokú ochranu talianskemu jazyku (pozn.: ani tá však v oblasti vysokoškolského a celoživotného vzdelávania nedosahuje úroveň, ktorú SR poskytuje pre maďarský jazyk). Veľmi ambiciózne záväzky prevzalo na seba Slovinsko v oblasti používania oboch jazykov v oblasti súdnictva, vo verejnom styku i v oblasti médií, kde v mnohom prevyšujú úroveň záväzkov SR. V porovnaní so SR sú nižšie záväzky v oblasti kultúry a médií. Na rómsky jazyk sa v Slovinsku vzťahuje iba časť II charty.

Španielsko

Španielsko vybralo pre jazyky používané na vybraných územiach najviac ustanovení spomedzi členských štátov EÚ, spolu 68. Ide o baskický, katalánsky, galicijský a valencijský jazyk. Tieto jazyky však (na rozdiel od situácie v mnohých iných štátoch EÚ vrátane SR) majú v štatútoch 6-tich autonómnych komunití priznaný štatút oficiálneho jazyka popri španielčine. Úroveň možnosti používania jazyka vo všetkých oblastiach je vysoká, presahuje úroveň ochrany, ktorú poskytuje SR.

Švédsko

Švédsko aplikuje chartu na svojom území pre 3 jazyky. Najviac ustanovení (45) vybralo pre jazyk fínsky a saami (laponský). 42 ustanovení vybralo pre Meänkieli (druh finštiny). Úroveň ochrany pre vybrané jazyky je porovnateľná s tou, ktorú SR poskytuje pre „menej chránené jazyky“ (bulharčinu, chorvátčinu, češtinu, nemčinu, poľštinu a rómčinu).

Veľká Británia

Veľká Británia chráni v zmysle charty 3 jazyky – waleský, škótsky a írsky, avšak pochopiteľne len na príslušných územiach Walesu, Škótska a Severného Írska. Najrozsiahlejšia ochrana je poskytnutá waleskému jazyku, spolu 52 ustanovení. No v porovnaní so SR, napr. v oblasti vzdelávania, nie sú poskytnuté rovnako vysoké možnosti, ako poskytuje SR pre maďarský jazyk (stredoškolské odborné vzdelanie, vysokoškolské vzdelanie a celoživotné vzdelávanie). Kým pre waleský jazyk Veľká Británia vybrala 52 ustanovení charty, pre škótsky jazyk vybrala 39 a pre írsky jazyk 36 ustanovení charty. Pre tieto dva jazyky je úroveň ochrany (nielen čo do počtu vybraných ustanovení) nižšia ako poskytuje SR.

Časť II charty aplikuje Veľká Británia na ďalšie 4 regionálne jazyky.

Slovenská republika

Slovenská republika chráni 9 menšinových jazykov (bulharský, český, chorvátsky, maďarský, nemecký, poľský, rómsky, rusínsky a ukrajinský). Pre maďarský jazyk vybrala 53 ustanovení charty, pre ukrajinský jazyk 51 ustanovení, pre rusínsky, český, nemecký a poľský jazyk 50 ustanovení. Pre rómsky, chorvátsky a bulharský jazyk vybrala SR 49 ustanovení charty.

Najvyššia úroveň ochrany je garantovaná pre maďarský jazyk, o niečo nižšia pre ukrajinský a rusínsky jazyk. Kvalitatívne najnižšia ochrana je poskytovaná pre zostávajúce jazyky. (Pozn.: Napriek uvedenému táto úroveň nepatrí medzi najnižšie spomedzi krajín EÚ, stručná komparácia je uvádzaná pri jednotlivých ČŠ EÚ). Táto skutočnosť je zdôvodniteľná i počtom užívateľov príslušného jazyka.

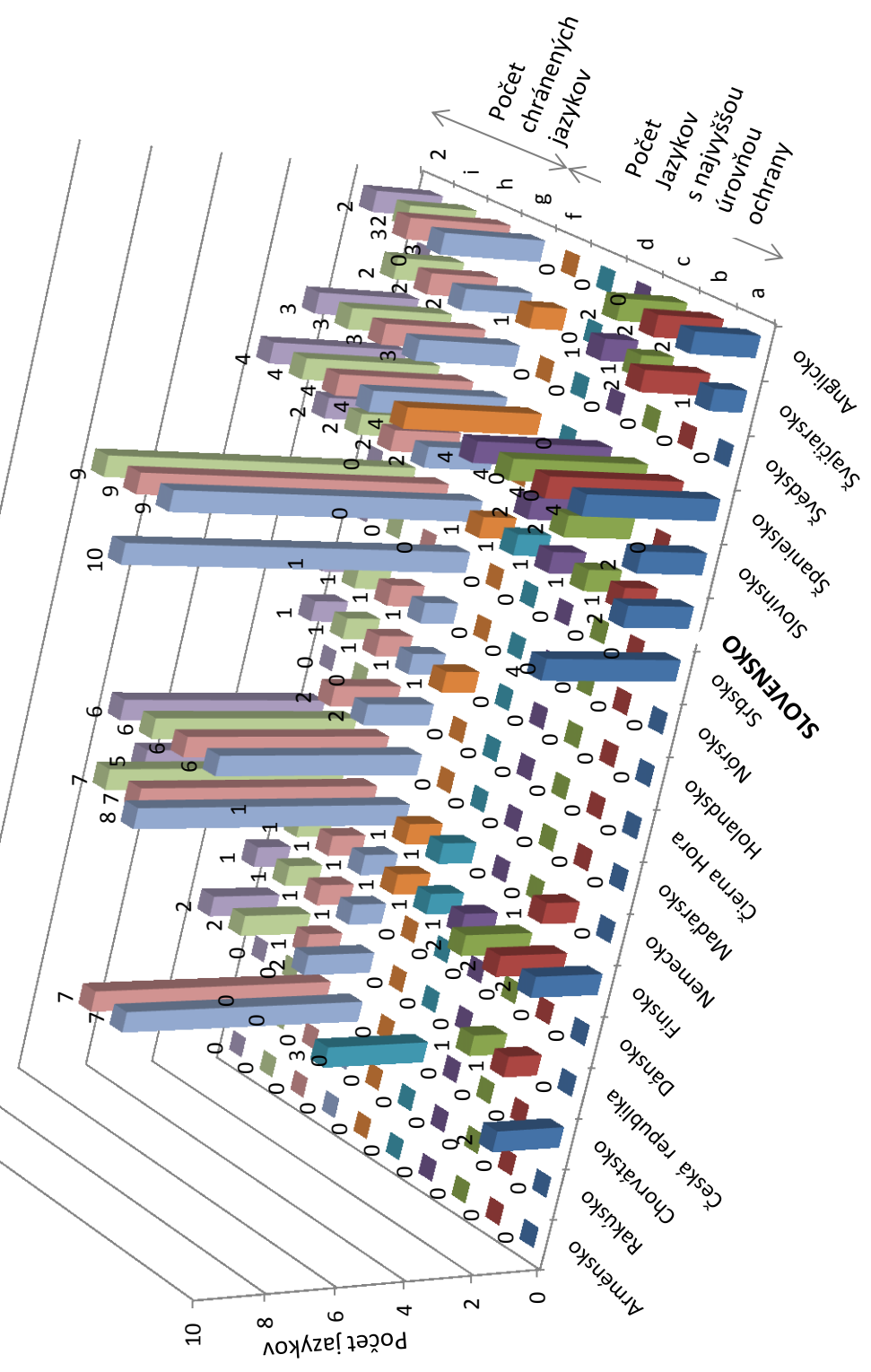
Tabuľka č. 30

krajina	počet jazykov s najvyššou úrovňou ochrany										počet chránených jazykov									
	a	b	c	d	e	f	g	h	i	2	a	b	c	d	e	f	g	h	i	2
Arménsko	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Rakúsko	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Chorvátsko	2	0	0	0	3	0	7	7	0	0	2	0	0	0	7	7	0	0	0	0
Česká republika	0	1	1	0	0	0	2	1	2	2	0	1	1	0	0	2	1	2	2	2
Dánsko	0	0	0	0	0	0	1	1	1	1	0	0	0	0	0	1	1	1	1	1
Fínsko	2	2	2	1	1	1	1	1	1	1	2	2	1	1	1	1	1	1	1	1
Nemecko	0	1	0	0	1	1	8	7	7	5	0	1	0	0	1	1	8	7	7	5
Maďarsko	0	0	0	0	0	0	6	6	6	6	0	0	0	0	0	0	6	6	6	6
Čierna Hora	0	0	0	0	0	0	2	2	0	0	0	0	0	0	0	0	2	2	0	0
Holandsko	0	0	0	0	0	1	1	1	1	1	0	0	0	0	0	1	1	1	1	1
Nórsko	0	0	0	0	0	0	1	1	1	1	0	0	0	0	0	0	1	1	1	1
Srbsko	4	0	0	0	0	0	10	0	0	0	4	0	0	0	0	0	10	0	0	0
Slovensko	2	1	1	1	1	1	9	9	9	0	2	1	1	1	1	1	9	9	9	0
Slovinsko	2	0	2	2	0	0	2	2	2	2	2	0	2	2	0	0	2	2	2	2
Španielsko	4	4	4	4	0	4	4	4	4	4	4	4	4	4	0	4	4	4	4	4
Švédsko	0	0	0	0	0	0	3	3	3	3	0	0	0	0	0	0	3	3	3	3
Švajčiarsko	1	2	1	1	0	1	2	2	2	0	1	2	1	1	0	1	2	2	2	0
Anglicko	2	2	2	0	0	0	3	3	2	2	2	2	2	0	0	0	3	3	2	2

VYMEDZENIE JAZYKOV EURÓPSKEJ CHARTY REGIONÁLNYCH ALEBO MENŠINOVÝCH JAZYKOV

podľa časti III, článku 8, ods. 1, písm. a bod i, písm. b bod i, písm. c bod i, písm. d bod i, písm. e bod i, ods. 2 charty

Graf č.17

Zhrnutie

Používanie jazykov národnostných menšín v Slovenskej republike je predmetom rozsiahlej právnej úpravy, ktorej ťažisko je obsiahnuté v 23 rôznych právnych predpisoch z rôznych oblastí práva. Právna úprava používania jazykov národnostných menšín takto zabezpečuje dostatočnú úroveň ochrany príslušníkov národnostných menšín v mnohých oblastiach spoločenského života. Slovenská republika je tiež zmluvnou stranou Európskej charty regionálnych alebo menšinových jazykov, v rámci ktorej vybrala 49-53 ustanovení vo vzťahu k 9 menšinovým jazykom. Otázke jazykových práv sa venuje aj Vysoký komisár OBSE pre otázky národnostných menšín, ktorý v tejto súvislosti konštatoval, že účastnícke štáty OBSE potrebujú prijať taký právny rámec a implementačné politiky, ktoré poskytnú primeranú rovnováhu medzi ochranou a podporou menšinových jazykov, a podmienkami pre nadobudnutie znalosti štátneho jazyka príslušníkmi národnostných menšín.

V súvislosti s aplikáciou jednotlivých ustanovení zákona o jazykoch národnostných menšín orgánmi verejnej správy neboli zaznamenané takmer žiadne problémy, o čom svedčí fakt, že v období rokov 2012-2013 prijal Úrad vlády Slovenskej republiky len dve podania súvisiace s možným porušením práv príslušníkov národnostných menšín. Hlavným problémom tak v tejto oblasti zostáva nedostatok finančných prostriedkov orgánov verejnej správy potrebných na zabezpečenie plnenia povinností, ktoré im vyplývajú zo zákona o jazykoch menšín. Tento deficit je zapríčinený najmä skutočnosťou, že zákon č. 204/2011 Z. z. bol schválený bez vyčíslenia finančných vplyvov, ktoré prijatím uvedenej novely orgánom verejnej správy bezpochyby vznikli.

Podľa záverov Ministerstva vnútra Slovenskej republiky si potrebné úpravy informačných systémov – IS Centrálny živnostenský register, IS Ústredná evidencia priestupkov, Matrika v súvislosti s implementáciou zákona o jazykoch menšín vyžadujú dodatočné náklady cca 1.283.200 eur.

VI. ČASŤ VÝCHOVA A VZDELÁVANIE PRÍSLUŠNÍKOV NÁRODNOSTNÝCH MENŠÍN

Poslaním výchovy a vzdelávania detí a žiakov patriacich k národnostným menšinám je uplatnenie práva na vzdelávanie v materinskom jazyku na základe záujmu zákonného zástupcu dieťaťa – toto právo pre všetkých občanov Slovenskej republiky zaručuje Ústava Slovenskej republiky v súlade s medzinárodnými dokumentmi vrátane Rámcového dohovoru na ochranu národnostných menšín a Európskej charty regionálnych alebo menšinových jazykov.

Úlohou štátu je v prvom rade upraviť legislatívne prostredie tak, aby práva občanov Slovenskej republiky hlásiacich sa k národnostným menšinám boli v oblasti výchovy a vzdelávania zabezpečené.

Všeobecné právo na vzdelanie je zakotvené v čl. 42 Ústavy Slovenskej republiky. V prípade príslušníkov národnostných menšín toto právo dopĺňa čl. 34 ods. 2 písm. a), ktorý vyjadruje hlavné špecifiká výchovy a vzdelávania príslušníkov národnostných menšín. Z ustanovenia čl. 34 ods. 2 písm. a) vyplývajú dve špecifické práva, ktoré sa týkajú príslušníkov národnostných menšín v oblasti vzdelávania:

- a) právo osvojiť si štátny jazyk,
- b) právo na vzdelanie v ich jazyku.

Čl. 34 ods. 2 písm. a) patrí do komplexného systému práv príslušníkov národnostných menšín, zakotvených v čl. 33 a 34 Ústavy Slovenskej republiky, ktoré treba vykladať vo vzájomných súvislostiach. Zabezpečenie výchovy a vzdelávania príslušníkov národnostných menšín má vychádzať z komplexného chápania práv príslušníkov národnostných menšín.

Školský systém Slovenskej republiky je prostredníctvom všeobecne záväzných právnych predpisov nastavený tak, že rovnocennou a neoddeliteľnou súčasťou výchovno-vzdelávacej sústavy Slovenskej republiky je výchova a vzdelávanie národnostných menšín v materinskom jazyku a výučba materinského jazyka vrátane jej inštitucionálneho zabezpečenia školami a školskými zariadeniami s výchovným a vyučovacím jazykom národnostnej menšiny a s vyučovaním jazyka národnostnej menšiny. Každá zmena obsahu a organizácie výchovy a vzdelávania sa identicky transformuje aj do obsahu výchovy a vzdelávania v školách a školských zariadeniach s výchovným a vyučovacím jazykom národnostnej menšiny a vyučovaním jazyka národnostnej menšiny.

Deťom občanov patriacim k národnostným menšinám a etnickým skupinám sa zabezpečuje okrem práva na osvojenie si štátneho jazyka aj právo na výchovu a vzdelávanie v ich jazyku. Súčasná legislatíva im umožňuje inštitucionálne vzdelávanie na všetkých typoch a druhoch škôl a školských zariadení od predprimárneho vzdelávania až po vysoké školy. Vo výchove a vzdelávaní detí patriacich k národnostným menšinám sa v rezorte školstva uplatňuje a dodržiava demokratické právo rodičov na voľbu vyučovacieho jazyka školy.

Výchovu a vzdelávanie príslušníkov národnostných menšín upravuje v Slovenskej republike viac právnych predpisov.

Možnosti a podmienky výchovy a vzdelávania príslušníkov národnostných menšín upravuje najmä zákon č. 245/2008 Z. z. o výchove a vzdelávaní („školský zákon“) a o zmene a doplnení niektorých zákonov.

V zmysle tohto zákona sa:

- deťom a žiakom občanov patriacim k národnostným menšinám výchova a vzdelávanie zaručuje
 - a) v školách a v triedach, v ktorých sa výchova a vzdelávanie uskutočňuje v jazyku príslušnej národnostnej menšiny,
 - b) v školách a v triedach, v ktorých je jedným z vyučovacích predmetov jazyk národnostnej menšiny a vyučovacím jazykom ostatných vyučovacích predmetov je štátny jazyk; v týchto školách a v triedach sa môžu niektoré predmety vyučovať v jazyku národnostnej menšiny, najmä výtvarná výchova, hudobná výchova, telesná výchova,
 - c) v školských zariadeniach, v ktorých sa výchova uskutočňuje v jazyku národnostnej menšiny, rieši otázka používania učebníc, učebných textov a pracovných zošitov pre potreby škôl a školských zariadení s vyučovacím jazykom národnostnej menšiny a s vyučovaním jazyka národnostnej menšiny.
- stanovuje spolu so zákonom č. 270/1995 Z. z. o štátnom jazyku Slovenskej republiky v znení neskorších predpisov vedenie celej pedagogickej dokumentácie a ďalšej dokumentácie v školách a v školských zariadeniach. (V školách a v školských zariadeniach, v ktorých sa výchova a vzdelávanie uskutočňuje v jazyku národnostných menšín, sa pedagogická dokumentácia vedie dvojjazyčne, a to v štátnom jazyku a v jazyku príslušnej národnostnej menšiny),
- zabezpečuje podľa ustanovenia § 12 zákona deťom a žiakom občanov patriacim k národnostným menšinám a etnickým skupinám okrem práva na osvojenie si štátneho jazyka aj právo na výchovu a vzdelanie v ich jazyku za podmienok ustanovených týmto zákonom - uvádza spôsob používania geografického názvoslovie v učebniciach, ako aj v učebných textoch a pracovných zošitoch vydávaných v jazyku národnostnej menšiny nasledovným spôsobom: a) geografické názvy, ktoré sú vžitú a zaužívané v jazyku národnostnej menšiny, sa uvádzajú dvojjazyčne, a to najprv v jazyku príslušnej národnostnej menšiny a následne v zátvorke alebo za lomkou v štátnom jazyku, a to spôsobom, ktorý bol používaný v učebniciach schválených v rokoch 2002 až 2006, b) kartografické diela sa uvádzajú v štátnom jazyku, c) na konci učebnice sa uvedie súhrnný prehľad geografických názvov vo forme slovníka v jazyku národnostnej menšiny a v štátnom jazyku,
- doklady o získanom vzdelaní vedú v štátnom jazyku; v školách, v ktorých sa výchova a vzdelávanie uskutočňuje v inom vyučovacom jazyku ako slovenskom sa vedú tieto doklady dvojjazyčne, a to v štátnom jazyku a v jazyku príslušnej národnostnej menšiny.

Schválené učebnice, učebné texty a pracovné zošity vrátane ich prekladov do jazykov národnostných menšín, ktorý je zároveň vyučovacím jazykom školy, poskytuje ministerstvo školstva školám podľa platnej legislatívy na základe ich objednávky zadarmo. V súvislosti so školskou reformou od školského roku 2008/2009 bolo školám dodaných celkom 287 titulov reformných učebníc, z toho 141 titulov (49%) pre školy s vyučovacím jazykom maďarským. V roku 2012 bolo z celkového rozpočtu ministerstva školstva použitých 18,6% finančných prostriedkov na nákup učebníc pre potreby škôl a školských zariadení s výchovným a vyučovacím jazykom, ako aj s vyučovaním jazyka národnostných menšín. Na základe

informácií ministerstva školstva plánuje rezort nákup nových učebníc a reedícií učebníc pre školy s vyučovacím jazykom národnostných menšín v predpokladanej výške 30% z celkovej výšky schválených finančných prostriedkov. Školám s vyučovacím jazykom maďarským, ukrajinským a rusínskym má byť pre školský rok 2013/2014 na základe objednávacieho konania na doplnenie učebnicového fondu distribuovaných celkom 230 titulov. (zdroj: MŠVVaŠ)

Zákon č. 596/2003 Z. z. o štátnej správe v školstve a školskej samospráve a o zmene a doplnení niektorých zákonov umožňuje radám škôl, obecným školským radám a územným školským radám presadzovať záujmy miestnej a regionálnej samosprávy, rodičov a pedagógov v oblasti výchovy a vzdelávania, teda aj vyučovanie v materinskom jazyku.

V zmysle zákona č. 597/2003 Z. z. o financovaní základných a stredných škôl a školských zariadení je normatívny príspevok pre školu na kalendárny rok určený nateraz počtom jej žiakov a normatívnym objemom finančných prostriedkov prislúchajúcich na jedného žiaka školy pre bežný kalendárny rok. Mzdový normatív a normatív na výchovno-vzdelávací proces na žiaka školy s iným vyučovacím jazykom ako slovenským je 108% zodpovedajúceho normatívu. Podľa nariadenia vlády 630/2008 Z.z. v znení neskorších predpisov je mzdový normatív a normatív na výchovno-vzdelávací proces na žiaka s iným vyučovacím jazykom navýšený o 8%.

Každá národnostná menšina je osobitá a jej príslušníci majú špecifické výchovno-vzdelávacie potreby, ktoré je potrebné vo výchovno-vzdelávacom procese zohľadniť. Špecifické výchovno-vzdelávacie potreby spočívajú najmä v špecifickom prístupe vo vyučovaní niektorých predmetov, ako jazyk a literatúra národnostných menšín, dejepis, geografia, vlastiveda, prírodopis, hudobná výchova; v opatreniach na odstránenie jazykových bariér, v potrebe účasti pedagogického asistenta na výchovno-vzdelávacom procese a v riešení vplyvov znevýhodneného prostredia rómskych detí a žiakov, ktorí pred nástupom na plnenie povinnej školskej dochádzky boli minimálne, alebo neboli zaškolené vôbec.

Štátne vzdelávacie programy, ako aj školské vzdelávacie programy niektorých škôl a školských zariadení, v ktorých sa realizuje výchova a vzdelávanie príslušníkov národnostných menšín (s vyučovacím jazykom národnostnej menšiny; s vyučovacím jazykom slovenským a jazykom národnostnej menšiny), sa v súlade s ustanoveniami školského zákona v súčasnosti vydávajú výlučne v štátnom jazyku. Bolo by žiaduce túto úpravu prehodnotiť, aby sa štátne vzdelávacie programy a školské vzdelávacie programy vydávali aj v jazyku príslušnej národnostnej menšiny, ale tak, aby školám nevznikla neprimeraná záťaž.

V zmysle zákona č. 317/2009 Z. z. o pedagogických zamestnancoch a odborných zamestnancoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov je profesijný rozvoj pedagogických a odborných zamestnancov procesom prehlbovania, zdokonaľovania a rozširovania kvalifikácie a profesijných kompetencií v súlade s najnovšími vedeckými poznatkami, spoločenskými potrebami a požiadavkami na výkon pedagogickej činnosti a na výkon odbornej činnosti. Činnosť Metodicko-pedagogických centier (ďalej iba „MPC“) je zameraná predovšetkým na výkon metodickej činnosti a na ďalšie vzdelávanie pedagogických zamestnancov a nepedagogických zamestnancov škôl a školských zariadení, v jeho pôsobnosti sú školy a školské zariadenia na území Slovenskej republiky vrátane škôl

a školských zariadení s výchovným a vyučovacím jazykom národnostných menšín a s vyučovaním jazyka národnostných menšín.

V rámci svojej činnosti MPC:

- a) organizuje a vykonáva kontinuálne vzdelávanie pedagogických a nepedagogických zamestnancov škôl a školských zariadení
- b) zabezpečuje odbornú-metodickú činnosť v oblasti kontinuálneho vzdelávania pedagogických a nepedagogických zamestnancov,
- c) vykonáva vydavateľsko-publikačnú činnosť,
- d) vykonáva výskumnú a prieskumnú činnosť v oblasti kontinuálneho vzdelávania pedagogických a nepedagogických zamestnancov,
- e) vykonáva na základe poverenia MŠ SR celoslovenské kompetencie:
 - v oblasti odborného garantovania rómskej problematiky,
 - v oblasti odborného garantovania ďalšieho vzdelávania učiteľov škôl na národnostných územiach (maďarské, ukrajinské, rusínske).

Pre potreby škôl a školských zariadení s vyučovacím a výchovným jazykom maďarským zabezpečuje túto činnosť od roku 2011 detašované pracovisko MPC v Komárne, ktoré spolu s ostatnými centrami v rámci svojej činnosti odborne garantuje ďalšie vzdelávanie učiteľov škôl a školských zariadení s vyučovacím a výchovným jazykom maďarským na území Slovenskej republiky.

Z problematiky v tejto oblasti sa v súčasnosti v Štátnom pedagogickom ústave riešia oblasti, ako a) revízia Štátnych vzdelávacích programov; b) úprava Rámcových učebných plánov; c) sledovanie úrovne vyučovania slovenského jazyka a slovenskej literatúry v základných školách a stredných školách s vyučovacím jazykom maďarským formou dotazníkov. Žiaci základných a stredných škôl s vyučovacím jazykom maďarským sa každý rok zúčastňujú celoslovenskej súťaže "**Poznaj slovenskú reč**" a súťaže „**Pekná maďarská reč**“ ktorej vyhlasovateľom je Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu Slovenskej republiky, takisto sa zapájajú aj do celoslovenskej súťaže s medzinárodnou účasťou pod názvom: "**Prečo mám rád slovenčinu, prečo mám rád Slovensko**", ktorej vyhlasovateľom je rezort školstva, Ministerstvo kultúry Slovenskej republiky, Štátny pedagogický ústav, Vydavateľstvo Matice slovenskej, Spolok slovenských spisovateľov, Jazykovedný ústav Ľudovíta Štúra SAV a Úrad pre Slovákov žijúcich v zahraničí. Rezort školstva podporuje realizáciu celoslovenských súťaží aj pre iné národnostné menšiny.

V roku 2012 vyhlásil rezort školstva konkurzy a bolo vydaných niekoľko učebníc, príručiek a pracovných zošitov k predmetu slovenský jazyk a slovenská literatúra pre potreby škôl s vyučovacím jazykom národnostných menšín.

Agentúra Ministerstva školstva, vedy, výskumu a športu Slovenskej republiky pre štrukturálne fondy EÚ ako sprostredkovateľský orgán pod riadiacim orgánom pre operačný program Vzdelávanie vyhlásilo v roku 2012 Výzvu na predkladanie žiadostí o nenávratný finančný príspevok pre oblasť Skvalitnenia vyučovania slovenského jazyka a literatúry na školách s vyučovacím jazykom národnostných menšín metódou vyučovania cudzích jazykov zlepšením kvality vzdelávacích programov vysokých škôl vo výške alokácie 1 milión eur.

V Slovenskej republike v súčasnosti uplatňujú právo na vzdelanie v materinskom jazyku alebo materinského jazyka a literatúry maďarská, rusínska, ukrajinská, nemecká a rómska národnostná menšina.

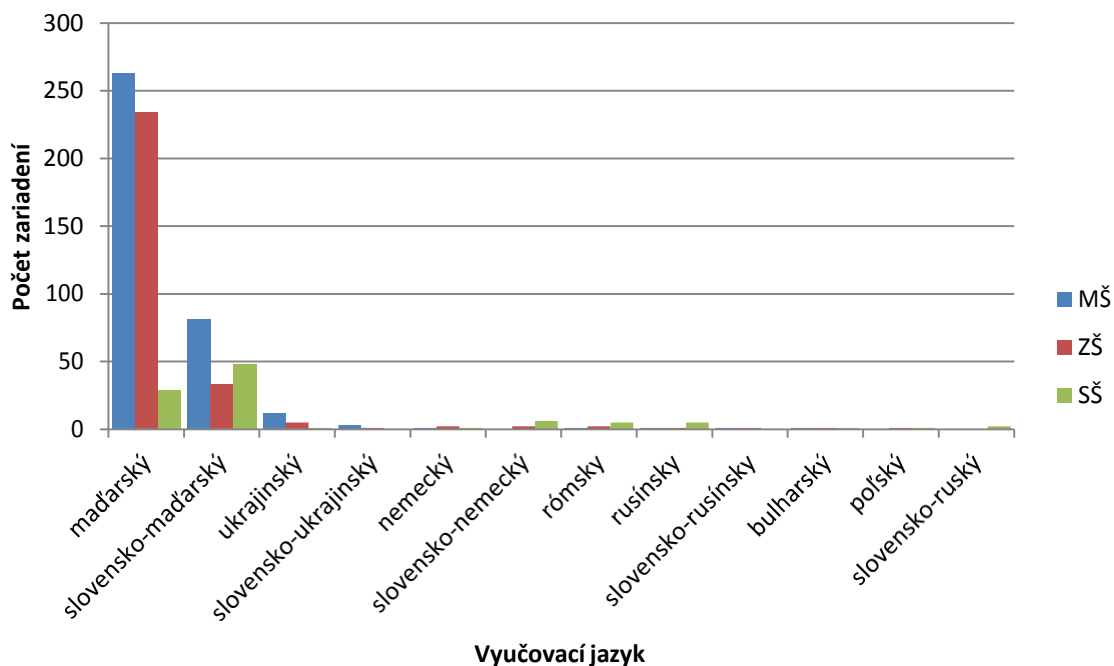
Tabuľka č. 31

Aktuálny prehľad zabezpečenia možnosti výchovy a vzdelávania príslušníkov národnostných menšín - školský rok 2012/2013

výchovný a vyučovací jazyk	MŠ spolu v SR 2866	ZŠ spolu v SR 2178	SŠ spolu v SR 778	VŠ spolu v SR 40	formou kurzov
bulharský	1*	1*	1*	katedra+ kurzy	
český	-	-	-	-	-
chorvátsky	-	-	-		áno
maďarský	263	234	29	1+katedry	-
slovensko-maďarský	81	33	48		
moravský	-	-	-	-	-
nemecký	1	2	1	-	áno
slovensko-nemecký		2	6 BG		
poľský	-	x	x	1 katedra BB	áno
rómsky	1x	2x	5x	4 inštitúcie	-
rusínsky	1	1	5x	PU Prešov	-
slovensko-rusínsky	1	1	-		
ruský	-	-	-	-	
			2 BG		
srbský	-	-	-	-	-
ukrajinský	12	5	1	FF PU	neuvádza
slovensko-ukrajinský	3	1	0		
židovský	-	-	-	-	-

x = s vyučovaním jazyka, BG – bilingválne gymnázium, *zriaďovateľom je ministerstvo školstva Bulharskej republiky

Graf č. 18

Zhrnutie

Každá národnostná menšina je osobitná a jej príslušníci majú špecifické výchovno-vzdelávacie potreby, ktoré je potrebné vo výchovno-vzdelávacom procese zohľadniť. Špecifické výchovno-vzdelávacie potreby spočívajú najmä v špecifickom prístupe vo vyučovaní niektorých predmetov. V oblasti zabezpečenia kvalitných učebníc pre potreby národnostného školstva je žiaduce zabezpečiť účasť odborníkov – príslušníkov národnostných menšín na prípravu a schvaľovaní učebníc a prekladov učebníc pre školy s vyučovacím jazykom národnostných menšín a s vyučovaním jazyka národnostných menšín.

Je nevyhnutné, aby odborníci – zástupcovia národnostných menšín boli prizvaní do pracovných skupín zriadených ministerstvom školstva ku všetkým otázkam týkajúcim sa obsahových a legislatívnych zmien v školstve.

Vzhľadom k vyššie uvedenému a v záujme odborného riešenia úloh Ministerstva školstva, vedy, výskumu a športu Slovenskej republiky v oblasti výchovy a vzdelávania národnostných menšín v školách, ich riadenia a financovania a v oblasti výkonu štátnej správy v regionálnom školstve zriadil minister školstva vedy, výskumu a športu Radu ministra pre národnostné školstvo. Rada ministra pre národnostné školstvo je poradným orgánom ministra školstva pre oblasť výchovy a vzdelávania príslušníkov národnostných menšín a implementáciu Európskej charty regionálnych alebo menšinových jazykov.

Do pôsobnosti Rady patrí najmä:

- príprava návrhov smerujúcich k zabezpečeniu a realizácii práv na vzdelávanie v materinskom jazyku národnostnej menšiny alebo vzdelávania materinského jazyka národnostnej menšiny podľa čl. 8 charty a skvalitnenia výučby slovenského jazyka;
- tvorba písomných stanovísk k všeobecne záväzným právnym predpisom vzťahujúcim sa k výchove a vzdelávaniu národnostných menšín. Členmi tejto Rady sú zástupcovia národnostných menšín, a to zástupcovia maďarskej, nemeckej, rómskej, rusínskej, ukrajinskej národnostnej menšiny.

Na rokovanie Rady ministra pre národnostné školstvo býva prizývaný taktiež splnomocnenec vlády Slovenskej republiky pre národnostné menšiny.

ZÁVER

Prvá správa o postavení a právach osôb patriacich k národnostným menšinám skúma spoločensko-hospodárske postavenie príslušníkov národnostných menšín, účasť príslušníkov národnostných menšín na riešení vecí verejných, kultúru národnostných menšín, používanie jazykov národnostných menšín a výchovu a vzdelávanie príslušníkov národnostných menšín za rok 2012, pričom berie ohľad na dlhší úsek uplynulého obdobia s cieľom monitorovania dlhodobých procesov ovplyvňujúcich postavenie a práva príslušníkov národnostných menšín.

Výsledky sčítania obyvateľov, domov a bytov z roku 2011 ukazujú, že počet najväčšej národnostnej menšiny v Slovenskej republike – maďarskej, dlhodobo klesá, pričom počty ostatných národnostných menšín (napr. rómska, rusínska národnostná menšina) mierne stúpali. Tieto údaje poukazujú na to, že jednotlivé národnostné menšiny treba skúmať osobitne, berúc ohľad na ich historický, spoločenský, kultúrny, sociálny vývoj a súčasné postavenie.

Demografický vývoj národnostných menšín ukazuje tiež výrazné rozdiely medzi jednotlivými skupinami – niektoré (napr. maďarská národnostná menšina) patria z hľadiska vekovej štruktúry medzi regresívne typy, iné (napr. rómska národnostná menšina) medzi progresívne typy.

Príslušníci národnostných menšín sa líšia od príslušníkov väčšiny aj vzhľadom na ich vzťah k náboženstvu – pre príslušníkov národnostných menšín je charakteristická väčšia miera religiozity. Podľa údajov Štatistického úradu Slovenskej republiky v oblasti vzdelávania príslušníci národnostných menšín väčšinou vykazujú nižšiu kvalifikáciu než príslušníci väčšiny, čo sa odzrkadľuje aj na ich postavení na pracovnom trhu, kde príslušníci národnostných menšín (resp. obyvatelia regiónov obývaných národnostnými menšinami) zastávajú najmä pozície vyžadujúce nižšiu kvalifikáciu. Táto skutočnosť nie je priaznivá z hľadiska zachovania štruktúry menšinových komunít.

Analýza nezamestnanosti v regiónoch kompaktne obývaných príslušníkmi národnostných menšín ukazuje, že v rámci skúmaných krajov práve tieto regióny patria medzi najviac postihnuté nezamestnanosťou. Nezamestnanosť v týchto regiónoch narastá rýchlejšie, a tým pádom sa zvyšujú medziregionálne rozdiely (t.j. dochádza ku divergencii). Tieto procesy sú veľmi znepokojujúce nielen z celkového sociálneho hľadiska, ale aj z hľadiska zachovania a rozvoja národnostných menšín.

Účasť príslušníkov národnostných menšín na riešení vecí verejných je zabezpečená prostredníctvom rôznych mechanizmov: buď prostredníctvom zástupcov národnostných menšín v zákonodarnom orgáne, alebo prostredníctvom tzv. etnických politických strán, ale aj prostredníctvom ostatných politických strán, pričom mnohé vo svojich volebných programoch deklarujú riešenie otázok národnostných menšín. Na riešení vecí verejných sa podieľajú príslušníci národnostných menšín aj prostredníctvom svojej účasti v poradných orgánoch vlády, či už stálych alebo dočasných, prostredníctvom poradných orgánov členov vlády a v neposlednom rade prostredníctvom splnomocnencov vlády pre rómske komunity a národnostné menšiny.

V oblasti kultúry národnostných menšín štát podporuje vydávanie či už periodických, ale aj neperiodických publikácií v jazykoch národnostných menšín, organizovanie rôznych kultúrnych podujatí, táborov a pod. V roku 2012 bolo vyčlenených na podporu kultúry národnostných menšín prostredníctvom dotačného programu Úradu vlády Slovenskej

republiky „Kultúra národnostných menšín“ 4 500 000,-€, pričom na prerozdelení týchto finančných prostriedkov sa podieľali taktiež príslušníci národnostných menšín ako členovia odborných hodnotiacich komisií.

Právna úprava používania jazykov národnostných menšín takto garantuje dostatočnú úroveň ochrany príslušníkov národnostných menšín v mnohých oblastiach spoločenského života. Táto skutočnosť vyplýva aj z porovnania členských štátov Európskej únie vo vzťahu k plneniu záväzkov vyplývajúcich z Charty menšinových a regionálnych jazykov, podľa ktorého Slovenská republika poskytuje vysoký stupeň ochrany jazykom národnostných menšín.

S cieľom skvalitnenia výučby príslušníkov národnostných menšín na školách zriadilo Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu Radu ministra pre národnostné školstvo, ktorá je zložená z odborníkov – príslušníkov národnostných menšín.

Spolunažívanie majority a príslušníkov národnostných menšín je v každej sfére života na Slovensku bez problémov. Tak ako vo väčšine krajín Európskej únie, aj na Slovensku je jednou z najkontroverznejších tém problematika rómskej komunity. S cieľom riešenia problematiky rómskych komunít zriadila vláda Slovenskej republiky funkciu splnomocnenca vlády Slovenskej republiky pre rómske komunity, ktorý ako poradný orgán vlády realizuje systémové opatrenia na zlepšenie postavenia príslušníkov rómskej národnostnej menšiny a ich integráciu do spoločnosti. V prípade maďarskej národnostnej menšiny možno badať problémy len v politickej rovine, ktoré vytvárajú zástupcovia niektorých politických strán.

Prílohy

Príloha č. 1

Zoznam odvetví SK NACE Rev.2

skratka	odvetvie SK NACE Rev. 2
A	poľnohospodárstvo, lesníctvo a rybolov
B	ťažba a dobývanie
C	priemyselná výroba
D	dodávka elektriny, plynu, pary a studeného vzduchu
E	dodávka vody; čistenie a odvod odpadových vôd, odpady
F	stavebníctvo
G	veľkoobchod a maloobchod
H	doprava a skladovanie
I	ubytovacie a stravovacie služby
J	informácie a komunikácia
K	finančné a poisťovacie činnosti
L	činnosti v oblasti nehnuteľností
M	odborné, vedecké a technické činnosti
N	administratívne a podporné služby
O	verejná správa a obrana
P	vzdelávanie
Q	zdravotníctvo a sociálna pomoc
R	umenie, zábava a rekreácia
S	ostatné činnosti

Príloha č. 2**Zoznam hlavných tried SK ISCO-08**

skratka	hlavné triedy SK ISCO-08
1	zákonodarcovia, riadiaci pracovníci
2	špecialisti
3	technici a odborní pracovníci
4	administratívni pracovníci
5	pracovníci v službách a obchode
6	kvalifikovaní pracovníci v poľnohospodárstve, lesníctve a rybolove
7	kvalifikovaní pracovníci a remeselníci
8	operátori a montéri strojov a zariadení
9	pomocní a nekvalifikovaní pracovníci

Príloha č. 3**Zoznam typov vzdelania a stupňov vzdelania**

skratka	názov vzdelania a stupeň vzdelania
Ved. v.	vedecká výchova (stupeň vzdelania 9)
VŠ	vysokoškolské (stupeň vzdelania 8)
vyš. vz.	vyššie vzdelanie (stupeň vzdelania 7)
ÚSO	úplné stredné odborné s maturitou (stupeň vzdelania 6)
ÚSV	úplné stredné všeobecné s maturitou (stupeň vzdelania 5)
ÚS	úplné stredné s maturitou (stupeň vzdelania 4)
SO	stredné odborné bez maturity (stupeň vzdelania 3)
Vyuč.	vyučenie (stupeň vzdelania 2)
ZŠ	základné (stupeň vzdelania 1)
bez vzd.	bez vzdelania (stupeň vzdelania 0)

Príloha č. 4

Neperiodické publikácie podľa jazyka vydania v rokoch 2009 až 2012

NEPERIODICKÉ PUBLIKÁCIE PODĽA JAZYKA
VYDANIA v Slovenskej republike za rok 2012

			tituly	výtlačky
neperiodické publikácie podľa jazyka vydania spolu			10 123	14 030 798
V tom podľa jazyka vydania	štátny jazyk	pôvodná tvorba	6 562	9 051 341
		preklad	2 197	3 791 999
	jazyky národnostných menšín	maďarský	319	373 544
		rómsky	2	1 240
		český	99	196 455
		rusínskej	9	2 700
		ukrajinský	13	3 610
		nemecký	39	27 866
		poľský	21	8 196
		chorvátsky	4	5 990
		ruský	22	57 904
		hebrejský	1	360
		bulharský	0	0
		iný	6	2 000
	iné jazyky	anglický	376	176 727
		francúzsky	16	9 526
		španielsky	12	17 718
		grécky	1	800
		taliensky	7	6 700
		latinský	1	5 000
iný		30	57 920	
viacjazyčné publikácie		386	233 202	
neperiodické publikácie - preklady z iných jazykov spolu			2 203	3 814 306
v tom jazyk originálu	anglický	1 300	2 616 699	
	český	212	178 725	
	francúzsky	96	156 045	
	maďarský	38	47 965	
	nemecký	208	313 747	
	poľský	57	123 028	
	ruský	63	36 405	
	španielsky	40	83 423	
	taliensky	68	116 105	
	ukrajinský	1	600	
	nórsky	25	51 008	
	dánsky	3	6 002	
	slovenský	2	1 100	
	chorvátsky	2	800	
	hebrejský	2	1 202	
	holandský	3	2 640	
	portugalský	14	15 512	
srbský	4	1 304		

	<i>švédsky</i>	21	32 214
	<i>latinský</i>	21	5 128
	<i>rusínsky</i>	0	0
	<i>arabský</i>	4	4 504
	<i>iný</i>	19	20 150

**NEPERIODICKÉ PUBLIKÁCIE PODĽA JAZYKA
VYDANIA v Slovenskej republike za rok 2011**

		tituly	výtlačky	
neperiodické publikácie podľa jazyka vydania spolu		8 517	12 925 834	
V tom podľa jazyka vydania	štátny jazyk	pôvodná tvorba	5 970	8 458 224
		preklad	1 283	3 394 325
	jazyky národnostných menšín	maďarský	273	330 596
		rómsky	2	3 250
		český	148	136 558
		rusínsky	15	4 700
		ukrajinský	6	1 750
		nemecký	60	88 882
		poľský	7	6 400
		chorvátsky	2	5 300
		ruský	15	20 501
		hebrejský	1	2 080
		bulharský	0	0
		iný	12	2 955
	iné jazyky	anglický	344	190 637
		francúzsky	9	9 195
		španielsky	8	4 610
		grécky	0	0
		taliansky	3	1 200
latinský		4	2 200	
iný	21	35 440		
viacjazyčné publikácie		334	227 031	
neperiodické publikácie - preklady z iných jazykov spolu		1 542	3 592 236	
v tom jazyk originálu	anglický	838	2 069 953	
	český	232	520 234	
	francúzsky	58	120 494	
	maďarský	34	73 601	
	nemecký	139	359 202	
	poľský	42	90 426	
	ruský	38	45 395	
	španielsky	17	29 192	
	taliansky	49	110 112	
	ukrajinský	1	4 400	
	nórsky	5	6 900	
	dánsky	0	0	
	slovenský	1	500	

	chorvátsky	1	1 500
	hebrejský	3	1 560
	holandský	6	11 000
	portugalský	19	45 012
	srbský	2	2 700
	švédsky	23	49 054
	latinský	0	0
	rusínsky	0	0
	arabský	1	2 000
	iný	33	49 001
iný	<u>zemplínske nárečie</u>	1	150
	<u>slovensko-maďarský</u>	5	1750
	<u>slovensko-nemecký</u>	1	15
	<u>slov. - čes. - angl., slov. - angl. - poľ</u>	4	740

Príloha č.5

NEPERIODICKÉ PUBLIKÁCIE PODĽA JAZYKA
VYDANIA v Slovenskej republike za rok 2010

			Tituly	Výtlačky
Neperiodické publikácie podľa jazyka vydania spolu			8 639	13 370 688
V tom podľa jazyka vydania	štátny jazyk	pôvodná tvorba	5 914	8 472 210
		preklad	1 340	3 568 647
	jazyky národnostných menšín	maďarský	348	414 047
		rómsky	3	1 550
		český	118	256 978
		rusínskej	14	5 400
		ukrajinský	10	7 040
		nemecký	41	34 481
		poľský	9	7 800
		chorvátsky	4	13 540
		ruský	38	91 800
		hebrejský	0	0
		bulharský	2	2 140
		iný	7	3 250
		iné jazyky	anglický	351
	francúzsky		10	4 750
	španielsky		9	14 120
	grécky		1	2 035
	taliansky		9	13 540
	latinský		3	1 100
iný	26		46 535	
viacjazyčné publikácie		382	244 180	
Neperiodické publikácie - preklady z iných jazykov spolu			1 453	3 613 303
v tom jazyk originálu	anglický	872	2 195 092	
	český	63	208 509	
	francúzsky	77	188 379	
	maďarský	15	43 500	
	nemecký	174	352 322	
	poľský	46	126 780	
	ruský	45	102 719	
	španielsky	26	66 155	
	taliansky	30	55 555	
	ukrajinský	0	0	
	nórsky	4	6 600	
	dánsky	0	0	
	slovinský	3	420	
	chorvátsky	3	2 200	
	hebrejský	0	0	
	holandský	1	1 200	
	portugalský	11	38 700	
	srbský	1	1 200	
	švédsky	20	36 588	
	latinský	5	12 800	
rusínsky	1	500		
arabský	13	49 500		
iný	43	124 584		

Príloha č.6

NEPERIODICKÉ PUBLIKÁCIE PODĽA JAZYKA
VYDANIA v Slovenskej republike za rok 2009

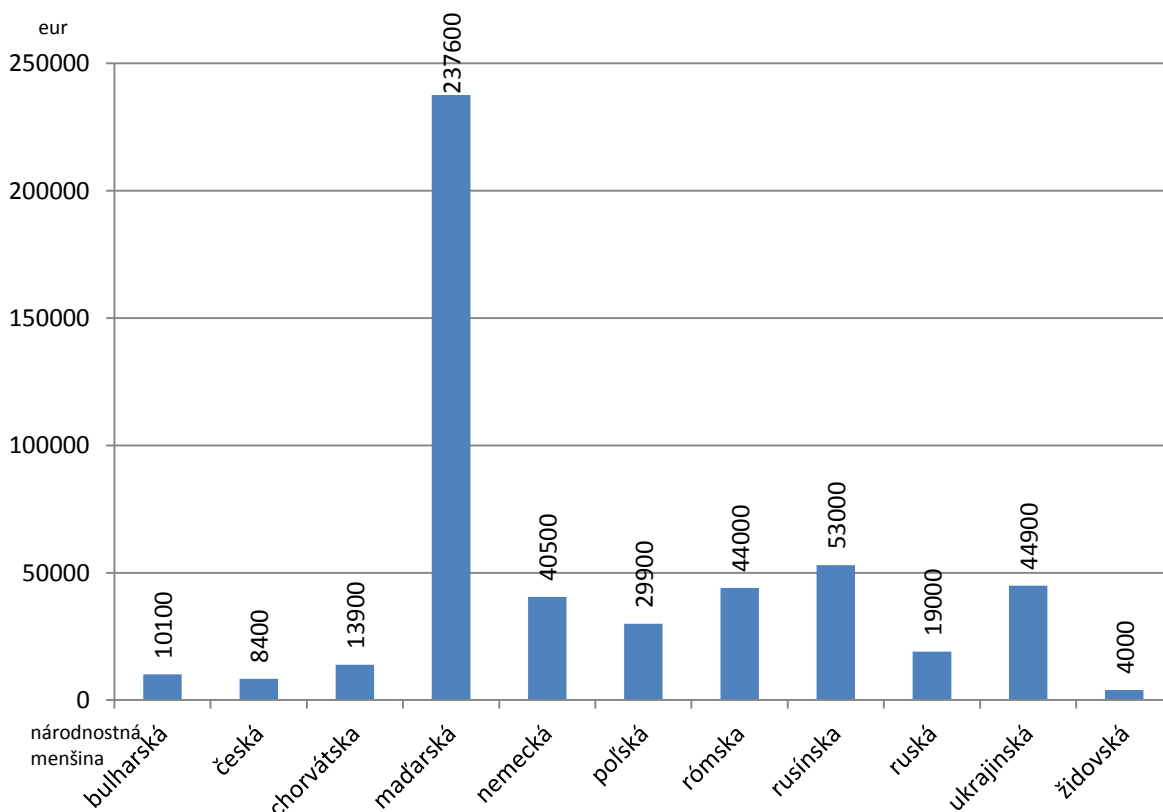
			Tituly	Výtlačky
Neperiodické publikácie podľa jazyka vydania spolu			7 565	13 754 492
V tom podľa jazyka vydania	štátny jazyk	pôvodná tvorba	5 198	9 280 316
		preklad	1 190	3 244 458
	jazyky národnostných menšín	maďarský	276	332 381
		rómsky	6	38 000
		český	119	224 202
		rusínskej	8	4 150
		ukrajinský	6	1 598
		nemecký	45	66 572
		poľský	12	6 230
		chorvátsky	2	10 000
		ruský	27	58 130
		hebrejský	0	0
		bulharský	0	0
		iný	3	950
	iné jazyky	anglický	313	197 930
		francúzsky	15	34 860
		španielsky	1	5 004
		grécky	0	0
		talianky	29	9 510
		latinský	5	2 150
iný		17	24 830	
viacjazyčné publikácie		293	213 221	
Neperiodické publikácie - preklady z iných jazykov spolu			1 376	3 654 397
v tom jazyk originálu	anglický	753	2 086 710	
	český	146	346 435	
	francúzsky	56	128 233	
	maďarský	19	47 450	
	nemecký	188	564 938	
	poľský	34	120 608	
	ruský	32	38 120	
	španielsky	33	78 404	
	talianky	39	82 944	
	ukrajinský	2	1 001	
	nórsky	3	3 004	
	dánsky	0	0	
	slovinský	1	200	
	chorvátsky	4	3 350	
	hebrejský	1	650	
	holandský	0	0	
	portugalský	16	64 000	
	srbský	3	3 400	
	švédsky	17	38 020	
	latinský	2	900	
rusínsky	0	0		
arabský	4	6 000		
iný	23	40 030		

Príloha č.7**Periodická a neperiodická tlač v roku 2012****Periodická tlač 2012**

názov vydavateľa	názov periodika	dotácia	periodicita	nár. menšina
Občianske združenie Nesvadčanov - Naszvadiak Polgári Egyesülete	Novum Naswod	1 000	mesačník	maďarská
Pro SUN de Selye János, n.o.	ÁSZ - 2012	1 000	dvojmesačník	maďarská
Hernád spol. s r.o	Kassai Figyelő	1 500	mesačník	maďarská
Vydavateľstvo KT spol. s r.o.	DELTA - komárňanský regionálny týždenník	1 600	týždenník	maďarská
Mestské kultúrne stredisko Štúrovo	Naše noviny, Štúrovo a okolie - A Mi Lapunk, Párkány és Vidéke	2 000	mesačník	maďarská
Magdaléna Kopaszová- L PRESS	RÉGIÓ	2 000	dvojmesačník	maďarská
Židovská náboženská obec	Časopis Kehila Bratislava	2 000	štvrtročník	židovská
Židovská náboženská obec v Komárne	Štetl- kultúrna príloha Spravodajcu ŽNO v Komárne	2 000	mesačník	židovská
Fórum Maďarov v Košiciach - Kassai Magyarok Fóruma	Kassai Kaleidoszkóp	2 500	polročník	maďarská
OZ CHÝRNIK - noviny tolerantnosti	Chýrnik - Hírnök - dvojjazyčné regionálne noviny Nové Zámky a okolie	3 000	mesačník	maďarská
Divadlo Thália Színház	Kassai Színlap	3 000	štvrtročník	maďarská
Zväz skautov maďarskej národnosti	Cserkész – mesačník maďarských skautov	3 000	mesačník	maďarská
Mediaimpress, s.r.o.	Szabad Újság	4 000	týždenník	maďarská
FriTom International spol. s r.o.	TERRA Hírújság	4 000	mesačník	maďarská
Univerzita Konštantína Filozofa v Nitre	Partitúra	4 500	polročník	maďarská
Zväz maďarských pedagógov na Slovensku	Pedagógusforum	5 000	mesačník	maďarská
MADÁCH-POSONIUM, spol.s r.o.	Jó Gazda	5 000	mesačník	maďarská
FIERI, s.r.o.	Csallóköz	5 000	týždenník	maďarská
Jókaiho nadácia - Jókai Alapítvány	KULISSZÁK	5 000	dvojmesačník	maďarská
Rusín a Ľudové noviny	Rusyn (Rusín)	6 000	dvojmesačník	rusínska
MULTIKULTÚRA V NÁS	Mišusori/Myš(u)lienka	6 000	týždenník	rómska
Univerzita J. Selyeho	Eruditio – Educatio (vedecký časopis PF Univerzity J. Selyeho v Komárne)	6 000	štvrtročník	maďarská
Diákhálózat- Študentská sieť	Alma Mater	6 000	štvrtročník	maďarská
Spoločnosť ATELIER Társaság	ATELIER művészeti folyóirat (umelecký magazín)	7 000	štvrtročník	maďarská
Rusín a Ľudové noviny	Narodny novynky (Ľudové noviny)	14 000	mesačník	rusínska
Svetový kongres Rusínov	Holos Rusina	7 000	štvrtročník	rusínska
Občianske združenie Lulud'i	LULUD'I	14 000	mesačník	rómska
ČESKÝ SPOLEK V KOŠICIACH — ČESKÝ SPOLEK V KOŠICÍCH	Stříbrný e-vítr	8 400	dvojmesačník	česká
KARPATSKONEMECKÝ SPOLEK NA SLOVENSKU KARPATENDEUTSCHER VEREIN IN DER SLOWAKEI	KARPATENJAHRBUCH	8 600	polročník	nemecká
Glória, spolok maďarských duchovných na Slovensku	REMÉNY - maďarský katolícky týždenník	10 000	týždenník	maďarská
Fórum inštitút pre výskum menšín	Fórum Társadalomtudományi Szemle (Fórum spoločenskovedná revue)	20 000	štvrtročník	maďarská
Bulharský kultúrny zväz	Sanarodnik (Krajan)	10 100	štvrtročník	bulharská

Zväz Rusínov-Ukrajincov Slovenskej republiky	Veselka	11 300	mesačník	ukrajinská
Aranka Kocsis, Anser	Kabóca - detský časopis	12 000	mesačník	maďarská
Spolok ukrajinských spisovateľov na Slovensku	DUKĽA	13 100	dvojmesačník	ukrajinská
Chorvátsky kultúrny zväz na Slovensku	Časopis HRVATSKA ROSA	13 900	štvrtročník	chorvátska
Francisc Balázs - AB-ART	Szörös Kő (literárny časopis)	18 000	dvojmesačník	maďarská
Zväz Rusov na Slovensku	„Spolu“ (Vместе)	19 000	dvojmesačník	ruská
LOAR, spol. s r.o.	Új Nő	20 000	mesačník	maďarská
InfoCsalóköz s.r.o.	InfoCsalóköz	20 000	týždenník	maďarská
Zväz Rusínov-Ukrajincov Slovenskej republiky	Nové žyt'ra	20 500	dvoj týždenník	ukrajinská
Gemer-malohontský muzeálny spolok	Gömörország	21 600	štvrtročník	maďarská
Jekhetane - Spolu	Romano nevo fil/ Rómsky nový list - kultúrno-spoločenské noviny Rómov na Slovensku	24 000	mesačník	rómska
Rusínska obroda na Slovensku	INFO RUSÍN	26 000	dvoj týždenník	rusínska
Poľský klub - spolok Poliakov a ich priateľov na Slovensku	Monitor Polonijny	29 900	mesačník	poľská
KARPATSKONEMECKÝ SPOLOK NA SLOVENSKU KARPATENDEUTSCHER VEREIN IN DER SLOWAKEI	Karpatenblatt – mesačník Nemcov na Slovensku Monatsblatt der Deutschen in der Slowakei	31 900	mesačník	nemecká
Spoločnosť maďarských spisovateľov na Slovensku	OPUS - literárny, literárno-kritický, umelecký časopis maďarských spisovateľov na Slovensku	34 000	dvojmesačník	maďarská
Slovenská humanitná rada	Carissimi	9 900	dvojmesačník	maďarská
Spolu podporená periodická tlač:		505 300		

Graf znázorňuje sumu finančných prostriedkov, ktoré boli poskytnuté prostredníctvom DP KNM na vydanie periodických publikácií v členení na jednotlivé národnostné menšiny.

Neperiodická tlač 2012

názov vydavateľa	názov publikácie	dotácia	zameranie publikácie	nár.menší na
„SPOLOK RUSÍNOV SPIŠA“	UKRADNUTĚ ZVONY Povesti z Osturne	2 400	príprava a vydanie zbierky povestí	rusínska
Akadémia rusínskej kultúry v Slovenskej republike	Milan Gaj: Molytva Rusyna (Modlitba Rusína)	2 000	príprava a vydanie básnickej zbierky	rusínska
Fórum inštitút pre výskum menšín	Acta Ethnologica Danubiana 14	2 000	príprava a vydanie odbornej publikácie sústredenej na menšinové ľudové tradície, interetnické a interkulturálne vzťahy	maďarská
Fórum inštitút pre výskum menšín	Angyal Béla: Kisalföldi tanyák (Samoty v Podunajskej nížine)	4 500	príprava a vydanie etnografickej publikácie národnostného autora	maďarská
Fórum inštitút pre výskum menšín	A szlovákiai magyarok szociológiája (Sociológia Maďarov na Slovensku)	5 000	príprava a vydanie monografie o sociológii Maďarov na Slovensku	maďarská
Francisc Balázs - AB-ART	Zsolt SZÁZDI SZTAKÓ A freskó legendája (Legenda fresky)	1 500	príprava a vydanie zbierky historických poviedok mladého národnostného autora	maďarská
Francisc Balázs - AB-ART	István Kádár – Tímea Péntes: Jégország (ľadová krajina).	2 000	príprava a vydanie literárneho cestopisu známej maďarskej spisovateľky na Slovensku	maďarská
Francisc Balázs - AB-ART	Csekei Enikő: Szakítópórá (Skúška ťahom)	2 000	príprava a vydanie básnickej zbierky mladej maďarskej autorky na Slovensku	maďarská
Francisc Balázs - AB-ART	Lipsey György köztéri szobrai (Verejná socha)	2 000	príprava a vydanie knižnej publikácie o sochárskej tvorbe známeho umelca	maďarská
Francisc Balázs - AB-ART	Balázs F. Attila legszebb versei Najkrajšie básne Attilu F. Balázsa	2 500	príprava a vydanie básnickej zbierky známeho maďarského autora na Slovensku	maďarská
Francisc Balázs - AB-ART	Ion Deaconescu: A költő pokoljárása (Zatratenie básnika) Balázs F. Attila fordításában	2 500	príprava a vydanie básnickej zbierky svetoznámeho rumunského básnika v preklade maďarského národnostného autora	maďarská
Francisc Balázs - AB-ART	Gyüre Lajos: Tünődéseim (Zamyslenie)	2 500	príprava a vydanie zbierky článkov o každodennom živote maďarskej národnostnej menšiny na Slovensku	maďarská
Francisc Balázs - AB-ART	József Kiss Péntek: KIHALLGATÁS (Výsluch)	2 500	príprava a vydanie zbierky poviedok a dramatických textov maďarského národnostného autora	maďarská
Francisc Balázs - AB-ART	Juhász Katalin: Maga a dolog (Samotná vec)	2 800	príprava a vydanie básnickej zbierky významnej maďarskej autorky na Slovensku	maďarská
Francisc Balázs - AB-ART	Gál Sándor: EGYBEGYÚJTOTT MŰVEI XII. Az Egy és az Egész I.	3 000	príprava a vydanie zbierky publikovaných spomienok autora	maďarská
Francisc Balázs - AB-ART	Szűcs Enikő: The WALL Project	3 000	príprava a vydanie básnickej zbierky mladej maďarskej autorky na Slovensku	maďarská
Francisc Balázs - AB-ART	Gágyor Péter: EZ VOLT (Bolo to)	3 000	príprava a vydanie básnickej zbierky známeho maďarského národnostného autora	maďarská
Francisc Balázs - AB-ART	Gál Éva: A két világháború közötti csehszlovákiai magyar regény (Maďarský román v Československu medzi dvoma svetovými vojnami)	3 000	príprava a vydanie knižnej publikácie o maďarskej literatúre v Československu medzi dvoma svetovými vojnami	maďarská
Francisc Balázs - AB-ART	Szilvia Tóth: A tanulászavar pedagógiai megközelítése. Integrované vzdelávanie žiakov s vývinovými poruchami učenia	3 000	príprava a vydanie odbornej publikácie	maďarská
Francisc Balázs - AB-ART	Kozmács István: Munkácsi Bernát élete (Život Bernáta Munkácsyho) “Aki adott szavától elválík, saját lelkétől válík el”	3 500	príprava a vydanie životopisného románu o jazykovedcovi	maďarská

Francisc Balázs - AB-ART	Jana Juráňová: Csak csaj (Iba baba)	3 600	príprava a vydanie knihy známej slovenskej spisovateľky v maďarskom preklade	maďarská
Gabriel MÉRY - RATIO	Pogány Péter: Volt egyszer egy Felvidék (Bola raz jedna Horná zem)	3 500	príprava a vydanie spoločenskovednej publikácie národnostného autora	maďarská
Gabriel MÉRY - RATIO	Gyökerez György - Ozogány Ernő: Tejfalusí Dőrejárás (Mliečňanský fašiangový sprievod)	4 000	príprava a vydanie odbornej publikácie	maďarská
Gabriel MÉRY - RATIO	Ján Svěrák: Kuky se vrací (Muki visszatér)	4 500	príprava a vydanie detskej literatúry významného českého autora v maďarskom preklade	maďarská
Gabriel MÉRY - RATIO	Dr. Kiss László - Lacza Tihámér - Ozogány Ernő: Zsinórpádlás (Povrazisko)	6 000	príprava a vydanie vedeckohistorickej publikácie národnostných autorov	maďarská
Gabriel MÉRY - RATIO	Ernő Ozogány: Jó mulatság, főrfi munka II.	7 000	príprava a vydanie vedeckohistorickej publikácie národnostného autora	maďarská
Gabriel MÉRY - RATIO	Prokopp Mária - Méry Gábor: A Szent László legenda középkori falképei a Kárpát-medencében (Stredoveké nástenné maľby svätého Ladislava v Karpatskej kotline)	7 000	príprava a vydanie umenovednej publikácie národnostných autorov	maďarská
Gemer-malohontský muzeálny spolok	Filep Tamás Gusztáv: Az ellenzék feladata	3 500	príprava a vydanie výberu z prejavov Józsefa Törkölya, čelného predstaviteľa politického života maďarskej národnostnej menšiny v medzivojnovom období	maďarská
Chorvátsky kultúrny zväz na Slovensku - Hrvatski kulturni savez u Slovačkoj	Viliam Pokorný-Tica: Rič k riči - Slovo dalo slovo	3 300	príprava a vydanie odbornospoločenskej publikácie	chorvátska
Chorvátsky kultúrny zväz na Slovensku - Hrvatski kulturni savez u Slovačkoj	Naše selo Čunovo - Naša obec Čunovo	5 200	príprava a vydanie monografie	chorvátska
Ing. Július Haraszi - MICROGRAMMA	A szülőföld kérdez	3 000	príprava a vydanie knižnej publikácie o slávnych národnostných spisovateľoch a o ich vzťahu k rodnej zemi	maďarská
Inštitút pre odborné vzdelávanie a vzdelávanie dospelých, n.o.	Virágba borultak a fejszék - Kortárs szlovák drámaantológia összeállítása és kiadása magyar nyelven II. - Rozkvitli sekery - Zostavenie a vydanie antológie súčasných slovenských hier v maďarskom jazyku II.	4 000	príprava a vydanie knižnej publikácie o súčasnej slovenskej dráme v maďarskom jazyku	maďarská
Jekhetane - Spolu	RÓMOVIA /Cigáni NA SLOVENSKU vo fotografii Evy Davidovej	10 000	príprava a vydanie fotografickej publikácie	rómska
Kovács István - PATRIÓTA	Rimaszombat. Várostörténeti barangolások II.	11 000	príprava a vydanie 2. zväzku plánovanej trilógie venovanej kultúrnym dejinám Rimavskej Soboty	maďarská
KRAJSKÉ OSVETOVÉ STREDISKO V NITRE	Irodalom Nyitrán, Nyitra az irodalomban Literatúra v Nitre, Nitra v literatúre	1 700	príprava a vydanie literárneho diela o živote a diele básnikov a prozaikov Nitrianskeho regiónu	maďarská
Kultúrne združenie národnosti a etník Slovenskej republiky	Ján Šándor: Devleskeri kušfik romane paramisen (Dúha rómskych príbehov)	3 000	príprava a vydanie publikácie rozprávok pre deti	rómska
Kultúrny spolok židovských občanov Slovenska	Acta Judaica Slovaca 18	3 000	príprava a vydanie odborného zborníka	židovská
Kultúrny spolok židovských občanov Slovenska	Encyklopédia židovských náboženských obcí na Slovensku (4. časť)	7 000	príprava a vydanie encyklopedického diela (IV. časť)	židovská

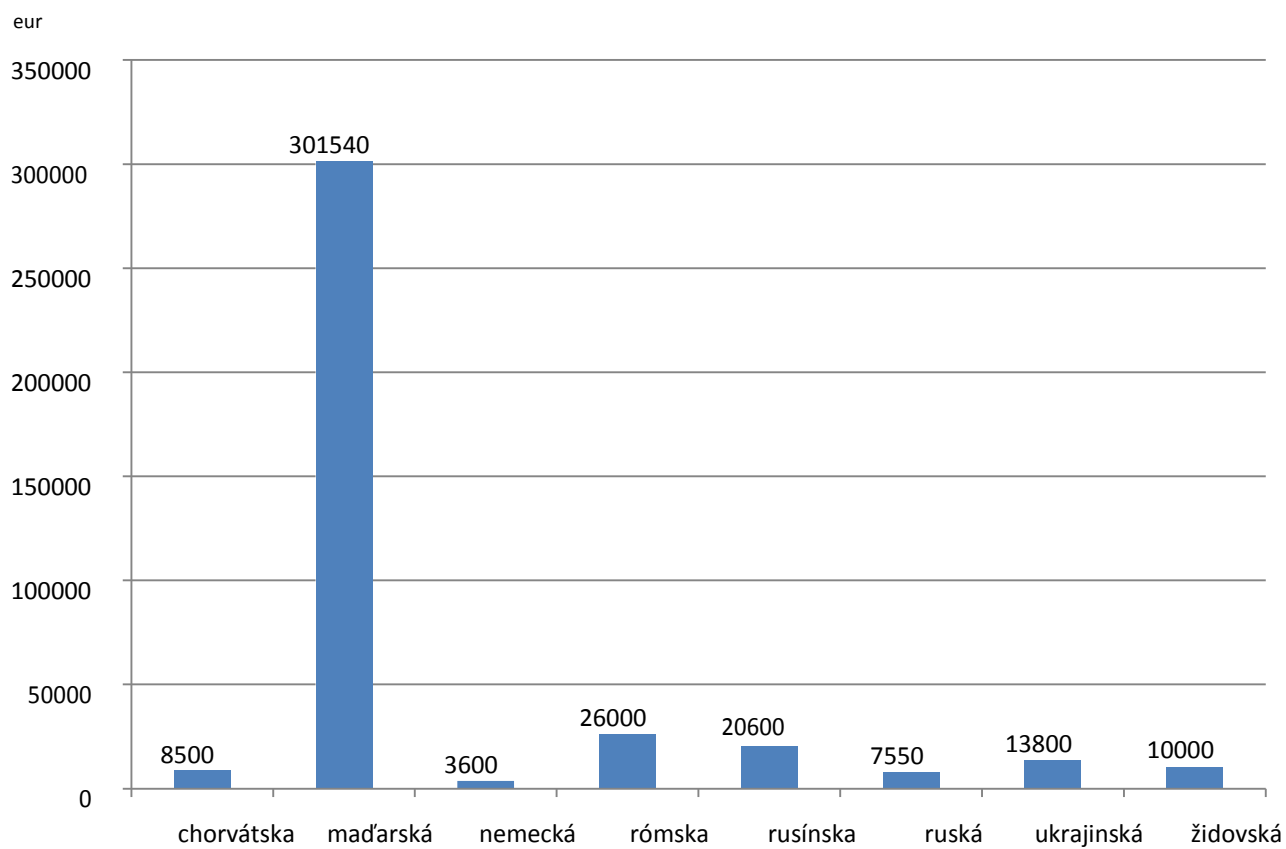
Ladislav Tavalí	O grasta vaš o kamibe (Kone za lásku 3)	5 000	príprava a vydanie tretej časti románu	rómska
LILIUM AURUM, s.r.o.	Bettes István: Legendárium (Legendárium)	1 500	príprava a vydanie básnickej zbierky náboženských básní národnostného autora	maďarská
LILIUM AURUM, s.r.o.	Fehér Sándor: Pusztába kiáltó (Volajúci do púšte)	1 800	príprava a vydanie básnickej zbierky národnostného autora	maďarská
LILIUM AURUM, s.r.o.	Az éjszaka gyermekei. Tanulmányok a vámpírizmusról (Zostavil: H. Nagy Péter) (Deti noci. Štúdia o upírizmu)	2 000	príprava a vydanie zbierky štúdií národnostných autorov o upírisme v literatúre	maďarská
LILIUM AURUM, s.r.o.	FELLINGER Károly: Rész és egész (Časť a celok)	2 000	príprava a vydanie básnickej zbierky známeho maďarského autora na Slovensku	maďarská
LILIUM AURUM, s.r.o.	Csicsay Alajos: Burián László	2 000	príprava a vydanie diela o zaujímavej osobnosti z oblasti menšinovej histórie na Slovensku	maďarská
LILIUM AURUM, s.r.o.	H. Nagy Péter: Adatok tánca (Tanec údajov)	2 000	príprava a vydanie zbierky esejí národnostného autora	maďarská
LILIUM AURUM, s.r.o.	Hegedűs Orsolya: A mágia szövedéke. Bevezetés a magyar fantasy olvasásába I. Splet' mágie. Úvod do čítanie maďarského fantasy I.)	2 000	príprava a vydanie monografie národnostnej autorky o výsledkoch maďarského fantasy v kontexte žánru a svetovej literatúry	maďarská
LILIUM AURUM, s.r.o.	Leck Gábor: Versek a tengerhez és a csillagokhoz (Básne k moru a hviezdám)	2 000	príprava a vydanie básnickej zbierky mladého talentovaného národnostného autora	maďarská
LILIUM AURUM, s.r.o.	Sánta Szilárd: Mesterséges horizontok. Bevezetés a kortárs sci-fi olvasásába Umelé horizonty. Úvod do čítania súčasného sci-fi)	2 000	príprava a vydanie diela národnostného autora prispievajúceho k rozvoju maďarskej literárnej vedy a literárneho dialógu na Slovensku	maďarská
LILIUM AURUM, s.r.o.	Kinga Václav: Építészet (Architektúra)	2 500	príprava a vydanie zbierky článkov mladej národnostnej architektky o súčasnej architektonickej tvorbe vo svete a na území Slovenska	maďarská
LILIUM AURUM, s.r.o.	Vámbéry Ármin: Oroszország és a Kelet (Rusko a Východ)	3 500	príprava a vydanie diela svetoznámeho politológa, rodáka Dunajskej Stredy	maďarská
LILIUM AURUM, s.r.o.	Gágyor Péter: Színpadi művek (Divadelné diela)	3 600	príprava a vydanie dramatického diela uznaného režiséra pre deti a mládež	maďarská
LILIUM AURUM, s.r.o.	Szabó Mónika: Tengerélmény. Cápales a bűvárparadicsomban (Zážitok z mora. Na posede v potápačskom raji)	4 500	príprava a vydanie denníkových poznámok cestovateľky, potápačky zo Žitného ostrova	maďarská
MADÁCH- POSONIUM, spol.s r.o.	Kulcsár Ferenc: A pillangó szárnyverése (Motýlí trepot krídlami)	1 000	príprava a vydanie poeticko-prozaického diela uznaného národnostného básnika	maďarská
Mestské kultúrne stredisko Veľký Meder	120-te výročie založenie speváckeho zboru vo Veľkom Mederi. Vydanie publikácie 'A dalárdától a Nagymegyeri Bárdos Lajos Vegyeskarig'.	1 000	príprava a vydanie knižnej publikácie o 120 ročnej histórii veľkomederského zborového spevu	maďarská
Mgr. Mária Harasztiová - MEDIAN	Tóth Árpád: SZÍJJÁRTÓ JENŐ ZENESZERZŐ ÉLETE ÉS MUNKÁSSÁGA / Život a dielo skladateľa Eugena Szíjjártó	3 500	príprava a vydanie knižnej publikácie o živote a diela významného národnostného skladateľa a zberateľa ľudových piesní	maďarská
Mgr. Mária Harasztiová - MEDIAN	Bárdos Kinga: Átutazoo (Tranzit'ák)	4 000	príprava a vydanie prvej básnickej zbierky mladej národnostnej autorky na Slovensku	maďarská
Mgr. Mária Harasztiová - MEDIAN	Bolemant Éva-Molnár Miriam: Vannak helyek (Sú miesta)	4 500	príprava a vydanie literárneho cestopisu dvoch známych národnostných spisovateľiek	maďarská

Mgr. Mária Harasztiová - MEDIAN	DOLÁN - Monografia	10 000	príprava a vydanie knižnej publikácie o dlhoročnej a všestrannej tvorbe výtvarníka, akademického maliara Juraja Dolána	maďarská
Muzeologická spoločnosť na Matúšovej zemi - Mátyusföldi Muzeológiai Társaság	Vydanie zborníka Musaeum Hungaricum 4. Hmotné pamiatky maďarského etnika na Slovensku a ich múzejná dokumentácia	6 400	príprava a vydanie knižnej publikácie, ktorá obsahuje štúdie prezentujúce výsledky múzejnej činnosti	maďarská
NAP Kiadó, spol. s r.o.	H. Nagy Péter: Szisztematikus káosz (Systematický chaos)	3 500	príprava a vydanie zbierky hodnotnej publicistiky menšinového autora	maďarská
NAP Kiadó, spol. s r.o.	Barak László: A mocsoknak nincsen nemzetisége (Špina nemá národnosť)	3 500	príprava a vydanie zbierky najzaujímavejších internetových článkov národnostného autora	maďarská
NAP Kiadó, spol. s r.o.	Mízser Attila: Lapos Vidék (Plochá krajina)	3 500	príprava a vydanie odborného-spoločenského publikácie	maďarská
NAP Kiadó, spol. s r.o.	Alabán Ferenc: Hungarológia és önismeret (Hungarológia a sebaopoznanie)	3 500	príprava a vydanie odborného-spoločenského publikácie národnostného autora	maďarská
NAP Kiadó, spol. s r.o.	Éva, LACZA: Zsebkendő a szélben (Vreckovka vo vetri)	4 000	príprava a vydanie románu o dôležitej etape a pozadí kultúrnej histórie Maďarov na Slovensku	maďarská
NAP Kiadó, spol. s r.o.	Ardamica Zorán: Fejezetek a műfordítás történetéből (Kapitoly teórie umeleckého prekladu)	4 000	príprava a vydanie knižnej publikácie z oblasti teórie umeleckého prekladu	maďarská
NAP Kiadó, spol. s r.o.	Gágyor Péter: Szomszédolás (U susedov)	4 000	príprava a vydanie kvalitného umeleckého prekladu poézie okolitých národov	maďarská
NAP Kiadó, spol. s r.o.	László, Kovács - Jenő, GÖRFÖL: Dél-Szlovákia középkori templomai V. (Stredoveké kostoly na južnom	6 000	príprava a vydanie knižnej publikácie o kultúrno-historických pamiatkach južného Slovenska	maďarská
Občianske združenie Bratislavské rozky - Pozsonyi Kifli Polgári Társulás	Eva Bolemant: Kempelen (Pozsonyi Mesék - Bratislavské rozprávky)	4 500	príprava a vydanie detskej literatúry o významnom bratislavskom vedcovi, vynálezcovi a konštruktérovi J. W. Kempelenovi	maďarská
Občianske združenie HORNONITRIE	Deutsch Proben und die Umgebung (Nitrianske Pravno a	3 600	príprava a vydanie monografie	nemecká
Občianske združenie LÁSZLÓ A. ARANY	Szlovákiai magyar nyelvjárasi szöveggyűjtemény (Zborník textov z maďarských nárečí na Slovensku)	2 000	príprava a vydanie etnografickej publikácie národnostných autorov	maďarská
Občianske združenie Lulud'i	LE KHAMORESKERE ČHAVORA (SLNIEČKOVÉ DETI)	3 000	príprava a vydanie prekladu básnickej zbierky zo slovenčiny do rómštiny	rómska
Občianske združenie Oxymoron	Rimaszombati történetek	3 500	príprava a vydanie knihy poviedok o histórii Rimavskej Soboty v maďarskom preklade	maďarská
Občianske združenie ROSSIA	Rusi a Slovensko	7 550	príprava a vydanie historickej monografie	ruská
OBČIANSKE ZDRUŽENIE TRADÍCIE A HODNOTY - HAGYOMÁNYOK ÉS ÉRTÉKEK POLGÁRI TÁRSULÁS	Acta Museologica Hungarica	6 000	príprava a vydanie knižnej publikácie pri príležitosti desiateho výročia založenia Múzea kultúry Maďarov na Slovensku	maďarská
Občianske združenie Vándor-láss	Vydanie knižného titulu Tawahkák földjén	8 000	príprava a vydanie knižnej publikácie národnostných autorov	maďarská

Obec Čechynce	Doc.Ing.Alexander Fehér,PhD. - Vendélin Száraz: Monografia obce Čechynce - Csehi község monográfiája	2 500	príprava a vydanie monografie obce	maďarská
Obec Čeláre	Vydanie dvojazyčnej monografie o obci: Čeláre - dejiny obce : Csalár - falunk története	2 000	príprava a vydanie monografie obce	maďarská
Obec Pribeta	Aby všetky naše deti poznali miestne rozprávky - znovuvydanie knihy Lajosa Pándyho: A CSODÁLATOS NAGYKENDŐ	3 000	príprava a vydanie knihy pre deti a mládež národnostného autora	maďarská
Osvetový inštitút Csemadoku Dunajská Streda	Kovács Zsuzsanna: Ünnepejünk (Oslavujme spoločne)	1 900	príprava a vydanie metodickej literatúry pre amatérske súbory	maďarská
Ottó Farkas	Medvesaljai mondák, regék és történetek - Povestí, bájky a príbehy z Medveša	2 500	príprava a vydanie zbierky palóckych povestí, bájok a príbehov z regiónu Medveša	maďarská
Petit Press, a.s.	Čítanie s Vasárnapom 2012	5 000	príprava a vydanie štvrťročnej prílohy s tematickým literárnym textom	maďarská
Priateľka-Barátnő	Percek, évek, döntések	4 000	príprava a vydanie zbierky publikácií	maďarská
PRO ARTE DANUBIÍ	Katalóg činnosti Pro Arte Danubií 2012 Galéria Limes - Limes Galéria	2 400	príprava a vydanie katalógu výtvarného umenia	maďarská
Reformovaná kresťanská cirkev na Slovensku	Magyar Református Egyházak Javainak Tára. Abaúj-Tornai Egyházmegye III.	2 000	príprava a vydanie publikácie o kultúrnych pamiatkach	maďarská
Rusínska obroda na Slovensku	Mikuláš Koneval: Z RUSYNSKOHO SERDCJA (Z RUSÍNSKEHO SRDCA)	2 000	príprava a vydanie publikácie obrodeneckých básní	rusínska
Rusínska obroda na Slovensku	Doc. PhDr. Juraj Paňko, CSc.: Slovensko-rusínsky slovník	7 000	príprava a vydanie slovníka	rusínska
Spoločnosť At Home Gallery pre umenie a kultúru	Livia Bitton-Jackson: I Have Lived A Thousand Years (Žila som tisíc rokov/ Ezer évig éltem)	4 200	príprava a vydanie literárnej publikácie autorky pôvodom zo Šamorína	maďarská
Spoločnosť maďarských spisovateľov na Slovensku	A fejelek és a kalap. Dialógusok a kultúra(k)ról (Csanda Gábor-H. Nagy Péter zostavili) Hlavy a klobúk. Dialógy o kultúrach	2 200	príprava a vydanie unikátnej zbierky literárnych a literárno-vedeckých štúdií a reflexií	maďarská
Spoločnosť maďarských spisovateľov na Slovensku	Szlovákiai magyar szép irodalom 2012 (zostavila: Nagy Erika) (Maďarská krásna literatúra na Slovensku 2012)	3 500	príprava a vydanie zbierky najkrajších literárnych diel národnostných autorov na Slovensku	maďarská
Spoločnosť maďarských spisovateľov na Slovensku	Színházművészet (zostavil: Péter Kollár) Divadelné umenie	10 000	príprava a vydanie knižnej publikácie o životnom diele divadelníkov, hercov pôsobiach v národnostnom divadelníctve na Slovensku	maďarská
Spoločnosť priateľov Múzea ukrajinsko-rusínskej kultúry vo Svidníku	POKLADY ĽUDOVEJ KULTÚRY	5 000	príprava a vydanie umeleckej publikácie	ukrajinská
Spoločnosť Zoltána Kodályya	Ág Tibor: Zendülj torok, frissen nótára (Nech hlas ozýva, svieže noty)	3 000	príprava a vydanie knižnej publikácie ľudového folklóru	maďarská
Spolok priateľov Rákócziho - Kráľovský Chlmec a okolie	Az Andrásyák Zemplénben/Andrassyovci v Zempléne	1 500	príprava a vydanie spoločenskovednej publikácie národnostného autora	maďarská
Spolok rusínskych spisovateľov Slovenska	Helena Gicova-Micovčinova: Ruža pod oblakom (Ruža pod oknom)	2 000	príprava a vydanie zbierky poézie	rusínska

Spolok rusínskych spisovateľov Slovenska	Mgr. Valerij Paďak, CSc.: Narys istoriji karpatorusyňskoj literatury XVI. - XXI. storič (Náčrt histórie karpatskorusínskej literatúry XVI. - XXI. storočia)	2 200	príprava a vydanie odbornej publikácie z oblasti dejín literatúry	rusínska
Spolok rusínskych spisovateľov Slovenska	Mária Maľcovská: Najkrasša prypovidka (Vybrane) (Najkrajšia rozprávka (Vybrané))	3 000	príprava a vydanie zbierky poviedok	rusínska
Spolok ukrajinských spisovateľov na Slovensku	Nad'a Varcholová: Mucha	1 600	príprava a vydanie satirickej publikácie	ukrajinská
Spolok ukrajinských spisovateľov na Slovensku	Vasiľ Dacej: Modely	1 600	príprava a vydanie románu ukrajinského spisovateľa žijúceho na Slovensku	ukrajinská
Spolok ukrajinských spisovateľov na Slovensku	Milan Bobák: Dotyky slova	2 000	príprava a vydanie básnickej zbierky	ukrajinská
Stredná odborná škola Jozefa Szakkayho - Szakkay József Szakközépiskola, Grešákova 1, 040 01 Košice	ÉLESZTŐ TÉGELYÜNK:„A KASSAI IPARI“ NÁŠ OŽIVUJÚCI TÉGEL:„KOŠICKÁ PRIEMYSLOVKA“	4 500	príprava a vydanie spoločenskovednej publikácie národnostného autora	maďarská
Szabolcs Bíró - Historium	Sár, vér, levendula (Blato, krv, levanduľa) (zostavil: Bíró Szabolcs)	2 500	príprava a vydanie knižnej publikácie pre mládež	maďarská
TANDEM, n.o.	DiNaMit – Diákok, na mit csináljunk? Módszertani kézikönyv középiskolás diákönkormányzatok számára DiNaMit – Žiaci, tak čo máme robiť? Metodická príručka pre žiacke školské rady	3 340	príprava a vydanie odbornej publikácie národnostných autorov	maďarská
Vita Humana	Riekanky a piesne pre najmenších	5 000	príprava a vydanie knižnej publikácie obsahujúce riekanky a pesničky ľudového charakteru	maďarská
Združenie Reviczky - Reviczky Társulás	História levického ústavu milosrdných sestier - A lévai irgalmas nővérek intézetének története	2 800	príprava a vydanie spoločenskovednej publikácie národnostného autora	maďarská
Združenie Veľké Kapušany a okolie	Ung-vidék néprajzi és nyelvjárasi sajtósságai (Etnografické a nárečové špecifiká Použitia)	1 500	príprava a vydanie knižnej publikácie, ktorá predstavuje regionálne etnografické hodnoty maďarskej národnostnej menšiny na Slovensku	maďarská
Zlatica Rusová	Rómske rozprávky a poviedky /Romane paramisi u oda so pe vakerlas	2 000	príprava a vydanie publikácie pre deti a mládež	rómska
ZO Csemadok Čebovce	Csáb faluba' - Csábi népdalok Kodály Zoltán 1910-es gyűjtéséből (Ľudové piesne z Čeboviec zo zberu Zoltána Kodálya z roku 1910)	1 800	príprava a vydanie zbierky ľudových piesní s CD prílohou	maďarská
ZO Csemadok Čebovce	Hajnalok Völgye – Őt év ösbemutatói (2008-2012) (Údolie Svitaní – premiéry piatich ročníkov (2008-2012))	3 500	príprava a vydanie zbierky zborových skladieb s CD prílohou	maďarská
Zväz Rusínov-Ukrajincov Slovenskej republiky	Miroslav Iljuk: Na pulze času	1 800	príprava a vydanie knihy reportáží zo života príslušníkov ukrajinskej národnostnej menšiny	ukrajinská
Zväz Rusínov-Ukrajincov Slovenskej republiky	Pavol Bogdan: 20 rokov – víťazstvá a prehry (1989-2009)	1 800	príprava a vydanie publikácie o živote príslušníkov ukrajinskej národnostnej menšiny v rokoch	ukrajinská
Žudro	Piesňová kultúra Rómov na Slovensku	3 000	príprava a vydanie odbornej publikácie	rómska
spolu podporená neperiodická tlač:		391 590		

Graf znázorňuje sumu finančných prostriedkov, ktoré boli poskytnuté prostredníctvom DP KNM na vydanie neperiodických publikácií v členení na jednotlivé národnostné menšiny.

národnostná
menšina

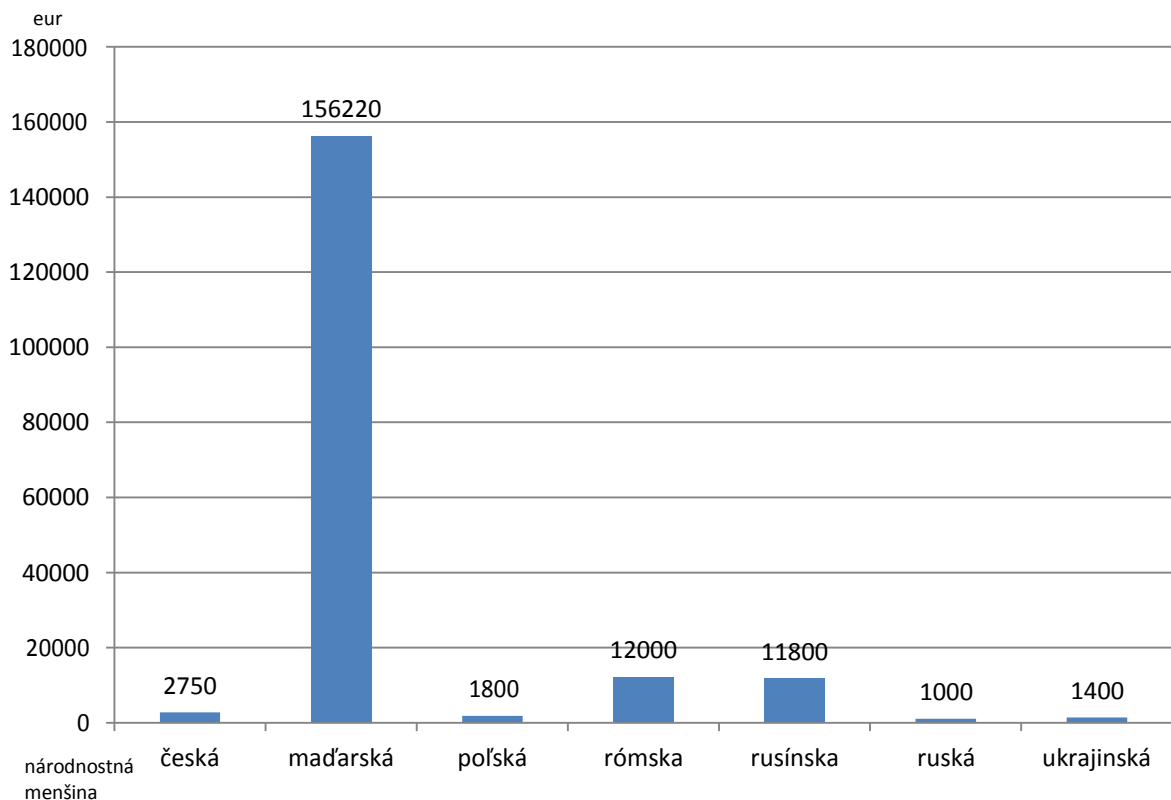
Príloha č.8

Elektronické médiá 2012

názov prevádzkovateľa el.média	názov elektronického média	dotácia	zameranie el.média	nár.menšina
Akadémia rusínskej kultúry v Slovenskej republike	Internetové noviny AKADÉMIA RUSÍNSKEJ KULTÚRY V SR	1 000	príprava a realizácia online periodika	rusínska
Aranka Kocsis, Anser	Kabóca -- elektronický detský časopis	2 000	rozvoj a prevádzka elektronického periodika pre deti	maďarská
ČESKÝ SPOLOK V KOŠICIACH — ČESKÝ SPOLEK V KOŠICÍCH	Informačný portál pre České spolky na Slovensku	2 050	príprava a prevádzka informačného portálu	česká
DARCUS, spol. s r. o.	Dvojazyčnosť na spravodajskom portáli parameter.sk	30 000	rozvoj a prevádzka kultúrno-informačného portálu v maďarskom jazyku	maďarská
Gemerský mládežnícky spolok	Kultúrno-informačný portál www.rozsnovovidek.sk	3 500	aktualizácia a rozvoj webovej stránky o kultúrnych udalostiach v Gemerskom regióne	maďarská
Ipeľské zvesti	Správy pre Lučenec – rozšírenie pôsobnosti spravodajského portálu	3 000	príprava a prevádzka spravodajského portálu lučeneckého regiónu	maďarská
Ipeľské zvesti	Internetový kultúrno-spoločenský kalendár poipeľských podujatí	5 000	rozvoj a prevádzka kultúrno-spoločenského internetového portálu	maďarská
Mediaimpress, s.r.o	Webová stránka www.szabadsag.com	400	rozvoj a prevádzka elektronického kultúrno-spoločenského periodika	maďarská
molody.Rusyny	Internetové rusínske rádio molody.Rusyny	3 300	príprava a zabezpečenie vysielania rusínskeho rádia prostredníctvom internetu	rusínska
Nadácia Katedra	www.katedra.sk	5 000	rozvoj a prevádzka elektronického periodika z oblasti národnostného školstva	maďarská
Netkom s.r.o.	bumm.sk – šírenie kultúrneho a regionálneho spravodajstva	4 000	príprava a prevádzka spravodajského portálu v oblasti kultúry a umenia	maďarská
NOVITAS	Vznik nového elektronického média - Vizuálny portál s integrovanou databázou (MEMOSAIC.SK)	20 000	príprava a prevádzka nového elektronického portálu o živote národn. menšín v SR	maďarská
Občianske združenie Bratislavské rožky - Pozsonyi Kifli Polgári Társulás	Vývoj, aktualizácia a modernizácia dvojazyčnej webovej stránky: www.pozsonyikifli.sk/www.bratislavske-rozky.sk	8 000	modernizácia a rozvoj webovej stránky o histórii a kultúre starodávnej a dnešnej Bratislavy	maďarská
Občianske združenie Concordia Chorus - Concordia Chorus Pogári Társulás	Vytvorenie webovej stránky miešaného speváckeho zboru Concordia	1 420	príprava a vytvorenie webovej stránky	maďarská
Občianske združenie KOLON - KOLON Polgári Társulás	www.zoboralja.sk	2 500	aktualizácia a rozvoj webovej stránky o kultúrnych udalostiach v Podzoborskom regióne	maďarská
Občianske združenie ROSSIJA	www.rossija.sk	500	príprava a prevádzka informačného portálu	ruská
Občianske združenie Rovás	ROVART - Trojjazyčný portál súčasného umenia, Virtuálna galéria združenia ROVÁS	12 000	príprava a realizácia online spravodajstva v oblasti kultúry a umenia	maďarská
Občianske združenie ROVIGA	Rozvoj palócskeho informačného portálu	2 500	rozvoj kultúrno-informačného portálu	maďarská
Petit Press, a.s.	Reštrukturalizácia a redizajn webu denníka Új Szó - ujszo.com	10 000	rozvoj a prevádzka elektronického kultúrno-spoločenského periodika	maďarská
Poľský klub - spolok Poliakov a ich priateľov na SK	Prevádzka webovej stránky www.polonia.sk	1 800	príprava a rozvoj webovej stránky	poľská

Priateľka-Barátnő	netBarátnő	22 000	rozvoj a prevádzka internetového magazínu pre ženy	maďarská
PRO ARTE DANUBIÍ	Rozvojový plán webovej stránky www.galerialimes.sk na rok 2012	1 500	rozvoj a prevádzka kultúrno-spoločenského portálu	maďarská
Romano kher - Rómsky dom	Amari luma - rozvoj rómskej internetovej encyklopédie	5 000	príprava a rozvoj už existujúcej webovej stránky	rómska
Rómske mediálne centrum	Rómska tlačová agentúra	7 000	príprava a rozvoj už existujúcej webovej stránky	rómska
Slovensko-český klub v Slovenskej republike	Informačný portál Slovensko-český klub v SR	700	príprava a prevádzka nového informačného portálu	česká
Spolok ANIMA Társaság	Prevádzkovanie a rozvoj kultúrno-spoločenskej interaktívnej internetovej televízie www.televizio.sk	22 900	rozvoj a prevádzkovanie webovej stránky	maďarská
Vox Juventae	Korkep.sk – kultúrno-spoločensko-politický multijazykový webový portál (Körkép 2.0)	500	rozvoj a prevádzka kultúrno-spoločenského internetového portálu	maďarská
Združenie inteligencie Rusínov Slovenska	e-rusynFORUM (týždenník - internetové periodikum)	7 500	príprava a zabezpečenie informačnej webovej stránky	rusínska
Zväz Rusínov-Ukrajincov Slovenskej republiky	Webová stránka: Rusini-Ukrajinci SR	1 400	príprava a realizácia novej webovej stránky	ukrajinská
Zväz Rusov Košice	Webová stránka www.zvazrusov.sk	500	príprava a prevádzka informačného portálu	ruská
Spolu podporené elektronické médiá:		186 970		

Graf znázorňuje sumu finančných prostriedkov, ktoré boli poskytnuté prostredníctvom DP KNM na elektronické médiá, v členení na jednotlivé národnostné menšiny.

Príloha č.9

Najvýznamnejšie kultúrne podujatia národnostných menšín organizované v r. 2012

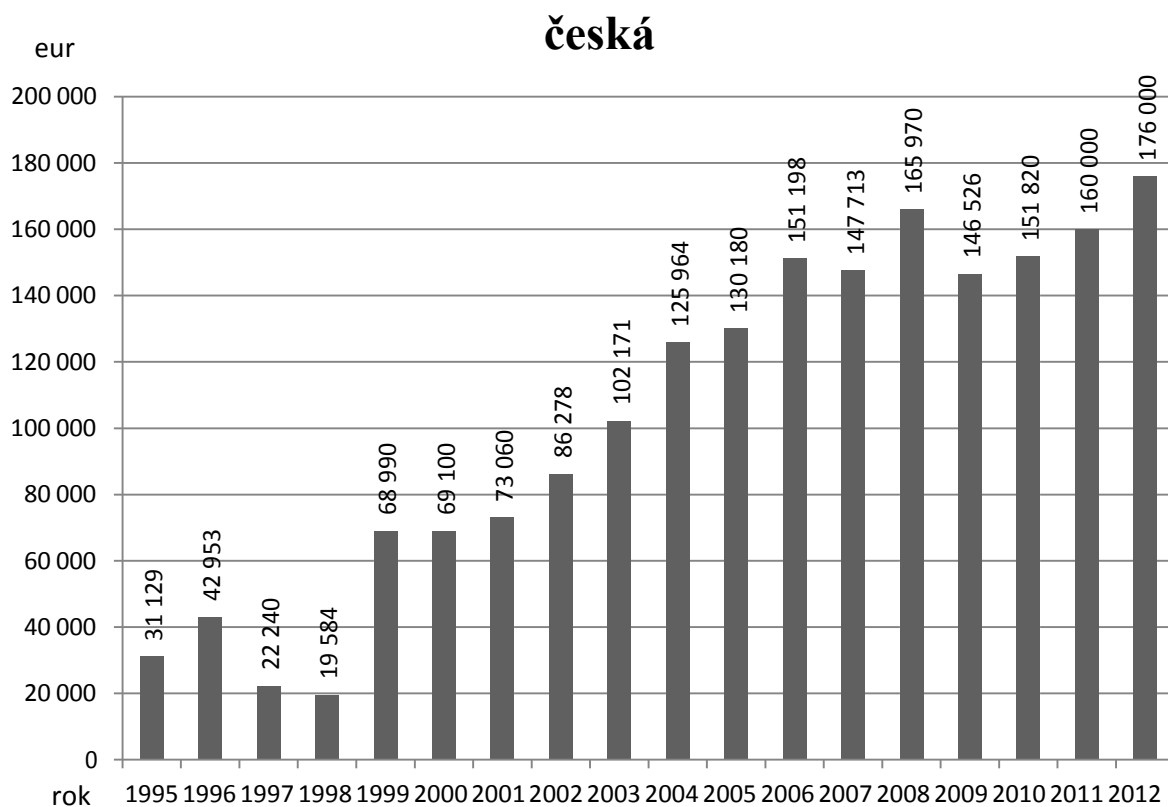
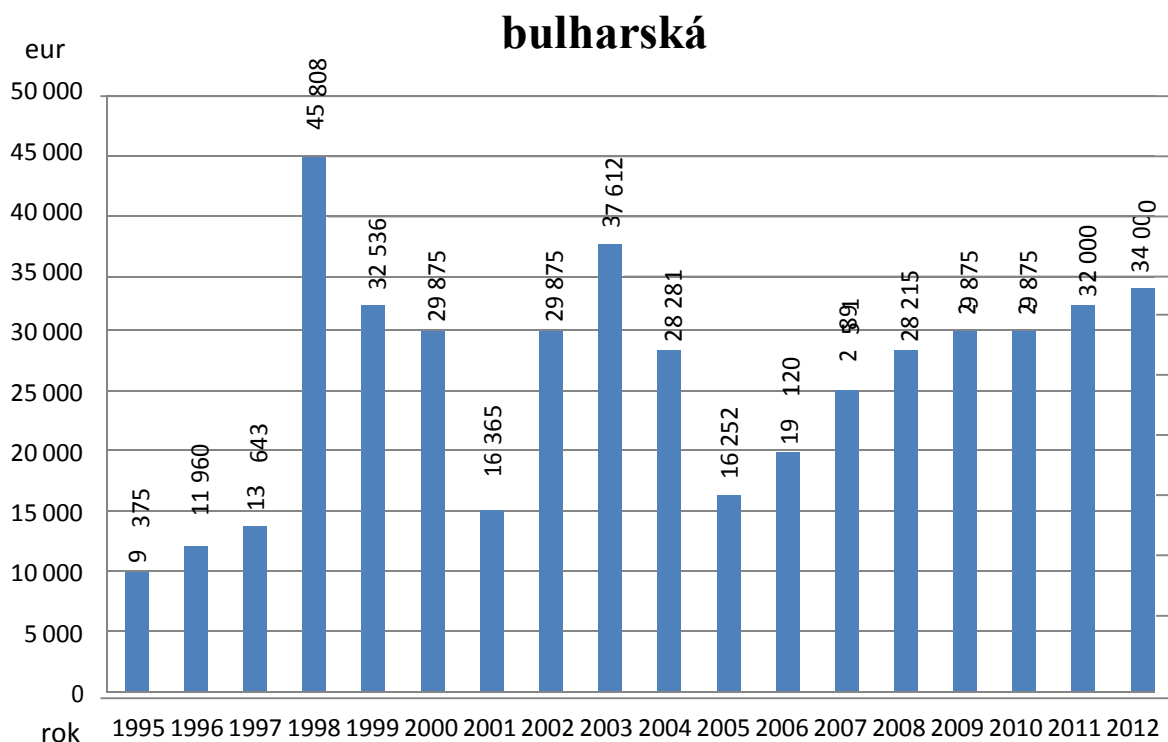
organizátor podujatia	názov podujatia	dotácia	špecifikácia podujatia	miesto realizácie	menšina	počet návštevníkov/účastníkov
BULHARSKÝ KLUB KOŠICE, n.o.	DNI BULHARSKEJ KULTÚRY KOŠICE	2 500	prezentácia bulharskej kultúry pred majoritným obyvateľstvom	Košice, Prešov	bulharská	500
Bulharský kultúrny zväz	Dni bulharskej kultúry a písomnosti	5 000	pamätne dni bulharskej kultúry v Bratislave, Golse a Mikulčiciach	Bratislava, Mikulčice, Gols	bulharská	400
Chorvátsky kultúrny zväz na Slovensku - Hrvatski kulturni savez u Slovačkej	VEČER FOLKLÓRU CHORVÁTOV NA SLOVENSKU	7 200	celovečerného koncertu folklórnych skupín	Kultúrny dom Bratislava-Dúbravka	chorvátska	500
Chorvátsky kultúrny zväz na Slovensku - Hrvatski kulturni savez u Slovačkej	FESTIVAL CHORVÁTSKEJ KULTÚRY	7 700	24. ročník tradičného medzinárodného festivalu	Bratislava-Devínska Nová Ves	chorvátska	1 000
ČESKÝ SPOLOK V KOŠICIACH — ČESKÝ SPOLEK V KOŠICÍCH	Svätováclavské hody	2 900	tradičné kultúrne podujatie českej národnostnej menšiny v Košiciach	Košice	česká	200
ČESKÝ SPOLOK V KOŠICIACH — ČESKÝ SPOLEK V KOŠICÍCH	Dni českej kultúry	28 700	19.ročník festivalu českej kultúry	Košice, Prešov, Michalovce, Stará Ľubovňa, Trebišov, Spišská Nová Ves, Bardejov, Rožňava, Humenné, Medzilaborce	česká	5 000
Tri Ruže	Krásnohorské hradné hry	4 500	7. ročník festivalu historických a kultúrnych tradícií	Krásna Hôrka	maďarská	8 000
OV Csemadok v Rožňave	Celoslovenské Gombasecké kultúrne slávnosti	5 000	54. ročník tradičných folklórnych slávností	Rožňava, Gombasek	maďarská	3 000
KOHÁRY	Fíľakovské historické hradné hry	7 000	13. ročník festivalu historických a kultúrnych tradícií	Fíľakovo	maďarská	1 500
Fond ľudových tradícií n.f.	Tanečná Antológia	18 000	celoštátna súťažná prehliadka maďarských dospelých folklórnych súborov	Tanečné divadlo MUS Mladé srdcia-Bratislava a scéna SLUK-u v Rusovciach	maďarská	500
OV Csemadok Košice-okolie	Festival Béni Egressyho	20 000	14. ročník celoslovenskej súťaže maďarských ochotníckych divadelných súborov	Moldava nad Bodvou a Buzica	maďarská	500
Osvetový inštitút Csemadoku Dunajská Streda	Podunajská jar	21 000	37. ročník celoslovenskej postupovej súťaže detských divadelných a bábkových súborov	Dunajská Streda	maďarská	1 500
OV Csemadok Rimavská Sobota	Súťaž v prednese poézie a prózy, spievaných básní a divadiel poézie Mihálya Tompu	28 000	21. ročník celoslovenskej postupovej súťaže v prednese poézie a prózy	Rimavská Sobota	maďarská	600

Jókaiho dni v Komárne, n. f.	Jókaiho dni	28 000	49. ročník celoslovenského festivalu amatérskych maďarských divadelných súborov	Komárno	maďarská	1 000
Moravský kultúrny zväz	Slávnosti "Jazda kráľov"	2 800	tradičné kultúrne podujatie so zvykmi Moravanov	Kanianka, Žiar nad Hronom, Nováky	moravská	200
Moravský kultúrny zväz	Moravské jaro "Masopustné moravské slávnosti"	2 840	tradičné kultúrne podujatie zvykov moravskej národnostnej menšiny	Lehota pod Vtáčnikom	moravská	200
KARPATSKONEMECKÝ SPOLOK NA SLOVENSKU KARPATENDEUTSCHER VEREIN IN DER SLOWAKEI	F. Lam – prednes poézie a prózy v nemeckom jazyku pre ZŠ a dospelých	1 000	celoslovenská recitačná súťaž detí v nemeckom jazyku	Kežmarok, Poprad, Spišská Nová Ves, Chmeľnica	nemecká	120
KARPATSKONEMECKÝ SPOLOK NA SLOVENSKU KARPATENDEUTSCHER VEREIN IN DER SLOWAKEI	HAUERLANDFEST	5 200	21.ročník festivalu speváckych a tanečných skupín	Handlová	nemecká	500
KARPATSKONEMECKÝ SPOLOK NA SLOVENSKU KARPATENDEUTSCHER VEREIN IN DER SLOWAKEI	Sviatok kultúry a vzájomnosti	23 300	17.ročník tradičného nemeckého festivalu	Kežmarok	nemecká	1 200
PÓLSKÝ KLUB - spolok Poliakov a ich priateľov na Slovensku	Priateľstvo bez hraníc - Przyjazn bez granic	3 750	10.ročník kultúrno-spoločenského podujatia - prezentácie poľskej kultúry	Trenčín a okolie	poľská	2 000
PÓLSKÝ KLUB - SPOLOK POLIAKOV A ICH PRIATEĽOV NA SLOVESKU	Turíce v poľskom ľudovom zvykosloví	5 000	prezentácia a oživenie ľudových tradícií typických pre obdobie Svätodušných sviatkov	Rekreačné zariadenie PODSKALIE, Pružina	poľská	120
PÓLSKÝ KLUB - SPOLOK POLIAKOV A ICH PRIATEĽOV NA SLOVESKU	DUBNICKÉ DNI - priateľstvá, spolupráce a folklóru	5 000	tradičný festival poľskej národnostnej menšiny na zviditeľnenie poľského folklóru	Dubnica nad Váhom	poľská	500
Kultúrno - výchovné občianske združenie Lácho drom	Balvalfest	13 000	12. ročník celoslovenského rómskeho festivalu	Kokava nad Rimavicou	rómska	2 500
Rómske centrum Ternipen	Rómsky festival TERNIPEN	15 000	Jubilejný celoslovenský rómsky festival v Snine	Snina	rómska	2 000
Občianske združenie Roma Production	World Roma Festival "International Gypsy Fest"	15 000	tradičný rómsky festival	Trebišov	rómska	1 500
„ CHARTIKANO„ občianske združenie	Európske Rómske kováčske sympóziu	15 000	9. ročník tradičných rómskych tvorivých dielní s kultúrnym festivalom	Dunajská Lužná	rómska	1 500
Centrum sociálnej pomoci mladým Lučenec, n.o.	X. ročník celoslovenskej súťaže v speve populárnej piesne Rómsky hlások - Romano hangóro	15 000	príprava a realizácia súťaže pre deti a mládež	Lučenec	rómska	1 500
Občianske združenie - LAVUTA	Cigánsky oheň - 7. ročník	19 000	príprava a realizácia prezentačného koncertného podujatia	Banská Bystrica	rómska	700
Národné centrum pre rovnosť príležitostí, n.o.	4. ročník Gypsy Spirit	20 000	príprava a realizácia kultúrneho podujatia	Stráne pod Tatrami	rómska	500
Rusínska obroda na Slovensku	FESTIVAL KULTÚRY A ŠPORTU	3 000	50.ročník tradičného rusínskeho festivalu v Medzilaborciach	Medzilaborce, amfiteater	rusínska	5 000
Rusínska obroda na Slovensku	RUTHENIKA V.	3 000	príprava a realizácia 4 koncertov	v Prešovskom, Svidníckom, Medzilaboreckom a Humenskom okresoch	rusínska	1 000

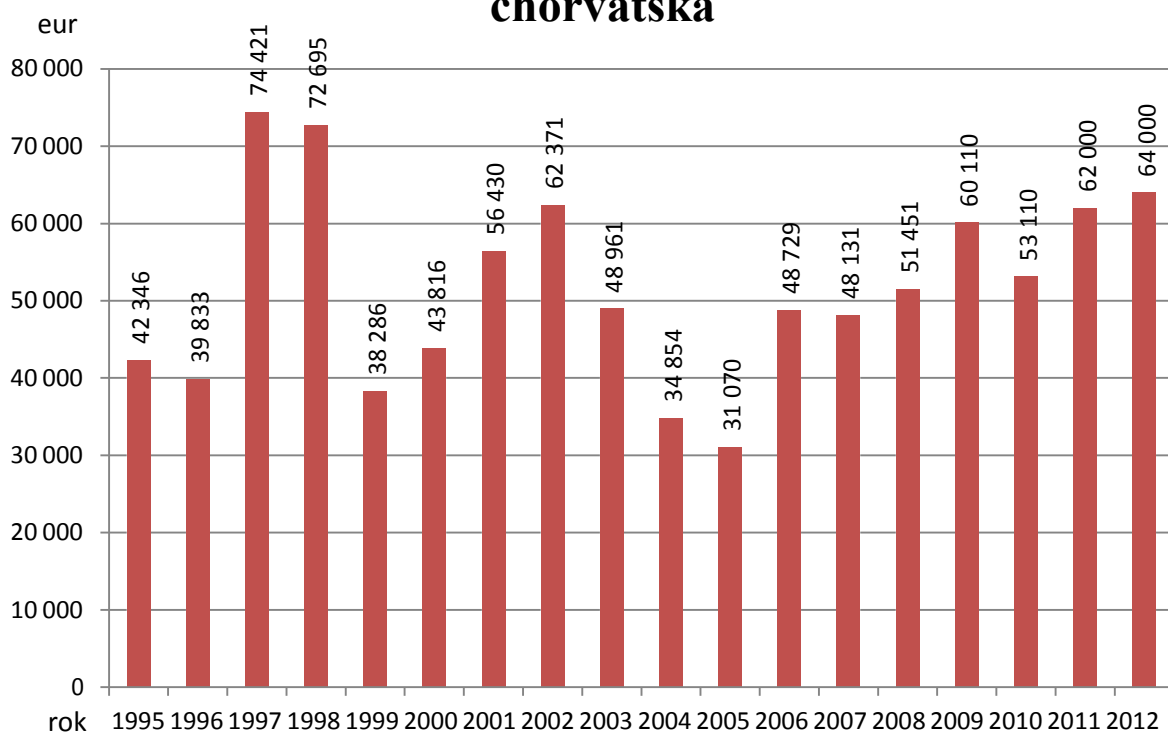
Rusínska obroda na Slovensku	Spevy môjho rodu	5 000	súťažna prehliadka rusínskej piesne	Stará Lubovňa a okolie	rusínska	1 200
Rusínska obroda na Slovensku	REGIONÁLNE DNI RUSÍNSKYCH TRADÍCIÍ	5 000	tradičný festival rusínskej kultúry	Prešovský kraj , 15 miest a obcí	rusínska	1 500
Občianske združenie ROSSIJA	Večer ruskej piesne a romance	600	6. ročník tradičného kultúrneho podujatia popularizujúcej ruskú kultúru	Banská Bystrica	rusínska	100
Zväz Rusov Košice	Ruské slovo	2 000	6. ročník celoslovenskej postupovej recitačnej súťaže v ruskom jazyku	CVČ Domino Popradska, 86, Košice	rusínska	200
Spolok Srbov na Slovensku	FESTIVAL SRBSKEJ KULTÚRY	1 500	prezentačný festival srbskej nár.menšiny v Košiciach	Košice	srbská	1 000
Zväz Rusínov-Ukrajincov Slovenskej republiky	Festival drámy a umeleckého slova A.Duchnoviča	2 200	celoslovenská divadelná a literárna súťaž pre ukrajinské deti a mládež	Prešov	ukrajinská	600
Zväz Rusínov-Ukrajincov Slovenskej republiky	Festival duchovnej piesne	3 600	príprava a realizácia festivalu cirkevných zborov	Snina	ukrajinská	400
Zväz Rusínov-Ukrajincov Slovenskej republiky	Festival folklóru Rusínov-Ukrajincov Slovenska	5 500	tradičný ukrajinský folklórny festival v Kamienke	Kamienka, okr. Stará Lubovňa	ukrajinská	1 500
Zväz Rusínov-Ukrajincov Slovenskej republiky	Makovická struna	13 000	celoslovenská súťaž ukrajinských ľudových piesní	Svidník, Šarišské Jastrabie, Beloveža, Torysky, Snina, Košice, Bardejov, Prešov	ukrajinská	1 500
Zväz Rusínov-Ukrajincov Slovenskej republiky	Slávnosti kultúry Rusínov-Ukrajincov Slovenska	20 500	tradičný kultúrno-spoločenský festival	Svidník	ukrajinská	4 000
Kultúrny spolok židovských občanov Slovenska	Dni židovskej kultúry v Bratislave	16 500	prezentácia židovskej kultúry v Bratislave	Bratislava	židovská	800
Židovská náboženská obec v Komárne	Žijeme spolu- dni židovskej kultúry v Komárne 2012	2 000	prezentácia židovskej kultúry v Komárne	Komárno	židovská	800

Príloha č. 10

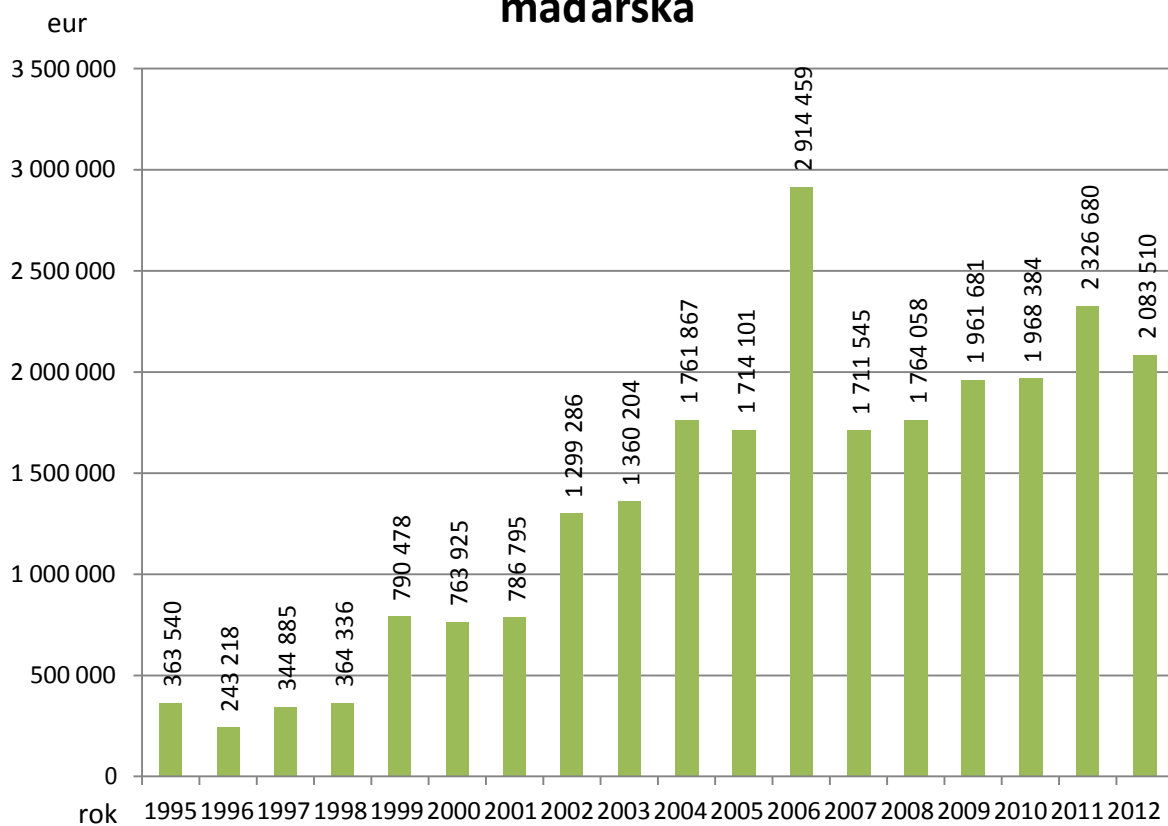
Vývoj výšky finančných prostriedkov vynaložených v rámci DP KNM pre jednotlivé národnostné menšiny

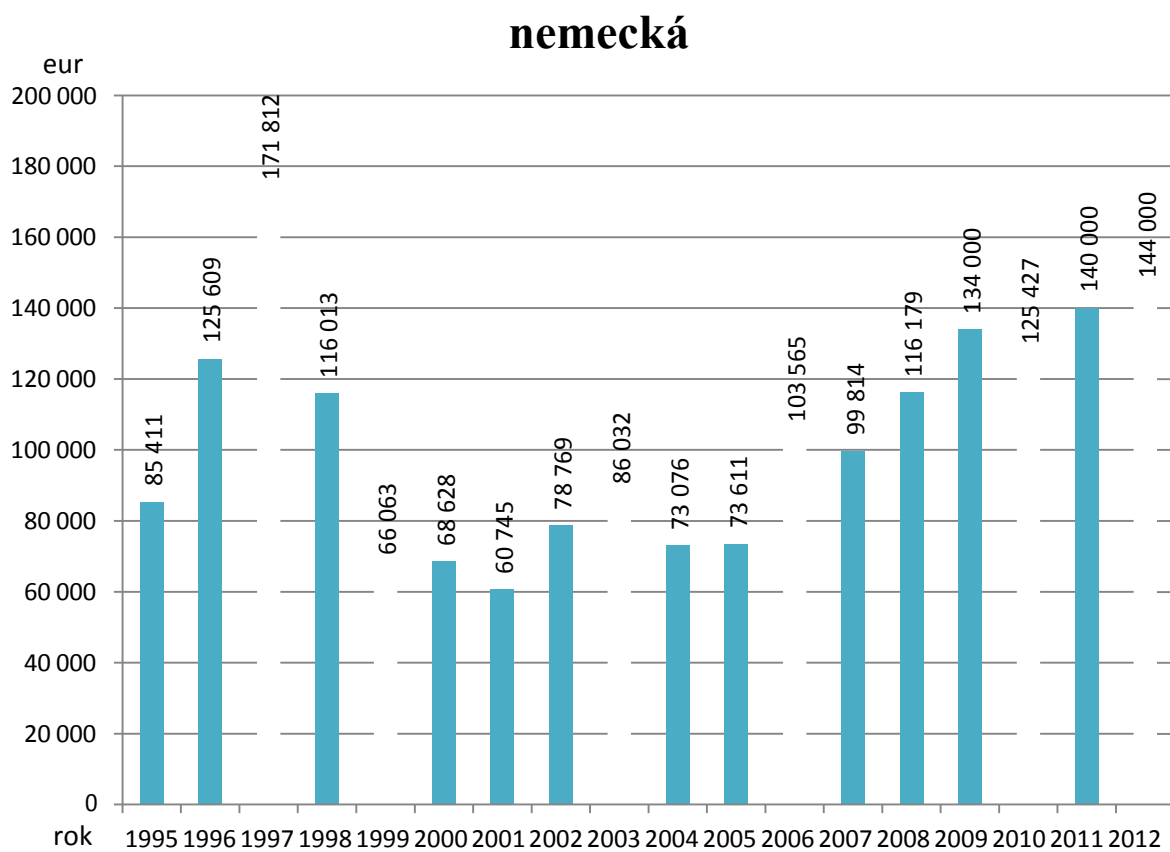
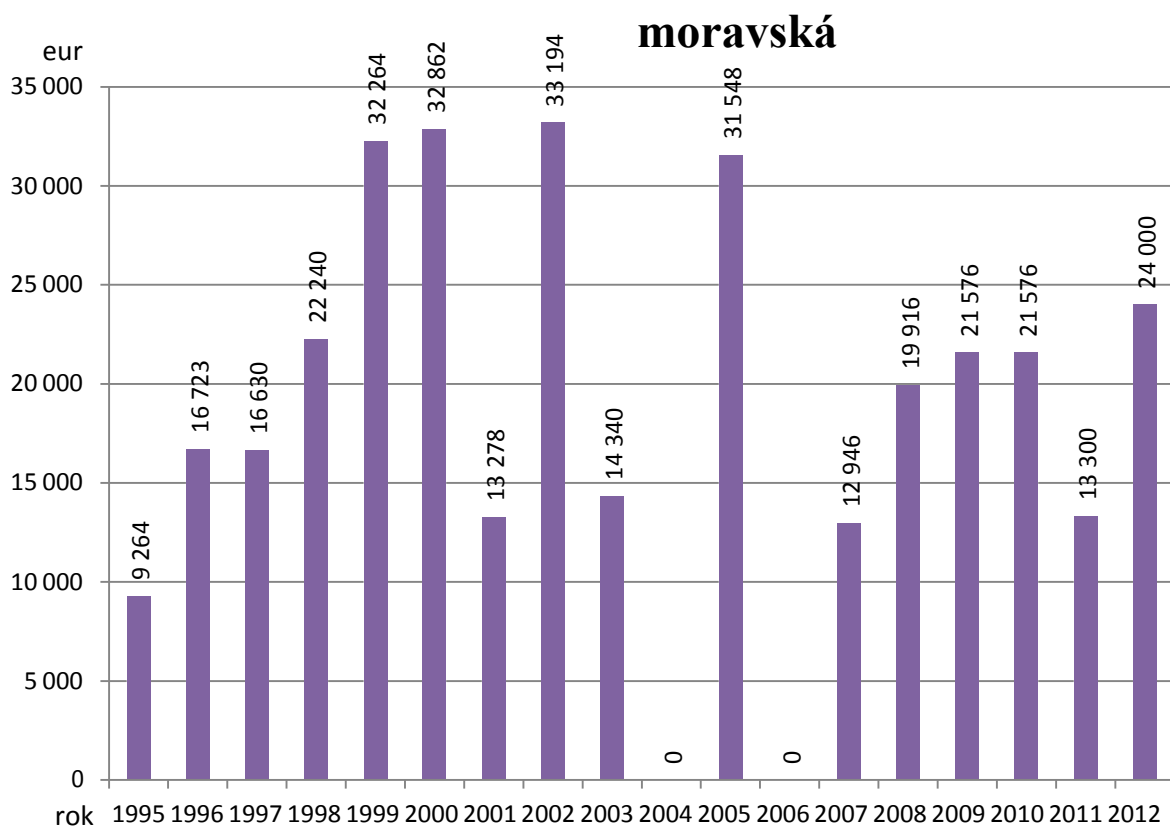

chorvátska

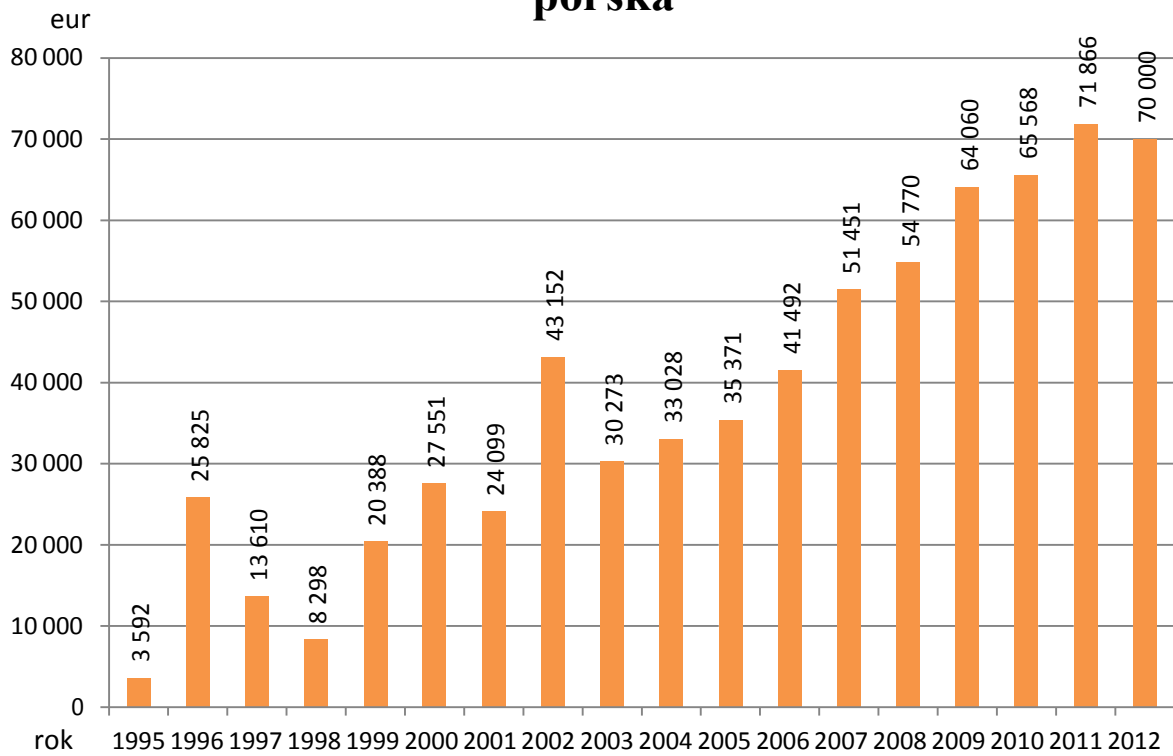

maďarská

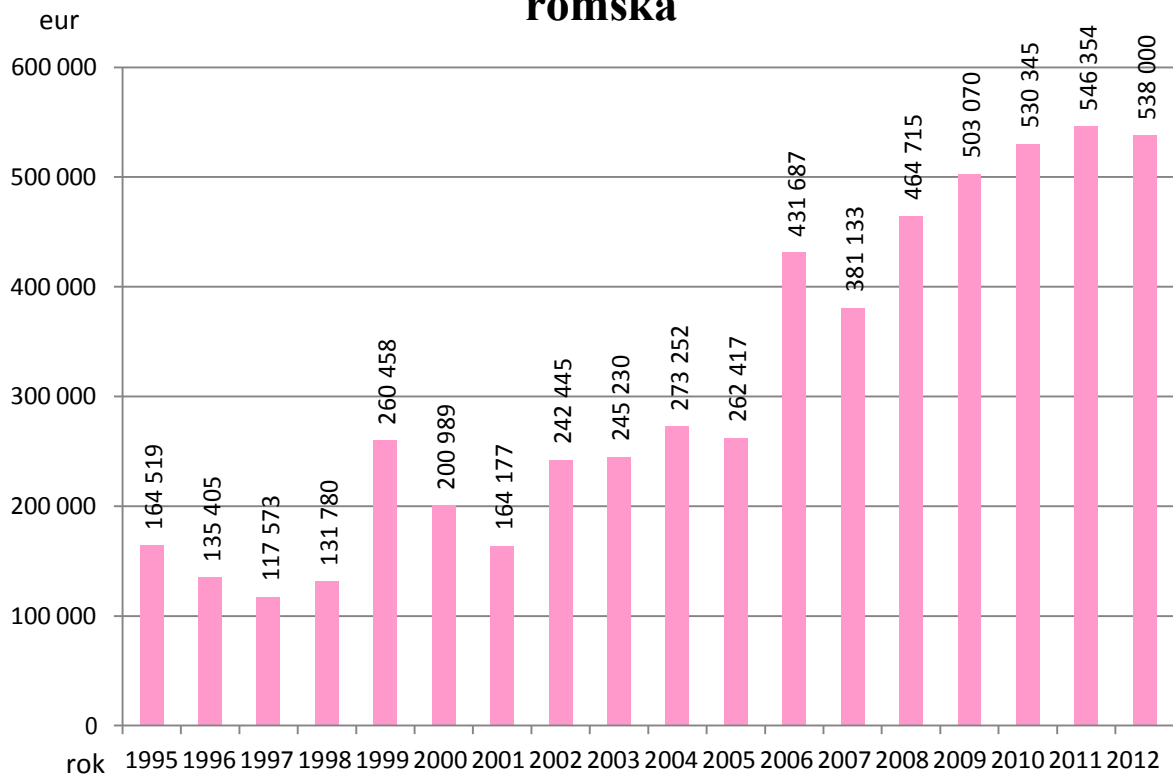

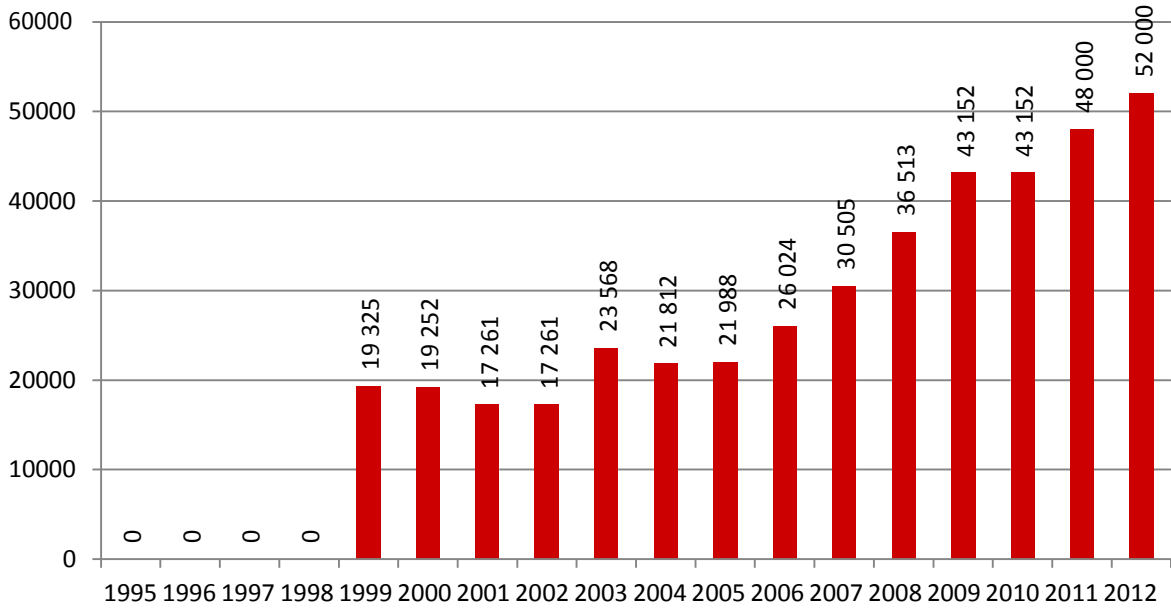
poľská

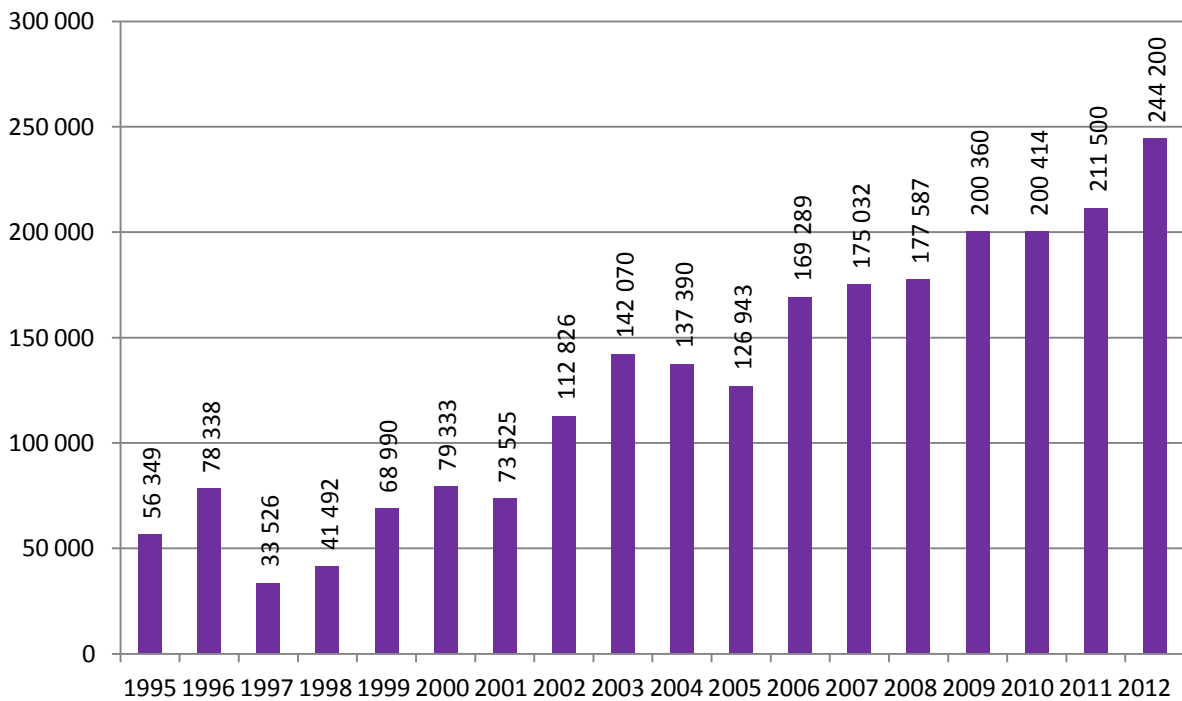
rómska

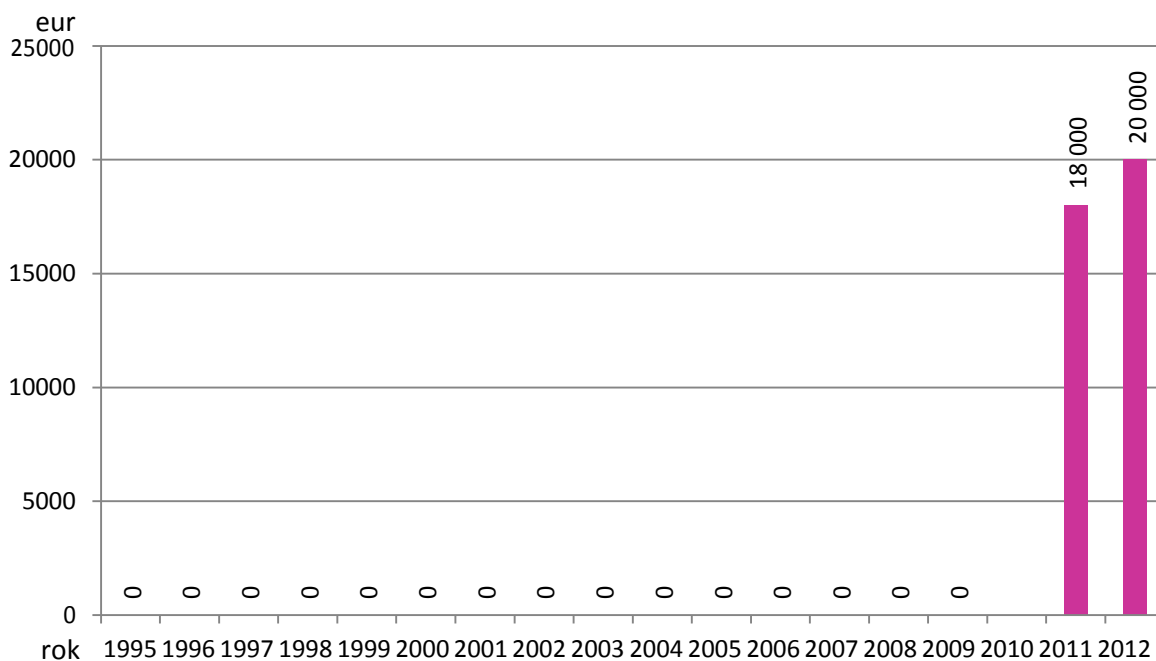
ruská

rusínska

srbská

ukrajinská

